POLIROM

Jonathan Coe

Expo ’58

BIBLIOTECA POLIROM

Jonathan Coe

Expo ’58

Traducere din limba engleză şi note
de Nadine Vlădescu şi Sanda Watt

POLIROM
2014

© 2014 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-4500-8
ISBN PDF: 978-973-46-4501-5
ISBN print: 978-973-46-3896-3

Coperta: Carmen Parii
Pe copertă: Delius, *Expo ’58*, 2010

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

JONATHAN COE (născut în 1961, la Birmingham) a studiat la Trinity College din Cambridge. A fost profesor la University of Warwick, unde a obţinut şi titlul de doctor în literatură engleză. Primele sale romane – *Femeia întîmplătoare* (1987), *Un strop de dragoste* (1989) şi *Piticii morţii* (1990; Polirom, 2006) – impun o nouă voce a literaturii britanice contemporane, caracterizată printr-un umor specific, o preocupare pentru problemele sociale şi o accentuată tonalitate sarcastică, temperată de un umanism subtil. Romanul *Ce hăcuială!* (1994; Polirom, 2008) obţine John Llewellyn Rhys Prize în Anglia şi Prix du Meilleur Livre Étranger în Franţa, iar *Casa somnului* (1997; Polirom, 2001), considerat capodopera sa, este recompensat cu Writers' Guild of Great Britain Award şi Prix Médicis Étranger. Ulterior autorului britanic i se decernează şi Bollinger Everyman Wodehouse Prize pentru romanul *Clubul putregaiurilor* (2001; Polirom, 2004, 2012). Pînă în prezent Coe a publicat zece romane, cel mai recent dintre ele, *Expo '58*, fiind lansat în Marea Britanie în 2013. Pe lîngă traducerile menţionate anterior din creaţia lui Jonathan Coe, la Editura Polirom au mai apărut *Cercul închis* (2006), *Ploaia înainte să cadă* (2009) şi *Înspăimîntătoarea viaţă personală a lui Maxwell Sim* (2011).

Pentru tata,
care n-a mai apucat s-o termine

„Ştii, înclin să cred că există o explicaţie raţională pentru toate astea.“

(Naunton Wayne către Basil Radford
în *The Lady Vanishes*, 1938)

„În ziua deschiderii, pavilionul american se transformase într-un instrument de spionaj împotriva Uniunii Sovietice şi a aliaţilor săi.“

(Robert W. Rydell, *World of Fairs: The Century-of-Progress Expositions*)

Toţi suntem entuziasmaţi de Bruxelles

Într-o notă din data de 3 iunie 1954 ambasadorul Belgiei la Londra a transmis o invitaţie guvernului britanic al Maiestăţii Sale: invitaţia de a participa la o nouă expoziţie internaţională, pe care belgienii o numeau *„Exposition Universelle et Internationale de Bruxelles 1958“*.

Cinci luni mai târziu, în data de 24 noiembrie 1954, acceptul oficial al invitaţiei, venit din partea guvernului Maiestăţii Sale, i-a fost prezentat ambasadorului cu ocazia unei vizite la Londra a baronului Moens de Fernig, comisarul general împuternicit de guvernul belgian să îşi asume sarcina organizării expoziţiei.

Urma să fie primul eveniment de acest fel de după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial. Urma să aibă loc într-un moment în care naţiunile europene implicate în acea conflagraţie se apropiau şi mai mult de cooperarea paşnică şi chiar de unificare – şi asta într-o epocă în care, pe de altă parte, tensiunile politice dintre NATO şi ţările blocului sovietic ajunseseră la apogeu. Urma să se desfăşoare într-un moment de un optimism fără precedent în privinţa progreselor recente din domeniul ştiinţei nucleare şi într-o perioadă în care acel optimism era temperat de o neliniște nemaiîntâlnită faţă de ceea ce ar fi putut să urmeze dacă progresele respective ar fi fost folosite într-un mod mai degrabă distructiv decât paşnic. Ca simbol al acestui mare paradox, chiar în mijlocul complexului expoziţional avea să fie înălţată o structură metalică enormă, cunoscută sub numele de Atomium. Concepută şi proiectată de un inginer belgian de origine britanică pe nume André Waterkeyn, construcţia avea să se înalţe la peste o sută de metri deasupra solului şi urma să aibă o

formă asemănătoare cu unitatea structurală de bază a unui cristal de fier, mărită de o sută şaizeci şi cinci de miliarde de ori.

În scrisoarea de invitaţie originală scopul expoziţiei era descris după cum urmează: „pentru a facilita compararea numeroaselor activităţi ale diferitelor naţiuni în domeniile gândirii, artelor, ştiinţelor, comerţului şi tehnologiei. Metoda propusă e aceea de a prezenta o imagine de ansamblu a realizărilor actuale, fie ele spirituale sau materiale, precum şi celelalte aspiraţii ale unei lumi aflate într-o schimbare accelerată. Scopul său final este acela de a contribui la dezvoltarea unei unităţi autentice a omenirii, care să se bazeze pe respectarea personalităţii umane“.

Istoria nu a reţinut felul în care a reacţionat ministrul britanic al Afacerilor Externe atunci când a citit aceste cuvinte impresionante. Dar bănuiala lui Thomas era că şi-a imaginat cum îl aşteptau patru ani de stres, certuri şi cheltuieli, aşa că a lăsat invitaţia să-i alunece printre degete, şi-a dus mâinile la frunte şi a murmurat: „O, nu! Afurisiţii ăştia de belgieni…“

Thomas era un bărbat tăcut. Aceasta era trăsătura lui distinctivă. Lucra la Biroul Central de Informaţii de pe Baker Street şi uneori colegii lui îl numeau pe la spate „Ghandi“, pentru că erau zile în care îţi dădea impresia că făcuse un legământ de tăcere. În acelaşi timp – şi tot pe la spate –, unele secretare fuseseră auzite numindu-l „Gary“, deoarece le amintea de Gary Cooper, în timp ce o grupare rivală îl ştia drept „Dirk“, datorită unei asemănări mai mari – în opinia lor – cu Dirk Bogarde. În orice caz, părerea generală era că Thomas e un bărbat frumos, doar că el ar fi fost uimit dacă i-ar fi spus-o vreodată cineva şi, odată intrat în posesia informaţiei, n-ar fi avut nici cea mai vagă idee cum s-o folosească. Blândeţea şi modestia erau calităţile pe care toţi cei care îl întâlneau le observau la el încă din prima clipă şi de-abia mai târziu (dar asta nu era ceva sigur) începeau să-l suspecteze că îndărătul acestora ascunde o anumită siguranţă de sine vecină cu aroganţa. Până atunci însă cel mai

adesea era descris drept „un tip decent“, „genul de om pe care te poţi baza“.

Lucra la Biroul Central de Informaţii de paisprezece ani, din 1944, de pe vremea când acesta încă se mai numea Ministerul Informaţiei, iar Thomas n-avea decât optsprezece ani. Iniţial fusese curier şi avansase în carieră cu paşi siguri – dar foarte, foarte lenţi – până la postul pe care-l ocupa în prezent, acela de copywriter asistent. Acum avea treizeci şi doi de ani şi-şi petrecea mare parte a timpului la serviciu, scriind broşuri despre sănătatea şi siguranţa publice, învăţându-i pe pietoni cum să traverseze strada în modul cel mai corect şi pe bolnavii de gripă cum să nu răspândească microbi în spaţiile publice. Erau zile în care îşi amintea de copilăria lui, se gândea la începuturile sale în viaţă (Thomas era fiul unui patron de pub) şi ajungea la concluzia că o duce foarte bine. În alte zile munca pe care o făcea i se părea plictisitoare şi demnă de tot dispreţul, se simţea de parcă ar fi făcut ani în şir acelaşi lucru şi de-abia aştepta să găsească o cale prin care să se apuce de altceva.

Bruxelles-ul însufleţise puţin lucrurile, asta era sigur. Biroul Central de Informaţii fusese numit unicul responsabil pentru întreg conţinutul pavilionului britanic de la Expo ’58, ceea ce declanşase urgent un noian de scărpinături în creştet şi sondări interioare în jurul subiectului înnebunitor şi vag al „britanicităţii“. Ce însemna să fii britanic în 1958? Nimeni nu părea să ştie. Marea Britanie era cufundată până-n gât în tradiţie – cu asta toată lumea era de acord. Tradiţiile, fastul şi ceremonialul ei erau admirate şi invidiate de întreg mapamondul. În acelaşi timp, era împotmolită în trecut: speriată de înnoiri, îngreunată de diferenţe de clasă arhaice şi plină de admiraţie faţă de un sistem ierarhic secretos şi intangibil. În ce direcţie trebuia să te uiţi ca să defineşti britanicitatea? Înainte sau înapoi?

Era o problemă dificilă, iar în anii de dinainte de Expo ’58 ministrul Afacerilor Externe nu era singura persoană pe care o găseai la biroul său,

murmurând „Afurisiţii ăştia de belgieni…“ în după-amiezile lungi în care răspunsurile nu păreau să apară cu uşurinţă.

S-au făcut şi unele progrese. James Gardner, ale cărui idei se dovediseră în mare parte deosebit de inspirate în urmă cu şapte ani, la Festivalul Marii Britanii, a fost numit arhitectul pavilionului şi n-a trecut mult până ce a venit cu ideea unui exterior geometric, care să întruchipeze, conform opiniei generale, combinaţia adecvată de modernitate şi continuitate. Pavilionului i se alocase o poziţie foarte favorabilă în parcul expoziţional de pe platoul Heysel, exact la nord de oraşul Bruxelles. Dar ce să pună înăuntru? Milioane de vizitatori erau aşteptaţi să dea năvală în expoziţie, iar printre ei se numărau şi cei veniţi din ţările africane şi din cele ale blocului sovietic. Era de aşteptat ca americanii şi sovieticii să se prezinte cu standuri naţionale la o scară uriaşă. Ce fel de imagine de sine voiau să proiecteze britanicii, dată fiind oportunitatea oferită de o scenă globală atât de amplă şi de un public atât de curios şi de divers?

Nimeni nu părea să ştie răspunsul. Dar toţi căzuseră de acord că pavilionul lui Gardner urma să fie un lucru frumos: acesta era un fapt de netăgăduit. Şi, dacă asta putea fi o consolare, mai exista un lucru asupra căruia toată lumea cădea de acord: pubul. Vizitatorii expoziţiei trebuiau să fie serviţi cu mâncare şi băutură şi, în cazul în care caracterul naţional reuşea să fie exprimat cumva, asta însemna că, într-un fel sau altul, trebuiau să construiască lângă pavilion un pub britanic. Şi, în caz că s-ar găsi cineva care n-ar înţelege ideea, numele pubului nu avea să lase loc nici unui echivoc: urma să se numească Britannia.

În după-amiaza aceasta de la mijlocul lunii februarie a anului 1958 Thomas redacta textul unei broşuri la scrierea căreia dăduse o mână de ajutor şi care urma să fie vândută în faţa pavilionului: *Privelişti din Marea Britanie*. Textul era scurt şi presărat cu xilogravurile atrăgătoare ale Barbarei Jones. Thomas verifica versiunea în franceză.

„Le Grand-Bretagne vit de son commerce“, citi el. *„Outre les marchandises, la Grande-Bretagne fait un commerce important de «services»: transports maritimes et aériens, tourisme, service bancaire, services d’assurance. La «City» de Londres, avec ses célèbres institutions comme la Banque d’Angleterre, la Bourse et la grand compagnie d’assurance «Lloyd’s», est depuis longtemps la plus grand centre financier du monde.“*[1]

Thomas tocmai se întreba dacă *„la“*-ul din ultima propoziţie era o greşeală şi dacă n-ar trebui schimbat cu masculinul *„le“*, când telefonul de pe biroul lui sună şi Susan de la centrală îi dădu surprinzătoarea veste că domnul Cooke, directorul Departamentului Expoziţii, dorea să-l vadă în biroul lui. La ora patru, chiar în după-amiaza aceea.

Uşa era întredeschisă şi Thomas putea auzi vocile celor din partea cealaltă. Voci plăcute, blânde, educate. Vocile bărbaţilor din sistem. Ridică o mână, dând să bată la uşă, dar teama îl făcu să ezite. În ultimii zece ani, dacă nu chiar mai dinainte, fusese înconjurat de astfel de voci la serviciu, aşa că de ce ezita acum, de ce mâna aproape că-i tremura, suspendată în aer în faţa panourilor de lemn? Ce avea deosebit situaţia de faţă?

Era ciudat că teama nu părea să se atenueze niciodată.

— Intră! strigă una din voci drept răspuns la ciocănitul lui mult prea respectuos.

Thomas inspiră adânc, împinse uşa şi păşi în încăpere. Era pentru prima dată când pătrundea în biroul domnului Cooke. După cum era de aşteptat, acesta era mare: un spaţiu silenţios şi reconfortant, cu mobilă din lemn de stejar şi piele de culoare roşie, ce avea două ferestre culisante enorme, care ajungeau aproape până la podea şi ofereau în depărtare priveliştea vârfurilor bătute de vânt ale copacilor din Regent’s Park. Domnul Cooke stătea la birou, iar adjunctul său, domnul Swaine, era aşezat în dreapta lui, lângă fereastră. În picioare, în faţa şemineului, cu o

chelie de un gri-rozaliu ce se reflecta necruţător în oglinda cu ramă aurită, se afla un bărbat pe care Thomas nu-l recunoscu. Costumul lui de camgarn, de culoare închisă, şi gulerul alb şi rigid nu spuneau multe despre el. I se potrivea totuşi perfect cu cravata bleumarin, decorată discret cu ceva ce putea fi identificat fără probleme drept emblema unui colegiu de la Oxford sau Cambridge.

— A, Foley!

Domnul Cooke se ridică în picioare şi-i întinse mâna în semn de bun venit. Thomas o strânse moale, mai nedumerit ca niciodată de această primire călduroasă.

— Îţi mulţumim că ai venit. Foarte frumos din partea dumitale. Sunt convins că azi ai multe pe cap. Pe domnul Swaine îl cunoşti, desigur. Iar dânsul este domnul Ellis, de la Ministerul Afacerilor Externe.

Bărbatul necunoscut făcu un pas înainte şi-i întinse mâna. I-o strânse ezitant, cumva precaut.

— Îmi pare bine să te cunosc, Foley. Cooke mi-a povestit multe despre tine.

Lui Thomas lucrul ăsta i se păru extrem de improbabil. Îi strânse şi el mâna şi dădu din cap neajutorat, rămânând fără cuvinte. În cele din urmă se aşeză, răspunzând invitaţiei tăcute a domnului Cooke.

— Bun, zise domnul Cooke, privindu-l pe deasupra biroului. Domnul Swaine mi-a spus că faci treabă bună la proiectul Bruxelles. Că faci o treabă excelentă.

— Mulţumesc, bâigui Thomas, aplecând capul spre domnul Swaine, într-o mişcare ce oscila între încuviinţare şi plecăciune.

Ridicând puţin vocea, fiindcă îşi dădea seama că aşteptau mai mult de la el, adăugă:

— E o provocare. O provocare entuziasmantă.

— Ei bine, toţi suntem entuziasmaţi de Bruxelles, spuse domnul Swaine. Extraordinar de entuziasmaţi. Poţi să fii sigur de asta.

— De fapt, Bruxelles-ul, spuse domnul Cooke, este şi motivul pentru care te-am chemat aici. Swaine, ai face bine să-l pui la curent.

Domnul Swaine se ridică în picioare şi, cu mâinile la spate, începu să măsoare camera cu pasul, asemenea unui profesor de latină aflat pe punctul de a înşira o listă de conjugări verbale.

— După cum ştiţi cu toţii, începu el, standul britanic din cadrul expoziţiei de la Bruxelles este împărţit în două secţiuni. Una e pavilionul oficial al guvernului, care e copilaşul nostru, al celor de la Biroul Central de Informaţii. Cu toţii am făcut eforturi intense în ultimele luni – nu în ultimul rând, tânărul Foley, aici de faţă, care a elaborat nenumărate texte şi broşuri şi câte şi mai câte, ba chiar s-a descurcat de minune cu toate, dacă-mi permiteţi să spun asta. Bineînţeles că pavilionul guvernului este, în esenţă, o expoziţie culturală şi istorică. Ne apropiem acum cu paşi repezi de final şi, ăăă… încă n-am finisat chiar *toate* aspectele, dar… forma esenţială a expoziţiei este mai mult sau mai puţin stabilită. Ideea e să vindem – sau, mai bine zis, să proiectăm – o imagine a caracterului britanic. Privind lucrurile… privind lucrurile, după cum spuneam, din punct de vedere istoric şi, deopotrivă, cultural. Şi, de asemenea, din punct de vedere ştiinţific. Bineînţeles, încercăm să privim în urmă, la istoria noastră bogată şi diversă. Dar încercăm să privim şi înainte. Să privim cu încredere… ăăă…

Se opri la mijlocul propoziţiei. Cuvântul părea să-i stea pe limbă.

— Spre viitor? îi sugeră domnul Ellis.

Domnul Swaine îl privi radios.

— Exact. În urmă, în trecut, dar şi înainte, spre viitor. Amândouă în acelaşi timp, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

Domnul Ellis şi domnul Cooke încuviinţară la unison. Amândoi păreau să înţeleagă fără probleme ce voia el să spună. Dacă Thomas înţelegea şi el, la rândul lui, părea un lucru fără importanţă în momentul acela.

— Şi-apoi, continuă domnul Swaine, mai e şi pavilionul Industriilor Britanice, care e o cu totul altă mâncare de peşte. Ăsta e pus la punct de cei de la târgurile de comerţ britanice din dominioane, cu ajutorul câtorva inşi sus-puşi din domeniul industriilor, iar scopul lui este destul de… special, prin comparaţie. Noi considerăm Expoziţia Industriilor drept ceva foarte asemănător cu o vitrină de prezentare. Un număr mare de firme s-au arătat dornice să participe şi toate plătesc pentru şansa de a fi acceptate la prezentare, deci ideea este… ei bine, ideea este să încheiem cât mai multe afaceri – adică noi aşa sperăm. Se pare că acesta va fi singurul pavilion finanţat masiv din surse private din întreaga expoziţie şi, firește, suntem foarte încântaţi că aici Marea Britanie e cea care dă tonul.

— Sigur că da. „O naţie de mici negustori“[2], spuse domnul Ellis.

Rosti citatul pe un ton sec, dar o umbră de satisfacţie răzbătu totuşi în zâmbetul lui.

Domnul Swaine păru întru câtva tulburat de intervenţie. Se uită absent câteva secunde la şemineu, care – chiar şi în această după-amiază mohorâtă de februarie – rămăsese gol şi rece. În cele din urmă domnul Cooke se văzu silit să-l abordeze:

— În regulă, Swaine, deci avem pavilionul oficial şi pavilionul industrial. Nu mai e nimic altceva?

— A! Ba da, desigur.

Ieşi din starea de dinainte şi-şi reluă du-te-vino-ul prin încăpere.

— Sigur că mai e ceva. Ceva ce de fapt se potriveşte perfect între cele două. Firește, mă refer la…

Se întoarse către Thomas:

— Ei bine, Foley, nu trebuie să-ţi spun eu ce anume. Ştii foarte bine ce trebuie să fie între cele două pavilioane.

Da, Thomas ştia.

— Pubul, spuse el. Pubul va sta între cele două.

— Exact! spuse domnul Swaine. Pubul. Britannia. Un mic han vechi şi demodat, la fel de britanic precum… jobenul şi peştele cu cartofi prăjiţi, reprezentând ospitalitatea – la cel mai înalt nivel pe care naţia noastră îl poate oferi.

Domnul Ellis se cutremură.

— Sărmanii belgieni! Atât avem noi să le oferim, nu? Cârnaţi, piure de cartofi şi plăcinte cu carne de porc vechi de-o săptămână, toate date pe gât cu o halbă de bere trezită. Suficient cât să-ţi vină să emigrezi.

— În 1949, îi reaminti domnul Cooke, la Toronto a fost construită replica unui han din Yorkshire pentru Expoziţia Internaţională a Comerţului. A avut un succes considerabil. Sperăm să repetăm acel succes – şi să construim ceva pornind de la el.

— Păi, fiecare cu ce are, admise domnul Ellis, ridicând din umeri. Când o să vizitez expoziţia, voi vâna o farfurie de midii şi o sticlă decentă de Bordeaux. Între timp, grija mea – a noastră, mai bine zis – este ca acest proiect îndoielnic să fie organizat şi supravegheat cum se cuvine.

Thomas se întrebă ce forţe se ascundeau în dosul acelui pronume la plural. În numele cui vorbea domnul Ellis? Probabil că în numele Ministerului Afacerilor Externe…

— Exact, Ellis, exact. Gândim la fel.

Domnul Cooke bâjbâi un pic prin lucrurile de pe biroul său, găsi o pipă din lemn de cireş şi şi-o strecură între buze, aparent fără intenţia de a o şi aprinde.

— Vezi dumneata, problema cu localul ăsta este… *provenienţa* lui. Cei de la Whitbread îl vor amenaja şi-l vor administra. Deci partea asta nu e responsabilitatea noastră. Dar tot rămâne o problemă: e în pavilionul nostru. Va fi considerat, inevitabil, o componentă a prezenţei oficiale britanice. După părerea mea… (trase din pipă ca şi cum aceasta ar fi fumegat vesel) …aici avem o problemă clară.

— Dar nu o problemă insolubilă, Cooke, spuse domnul Swaine, îndepărtându-se de şemineu. În nici un caz insolubilă. Asta înseamnă de fapt că *trebuie* să fim acolo, într-o formă sau alta, pentru a ne pune amprenta asupra acestui lucru – ca să zic aşa – şi să ne asigurăm că… ei bine, că lucrurile decurg aşa cum trebuie.

— Exact, spuse domnul Ellis. Deci avem nevoie de fapt de cineva de la biroul vostru care să fie pe fază – chiar acolo, la faţa locului –, pentru a gestiona situaţia. Sau măcar pentru a o ţine sub control.

Deşi asta îi dovedea mărginirea, nici măcar în stadiul acesta Thomas nu îşi dădu seama care era rolul lui în toată povestea. Stupoarea lui creştea în timp ce îl privea pe domnul Cooke cum deschide dosarul cu coperte maronii aflat pe birou şi începe să-l răsfoiască agale.

— Ascultă, Foley, spuse el. M-am uitat prin dosarul ăsta al tău şi unul sau două lucruri… unul sau două lucruri mi-au cam sărit în ochi. De exemplu, scrie aici că (îşi ridică ochii din dosar şi îi aruncă lui Thomas o privire întrebătoare, ca şi cum informaţia peste care tocmai dăduse era greu de crezut) …scrie aici că mama dumitale era belgiancă. Este adevărat?

Thomas dădu aprobator din cap.

— Încă mai e, dacă tot veni vorba. S-a născut la Leuven, dar a trebuit să părăsească ţara la începutul războiului – vreau să zic Primul Război Mondial –, pe când avea zece ani.

— Cu alte cuvinte, eşti pe jumătate belgian?

— Da. Dar n-am fost niciodată în Belgia.

— Leuven… Acolo se vorbeşte flamanda sau franceza?

— Flamanda.

— Vorbeşti vreunul din dialectele locale?

— Nu prea. Doar câteva cuvinte.

Domnul Cooke se concentră din nou asupra dosarului.

— Am citit câteva lucruri despre tatăl dumitale, despre… mediul său social.

De data asta clătină din cap în timp ce răsfoia paginile, ca şi cum ar fi fost cuprins de o uimire îndurerată.

— Scrie aici că… scrie aici că tatăl dumitale chiar ţine un pub. Oare şi asta e tot ceva adevărat?

— Mă tem că nu, domnule.

— A!

Domnul Cooke păru să oscileze între uşurare şi dezamăgire.

— E drept, a ţinut un pub timp de aproape douăzeci de ani. Era patronul localului „Trandafirul şi coroana“ din Leatherhead. Dar, din păcate, tatăl meu a murit în urmă cu trei ani. Era destul de tânăr. Avea cincizeci şi ceva de ani.

Domnul Cooke îşi plecă privirea.

— Îmi pare rău, Foley.

— A murit de cancer la plămâni. Era un fumător înrăit.

Cei trei bărbaţi se uitară lung la el, uimiţi de această informaţie.

— Un studiu recent, explică grijuliu Thomas, a arătat că ar putea exista o legătură între fumat şi cancerul la plămâni.

— Ciudat, reflectă cu voce tare domnul Swaine. Eu mă simt întotdeauna mai sănătos după ce trag o ţigară, două.

Urmă o pauză stânjenitoare.

— Ei bine, Foley, zise domnul Cooke, trebuie să fi fost ceva teribil pentru dumneata. Te asigurăm de toată înţelegerea şi simpatia noastră.

— Mulţumesc, domnule. Ne lipseşte foarte tare – şi mamei mele, şi mie.

— Hm… da, desigur, e şi faptul că ţi-ai pierdut tatăl, spuse repede domnul Cooke, deşi părea să nu se fi referit la asta. Dar noi nu despre asta vorbeam. Noi simpatizăm cu dumneata mai degrabă pentru… felul cum ai

pornit în viaţă. Cu toate astea pe cap – pubul şi povestea cu Belgia –, trebuie să fi simţit un handicap destul de mare.

Rămas pentru moment fără grai, Thomas nu putu decât să-l lase să vorbească în continuare.

— Înţeleg că ai reuşit să intri la un liceu teoretic de stat, deci asta trebuie să fi fost o realizare. Cu toate astea, te-ai descurcat extraordinar, zic eu, dacă ai ajuns unde ai ajuns. Nu sunteţi de acord, domnilor? Tânărul Foley, aici de faţă, a demonstrat că are ceva curaj şi hotărâre, nu?

— Cam da, zise domnul Swaine.

— Absolut, spuse domnul Ellis.

În tăcerea care urmă, Thomas simţi cum se cufundă într-o stare de indiferenţă absolută faţă de conversaţia din jur. Se uită prin fereastra culisantă în zare, înspre parc, iar în timp ce aştepta ca domnul Cooke să vorbească, simţi o poftă sălbatică să fie acolo, să se plimbe împreună cu Sylvia, să împingă căruciorul şi să se uite amândoi la copilaşul cufundat într-un somn profund, animalic, fără vise.

— Ei bine, Foley, spuse directorul Departamentului Expoziţii din cadrul Biroului Central de Informaţii, închizând dosarul cu o fermitate bruscă, e destul de evident că eşti omul pe care-l căutăm. Omul nostru.

— Omul vostru? zise Thomas, iar privirea îi reveni încet la lumea din jurul lui.

— Omul nostru, da. Omul nostru de la Bruxelles.

— Bruxelles?

— Foley, n-ai fost atent? După cum explica domnul Ellis, aici de faţă, avem nevoie de cineva de la B.C.I. care să supravegheze întreaga activitate a pubului Britannia. Avem nevoie de cineva la faţa locului, în incinta lui, pe toată durata celor şase luni de expoziţie. Şi acel cineva vei fi dumneata.

— Eu, domnule? Dar…

— Dar ce? Tatăl dumitale a ţinut un pub timp de douăzeci de ani, nu? Aşadar, în atâta vreme trebuie să fi învăţat câte ceva despre asta.

— Da, dar…

— Şi mama dumitale e din Belgia! Ce Dumnezeu? Doar îţi curge sânge belgian prin vine. Pentru dumneata va fi ca o a doua casă!

— Dar… Cum rămâne cu familia mea, domnule? Nu pot să o părăsesc aşa, pur şi simplu, pentru o perioadă atât de lungă. Am o soţie. Avem o fetiţă nou-născută.

Domnul Cooke dădu din mână cu nonşalanţă:

— Ei bine, atunci ia-le cu tine, dacă vrei. Deşi, ca să fiu sincer, mulţi bărbaţi ar profita din plin de ocazia de a scăpa şase luni de scutece şi jucării zdrăngănitoare. Ştiu că eu aşa aş fi făcut la vârsta dumitale.

Lansă un zâmbet încântat spre toţi cei prezenţi.

— Deci totul e stabilit, nu?

Thomas întrebă dacă putea să se gândească peste weekend înainte să dea un răspuns. Domnul Cooke păru surprins şi ofensat, dar acceptă.

În restul după-amiezii aceleia lui Thomas i-a venit greu să se mai concentreze la treabă şi când s-a făcut ora cinci şi jumătate, încă mai era agitat. În loc să ia metroul imediat, s-a dus la Volunteer şi a comandat un ţap de bere şi o porţie mică de whisky. Barul era aglomerat şi plin de fum şi nu dură mult până ce se văzu nevoit să împartă masa cu o tânără brunetă şi un bărbat mult mai în vârstă, cu o mustaţă cazonă. Cei doi păreau să aibă o aventură şi nu prea se străduiau s-o ascundă. Când se plictisi să le mai asculte planurile pentru weekend şi să fie înghiontit de grupul de studenţi de la Academia Regală de Muzică, îşi termină băuturile şi plecă.

Se întunecase de-a binelea şi era deja o noapte urâcioasă. Vântul bătea atât de tare, încât aproape că-i întoarse umbrela pe dos. Când ajunse în staţia de metrou din Baker Street, Thomas îşi dădu seama că avea să

ajungă acasă foarte târziu şi că urma să aibă necazuri dacă nu telefona. Sylvia răspunse aproape imediat.

— Tooting, 2-5-1-1.

— Bună, scumpo, eu sunt.

— O! Bună, scumpule.

— Cum merge treaba?

— Merge bine.

— Şi micuţa? Doarme?

— Momentan nu. Unde eşti? Se-aude mult zgomot pe fundal.

— Sunt pe Baker Street.

— Pe Baker Street? Cum de eşti încă acolo?

— Am intrat să beau ceva pe fugă. Drept să-ţi zic, cam simţeam nevoia. Am avut o zi groaznică. După-amiază m-au chemat în birou la şef şi mi-au trântit bomba. Am nişte veşti pentru tine când ajung acasă.

— Veşti bune sau rele?

— Bune… cred.

— Ţi-ai amintit să dai o fugă pe la farmacie la prânz?

— La naiba! Nu, am uitat.

— Of, Thomas!

— Ştiu. Îmi pare rău, dar mi-a ieşit din minte.

— Nu mai avem nici un pic de sirop pentru colici. Şi fetiţa a plâns toată după-amiaza.

— Nu poţi să te duci până la Jackson’s?

— La Jackson’s închid la cinci.

— Dar băiatul ăla al lor livrează la domiciliu, nu?

— Numai dacă-i suni să-i rogi. Acum nu pot să-i sun, probabil au închis magazinul de-o veşnicie. Va trebui să ne descurcăm cumva până mâine.

— Îmi pare rău, iubito. Sunt un dobitoc.

— Da, eşti. Şi-o să întârzii foarte mult la cină.

— Ce-ai gătit?

— Plăcintă cu cartofi şi carne. E gata de mai bine de-o oră, dar o s-o ţin caldă până vii.

Thomas puse receptorul în furcă şi ieşi din cabina telefonică, dar apoi, în loc să coboare imediat pe scările rulante, îşi aprinse o ţigară, se sprijini de un perete şi începu să se uite la oamenii care treceau grăbiţi pe lângă el. Se gândi la conversaţia pe care tocmai o avusese cu soţia lui. Fusese plină de afecţiune, ca de obicei, dar ceva la ea îl deranjase. În ultimele luni simţise tot mai tare că centrul de greutate al relaţiei sale cu Sylvia se schimbase. Fără îndoială că asta se întâmplase din cauza apariţiei micuţei Gill. Sigur că, în anumite privinţe, evenimentul ăsta îi apropiase, numai că… Acum Sylvia era aşa de ocupată din pricina responsabilităţii cotidiene de a avea grijă de fetiţă şi de a se ocupa de nesfârşitele şi imprevizibilele ei nevoi, încât Thomas nu putea să nu se simtă oarecum marginalizat, lăsat pe dinafară. Dar ce putea face? Imaginea fugară care-i trecuse prin minte când se afla în biroul domnului Cooke – cu ei doi împingând căruciorul împreună prin Regent's Park – fusese una destul de vie. Dar ce bărbat se lăsa subjugat de astfel de viziuni? Ce bărbat dădea întâietate unei plimbări prin parc, împreună cu soţia şi fiica sa nou-născută, în locul presantei probleme de a răzbi în viaţă? Carlton-Browne şi Windrush îl auziseră într-o dimineaţă vorbind cu Sylvia la telefon despre sughiţurile micuţei şi îl luaseră peste picior zile în şir din pricina asta. Şi aveau şi de ce. În toate astea nu era nimic demn, nimic serios. La urma urmei, în ziua de azi şi în vremuri precum cele de acum un bărbat avea responsabilităţi. Avea de jucat un rol.

Ar fi o nebunie să refuze slujba de la Bruxelles. Peste cincizeci de minute, în clipa când ajunse în faţa casei, se hotărâse deja. Dar mai era ceva: era decis să nu-i pomenească Sylviei despre propunerea domnului Cooke. Nu încă. Nu înainte de a se hotărî dacă ea şi fetiţa trebuiau sau nu să vină cu el. Între timp avea să ţină vestea pentru sine. În timpul cinei îi

spuse că „bomba“ de care-i pomenise la telefon era o mică îmbunătăţire legată de contribuţia lui la fondul de pensii.

1. „Marea Britanie trăieşte de pe urma comerţului. În afară de mărfuri, Marea Britanie face un comerţ substanţial de «servicii»: transporturi maritime şi aeriene, turism, servicii bancare, servicii de asigurări. Londra, cu al său «City», cu celebrele sale instituţii precum Banca Angliei, Bursa şi marea companie de asigurări «Lloyd’s», este de multă vreme cel mai puternic centru financiar al lumii“ (în fr., în orig.).
2. Referire la o expresie faimoasă folosită de Napoleon pentru a descrie Marea Britanie: *„a nation of shopkeepers“*. Expresia a fost folosită însă pentru prima dată de filosoful şi economistul scoţian Adam Smith în lucrarea sa *Avuţia naţiunilor* (*The Wealth of Nations*).

Ce-a fost a fost

În 1914, când fugise din Belgia la Londra împreună cu mama ei, se numea Marte Hendrickx. Dar englezilor numele de felul acesta li se păreau prea dificile. Mama ei îi anglicizase şi numele, şi prenumele, unul după altul, astfel încât până la a optsprezecea aniversare a sa devenise Martha Hendricks. Începând din ziua nunţii ei din 1924, era Martha Foley. Prin urmare, de mai bine de treizeci de ani propriul ei nume i se părea un fel de ciudăţenie. Iar acum, când bărbatul al cărui nume îl luase murise, sentimentul de înstrăinare de sine era mai acut şi mai apăsător ca niciodată.

Astăzi Martha Foley – dacă asta era într-adevăr ea – se aşezase în staţie şi aştepta răbdătoare sosirea autobuzului. Era ora 11.32. Autobuzul urma să sosească abia la 11.43. Nu o deranja faptul că trebuia să aştepte. Nu-i plăcea să lase lucrurile în voia sorţii.

Avea cincizeci şi trei de ani. Împlinea cincizeci şi patru în septembrie. Dacă ar fi vrut, ar fi putut să se înfrumuseţeze. Însă ea alesese în schimb să se îmbrace cu nişte haine cuminţi, de femeie de vârstă mijlocie, să nu poarte tocuri, să-şi tundă părul încărunţit într-o manieră austeră şi respectabilă (cam ca a Reginei Mamă) şi să evite orice fard, cu excepţia unui ruj roşu, aplicat neglijent, şi, uneori, a unui strat vag de pudră. La urma urmei, de-acum era bunică. Trebuia să-şi păstreze o anumită demnitate.

Martha Foley privi placidă fâşia de drum care se întindea în faţa ei, suburbiile înfrunzite ale oraşului, contururile modeste ale dealurilor din Surrey, ce se înălţau în apropiere. Dimineaţa aceasta era mormântal de tăcută, cum numai o dimineaţă de duminică în Anglia putea fi.

Încă şase minute până la sosirea autobuzului. Martha îşi întinse picioarele şi scoase un mic şi discret oftat de satisfacţie. Iubea liniştea aceasta tipic englezească. Nu se mai sătura de ea.

La ora unu şi cinci minute Thomas îşi turnă puţin whisky, pe care îl potoli cu un jet scurt de sifon din dulapul cu băuturi. Sylviei şi mamei lui le turnă câte un pahar de *sherry* dulce, maroniu-închis.

— Poftim, mamă, dă-l pe gât, spuse el.

Sylvia intră în camera, aranjându-şi părul. Verificase friptura, care era aproape gata. Nu-i mai rămânea de pregătit decât sosul.

— Şi ce mai faceţi, doamnă Foley? spuse ea, aplecându-se să-şi sărute soacra pe obrazul pudrat. Autobuzele au venit la timp în dimineaţa asta, nu? Ştiţi, imediat ce-o să ne luăm o maşină, Thomas va putea să se repeadă până în Leatherhead şi să vă aducă. Şi-atunci n-o să mai trebuiască să faceţi drumul ăsta îngrozitor de lung.

— Nu mă deranjează, răspunse Martha. Nu mă deranjează deloc.

— E bine că vrea să-şi păstreze independenţa, spuse Thomas.

Mama lui îi aruncă o privire tăioasă peste masă.

— Mă faci să par străveche. Ăsta e genul de lucru pe care ar trebui să-l zici peste douăzeci de ani, când voi fi cu adevărat bătrână.

— Oricum, spuse împăciuitor Thomas, mai e mult până să ne luăm o maşină. Mult de tot. O să plătim rate la casa asta mulţi ani de-acum încolo.

— Ei bine, vor fi nişte bani bine cheltuiţi, spuse doamna Foley, uitându-se în jur. E o casă frumoasă.

După ce comentariul ei pluti o vreme prin aer şi apoi ecoul lui se stinse, urmă o pauză lungă, în timpul căreia ceasul de pe şemineu păru să ticăie extrem de tare. Simţind că rămăsese deja fără subiecte de conversaţie, Thomas se uită cu jind la exemplarul din ediţia curentă a ziarului *Observer*, pe care trebuise să îl lase deoparte, pe jumătate citit, pe

măsuţa ce se nimerise alături. Era un număr deosebit de interesant. Un articol al lui Bertrand Russell, scris în termeni foarte duri, ce sprijinea Campania pentru Dezarmare Nucleară, contrabalansat de un editorial mai temperat de pe pagina opusă, care susţinea că atunci când dădeau năvală să condamne proliferarea acestor arme, oamenii nu ar trebui să uite avantajele fantastice pe care urma să le ofere tehnologia nucleară. O sursă potenţial inepuizabilă de energie curată şi ieftină, fără doar şi poate. Deocamdată Thomas încă nu ştia pe ce poziţii se plasa el în această dispută şi, cum argumentele citite îi erau încă proaspete în minte, i-ar fi plăcut să le disece cu cineva. Dacă ar fi fost la serviciu, poate că ar fi abordat subiectul cu Windrush sau cu Tracepurcel la cantina de la birou, dar Sylvia era în general prea nesigură pe ea ca să avanseze o opinie personală despre astfel de probleme. De fapt minţile lor – se gândea el uneori – începeau să evolueze pe trasee complet diferite. Asta nu era bine. Nu că s-ar fi aşteptat ca ea să fie vreo expertă în politici internaţionale sau în ştiinţă nucleară – nici el n-ar fi putut pretinde aşa ceva –, dar simţea că era important (ba chiar o responsabilitate) să-şi menţină interesul faţă de astfel de probleme. Să citească despre ele, să fie informat, constituia o parte esenţială a vieţii sale cotidiene. Simţea nevoia să creadă că undeva acolo, dincolo de marginile tăcute ale suburbiei Tooting, exista o lume a ideilor, mişcărilor, descoperirilor şi schimbărilor memorabile, o lume care se afla într-o stare de permanent dialog cu ea însăşi, dialog la care într-o bună zi (cine ştie?) ar fi putut să-şi aducă şi el mărunta sa contribuţie.

— Mai bine m-aş apuca de morcovii ăia, spuse Sylvia, punând paharul pe masă.

Dădu să se ridice în picioare, dar Thomas i-o luă înainte.

— Sunt afară, în curte, nu-i aşa? întrebă el şi ieşi imediat, înainte ca soţia lui să-l poată opri.

Rămase una în compania celeilalte, Sylvia şi soacra ei se măsurară îngrijorate cu privirea.

— Ce poză drăguţă, spuse doamna Foley cu o voce veselă după ce băură amândouă câteva înghiţituri de *sherry*.

Era o fotografie recentă cu micuţa Gill, făcută cu două săptămâni în urmă într-un cabinet fotografic de pe High Street, ce le fusese livrată prin poştă chiar ieri-dimineaţă, într-o ramă elegantă din lemn de fag. Fetiţa stătea aşezată în fund pe un covoraş din blană de oaie, avea nişte ochi luminoşi şi purta o boneţică din dantelă, care ascundea faptul că părul îi era încă destul de rar. Era o poză în alb-negru, dar fotograful pictase cu măiestrie obrajii fetiţei în tonuri rozalii.

— O să se facă o frumuseţe, prezise doamna Foley.

— Naiba ştie! Om mai vedea, spuse Sylvia, plecând privirea, ca şi cum complimentul i-ar fi fost adresat chiar ei.

— Are coloritul tău, vezi? O să aibă un ten frumos, exact ca tine. Că dacă l-ar moşteni pe Thomas la capitolul ăsta, am băga-o pe mânecă. Când era mai tânăr, Thomas avea un ten teribil. Îngrozitor. Păi, chiar şi-acum uite că-i mai ies din când în când coşuri. L-a moştenit pe taică-său.

Toate astea au fost spuse pe un ton cât se poate de firesc. Experienţa – din care avea cu carul – o învăţase pe doamna Foley multe lucruri, dar nu şi cât de necesar era să ai tact.

— Acum doarme, nu-i aşa?

— Da. Adevărul e că ar trebui să mă duc să văd ce face.

Ar fi fost o scuză jalnică pentru Sylvia ca să părăsească încăperea. Din fericire, i se ivi un motiv mai bun atunci când sună telefonul de pe hol.

— Mă scuzaţi.

Era mama ei, Gwendoline: suna de la Birmingham. Thomas, care era ocupat cu curăţatul morcovilor, scoase capul din bucătărie şi şuieră printre dinţi „Spune-i să sune mai târziu!“, dar Sylvia nu-l luă în seamă. Cele două dădeau impresia că îşi împărtăşesc anumite probleme de familie foarte importante, dar Thomas nu află despre ce era vorba decât ulterior,

când erau cu toţii în jurul mesei, iar friptura de miel era deja tăiată şi pusă în farfurii.

— Îmi cer scuze pentru întrerupere, spuse Sylvia, servind-o pe doamna Foley cu legume, dar mama avea ceva destul de neplăcut să-mi spună.

— Mie să nu-mi pui prea mulţi, spuse doamna Foley, uitându-se cu atenţie la cartofi. Corsetul ăsta e şi-aşa destul de strâmt. Nu vreau să mă fac durdulie.

— Dar ce s-a întâmplat, iubito? întrebă Thomas.

— E vorba de verişoara Beatrix.

— A, da?

Thomas ciulea întotdeauna urechile când auzea numele lui Beatrix. Într-un fel, ea era cea mai interesantă (şi mai puţin respectabilă) membră a familiei Sylviei, o aventurieră romantică incorigibilă, pe care faptul că era mama unei fetiţe foarte mici, de care trebuia să aibă grijă, nu prea reuşea s-o tempereze. Plăcerea de a-şi exprima dezaprobarea faţă de cel mai recent scandal în care fusese implicată Beatrix era una dintre puţinele pe care Thomas şi Sylvia le împărtăşeau: isprăvile ei stârneau în amândoi, în egală măsură, izbucniri periodice de dezaprobare şi fiori de invidie ascunsă.

— Nu-mi spune, zise el. L-a părăsit deja pe amărâtul ăla de canadian bătrân şi şi-a găsit o nouă victimă. Ştiam eu că n-o să dureze mai mult de un an, doi.

Dar se dovedi că veştile erau mult mai dramatice.

— A avut un accident îngrozitor, le spuse Sylvia. Era în maşină şi oprise la sensul giratoriu, când un camion imens a lovit-o din spate.

— Dumnezeule! spuse Thomas. A fost rănită grav?

Sylvia dădu din cap că da.

— Şi-a rupt gâtul, sărăcuţa! O să stea în spital luni în şir.

Se lăsă o tăcere solemnă, respectuoasă.

— A avut noroc că a scăpat cu viaţă, spuse doamna Foley.

— Ştiu. Ar trebui să fim recunoscători măcar pentru asta.

În tăcerea prelungă ce a urmat, Thomas spuse:

— Că tot veni vorba de recunoştinţă…

— Oh! Da, desigur…

Sylvia îşi uni palmele şi închise ochii. Ceilalţi doi făcură la fel.

— Fie ca Domnul să ne insufle recunoştinţă pentru ceea ce urmează să ni se dea.

— Amin, psalmodiară Thomas şi mama lui.

Începură să mănânce şi în scurt timp îşi făcu simţită prezenţa un nou vid conversaţional dureros.

— Şervetele astea de masă sunt încântătoare, spuse doamna Foley cu un fel de disperare. Scene alpine, nu?

— Exact, spuse Thomas, fără să ridice privirea din farfurie.

— Le-am cumpărat de la Basle, zise Sylvia. Desigur, nu sunt singurul suvenir cu care m-am întors din vacanţa aceea.

Îi aruncă soţului ei un zâmbet cochet şi complice, dar el era aplecat deasupra sufleului cu carne din farfurie, aşa că nu dădu vreun semn că îi auzise comentariul. Simţindu-se ignorată, Sylvia continuă să-l privească o clipă, urmărind cu atenţie eforturile lui intense de a înmuia bucata de carne în cât mai mult sos înainte de a duce furculiţa la gură. Egocentrismul lui o împunse ca un cuţit, umplând-o cu un amestec penetrant şi ameţitor de iubire şi nelinişte. Acesta era bărbatul căruia îi încredinţase viaţa ei. Uneori se întreba dacă nu cumva făcuse o greşeală.

Sylvia nu prea avea experienţă în materie de bărbaţi şi puţinele relaţii pe care le avusese fuseseră cu ghinion. Se măritase târziu, la treizeci şi doi de ani. Al treilea deceniu de viaţă şi-l trăise în cea mai mare parte acasă, în Birmingham, împreună cu mama şi tatăl ei, timp în care îşi irosise (cum i se părea acum) majoritatea celor mai frumoşi ani din viaţă într-o logodnă cu un bărbat mult mai în vârstă, un comis-voiajor din nord. Se întâlniseră

într-o după-amiază de vineri în cafeneaua unui magazin universal, unde el insistase să-i plătească eclerul şi cafeaua. După acea primă întâlnire nu-l mai văzuse câteva luni, dar îşi scriseseră un şir de scrisori pasionale, care culminaseră cu o nouă întâlnire într-o cafenea şi cu o cerere în căsătorie. Acum Sylvia se cutremura amintindu-şi cât de naivă fusese. Continuaseră să se vadă de două sau trei ori pe an. Scrisorile de la el veneau la intervale neregulate şi din ce în ce mai lungi. În cele din urmă, într-o dimineaţă, în cutia poştală apăruse un plic cu un bilet anonim ce o informa că logodnicul ei avea deja o soţie, trei copii şi un şir de logodnice asemenea ei răspândite prin toată ţara.

După episodul respectiv Sylvia căzuse într-o lungă depresie, pe care medicul ei curant o sfătuise să şi-o trateze cu aer proaspăt şi exerciţii fizice extenuante. Cu ajutorul părinţilor ei, aranjase ca în vara anului 1955 să plece în Elveţia pentru o excursie montană de durată în Alpi. Călătorise împreună cu alte două femei, ambele fete bătrâne, fiicele unor colegi de serviciu de-ai tatălui ei. Nu le cunoscuse dinainte pe nici una dintre ele şi nici nu ajunsese să le placă prea mult după ce făcuseră cunoştinţă în timpul excursiei. Dar până la urmă excursia n-a fost chiar un eşec. La sfârşitul ei, în timp ce se odihneau pentru câteva zile la Basle, cele trei femei se încumetaseră să viziteze o pivniţă cu bere şi acolo îl întâlniseră pe Thomas. Un englez – şi burlac pe deasupra –, venit singur în concediu şi care părea foarte încântat să stea în compania unor femei primitoare. În plus, avea maniere extrem de fermecătoare şi o linie a maxilarului foarte impresionantă. Una din însoţitoarele Sylviei se gândi că în ochii lui de un albastru-deschis exista mai mult de un licăr de asemănare cu Gary Cooper; cealaltă văzu o similitudine izbitoare cu Dirk Bogarde. Sylvia nu observă nimic din toate astea: ceea ce a văzut ea a fost un posibil viitor soţ, iar în competiţia feroce care se dezlănţui în următoarele zile tot ea ieşi învingătoare. Totuşi de data aceasta nu se grăbi să se logodească. După ce se întoarse acasă, îl ţinu pe Thomas pe jar săptămâni în şir, deşi în mintea

ei nu avea nici o umbră de îndoială că o să-l accepte – după un interval de timp decent. Thomas părea o partidă strălucită. Postul lui de la Biroul Central de Informaţii era unul stabil, prestigios şi destul de bine plătit. Iar perspectiva de a se muta la Londra îi păruse iniţial una strălucitoare şi palpitantă…

Sylvia îşi dădu seama că soacra ei îi spunea ceva.

— Mă scuzaţi, doamnă Foley. N-am auzit ce-aţi spus.

— Te întrebam, repetă doamna Foley, tamponându-şi buzele cu un şervet în carouri, dacă te-ai mai gândit la calandru. Eu îl folosesc foarte rar, după cum ţi-am zis. Ştiu că unii consideră că maşinile astea de apretat sunt învechite, dar obiceiurile vechi sunt adesea cele mai bune, mă-nţelegi? Şi sunt convinsă că ai mult mai multe de spălat de când a venit pe lume micuţa.

— Păi, zise Sylvia, sunteţi foarte amabilă… Tu ce părere ai, dragule?

După masa de prânz micuţa se trezi şi Sylvia urcă la etaj ca s-o hrănească. Thomas îi făcu mamei lui un ceai, după care ieşiră să inspecteze grădina. Un crâmpei din soarele după-amiezii ajungea la ei, străpungând pătura de nori, şi era suficient de cald cât să poată sta câteva minute la măsuţa de fier forjat pe care Thomas o cumpărase vara trecută, într-un acces de optimism, în aşteptarea după-amiezilor liniştite pe care urma să le petreacă citind ziarul, în timp ce micuţa se va juca fericită în groapa cu nisip (ce nu fusese încă săpată). Grădina arăta jalnic.

— Zău că ar trebui să te ocupi puţin de locul ăsta, îi zise mama lui.

— Ştiu.

— Ce Dumnezeu e gaura aia mare de-acolo?

— M-am apucat să sap un iaz pentru caraşi, spuse Thomas.

— Credeam că aveai de gând să plantezi legume.

— Am de gând. O să plantez nişte cartofi şi ceva fasole. Acum e încă prea devreme.

Apoi îi povesti mamei lui despre întâlnirea cu domnul Cooke, domnul Swaine şi domnul Ellis de la Ministerul Afacerilor Externe. Îi spuse că îi ceruseră să plece pentru şase luni în Belgia.

— Sylvia ce părere are? îl întrebă ea.

— Nu i-am pomenit de asta. Aştept momentul potrivit.

— Ai putea să le iei cu tine?

— Mi s-a sugerat şi asta. Nu cred că e cea mai bună idee. Încă nu ştim cum va fi locuinţa pe care mi-o vor găsi acolo. Condiţiile ar putea fi destul de precare.

Mama lui părea să stea în cumpănă.

— Nu trebuia să-mi spui mie mai întâi. Trebuia să discuţi cu soţia ta.

— O s-o fac.

Ea ridică un deget în semn de avertizare.

— Nu o neglija, Thomas. Fii un soţ bun. Ştii, asta (roti braţul într-un gest amplu peste iazul pentru caraşi, încă neterminat, peste adăpostul antiaerian în care Thomas îşi ţinea cele câteva unelte de grădinărit, peste terasamentul căii ferate şi înspre şesurile posomorâte ale suburbiei Tooting) nu e casa ei. Nu de-adevăratelea. Nu e locul cu care a fost obişnuită. Şi nu-i deloc amuzant să stai departe de casă împreună cu un bărbat căruia nu-i pasă de tine.

Thomas ştia că vorbea despre propria ei experienţă, despre căsătoria cu tatăl lui. Nu voia să audă povestea.

— Ştii, tatăl tău avea aventuri.

— Da. Ştiu.

— I le-am tolerat. Dar asta nu înseamnă că nu mă deranjau.

Doamna Foley se înfioră şi-şi strânse şi mai tare şalul în jurul umerilor.

— Haide. Cred că ar fi mai bine să intrăm. Se face frig.

Dădu să se ridice, dar Thomas o opri, punându-i o mână pe braţ, şi spuse pe un ton serios:

— Voi sta la Bruxelles, mamă. Aproape de Leuven, aproape de locul unde era ferma. La numai o jumătate de oră distanţă. Pot să mă duc acolo şi… da, ştiu, casa nu mai există, dar pot să văd locul unde se afla şi… să vorbesc cu oamenii şi… să fac poze…

Doamna Foley se ridică ţeapănă.

— Te rog să nu faci asta. Nu în numele meu. Nu mă mai gândesc la nici unul din lucrurile alea. Ce-a fost a fost.

Trăim vremuri moderne

Ora patru şi jumătate a după-amiezii de marţi îl găsi pe Thomas mergând prin St. James's Park şi îndreptându-se spre o şedinţă în Whitehall. În ciuda ploii care cădea stăruitor, mergea cu o sprinteneală neobişnuită şi fredona cu voce joasă o melodie veselă pe care o auzise la postul de radio Light Programme în noaptea dinainte: *„The Boulevardier"* a lui Frederic Curzon.

Lucrurile merseseră ca pe roate de vineri încoace. În seara de dinainte, la cină, îi spusese în cele din urmă Sylviei despre misiunea de la Bruxelles. La început ea fusese şocată: gândul de a-l însoţi nu păruse să-i treacă prin minte (şi nici el nu i-l sugerase), iar perspectiva de a fi lăsată singură timp de şase luni o sperie vizibil. Dar asigurările lui Thomas s-au dovedit convingătoare: urmau să-şi scrie, să-şi telefoneze, urmau să fie weekenduri în care el o să vină acasă cu avionul ca s-o vadă. Cu cât îi povestea mai multe despre expoziţie, cu atât mai clar înţelegea ea că era o ocazie pe care Thomas nu-şi putea permite să o refuze.

— Păi, chiar e, spusese ea, văzând în sfârşit lucrurile limpede, în timp ce servea budinca şi-şi turna lapte condensat peste felia ei subţire de plăcintă cu mere. E o mare onoare că domnul Cooke te-a ales pe tine aşa. Nu a apelat la nici unul din ceilalţi. Şi o să ai de-a face cu oameni din tot felul de locuri: belgieni, francezi, ba chiar şi americani…

Şi când ea spusese asta, Thomas îşi dăduse seama că, dintr-un anumit punct de vedere, Sylvia chiar îşi dorea ca el să plece, că, deşi despărţirea avea să fie dureroasă pentru amândoi, în ochii ei prestigiul lui urma să crească odată cu experienţa aceasta. Nu va mai fi un funcţionăraş guvernamental oarecare, ci va deveni, în aceste şase luni scurte, un ins

mult mai interesant, ba chiar sclipitor: un jucător (oricât de neînsemnat) pe scena internaţională. Ideea o atrăgea – ba chiar o incita. Şi, poate, tocmai conştiinţa acestui fapt îi însufleţea paşii lui Thomas mai mult decât orice altceva în după-amiaza aceasta de marţi şi-l făcea mai înalt cu câţiva centimetri imaginari în timp ce traversa cu paşi mari puntea spre Birdcage Walk. Simţi o legătură bruscă şi neaşteptată cu pescăruşii Londrei, ce năvăleau peste oglinda apei pe care o trecea el, savurându-şi libertatea de a zbura.

Peste o jumătate de oră Thomas stătea în sala de conferinţe 191 din clădirea Ministerului Afacerilor Externe, mai aproape ca niciodată în toată viaţa lui de un centru de putere.

Masa de conferinţe era uriaşă şi toate locurile din jurul ei erau ocupate. Aerul era îmbâcsit de fumul de ţigară. Pe unii dintre cei prezenţi Thomas îi întâlnise deja în sala de aşteptare de la parter. Alţii erau persoane publice pe care le-a recunoscut: *sir* Philip Hendy, directorul de la National Gallery, *sir* Bronson Albery, celebrul impresar de teatru, *sir* Lawrence Bragg, fizician şi director al Royal Institution. De câteva ori în ultimele luni Thomas îl zărise pe James Gardner, arhitectul pavilionului britanic, la sediul Biroului Central de Informaţii din Baker Street, dar până azi nu-l întâlnise niciodată pe bărbatul cu care Gardner a discutat în contradictoriu în cea mai mare parte a întrunirii – *sir* John Balfour, cavaler în grad de Mare Cruce al Ordinului Sf. Mihail şi Sf. Gheorghe, numit înalt reprezentant al Marii Britanii la Expoziţia Universală din 1958.

Problemele se iviră curând. Thomas percepea sentimentul general de panică ce plutea în aer. Expoziţia urma să se deschidă peste trei luni şi era evident că până atunci mai erau foarte multe de făcut. *Sir* John avea pe masă, în faţa lui, un teanc gros de documente, la vederea cărora părea să se înfioare de un dezgust palpabil.

— Trebuie să vă spun, începu el abrupt, dar cu o notă de îngrijorare în voce, că prietenii noştri belgieni au fost cât se poate de prolifici cu mesajele pe care ni le-au trimis în decursul ultimelor luni. Muntele ăsta de hârtie reprezintă doar un mic procent din activitatea lor. Şi încă am fost extrem de selectivi când am făcut fotocopii pentru toată lumea. Aşadar, poate că ar fi bine să vă fac un rezumat. Să începem cu partea muzicală, ce spuneţi? *Sir* Malcolm e aici?

Ieşi la iveală că *sir* Malcolm Sargent, dirijorul principal al Orchestrei Simfonice a BBC şi consultantul muzical în privinţa contribuţiei britanice la expoziţie, nu putuse să ajungă la întrunire.

— Mi s-a spus că are repetiţii, zise un tânăr într-un costum în dungi, pe care Thomas îl luă drept un funcţionar de rang mic. Vă transmite scuzele Domniei Sale şi toate cele bune. Dar spune că programele concertelor sunt puse la punct.

— V-a dat ceva detalii?

— A menţionat câteva nume. Elgar, firește. Câteva piese de Purcell. Selecţia obişnuită, din câte se pare.

Sir John dădu din cap aprobator.

— Perfect. Trebuie să mărturisesc că partea belgiană ne-a trimis nişte idei destul de… ciudate.

Se uită scurt la foaia de hârtie de deasupra teancului.

— Un festival cu durata de o săptămână – *o săptămână!* –, cu muzică electronică şi *musique concrète*, incluzând premiere internaţionale ale unor piese de Stockhausen şi… cum naiba se pronunţă numele ăsta…? Xenakis?

Dădu roată cu privirea prin sală, încruntându-şi neîncrezător sprâncenele.

— A auzit cineva de indivizii ăştia? Şi ce înseamnă muzica asta „concretă“ la ea acasă? Asta aş dori să ştiu. Poate să mă lămurească şi pe mine cineva?

Toată lumea din jurul mesei scutură din cap. În mijlocul acelei mişcări generale, atenţia lui Thomas fu distrasă brusc de prezenţa a două figuri bizare aşezate la capătul îndepărtat al mesei. Oare ce anume îi atrăsese atenţia la ei? Urmăreau discuţia cu tot atâta atenţie ca şi restul celor de faţă – poate chiar cu mai multă atenţie decât ceilalţi – şi, cu toate acestea, păreau cumva detaşaţi de ea. Deşi nu schimbaseră nici un cuvânt şi nu dădeau semne că s-ar fi cunoscut, stăteau cam prea aproape unul de altul, mai aproape decât ar fi fost necesar, şi lăsau impresia că făceau parte dintr-un soi de conspiraţie. Amândoi erau (i se părea lui) de vârstă mijlocie. Unul dintre ei avea părul negru, pieptănat pe spate, şi o faţă rotundă, a cărei expresie reuşea să fie în acelaşi timp absentă şi inteligentă. Celălalt părea mai inofensiv şi mai puţin atent la ce se întâmpla în jur. Avea o cicatrice destul de vizibilă pe obrazul stâng, dar ea nu-i dădea deloc un aspect înfricoşător şi nici nu-i ştirbea cu nimic aerul visător, de om cumsecade. Ei erau singurele două persoane care nu au fost numite sau prezentate pe întreaga durată a discuţiilor şi, de îndată ce i-a remarcat, Thomas şi-a dat seama că, în mod ciudat, prezenţa lor îi distrăgea atenţia.

— Ei bine, nu ştiu ce părere aveţi Domniile Voastre, dar eu consider că propunerea aceasta este una excelentă, spuse exact atunci *sir* John.

Thomas îşi dădu seama că nu urmărise discuţia. Se părea că Marea Britanie fusese solicitată să-şi aducă propria contribuţie la săptămâna muzicii contemporane, iar opinia generală a celor din jurul mesei era că o fanfară militară scoţiană ar fi alegerea perfectă.

— Regimentul de Gardă? sugeră o voce.

— Perfect, spuse *sir* John, dând din cap către secretara de lângă el, care îşi notă indiferentă decizia.

În clipa aceea dintr-un colţ al mesei se auzi ceva ce n-ar putea fi descris altfel decât drept un pufnet batjocoritor:

— Ha!

Sir John ridică privirea, surprins şi jignit.

— Domnule Gardner, vreţi să ridicaţi vreo obiecţie?

Persoana în cauză, o figură suplă şi ascetică, ce se uita cercetător prin ramele clasice de baga ale unei perechi de ochelari, dar arbora un păr indecent de lung, flutură mâna dispreţuitor şi spuse:

— Zău aşa, *sir* John, asta n-are nimic de-a face cu mine. Nu, nu vreau să ridic nici o obiecţie. Dar secretara dumneavoastră poate să noteze şi amuzamentul meu, dacă doreşte.

— Şi, mă rog, dacă-mi permiteţi să vă întreb, ce e aşa de amuzant la o fanfară militară scoţiană?

— În contextul ăsta? Păi, dacă nu vă daţi seama de asta, *sir* John, tot ce pot să zic e că… probabil sunteţi persoana cea mai potrivită pentru a prezida această comisie.

Thomas se aştepta la un val de hohote de râs, dar ceea ce urmă fu o tăcere înmărmurită.

— Domnule Gardner, spuse *sir* John, rezemându-şi coatele pe masă şi împreunându-şi degetele într-o piramidă, aveam de gând să amân discuţia despre propunerile dumneavoastră cele mai recente pentru pavilionul britanic, dar poate că, după această intervenţie, ar fi un bun moment să le evaluăm.

— Sunt doar nişte idei, spuse Gardner, luat pe nepregătite.

— Expoziţia Universală de la Bruxelles se deschide peste trei luni, îi reaminti *sir* John. Suntem în întârziere cu câteva săptămâni la construcţia pavilionului. Nu e puţin cam târziu să venim acum şi cu idei noi? Mai ales idei aparte, precum… (aruncă o privire peste hârtiile din faţa lui) „O istorie a toaletei britanice“.

— O, spuse Gardner, nu v-a plăcut chestia asta?

— Pare o chestiune futilă… adică „bizară“, ca să folosesc un termen politicos.

— Nu vă simţiţi obligat să fiţi politicos dacă nu vreţi, *sir* John. La urma urmei, suntem între prieteni.

— Prea bine. Voi reformula şi voi spune că sugestia dumneavoastră mi se pare… de-a dreptul stupidă şi jignitoare.

În acest moment câţiva dintre bărbaţii de acolo (la masă nu se afla nici o femeie, cu excepţia secretarei lui *sir* John) ridicară privirile, brusc interesaţi.

— Cu tot respectul, *sir* John, dar nu sunt de acord, spuse Gardner. Contribuţia Marii Britanii la evacuarea excrementelor umane nu a fost niciodată recunoscută aşa cum se cuvine. Şi asta nu e doar părerea mea, ci un fapt istoric.

— Gardner, baţi câmpii.

— De fapt, tuşi stânjenit un tânăr palid şi subnutrit, care stătea în stânga domnului Gardner şi părea să facă parte din echipa lui, nu-i chiar aşa, *sir* John.

Înaltul reprezentant înălţă dintr-o sprânceană.

— Nu-i chiar aşa?

Acum bărbatul care vorbise părea şi mai stânjenit.

— Ce vreau eu să spun este că Jim – adică domnul Gardner – are dreptate. Toaletele sunt un element crucial al vieţii de zi cu zi. Adică le folosim cu toţii, nu? Noi toţi… (înghiţi un nod) facem asta.

— *Facem asta*, domnule Sykes? *Ce* facem?

— N-are sens să pretindem contrariul, nu-i aşa?

— Despre ce Dumnezeu vorbiţi?

— Păi, ştiţi foarte bine. Noi toţi facem… treaba mare.

— *Treaba mare?*

— Exact! sări Gardner în picioare şi începu să se plimbe încolo şi-ncoace în jurul mesei. Sykes a pus punctul pe i. Cu toţii o facem, *sir* John. Chiar şi dumneata! Toţi facem treaba mare. Poate că nu ne place să vorbim despre ea, poate că nu ne place nici măcar să ne gândim la ea, dar

cu ani în urmă cineva chiar *s-a gândit* la ea, s-a gândit mult şi vârtos – scuzaţi-mi expresia –, iar rezultatul a fost că acum putem să facem cu toţii treaba mare într-un mod curat, fără să fim stânjeniţi, şi, în consecinţă, ţara întreagă – lumea întreagă! – e un loc mai bun. Deci de ce n-am elogia faptul ăsta? De ce n-am elogia faptul că, pe lângă că au cucerit jumătate de glob, britanicii au luptat şi într-o bătălie istorică împotriva treburilor lor mari şi au ieşit învingători?

Se aşeză din nou. *Sir* John îl fixă rece peste masă.

— Ai terminat, Gardner?

Luându-i tăcerea drept încuviinţare, adăugă:

— Îmi dai voie să-ţi reamintesc că la intrarea în pavilion, pe care propui să-l mutilezi cu acest exponat obscen, vizitatorii vor găsi un portret al Maiestăţii Sale Regina?

Gardner se aplecă în faţă.

— Şi dumneavoastră îmi daţi voie să vă reamintesc, *sir* John, că până şi Maiestatea Sa… *până şi Majestatea Sa*…?

Sir John se ridică în picioare, cu sprâncenele zbârlite de furie.

— Dacă termini propoziţia asta, Gardner, spuse el, va trebui să te rog să părăseşti încăperea.

Se lăsă o tăcere încordată şi prelungită, în care cei doi bărbaţi se înfruntară din priviri peste masă. Când deveni evident că domnul Gardner nu mai avea de gând să adauge nimic, *sir* John se aşeză din nou încet pe scaun.

— Acum, continuă el, mă aştept de la voi să uitaţi cu toţii această idee ridicolă şi să vă concentraţi asupra creării unei teme care să reflecte nu numai gloria, ci şi demnitatea locuitorilor acestor insule. S-a înţeles?

Deosebit de tulburat şi fără a se mai opri să aştepte răspunsul, trecu la foaia următoare din teanc şi citi primele rânduri pe negândite, repede şi mecanic:

— Următorul pe listă: proiectul ZETA. „Propunerea transportării şi expunerii unei replici a…“

— *HM-HM!*

Sir John se uită din nou scurt peste masă. Tusea prevenitoare venise de la unul din cei doi bărbaţi misterioşi care îi atrăseseră atenţia lui Thomas ceva mai devreme: cel cu faţa rotundă ca o lună plină şi cu părul lins, pieptănat pe spate. Acesta duse un deget la buze, în semn de atenţionare, şi scutură aproape imperceptibil din cap. Oricare ar fi fost motivul gestului lui, *sir* John înţelese imediat şi întoarse foaia de hârtie cu o mişcare nonşalantă, aşezând-o cu faţa în jos pe masă.

— Chiar aşa, firește. Nu este deloc o prioritate. Putem lăsa chestiunea asta pentru mai târziu. Avem de dezbătut o problemă cu mult mai importantă şi anume… A, da! Pubul. Faimosul pub.

Trăsăturile i se relaxară şi se uită întrebător la feţele celor prezenţi.

— Ei bine, ar trebui să avem un nou-venit în echipa noastră, corect? Domnule Foley, sunteţi printre noi?

Thomas se ridică pe jumătate în picioare, după care îşi dădu seama că, probabil, arăta ridicol, aşa că se aşeză la loc. Vocea lui, atunci când reuşi să şi-o facă auzită, sună teribil de subţire şi de nesigură.

— Da, eu sunt, *sir… sir* John.

— Bun. Minunat.

Urmă o tăcere lungă şi răbdătoare. Când deveni clar că Thomas nu avea de gând să-i pună capăt, *sir* John spuse:

— Cred că suntem gata să vă ascultăm ideile.

— Ah… Da.

Thomas îşi roti privirea asupra cercului distinselor figuri care îl fixau stăruitor şi înghiţi în sec.

— Ei bine, Britannia, după cum probabil ştiţi, va fi – în anumite privinţe – atracţia principală a pavilionului britanic. Ideea iniţială, după cum probabil ştiţi (de ce se repeta oare?), a fost să construim o replică – şi

aici citez – „a unui străvechi han englezesc“, pentru a le arăta vizitatorilor tot ce e mai bun şi mai rafinat în domeniul serviciilor turistice britanice tradiţionale. Totuşi au existat unul sau două elemente care au determinat o modificare a planului iniţial. Primul este faptul că, din câte se pare, belgienii înşişi au început construcţia unui sat la locul festivalului, unul pe care ei îl numesc *„La Belgique Joyeuse“* – şi care se traduce, *grosso modo*, prin *Gay Belgium*, „Belgia veselă“ –, iar acesta va include replici ale unor clădiri din secolul al optsprezecelea şi chiar mai vechi, inclusiv un han autentic. Alt… ăăă, element este acela că Biroul Central de Informaţii – şi domnul Gardner în persoană, cred, deşi nu aş dori să vorbesc în numele său – a fost permanent atent ca pavilionul britanic, chiar dacă va oferi, evident, partea leului măreţelor noastre tradiţii, să nu fie cumva… ei bine, prea concentrat pe trecut. Aşa că s-a hotărât ca proiectanţilor pubului Britannia să li se sugereze să adopte o viziune ceva mai modernă. Marea Britanie este, la urma urmei, o ţară modernă. Suntem în fruntea plutonului în domeniul ştiinţelor şi tehnologiei. (De-acum îşi intrase în ritm şi, spre surprinderea lui, începea chiar să se simtă bine.) Dar marele nostru atu rezidă în capacitatea de a înainta spre viitor fără a ne tăia vreodată legăturile cu trecutul. Acesta este paradoxul la exprimarea căruia constructorii au lucrat din greu când au proiectat interiorul pubului Britannia.

În acest moment se produse o întrerupere blajină.

— Mă uit la aceste fotografii, spuse unul dintre membrii mai în vârstă ai comisiei, ce stătea în dreapta lui Thomas, şi nu la aşa ceva mă gândesc când îmi imaginez un han englezesc. Absolut deloc.

Frunzări nişte cópii alb-negru, clătinând din cap.

— Sigur… Nişte plăcuţe de alamă pentru caii de paradă, nişte grinzi de lemn, spuma unei beri blonde englezeşti revărsându-se peste gura unei stacane din cositor…?

— Dar exact astea sunt lucrurile pe care am vrut să le evităm, spuse Thomas. Britannia se construieşte într-un loc deosebit de atrăgător, cu vedere spre un lac artificial. Am vrut să creăm senzaţia unui… club de iahting, dacă vreţi. Va avea ferestre mari şi pereţi albi. Interiorul este luminos, spaţios şi aerisit, pentru că acesta este stilul modern, înţelegeţi? Trăim vremuri moderne! Suntem în 1958! Marea Britanie îşi va prezenta lumii întregi noul ei chip sub umbra Atomiumului şi noi trebuie să ne ridicăm la înălţimea provocării. Trebuie să mergem înainte. Trebuie să ne mişcăm.

Sir John îl privi dintr-odată pe Thomas, vădit interesat şi aprobator.

— Excelent formulat, domnule Foley, dacă-mi permiteţi. Aveţi perfectă dreptate. Marea Britanie trebuie să-şi găsească locul în lumea modernă şi noi trebuie să le arătăm celorlalte ţări cum se poate face lucrul acesta fără a recurge la tot felul de prostii la modă, precum… muzica concretă sau cum i-o zice. Cred că proiectul domnului Lonsdale este extrem de important. De o importanţă capitală. Şi bănuiesc că dumneavoastră veţi fi la faţa locului pe toată durata târgului, având grijă de Britannia în calitate de manager. Aşa este?

— Da, domnule, aşa este.

În timp ce spuse asta, Thomas observă cu coada ochiului cum cei doi domni misterioşi schimbară o privire scurtă.

— Berăria şi-a angajat propriul patron şi propriul personal, dar eu voi fi acolo în calitate de reprezentant al Biroului Central de Informaţii, ca să supraveghez lucrurile şi să mă asigur că ele se desfăşoară corect şi la vedere şi… că toate merg ceas, cum ar veni.

— Minunat. Şi aţi vizitat deja locul?

— Voi lua avionul spre Bruxelles joi, domnule, pentru o inspecţie preliminară.

— Excelent. Vă dorim tot norocul britanic în această misiune, domnule Foley. Şi sunt convins că eu însumi vă voi mai vedea la

Bruxelles.

Thomas zâmbi în semn de mulţumire şi înclină capul. Era un gest precaut şi reţinut, unul care nu sugera în nici un fel sentimentele de mândrie feroce şi entuziasm care îl cuprinseseră în acea clipă.

Să ne facem o idee

— Straşnic discurs, domnule Foley!

— Exact. Înaltă clasă!

Thomas se întoarse să vadă de unde veneau vocile. Stătea pe trotuarul udat de ploaie din faţa Ministerului Afacerilor Externe şi se întreba în ce direcţie s-o apuce, fără să aibă nici cea mai vagă idee că în umbră îl aştepta cineva. Din întuneric se iviră două siluete îmbrăcate la fel, în pelerine de ploaie lungi, de culoare bej, şi purtând pălării de fetru. Cumva, Thomas n-a fost surprins când i-a recunoscut pe cei doi bărbaţi necunoscuţi de la întrunirea comisiei.

— Ce noapte mizerabilă, nu-i aşa? remarcă primul din ei pe un ton familiar.

— Şocantă, fu de acord Thomas.

— Vă deranjează dacă vă însoţim? întrebă al doilea.

— Absolut deloc. În ce direcţie mergeţi?

— O, ziceam că lăsăm asta la latitudinea dumneavoastră.

— Nouă ne este indiferent.

— Înţeleg, spuse Thomas, deşi nu înţelegea. Păi, eu nu mă hotărâsem încă.

— Uitaţi ce vă propunem noi.

Primul dintre cei doi ridică braţul şi în secunda următoare, ca de nicăieri, apăru un Austin Cambridge negru care opri lângă ei, la marginea trotuarului.

— Ce-ar fi să vă conducem până acasă?

— Foarte amabil din partea dumneavoastră, spuse Thomas. Sunteţi sigur?

— Absolut, bătrâne.

— Nu-i nici un deranj.

Se înghesuiră toţi trei pe bancheta din spate. Locul era foarte strâmt. Thomas, care stătea la mijloc, de-abia îşi putea mişca braţele.

— Încotro de data asta, domnilor? întrebă şoferul.

— Tooting, te rog, spuse fără ezitare primul bărbat, iar când Thomas îl privi uimit, reluă: Scuze. Dacă nu vrei, nu trebuie să mergi acasă. Putem să te ducem oriunde doreşti.

— Nu, nu! bâigui Thomas. În Tooting e foarte bine.

— La urma urmei, nu vrei s-o laşi pe micuţă să te-aştepte, nu?

— Te aşteaptă cu ceva bun, care fierbe pe sobă doar pentru tine, zic eu.

— Norocosule.

— O ţigară, domnule Foley?

Erau cu toţii ocupaţi să-şi aprindă ţigările, când Faţă-Rotundă spuse:

— Păi, poate că ar fi cazul să ne şi prezentăm. Pe mine mă cheamă Wayne.

— La fel ca pe vedeta de cinema, spuse însoţitorul lui. E caraghios, nu? Nu ţi-l poţi imagina cu o pălărie de cowboy pe cap.

— Iar el este domnul Radford, spuse domnul Wayne.

Cu oarecare dificultate, dat fiind spaţiul restrâns de pe bancheta din spate, domnul Radford îi scutură călduros mâna lui Thomas şi spuse:

— Încântat de cunoştinţă.

— Sunteţi amândoi membri ai Comisiei Bruxelles? îi întrebă Thomas, făcându-i să izbucnească în râs.

— Măiculiţă, nu!

— Doamne fereşte!

— Departe de-aşa ceva, bătrâne. Dar suntem foarte interesaţi de ceea ce se întâmplă, dacă mă-nţelegi. De la distanţă.

— Am asistat la o grămadă de şedinţe de-ale lor.

— Şi-am început să cunoaştem aproape toate personajele implicate.

— Domnul Gardner ăla e puţin mai ciudăţel, nu-i aşa?

— Îi place să facă vâlvă.

— Dar altfel e un tip de încredere.

— Absolut. Pâinea lui Dumnezeu.

— Solid ca o stâncă. Pe dinăuntru, se-nţelege.

Tăcură. Domnul Radford învârti manivela şi coborî geamul, vrând să mai risipească fumul de ţigară. Dar aerul de afară era atât de umed şi vântul bătea atât de tare, încât în scurt timp îl închise la loc. Se circula uşor şi şoferul înainta repede. În doar câteva minute ajunseră pe Clapham High Street. În timp ce maşina opri la un semafor, domnul Wayne se uită afară prin geam şi spuse:

— Ia uite, Radford, nu cumva e cafeneaua unde am fost acum câteva zile?

— Aşa cred. Da, ea e, zise domnul Radford, mijind ochii prin ploaie.

— Ştii, mi s-a făcut poftă de-o cafea.

— Şi eu mă gândeam la acelaşi lucru.

— Dumneata, Foley?

— Ai chef de-o cafea?

— Păi, eu… speram să ajung acasă la timp ca să…

— Deci am stabilit. Şofer! Poţi să ne laşi aici, te rog?

— Aşteaptă-ne după colţ, te rog.

— Ne întoarcem cât ai zice peşte.

Cei trei coborâră din maşină şi traversară în grabă trotuarul, care strălucea în ploaie. Localul pe care-l aleseseră purta numele de cafeneaua Mario’s. Înăuntru erau şase mese, toate goale, şi o brunetă plictisită, care stătea în spatele tejghelei şi încerca să-şi treacă timpul vopsindu-şi unghiile cu ojă verde.

— O cafea pentru mine, te rog, spuse domnul Wayne politicos, dar ferm. Cu lapte şi două cuburi de zahăr.

— La fel şi pentru mine, spuse domnul Radford. Foley, dumneata ce doreşti?

— Eu nu prea beau cafea, spuse Thomas.

— Trei cafele cu lapte şi cu câte două cuburi de zahăr, spuse domnul Wayne.

— Şi pune şi nişte spumă de-aia de lapte pe deasupra, te rugăm, zise domnul Radford. Ştii, cum o beau italienii.

— Acum bănuiesc că ne-am făcut cu toţii continentali, spuse domnul Wayne, aşezându-se.

— Chiar aşa, spuse domnul Radford, aşezându-se lângă el şi scuturându-şi haina de apă. Toate naţiunile Europei încep să se unească.

— Tratatul de la Roma şi toate alea.

— Dacă stai să te gândeşti, cam despre asta e vorba şi în povestea cu Bruxelles-ul.

— Exact. O fărâmă din cursul istoriei.

— Avem şansa să luăm parte la facerea ei.

— Părerea ta care e, Foley?

— Părerea mea?

— Despre zaiafetul ăsta belgian. Expo ’58. O vezi ca pe o şansă istorică pentru toate naţiunile lumii de a se reuni pentru prima dată după război, în spiritul cooperării paşnice?

— Sau o vezi mai degrabă ca pe ceva nu mult mai bun decât o piaţă sordidă şi în nici un caz propulsată de idealism, ci de forţele capitalismului?

Thomas de-abia apucase să se aşeze, când întrebările începură să răpăie spre el. Era ud tot, chiar şi după numai cei câţiva paşi pe care-i făcuse prin ploaie, şi simţea cum îi ieşeau aburi de căldură din piele.

— O să… păi, trebuie să mă mai gândesc la asta, spuse el.

— Un răspuns foarte bun, comentă aprobator domnul Wayne.

— Ai grăit ca un adevărat diplomat.

Chelneriţa le aduse un bol cu zahăr.

— Vin imediat şi cafelele, spuse ea. S-a stricat cafetiera. Nu se mai încălzeşte deloc.

În drum spre tejghea, femeia se opri în dreptul unui tonomat, în care introduse câteva monede. După câteva clipe muzica începu să se reverse din el: era iute şi antrenantă, cu tobe puternice, care băteau un ritm cu mai puţin de trei sau patru acorduri simple, iar solistul pe jumătate striga, pe jumătate cânta pe deasupra hărmălaiei ceva despre un tren cu aburi.[1] Domnul Wayne îşi duse palmele la urechi.

— Doamne Sfinte!

— Ce cacofonie!

— Ce Dumnezeu e chestia asta?

— Cred că se numeşte „rock'n'roll", spuse domnul Radford.

— Mie-mi sună mai mult a improvizaţie de jazz şi *country*, spuse Thomas.

— Ca să vezi! spuse domnul Wayne. Habar n-aveam că eşti o autoritate în materie de stiluri muzicale la modă.

— Cine, eu? Nici pomeneală. Soţia mea ascultă uneori genul ăsta de muzică. Eu înclin mai mult spre stilul clasic.

— A, da! Clasicii! Nimic nu se compară cu o piesă muzicală clasică, nu-i aşa? Bănuiesc că-ţi place Ceaikovski.

— Sigur că da. Cui nu-i place?

— Dar ăştia mai moderni îţi plac? Cum ar fi… Stravinski?

— O, da! Înaltă clasă.

— Şostakovici?

— N-am prea ascultat.

— Prokofiev?

Thomas dădu aprobator din cap, fără să priceapă prea bine de ce. Nu înţelegea ce rost aveau toate întrebările astea. Chelneriţa le aduse cafelele,

iar ei îşi puseră fiecare zahăr în ceşti, amestecară cu linguriţele şi sorbiră primele înghiţituri.

— Desigur, începu domnul Radford, mulţi bărbaţi ar prefera să citească decât să asculte muzică.

— Să se instaleze confortabil pe canapea, cu o carte bună în mâini, îl aprobă domnul Wayne.

— Citeşti mult?

— Citesc, da. Probabil că nu atât de mult pe cât ar trebui.

— L-ai citit pe Dostoievski? Unii zic că e cel mai tare.

— Dar pe Tolstoi?

— Mă tem că gusturile mele sunt destul de provinciale. Îmi place Dickens. Am citit ceva Wodehouse, aşa, de relaxare. Vreţi să-mi spuneţi ce înseamnă toate astea? Îmi puneţi tot felul de întrebări despre scriitorii şi compozitorii ruşi.

— Încercăm doar să ne facem o idee.

— Să ne dăm seama care chestii îţi plac şi care nu. Ceva de genul ăsta.

— Doar că eu trebuie să ajung acasă, la soţia mea, până nu se face prea târziu.

— Bineînţeles, bătrâne. Te-nţelegem.

— Probabil că vei dori să petreci cât mai mult timp cu ea în următoarele săptămâni.

Thomas se încruntă.

— De ce?

— Păi, la urma urmei, ea nu vine cu tine la Bruxelles, nu-i aşa?

— Adevărat, nu vine.

— Şase luni înseamnă multă vreme fără… confortul de-acasă.

— Fără plăcerile vieţii conjugale.

— Asta, desigur, dacă îţi place viaţa conjugală.

— Vezi tu, unora nu le place. Adică se însoară, dar nu prea li se potriveşte.

— În realitate ei sunt interesaţi de cu totul altceva.

— E un subiect sordid.

— Îngrozitor de sordid.

— De exemplu, un tip pe care-l ştiu, însurat de zece ani şi cu trei copii, de-abia dacă mai dădea pe-acasă. Îl găseai mai degrabă în toaleta bărbaţilor din Hyde Park Corner.

— Ce perspectivă oribilă!

— Oribilă! O ştii?

— Dacă o ştiu? repetă Thomas.

— Toaleta bărbaţilor din Hyde Park Corner.

Tânărul scutură din cap:

— Nu.

— Foarte înţelept din partea ta. Mai bine să te ţii cât mai departe de ea, zic eu.

— Ocoleşte-o cât poţi de tare.

— Mă întrebaţi cumva dacă sunt homosexual? întrebă Thomas, înroşindu-se de indignare.

Domnului Wayne i se păru o glumă grozavă.

— Ei, amice, ce mama naibii te face să crezi aşa ceva?

— Ce idee trăsnită!

— Nici nu ne-a trecut prin cap aşa ceva!

— Nici pomeneală să ne fi gândit la una ca asta!

— Zău aşa, aduci a homosexual la fel de mult pe cât aduci a membru al Partidului Comunist.

Thomas se destinse.

— Atunci e-n regulă. Pentru că sunt lucruri cu care nu se glumeşte.

— Întru totul de acord, bătrâne.

— Apropo, spuse domnul Radford, nu eşti membru al Partidului Comunist, aşa-i?

— Nu, nu sunt. Şi, vă repet, vreţi să-mi spuneţi şi mie, *vă rog*, ce-i cu toată povestea asta?

Domnul Wayne mai luă o înghiţitură de cafea şi-şi verifică ceasul de buzunar.

— Uite ce e, Foley, te-am ţinut de vorbă prea mult. Nu trebuie să-ţi faci griji pentru nimic. Tu, eu şi domnul Radford… suntem de aceeaşi parte a baricadei.

— Jucăm în aceeaşi echipă.

— Doar că trebuie să înţelegi că… treaba asta, chermeza asta de la Bruxelles… ei bine, în principiu e o idee minunată, sigur că da, doar că implică şi anumite pericole.

— Pericole?

— Toate ţările astea diferite care se-adună în acelaşi loc timp de şase luni… o idee minunată în teorie, dar cineva trebuie să ia în calcul şi riscurile.

— Ce riscuri?

— Ai spus-o chiar tu în şedinţă.

— Am spus-o eu?

— Trăim vremuri moderne. Ştiinţa obţine rezultate miraculoase.

— Dar nu uita: ştiinţa e cu dus şi întors.

— O lamă cu două tăişuri.

— Întocmai. Trebuie să fim cu toţii atenţi. E preţul pe care trebuie să-l plătim.

Domnul Wayne se ridică în picioare şi-i întinse mâna.

— Oricum, la revedere, Foley. Sau poate că ar fi mai potrivit să-ţi spun *au revoir*.

Thomas şi domnul Radford se ridicară la rândul lor. Urmă o încâlceală repezită de strângeri de mână.

— De-aici poţi să iei autobuzul, dacă nu mă-nşel. Aşa-i? spuse domnul Radford. Ştii, Tooting e puţin în afara traseului nostru.

— Da, desigur, mormăi Thomas, mai dezorientat ca niciodată.

— Nu te mai reţinem. Întoarce-te la cina ta.

— Înapoi în sânul familiei tale.

— Şi nu-ţi face probleme pentru cafele. Rezolvăm noi cu nota.

— E trataţia noastră.

— Un preţ prea mic pentru plăcerea de a sta împreună.

Thomas le mulţumi şovăitor şi se îndreptă către uşă. Ploaia de-afară se înteţise şi mai tare. Tânărul îşi ridică prevăzător gulerul de la haină. Exact când deschidea uşa, lăsând să pătrundă înăuntru primele rafale de vânt şi ploaie, domnul Radford strigă în urma lui:

— Ei, Foley? Încă ceva!

Thomas se întoarse:

— Da?

— Ţine minte un lucru: această conversaţie nu a avut loc niciodată.

1. Aluzie la cântecul *Streamline Train*, interpretat de Ken Colyer Skiffle Group, formaţie înfiinţată în 1953 de trompetistul englez Kenneth Colyer, adept al jazzului din New Orleans cu influenţe *skiffle* – stil muzical care foloseşte elemente de jazz tradiţional, rock incipient şi muzică *country*, cântat adesea la instrumente improvizate.

Welkom terug[1]

Spre sfârşitul dimineţii de joi, când intră în holul modest de la sosiri din aeroportul Melsbroek, Thomas se uită după un bărbat în costum care să corespundă felului în care şi-l imagina pe David Carter, reprezentantul Consiliului Britanic, cu care stabilise să se întâlnească la aeroport. Numai că nici un bărbat de genul acesta nu veni să-l întâmpine. În schimb, Thomas se trezi abordat de o tânără atrăgătoare, îmbrăcată în uniformă.

— Domnul Foley? întrebă ea, întinzându-i mâna. Eu mă numesc Anneke şi am venit să vă conduc la pavilionul britanic de la Expoziţie. Urmaţi-mă, vă rog.

Apoi, fără să-i aştepte răspunsul, se întoarse şi o porni spre ieşire, luând-o cu doi-trei paşi înaintea lui Thomas. El se grăbi s-o prindă din urmă.

— Îl aşteptam pe domnul Carter, spuse el, dar e o surpriză foarte plăcută.

Anneke îi oferi un zâmbet care nu era nici cald, nici rece, ci doar foarte profesionist.

— Domnul Carter a fost reţinut în altă parte, spuse ea. Se va întâlni cu dumneavoastră la Expoziţie.

Uniforma lui Anneke era elegantă, discretă şi voit neutră. Tânăra purta tocuri înalte, dar nu foarte înalte. Fusta bleumarin îi cobora mult peste genunchi. Pe dedesubtul sacoului maroniu, croit pe talie, purta o cămaşă albă, cu guler şi cravată. Ansamblul era întregit de o tocă nostimă, care reuşea să fie în acelaşi timp şi sobră. Era o uniformă obişnuită, dar Thomas se simţi vag revoltat de ea. Simţi că ar fi putut comunica mult mai uşor cu Anneke dacă ar fi fost îmbrăcată cu altceva.

— Deci dumneata eşti una dintre faimoasele însoţitoare ale Expoziţiei, spuse el.

— Suntem deja faimoase până şi în Anglia? întrebă ea. O să le transmit asta colegelor mele. Vor fi încântate.

Lui Thomas îi răsări fugar în minte imaginea relaxantă a unui grup de tinere, toate de douăzeci şi ceva de ani, toate în uniforme identice, aşezate în jurul unei mese într-o cafenea din Bruxelles sau într-o cantină de lângă birou şi chicotind laolaltă la gândul că sunt celebre în Anglia. Asta îl făcu să se simtă brusc foarte bătrân.

La ieşirea din sala sosirilor razele plăpânde ale soarelui de început de primăvară luceau timide. Anneke se opri şi se uită întâi în stânga, apoi în dreapta, dintr-odată şovăitoare.

— Ar trebui să ne aştepte o maşină, îi explică ea. Mă duc să văd unde e.

Rămas pentru câteva minute pe cont propriu, Thomas încercă să savureze ceea ce ar fi trebuit să fie un moment semnificativ pentru el: păşea pentru prima dată pe pământul Belgiei, ţara mamei lui. Aşteptase clipa aceasta toată săptămâna şi era recunoscător că avea ocazia să se bucure singur de ea. Dar în curând începu să se simtă ridicol. Nu era nimic semnificativ în toată povestea asta. Belgia era o ţară la fel ca toate celelalte. Fusese o naivitate din partea lui să presupună că va fi străbătut brusc de vreun sentiment de apartenenţă. În fine, poate că paradoxul Belgiei urma să fie acela că acum se simţea mai britanic ca oricând.

Sosi şi maşina: un Citroën de un verde stins, care arbora pe portiera şoferului o emblemă distinctivă, o stea cu colţuri neregulate – logoul de la Expo ’58. Anneke sări din maşină şi-i deschise portiera din spate. O porniră imediat spre Heysel.

— E un drum scurt, îi promise Anneke. Cel mult douăzeci de minute.

— Foarte bine. O să trecem cumva pe lângă Leuven?

— Leuven?

Anneke păru surprinsă.

— Leuven nu-i foarte departe, zise ea, dar e în direcţia opusă. Doreaţi să-l vizitaţi?

— Poate nu chiar astăzi, spuse Thomas. Altădată, sper. Mama mea s-a născut acolo. Bunicii mei aveau o fermă în apropiere.

— A, deci mama dumneavoastră e belgiancă! Vorbiţi şi limba?

— Nu, nici vorbă. Doar câteva cuvinte.

— Păi, atunci bănuiesc că ar trebui să vă spun *Welkom terug*, domnule Foley.

— *Dankuwel, dat is vriendelijk*[2], pronunţă cu grijă Thomas.

Anneke râse încântată:

— *Goed zo!*[3] Dar gata, nu vă mai testez. N-ar fi corect din partea mea.

După asta discuţia se legă mai uşor. Anneke îi povesti că se născuse la Londerzeel, un sat aşezat la nord-vest de Bruxelles, unde încă mai locuia împreună cu părinţii. Era una din cele două sute optzeci de tinere care avuseseră norocul să fie alese drept însoţitoare. Toate vorbeau patru limbi – franceza, neerlandeza, germana şi engleza – şi cele mai multe erau trimise să lucreze în port, în gări şi pe aeroporturi, unde sarcina lor era să întâmpine miile de vizitatori care erau aşteptaţi să sosească din străinătate şi să se asigure că aceştia aveau să ajungă fără probleme la Expo ’58. Însoţitoarele erau considerate printre ambasadorii cei mai importanţi ai Expoziţiei şi regulile lor de conduită erau stricte: în timpul orelor de serviciu nu aveau voie să mestece gumă, să croşeteze sau să brodeze, să fumeze, să bea alcool ori să citească romane, ziare sau reviste.

— De fapt, spuse Anneke, nici măcar nu pot apărea în public în compania unui bărbat fără permisiunea scrisă a autorităţilor. Pe care în cazul dumneavoastră, din fericire, o am.

Îi zâmbi din nou, iar de data asta zâmbetul ei păru mai puţin profesionist şi mai plin de căldură umană. Thomas începu să-şi dea seama că tânăra era foarte atrăgătoare.

— Priviţi! spuse ea dintr-odată, aplecându-se spre el şi arătând cu degetul pe fereastră. Vedeţi?

La început Thomas nu văzu decât linia vârfurilor unor copaci care se înălţau nemişcaţi în depărtare, dar apoi zări o structură distinctă, creată de mâna omului, ce se înălţa deasupra celor mai înalţi dintre ei: jumătatea superioară a ceva ce părea să fie un gigantic glob argintiu. Şi, în timp ce maşina lor gonea şi imaginile se succedau, apărură încă trei astfel de globuri, de înălţimi diferite, conectate între ele prin tuburi de oţel strălucitoare. Structura nu se vedea încă în întregime, dar lui Thomas îi dădu senzaţia că vede ceva imens, maiestuos, ceva sublim şi nepământesc, imaginat la o scară grandioasă de creatorii vreunui film sau vreunei benzi desenate *science-fiction* şi apoi transportat în natură printr-o minune a ingeniozităţii umane şi a ingineriei.

— Atomium, spuse cu mândrie Anneke. O să-l vedem şi mai bine când vom intra în parcul Expoziţiei.

Se întoarse în faţă şi-i vorbi şoferului în franceză.

— L-am rugat să nu vă ducă direct la pavilionul britanic, explică ea (deşi Thomas izbutise să înţeleagă destul de bine). Cred că v-ar plăcea să facem mai întâi un mic tur al parcului.

La scurt timp după aceea maşina opri în faţa uriaşei porţi de la intrare, ce era înconjurată de zeci de suporturi de steaguri în care nu fusese încă fixat nici un steag. Un indicator nefinisat anunţa că acolo era Porte des Nations. Maşina fu invitată să intre de un paznic entuziast, care părea să se cunoască bine cu şoferul, şi în scurt timp intrară în parcul propriu-zis, circulând cu o viteză prudentă, de zece kilometri la oră, de-a lungul unui bulevard larg, mărginit de copaci, care purta numele de Avenue des Nations.

Era nevoie de prudenţă, deoarece drumul era aglomerat şi peste tot se lucra. La început Thomas nu înţelese nimic din ceea ce vedea: un talmeş-balmeş de camioane, schele, macarale, grinzi, grămezi de cărămizi, plăci

de beton şi scânduri de lemn ce erau cărate de colo colo de nişte muncitori care purtau pe cap şepci de pânză sau baticuri înnodate. Nu văzuse niciodată o activitate de construcţie atât de intensă care să se desfăşoare într-un spaţiu atât de restrâns. Instrucţiuni, reproşuri, ţipete de avertizare şi de încurajare erau strigate în toate limbile posibile. Îi trebuiră câteva clipe pentru a se obişnui cu ritmul şi aglomeraţia, după care începu să remarce unele detalii. Prima clădire care îi cuceri complet atenţia se afla în stânga lor şi, într-adevăr, sărea în ochi: era o spectaculoasă dioramă din oţel, sticlă şi beton, care avea peste o sută de metri în diametru şi la care se ajungea pe o alee largă şi primitoare, flancată de suporturi de steaguri. După dimensiuni, ambiţie şi aspect, lui Thomas îi evocă o versiune extrem de modernă a Colosseumului din Roma.

— Pavilionul american, îi explică Anneke. Şi aici, chiar alături, e pavilionul sovietic. Ceea ce, adăugă ea cu o sclipire în ochi, e o mostră tipică de umor belgian.

Pavilionul sovietic contrasta puternic cu cel american. Ca dimensiuni, nu era cu nimic mai prejos, dar simplitatea eroică a aspectului său era un fel de reproş la adresa pretenţiozităţii şi vulgarităţii celui american. Era o structură cubică gigantică din oţel şi sticlă, care se învârtoşa spre cer mult dincolo de cât putu să cuprindă Thomas cu privirea în timp ce maşina trecu prin dreptul lui şi el scoase capul pe fereastră, uitându-se în sus, cu gâtul întins şi gura căscată de uimire. Pereţii pavilionului erau făcuţi din panouri de sticlă ondulată, fapt ce îi conferea o luminozitate şi o deschidere ce se opuneau izbitor dimensiunilor sale – ca o mustrare implicită la adresa occidentalilor care ar fi fost în stare să creadă că transparenţa era un concept necunoscut în U.R.S.S.

Cotiră apoi la stânga pe o stradă mai îngustă, trecând pe lângă o clădire care, deşi nu era la fel de impunătoare precum cele două pe care tocmai le văzuseră, lui Thomas i se păru mai frumoasă decât acestea: era,

înainte de toate, mai puţin arogantă, cu unghiuri mai line şi cu un contur mai clar şi mai ferm. Anneke era de aceeaşi părere.

— Deocamdată acesta e pavilionul meu preferat, spuse tânăra. E al Cehoslovaciei. De-abia aştept să-l vizitez.

Maşina vră din nou la stânga şi înaintă pe Avenue de l'Atomium. Şi de data asta, când Thomas văzu faimoasa structură în toată splendoarea ei sclipitoare şi stranie, crescând din ce în ce mai mult pe măsură ce se apropiau, îşi simţi inima umplându-i-se de admiraţie şi încântare şi înţelese dintr-odată întreaga semnificaţie a aventurii în care pornise. Duminica trecută, în Tooting, le turnase câte un pahar de *sherry* soţiei şi mamei lui înaintea nesfârşitului prânz în familie, în timpul căruia nu se spusese nimic notabil şi nu se întâmplase nimic interesant. Până şi atunci aproape că începuse să se simtă absorbit de liniştea arogantă a acelei suburbii mormântale, de senzaţia copleşitoare de indiferenţă faţă de evenimentele majore care se petreceau în lumea largă. Dar acum, la numai patru zile după acel moment, fusese atras ca printr-un miracol chiar în epicentrul acestor evenimente. În următoarele şase luni aici se vor înghesui laolaltă toate naţiunile ale căror relaţii complicate, cu conflicte şi alianţe, istorii tensionate şi încâlcite, modelaseră şi urmau să modeleze în continuare destinul omenirii. Iar nebunia asta strălucitoare se afla chiar în miezul lucrurilor: o dantelărie gigantică de sfere nepieritoare, legate între ele, fiecare din ele fiind emblematică pentru acea minusculă unitate misterioasă pe care omul învăţase de curând s-o dividă, cu consecinţe atât alarmante, cât şi minunate – atomul. Doar vederea lui îi făcea inima să bată cu putere.

— Vă place? îl întrebă Anneke în timp ce maşina făcea un cerc complet. Vă place, domnule Foley?

— Foarte mult, zise Thomas, aplecându-se din nou pe geam. Pur şi simplu îl ador.

Cuvintele îi sunară ciudat chiar din momentul în care le rosti. Când oare se mai exprimase el atât de extravagant? Poate că nu locul în sine îl entuziasma atât de tare – şi nici măcar Atomiumul –, ci Anneke însăşi.

Îşi reprimă repede gândul ăsta primejdios. Maşina trecu pe lângă pavilioanele moderniste ale Franţei, Braziliei, Finlandei şi Iugoslaviei, iar apoi pe lângă cel al Italiei, care sfidase tendinţa generală şi încercase în schimb să recreeze atmosfera unui sat de munte. Trecură prin secţiunea ţărilor scandinave, pe lângă pavilioanele Turciei şi Israelului, iar după alte câteva minute străbătură întreaga Americă de Sud şi chiar Orientul Îndepărtat. Thomas începea să ameţească şi simţi că i se face rău de maşină. Arhitecturile contrastante începeau să i se învălmăşească în minte.

— Şi clădirea asta ce-i? întrebă el în timp ce treceau pe lângă o altă construcţie modernistă, de data asta o chestie semicirculară, făcută din cărămizi metalice, strălucitoare, în care se pătrundea cu un ascensor ce urca printr-un tunel de sticlă.

Însă după aceea dădură peste ceva complet diferit, ceva ce părea a fi o adunătură de colibe din lemn verde, cu acoperişuri din paie, înconjurate de frunzişuri tropicale.

— Ah! Pentru noi, belgienii, îi spuse Anneke, aici e o parte foarte importantă a Expoziţiei. Va fi secţiunea destinată Congoului Belgian şi Rwandei-Urundi. În partea cealaltă se află o grădină tropicală, ce adăposteşte un sat indigen tradiţional. Totul e absolut autentic, cu colibe şi acoperişuri de iarbă! Au adus chiar şi câţiva indigeni care să locuiască în ele pe durata Expoziţiei. De-abia aştept să-i văd. Până acum n-am văzut niciodată un negru în carne şi oase. Arată foarte ciudat şi caraghios în fotografii.

Thomas nu răspunse nimic, dar discuţia îl făcu să se simtă inconfortabil. În zilele astea pe străzile Londrei puteai întâlni mulţi negri şi, deşi cunoştea oameni care nu erau mulţumiţi de situaţie (îi veni în minte o conversaţie aprinsă pe care o avusese cu domnul Tracepurcel la

cantina de la birou), se mândrea cu faptul că el nu avea prejudecăţi rasiale. Dacă spusele lui Anneke erau adevărate, atunci părerea lui era că partea asta a Expoziţiei nu era tocmai în regulă.

Înainte de a apuca să-i dea un răspuns, oricare ar fi fost el, maşina luă colţul şi Thomas văzu o construcţie pe care o recunoscu imediat: pavilionul britanic al lui James Gardner – care, cum se văzu nevoit să recunoască, arăta şi mai fantezist, mai original şi mai impresionant în realitate decât în fotografii. Cele trei secţiuni triunghiulare ale sale păreau la fel de moderne şi de dinamice precum clădirile din jur şi totuşi evocau cumva şi imaginea unei catedrale sau a unei succesiuni de turle de biserică. Deşi îl uluiseră şi celelalte construcţii, Thomas simţi cum îl învăluie o căldură interioară aparte atunci când maşina opri în faţa ei: era căldura întoarcerii acasă.

Anneke îi deschise portiera, dar apoi, în loc să-l conducă la intrarea principală (unde nişte muncitori cocoţaţi pe scări înalte fixau panourile de sticlă), o luară pe după un colţ şi-şi croiră drum printr-un pâlc de fagi, intrând astfel în pavilionul britanic. Aici se aflau mai multe clădiri grupate în jurul unui mic lac artificial, iar într-un colţ, arătând la fel de nepotrivită ca orice alt obiect din acest univers miniatural, haotic şi eterogen, prin care Thomas tocmai călătorise, răsărea o privelişte în acelaşi timp familiară şi străină: exteriorul din şindrilă al unui local, al cărui nume era scris cu majuscule îngroşate sus, la etaj: BRITANNIA.

— Domnul Foley? se auzi o voce cu un accent englezesc rafinat şi Thomas se văzu acostat de un tânăr într-un costum alb de in, care coborî în goană treptele din faţa pubului şi-i strânse mâna ferm şi energic. Mă numesc Carter. Îmi pare tare rău că n-am putut să vă iau de la aeroport.

— Nu vă faceţi griji, spuse Thomas. Am fost foarte bine primit.

Anneke îi zâmbi în semn de mulţumire şi-i spuse domnului Carter:

— Îmi face plăcere să vă cunosc.

Apoi se întoarse iar spre Thomas:

—Acum trebuie să plec. La ora patru o să vă ia o maşină de la Consiliul Britanic, care o să vă ducă înapoi la aeroport. Bineînţeles, împreună cu o însoţitoare care o să vă ajute să rezolvaţi toate detaliile.

— O să fii dumneata? întrebă Thomas, căruia dintr-odată nu-i mai păsa cât de direct suna întrebarea.

Anneke îşi feri privirea, încercând să nu zâmbească, şi spuse simplu:

— O să încerc să vin chiar eu.

Atât Thomas, cât şi domnul Carter îi urmăriră melancolici silueta ce se îndepărta printre copaci, luând-o spre maşină, până ce dispăru. Carter fluieră uşor, în semn de apreciere.

— Ce mai puicuţă! spuse el. Şi dacă nu mă înşel, bătrâne, ai făcut o impresie bună.

— Da? spuse Thomas. Adică… n-am intenţionat aşa ceva.

— Bineînţeles că nu. Dar ăsta e un loc periculos, mă-nţelegi… Nu simţi? Aici se pot întâmpla lucruri ciudate dacă nu ne păstrăm mintea limpede.

Înainte ca Thomas să apuce să-l întrebe ce anume voia să spună cu remarca asta, domnul Carter râse şi-l bătu pe spate:

— Acum hai înăuntru, să vezi ce-o să le ofere Britannia clienţilor ei. După cum arăţi, ţi-ar prinde bine o halbă de bere englezească din cea mai bună.

1. „Bine aţi (re)venit!“ (în neerlandeză, în orig.)
2. „Vă mulţumesc, sunteţi amabilă“ (în neerlandeză, în orig.).
3. „Foarte bine!“ (în neerlandeză, în orig.).

Un ins cam ciudat

Fără clienţi, Britannia părea mult mai mare decât se aşteptase Thomas. Totuşi, spre uşurarea lui, construcţia părea să fie mai mult sau mai puţin terminată. Lipseau unele decoraţiuni de pe pereţi, iar trei muncitori făceau ultimele retuşuri la câteva instalaţii din dosul barului, dar nu exista nici un dubiu că pubul era aproape gata. După ce în ultimele câteva luni văzuse nenumărate planuri, schiţe şi fotografii cu interiorul pubului, ultima dintre plăcerile sale succesive din acea zi a fost să vadă în cele din urmă locul concret.

Prima impresie a fost una bună. Foarte bună. Îl cuprinse imediat o senzaţie de lumină şi spaţiu. În salonul de la parter, trei pereţi erau acoperiţi cu scânduri din lemn de pin şi tencuială albă, iar al patrulea era din cărămidă naturală. Podeaua avea un model în carouri negre şi verzi. Barul lung, cu o tejghea roşie, din lemn în culori deschise şi închise, se întindea aproape pe o întreagă latură a construcţiei, de-a lungul peretelui, având în faţă un şir de scaune înalte. De-a lungul celorlalţi pereţi se afla obişnuita bancă lungă, nişte mese rotunde, cu tăblia de sticlă, şi câteva scaune individuale, galbene şi negre. Pe pereţi atârnau deja câteva litografii cu scene maritime. Mai erau acolo şi machetele unor corăbii închise în sticle şi un model ceva mai mare al avionului de pasageri Britannia, suspendat în aer, ca şi cum ar fi zburat.

Domnul Carter strălucea de fericire.

— Splendid, nu-i aşa? O să-ţi fie greu să mă ţii departe de locul ăsta în următoarele şase săptămâni. O mică parte din Anglia-mamă, transportată în bătrânul şi plictisitorul Bruxelles.

Îl conduse pe Thomas la etaj. Britannia avea două caturi şi la etaj se găseau o sală mare de recepţie, destinată petrecerilor private, şi un bar mai mic, numit Clubul Expozanţilor. Camerele acestea aveau o mochetă neagră cu portocaliu, scaune fixate în podea şi fotolii din piele neagră. Cum aici nu prea erau multe de văzut, domnul Carter îl conduse pe Thomas afară, pe terasa suspendată, care avea o podea din lemn în stil marinăresc, balustrade, colaci de salvare şi o verandă umbrită. De acolo se vedea întreaga terasă de dedesubt, ce nu peste mult timp urma să fie înţesată cu vizitatori care or să se plimbe între pavilionul guvernului britanic, conceput de James Gardner, şi pavilionul Industriilor sau or să stea la mesele de jos, sub umbrelele de soare viu colorate. Mai încolo, între copaci, se afla lacul ornamental, iar la capătul îndepărtat al lui, un catarg înalt din oţel se înălţa mândru, dar irelevant, spre cer.

Domnul Carter se duse la balustrada de la marginea verandei şi se sprijini de ea, privind în zare, înspre lac. Thomas inspectă câteva momente tâmplăria stâlpilor de susţinere, după care veni lângă el.

— O să fie un zaiafet pe cinste, nu-i aşa? spuse Carter, cu privirea aţintită peste lac şi printre copacii de pe malul celălalt, unde se vedeau tot mai multe camioane şi furgonete deplasându-se într-o parte şi-n alta pe Avenue des Trembles. Nu cred să fi văzut vreodată ceva asemănător.

Se întoarse spre Thomas:

— O ţigară?

— Eşti foarte amabil, bătrâne.

Îşi aprinseră ţigările, folosind acelaşi chibrit.

— Ştii, începe să umble vorba că ţigările fac rău.

— O, aşa se spune despre orice! Toţi sunt nişte cobe găunoase. Deci (trase fumul adânc în piept şi se uită la Thomas şi mai aprobator ca înainte) Biroul Central de Informaţii te-a trimis să stai cu ochii pe locul ăsta?

— Cam aşa ceva, spuse Thomas. Eu aş zice că nu e cazul. Probabil că-i o imensă pierdere de timp şi bani.

— Eu n-aş fi aşa de sigur, spuse domnul Carter. Te-ai întâlnit cu gazda mea?

— Cu domnul Rossiter, patronul? Încă nu. De fapt speram să-l pot întâlni azi.

— Poţi. E în pivniţă. Coborâm într-o clipă.

— E ceva ce-ar trebui să ştiu despre el?

— N-aş vrea să-ţi stric prima impresie. Şi zi aşa, cum de te-au ales tocmai pe tine pentru misiunea asta – dacă nu te deranjează că te-ntreb? Şase luni în Belgia. Aţi tras la sorţi în birou şi tu ai tras paiul mai scurt?

— Nu-i chiar aşa de rău, nu?

Domnul Carter reflectă un moment.

— O, sigur că nu! Se putea şi mai rău. Lucrez pentru Consiliu de aproape zece ani şi m-au trimis în locuri destul de periculoase. Amman. Bergen. Tot soiul de locuri. Lucrul cel mai rău pe care l-ai putea spune despre belgieni e că au tendinţa să fie un pic cam excentrici.

— Excentrici?

— Suprarealismul e regulă aici, bătrâne. Practic, ei l-au inventat. Şi următoarele şase luni vor fi mai nebune ca oricând.

— A, da! Anneke – însoţitoarea – mi-a pomenit ceva despre asta. Că i-au pus pe americani şi pe ruşi unii lângă alţii. Zicea că asta a fost o glumă belgiană.

— Hm, spuse domnul Carter, stingându-şi ţigara de balustradă. Mă întreb care o fi poanta. Un lucru e sigur: pavilioanele astea vor fi amândouă înţesate de spioni. Acum hai să mergem şi să-l cunoaştem pe comandantul de zbor.

Şi, după acest comentariu enigmatic, îl conduse pe Thomas înapoi la parter şi apoi înspre un chepeng mare, care fusese lăsat deschis într-unul din cotloanele din spatele barului. Un rând de trepte de lemn coborau într-

o pivniţă spaţioasă şi puternic luminată. Tropăiră amândoi pe scări şi, odată ajunşi jos, se treziră în faţa mai multor şiruri lungi de stative din metal, care aşteptau sosirea butoaielor cu bere. În faţa unuia dintre ele avea loc o discuţie confuză. Un bărbat înalt, oacheş şi foarte transpirat, într-o cămaşă de flanel alb cu mâneci scurte, protesta în franceză. În faţa lui, întors cu spatele la Thomas, stătea un bărbat mai corpolent şi mai scund, care-şi ţinea mâinile în şolduri. Deasupra gulerului alb, bine apretat, i se vedea ceafa roşie şi congestionată.

Thomas ştia destule lucruri despre administrarea unui pub ca să-şi dea seama de ce se certau. Francezul înalt, care vorbea acum, era angajatul companiei responsabile cu furnizarea stativelor, iar celălalt bărbat se plângea de sistemul automat de înclinare a lor, instalat odată cu ele. El spunea că mişcarea era prea bruscă şi putea agita berea din butoaie. Dacă se întâmpla aşa ceva, berea s-ar fi tulburat înainte să ajungă prin ţevi până la bar. De ce să nu înclinăm mai bine butoaiele cu nişte proptele simple de lemn – asta voia el să ştie. Bărbatul care vorbea în franceză spuse că era o metodă foarte învechită. Celălalt păru să nu înţeleagă ce voia să spună. În cele din urmă vorbitorul de franceză renunţă să-şi mai explice punctul de vedere şi plecă, urcând scara de lemn, mormăind ceva în barbă şi făcând un gest mânios, de lehamite, înainte de a dispărea de tot.

De-abia atunci patronul pubului Britannia îi observă pe cei doi vizitatori.

— Bună ziua, domnilor, spuse el precaut. Ăăă… *bonsoir, mes amis*. *Comment*… vreau să spun, cu ce vă pot ajuta?

— Carter, spuse cu un zâmbet curtenitor domnul Carter, întinzându-i mâna. De la Consiliul Britanic. Ne-am cunoscut ieri.

— A, da! Mi-aduc aminte, răspunse patronul, care nu-şi amintea câtuşi de puţin.

— Acesta e domnul Foley, spuse domnul Carter. V-am povestit despre el. O să lucreze aici cu noi.

— A, genial! zise patronul, dând mâna cu Thomas. Mă numesc Rossiter. Terence Rossiter. Aha!

Prinse cravata lui Thomas între degetul mare şi cel arătător şi o trase spre el, ca s-o studieze mai atent.

— Recunosc chestia asta! Colegiul Radley, aşa-i? Sau Marlborough? Zi-mi totuşi că e o cravată de şcoală, ca să nu mă fac de baftă în ultimul hal.

— Într-adevăr, e o cravată de şcoală. De la şcoala de stat din Leatherhead.

— A! Am greşit. Deci ai terminat şcoala la stat? Păi, e normal, altfel de ce-ar ajunge un fost student de la Radley să lucreze într-un pub? Haideţi sus, domnilor, să vedem cu ce-am putea să vă astâmpărăm setea.

Se aşezară la una din mesele cu tăblii de sticlă din salonul de la etaj, iar domnul Rossiter le aduse trei sticle de bere blondă, cerându-şi scuze pentru că nu avea bere la butoi. Cei de la Whitbread creaseră un nou tip de bere, special pentru expoziţie – un soi puternic de bere brună şi amăruie, care fusese numit, inevitabil, Britannia –, dar aici încă mai aşteptau să li se livreze primele butoaie.

— Nu vor sosi decât cu o săptămână înainte de deschidere, le explică domnul Rossiter. Speram ca până atunci să rezolvăm problema cu înclinarea, dar, sincer să fiu, habar n-am ce tot trăncănea broscarul ăla de franţuz. Lucrurile se complică de nici nu mai ştii de tine atunci când ai de-a face cu tot felul de străini.

— Am impresia, îndrăzni Thomas, că spunea cum că sugestia dumneavoastră privind proptelele de lemn e cam învechită.

— Învechită, ai? Păi, a fost suficient de bună pentru pubul Duke’s Head din Abingdon, unde mi-am făcut treaba timp de unsprezece ani după război, fără să aud nici o plângere din partea clienţilor, mulţumesc foarte mult.

Sorbi cu nesaţ din halbă, acţiune care îi lăsă o cantitate zdravănă de spumă atârnată de mustaţa roşcată. Thomas nu putu să nu îşi spună că mustaţa aceea era o realizare din cele mai impresionante: forma o linie orizontală perfectă şi fiecare jumătate a ei măsura în mod cert vreo cinci centimetri. Extremităţile îi atârnau nestingherite, fără nici un contact cu faţa domnului Rossiter. Faţa în sine era rumenă şi înţesată de nenumărate reţele de vinişoare roşii. Bărbatul avea nasul stacojiu. Erai ispitit să tragi concluzia că profesia de patron de bar a domnului Rossiter fusese una bine aleasă, dacă scopul ei fusese vecinătatea constantă cu băutura.

— Chestia e, continuă domnul Rossiter, că belgienii ăştia habar n-au pe ce lume trăiesc, dacă vreţi să ştiţi părerea mea – n-au habar nici de bere, nici de altceva. Ştiu eu ce zic. Eu am fost cât pe ce să-mi pierd un picior la El Alamein şi în timpul războiului am stat doi ani într-un fel de spital de lângă Tonbridge. Câteva luni au fost pe-acolo şi vreo doi belgieni care au stat cu mine şi pot să vă asigur că erau cei mai ciudaţi şi mai ţăcăniţi indivizi pe care i-am întâlnit în viaţa mea. Nebuni de legat, amândoi…

— Din câte mi-am dat eu seama, spuse domnul Carter, unul din scopurile acestui târg este ca oameni de diferite naţionalităţi să trăiască laolaltă pentru o anumită perioadă de timp şi astfel să înţeleagă care sunt diferenţele şi asemănările dintre ei şi, poate, să ajungă astfel să înţeleagă mai bine…

— Păi, asta-i o tâmpenie! interveni domnul Rossiter. Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar aşa e. Eu sunt un om dintr-o bucată, după cum sunt sigur că aţi observat. Îndrăznesc să spun că în teorie ceea ce sugeraţi dumneavoastră sună bine, dar lucrurile nu vor merge aşa, vă asigur. Peste şase luni o să ne strângem cu toţii lucrurile şi-o să plecăm fără să fi priceput nimic mai mult despre ceilalţi decât atunci când am venit. Pe de altă parte, dacă inşii care au puterea de decizie vor să arunce pe apa sâmbetei nişte milioane ca să ridice târgul ăsta dement, eu le urez noroc.

Sunt chiar bucuros să le dau o mână de ajutor – în schimbul unei sume decente.

Domnul Carter îi aruncă lui Thomas o privire stânjenită.

— Desigur, ştiţi în ce calitate se va afla aici domnul Foley…

— Poate să înceapă din spatele tejghelei. În momentul de faţă singura persoană angajată să lucreze aici, în afară de mine, e nepoata mea, Ruthie. Le-am spus de o grămadă de ori celor de la berărie că n-o să avem destui oameni şi mă bucur că şi-au dat în sfârşit seama de asta.

— Nu cred c-aţi înţeles, spuse domnul Carter. Domnul Foley nu e barman. Dumnealui lucrează pentru BCI.

— Pentru cine?

— Pentru Biroul Central de Informaţii.

Domnul Rossiter se uită când la unul, când la celălalt.

— Nu pricep.

— Chestia e că, începu Thomas, adoptând un ton cât mai echilibrat, acest pub remarcabil, pe lângă faptul că are o existenţă… cum ar veni, independentă, face totuşi parte şi din pavilionul britanic din cadrul expoziţiei. Prin urmare, superiorii mei s-au gândit că ar fi nimerit – după cum cred că vi s-a explicat într-o scrisoare – ca un angajat de la BCI să vină şi să locuiască aici pe durata Expoziţiei, ca să… ca să…

— Să stea cu ochii pe mine, bănuiesc, spuse domnul Rossiter, terminând flegmatic fraza.

— Eu nu m-aş exprima chiar aşa, zise Thomas.

Până şi lui i se păru că vorbele îi sunaseră jalnic.

— Deci n-o să ne ajuţi deloc? O să-ţi bagi nasul peste tot şi-o să te uiţi peste umărul meu, atâta tot?

— Tatăl meu a fost cârciumar, spuse Thomas. Ştiu multe despre asta. Voi fi foarte bucuros să vă ajut şi concret ori de câte ori veţi avea nevoie.

Domnul Rossiter nu păru nici convins, nici încântat. După ce oaspeţii săi mai luară câteva înghiţituri de bere, le arătă morocănos şi restul

localului – în primul rând bucătăriile, unde domnul Daintry, administratorul restaurantului Britanniei, urma să pregătească meniul său de „produse tradiţionale englezeşti“ (Thomas prinse privirea domnului Carter din clipa când se rosti sintagma aceasta şi-l văzu făcându-şi semnul crucii). După aceea patronul pretextă că avea treabă şi dispăru din nou în pivniţă – ca să cugete, fără doar şi poate, la lipsa de maleabilitate a belgienilor în problema stativelor, a proptelelor de lemn şi a planurilor înclinate.

— Un ins cam ciudat, spuse Thomas în timp ce ieşeau din bar şi o porneau pe jos înspre marginea pavilionului britanic.

— Să nu zici că nu te-am avertizat. Dar cred că o să fie în regulă. Va trebui doar să fii atent să nu tragă la măsea, atâta tot. Dacă îl scapi din ochi, e genul de ins care-ar putea fi prea beat ca să se trezească la nouă dimineaţa. Şi ţine minte: aici nu se aplică legile britanice privind vânzarea de alcool. Aşa că ar putea s-o ţină aşa douăsprezece ore în şir.

Restul zilei trecu repede. Domnul Carter îl conduse pe Thomas la birourile Consiliului Britanic din centrul Bruxelles-ului, unde luară prânzul la restaurantul angajaţilor. Discutară ideea de a da o mică petrecere, pentru a sărbători deschiderea pubului, în a doua seară de după deschiderea propriu-zisă a Expoziţiei.

În maşina care sosi să-l ducă la aeroport nu era nici o însoţitoare şi Thomas fu nevoit să conchidă că în ziua aceea nu avea s-o mai vadă pe Anneke. Doar că atunci când ajunseră la aeroport, cu patruzeci şi cinci de minute înainte de ora zborului său, o găsi aşteptându-l în faţa holului de la plecări. De-acum orice urmă din acel profesionalism rigid cu care îl întâmpinase la venire dispăruse. În timp ce-şi luau şovăitori la revedere, ea se legăna uşor de pe un picior pe altul, aproape ca o fetiţă, îşi ţinea mâinile la spate şi-şi pleca uneori privirea, ca şi cum nu s-ar fi încumetat să-l privească prea des în ochi. Ochii ei erau verzi, observă el, de un verde-deschis cu un strop de auriu, şi tânăra avea un zâmbet larg,

strălucitor, perfect. De fapt singurul lucru la ea care nu era tocmai perfect era felul în care era obligată să se îmbrace. Încercă să îi spună ceva despre asta, poticnindu-se în vorbe, înainte să se despartă de ea.

— Sper să ne mai întâlnim în timpul Expoziţiei, zise Anneke.

— Da, îi răspunse Thomas. Da, aş vrea să te mai văd.

Nu i se păru suficient, aşa că adăugă:

— Poate fără uniformă.

Obrajii lui Anneke se colorară într-un stacojiu aprins.

— Voiam să spun, se bâlbâi Thomas, că aş vrea să te văd în haine normale.

— Da, încercă să râdă Anneke, deşi încă mai roşea. Ştiu ce ai vrut să spui.

Se instală o tăcere prelungă, după care ea spuse:

— O să pierzi avionul.

Apoi urmă o ultimă strângere de mână, lungă şi înflăcărată, înainte ca Thomas să se îndepărteze şi să urce grăbit în avion. Întoarse capul către ea şi o mai privi o dată. Ea flutură mâna.

Plasturii pentru bătături Calloway

În săptămânile care urmară greşeala lui Thomas a fost, probabil, aceea că s-a arătat puţin cam prea bucuros că o să plece la Bruxelles. N-ar fi trebuit să fie surprins că Sylvia începu să-i poarte pică pentru asta, iar îngăduinţa ei veselă şi resemnată de odinioară faţă de iminenta lor despărţire începu să se înăsprească, transformându-se în tăcere şi posomoreală.

Sâmbătă dimineaţa, în weekendul de dinaintea plecării, unul din accesele de plâns mai viguroase ale micuţei Gill l-a scos din casă pe Thomas şi l-a făcut s-o pornească pe stradă înspre farmacia Jackson's, în căutarea unui nou flacon de sirop contra colicilor, pentru care fetiţa părea să fi dezvoltat o poftă insaţiabilă. La casă era o coadă respectabilă şi, deşi Thomas se resemnă la gândul că o să aştepte cel puţin zece minute, nu fu deloc încântat să vadă că persoana din faţa lui era Norman Sparks, unul dintre vecini. Domnul Sparks, care era burlac, locuia cu sora lui şi, după părerea lui Thomas, era un plicticos fără pereche, cum rar poţi întâlni. La scurt timp după ce se mutaseră în cartier, Thomas şi Sylvia fuseseră invitaţi la cină de familia Sparks, experiment care nu se mai repetase, deoarece seara se dovedise una lungă şi extenuantă. Sora domnului Sparks, Judith, care avea în jur de treizeci de ani, era bolnăvicioasă, nu vorbea aproape deloc cu nimeni (nici măcar cu fratele ei) şi se dusese la culcare puţin după ora nouă, chiar dacă budinca nici nu se servise încă. De cum plecă, fratele ei se apucă să le descrie musafirilor, cu cele mai intime şi mai supărătoare detalii, natura numeroaselor afecţiuni de care suferea sora lui invalidă şi care, se lamentă el – dar asta rămânea între ei –, o ţintuiau la pat aproape întreaga zi. Stilul glumeţ şi lipsit de tact cu care

tră subiectul îi amplifică lui Thomas antipatia, oricum sporită, pe care o simţea faţă de noua lui cunoştinţă, antipatie întărită şi mai mult de faptul că Sparks îşi petrecuse o mare parte din cină aruncându-i soţiei lui priviri ce nu puteau fi catalogate altfel decât concupiscente. Totuşi după aceea păstrase o atitudine relativ politicoasă faţă de vecinul său. Thomas nu avea o fire care să-l predispună la confruntări. Mormăia un „'Neaţa, Sparks“ când treceau unul pe lângă altul pe stradă şi accepta uneori să stea puţin de vorbă cu el peste gardul din fundul curţii dacă vremea era frumoasă. Însă nu uitase privirile acelea lacome pe care Sparks i le aruncase Sylviei în timpul cinei.

— 'Neaţa, Sparks, îi spuse acum. Cum o mai duce sărmana dumitale soră?

— O, nici mai bine, nici mai rău, răspunse domnul Sparks cu voioşia lui obişnuită. Escare – asta e cea mai recentă problemă a ei. Unele mari şi roşii. Pe tot f-u-n-d-u-l, pricepi? În ultimele două săptămâni am uns-o cu cremă pe ele în fiecare zi.

Thomas se uită lung la vecin.

— Zău? spuse el pe un ton cât mai plat.

Era extrem de conştient că toţi clienţii din farmacia aglomerată luau parte pe furiş la dialogul lor şi simţi că era cazul să schimbe rapid subiectul.

— Totuşi măcar tu arăţi bine. N-ai probleme de genul ăsta, de sănătate, aşa-i?

— Nu te pripi, spuse domnul Sparks, clătinând din cap şi zâmbind cu tristeţe. Am bătături. Sunt un martir al bătăturilor. Din cauza picioarelor, mă-nţelegi? Fiindcă am tălpile atât de mari.

Thomas coborî privirea. Din câte vedea el, picioarele vecinului păreau să fie absolut în regulă.

— Mă uimeşti, replică el.

— Sunt între mărimi, dezvoltă subiectul domnul Sparks. Patruş'doi jumate mi-e prea mic. Patruş'trei mi-e prea mare. N-am ce să fac. Sunt un specimen unic.

Exista o urmă de mândrie ascunsă în concluzia lui.

— Aşa că ori te rod, ori te bat, bănuiesc, spuse compătimitor Thomas.

— Ori mă rod, ori mă bat. Chiar aşa. Sunt între ciocan şi nicovală.

— Nu poţi să-ţi faci o pereche la comandă? întrebă Thomas, stârnind râsetele domnului Sparks.

— Da' ce crezi, bătrâne, că mă dau banii afară din casă? Nu-mi permit eu aşa ceva. Nu e posibil. Păi, eu şi-aşa de-abia o duc de la o zi la alta – eu şi Judy. Nu, drăguţii ăia – arătă el cu degetul spre un raft din spatele tejghelei, unde se afla un teanc de cutiuţe pe care scria *Plasturii pentru bătături Calloway* – sunt singura mea salvare.

Dintr-odată, Sparks ajunse la casă şi, cu o tentativă jalnică de a-i zâmbi provocator vânzătoarei din tura de sâmbătă dimineaţa, spuse:

— Te rog, drăguţă, o cutie de plasturi Calloway din cei mai buni. Şi, rogu-te, încă un tub din alifia aia afurisită, pentru alinarea părţilor moi din posteriorul nefericitei domnişoare Sparks.

După aceea, spre enervarea lui Thomas, Sparks îl aşteptă în faţa farmaciei, cu intenţia clară de a merge spre casă împreună cu el. O nouă conversaţie era inevitabilă. Thomas reuşi să evite cu delicateţe subiectul suferinţelor fizice ale domnişoarei Sparks şi să deplaseze discuţia spre o temă mai puţin neplăcută, cea a fotbalului. Apoi, când ajunseră la poarta grădiniţei din faţa casei sale, avu parte de un nou ghinion: Sylvia era în curte şi săpa pământul din micul lor răsad de flori, pregătindu-se să planteze câteva rânduri de bulbi. Când îi văzu, se îndreptă de spinare, ducându-şi o mână la şalele îndurerate, şi spuse:

— Bună dimineaţa, domnule Sparks. Am pus de ceai acum două minute. Nu vreţi să beţi o ceaşcă de ceai cu noi?

Încruntându-se, Thomas îi urmă înăuntru pe soţia şi vecinul lui. Ştia exact ce se întâmpla aici: plecarea lui iminentă o îngrijora pe Sylvia şi, în subconştientul femeii, atenţia inutilă pe care i-o acorda domnului Sparks era un mijloc de a-l pedepsi pe el.

— Sunt sigură că beţi ceaiul tare şi cu mult zahăr, nu-i aşa, domnule Sparks? spuse ea, aducând ceainicul din bucătărie şi aplecându-se mult prea tare lângă el în timp ce-i umplea ceaşca de ceai.

După ce născuse, Sylvia îşi refăcuse repede silueta şi chiar şi-o îmbunătăţise: sânii din care îşi hrănea bebeluşul erau mai plini şi mai rotunzi ca înainte, amănunt ce nu putea să-i scape domnului Sparks, care se înclină uşor, dar entuziast, spre ea, cu nasul aproape atingându-i gulerul rochiei în timp ce-i adulmeca în mod vădit parfumul.

— Cu lapte şi două cuburi de zahăr, vă rog, doamnă Foley, spuse el cu o voce răguşită, ridicând privirea spre ea şi uitându-se în ochii ei căprui câteva secunde mai mult decât s-ar fi cuvenit.

Thomas îi privi surprins şi revoltat.

— Trebuie să-ţi spun, Foley, spuse domnul Sparks după ce Sylvia se întoarse în bucătărie, ca să taie câteva felii din prăjitura cu nuci, că eşti un mare fraier, dacă vrei să ştii părerea mea sinceră.

— Cum aşa? întrebă Thomas, care era sigur că nu voia să afle nimic din ce avea să-i spună Sparks.

— S-o laşi pe femeiuşca asta singură şi s-o ştergi taman în Belgia! Dac-aş fi în locul tău, n-aş lăsa-o singură nici zece minute.

Thomas amestecă în ceaşca de ceai ca să-şi ascundă iritarea.

— Nu prea înţeleg ce vrei să zici, bătrâne, spuse el.

— Păi, la urma urmei, şase luni înseamnă o groază de timp, zise domnul Sparks. Nu ţi-e teamă că o să-i fie dor de tine?

— Ce frumos din partea dumitale că te gândeşti la asta, spuse Sylvia, întorcându-se cu prăjitura. Dar cred că aspectul ăsta al problemei nu-l prea sâcâie pe Thomas.

— Ei bine, eu nu cred că e foarte politicos din partea lui.

— Ştii, o să mă întorc în weekend, spuse Thomas. Cel puţin în unele weekenduri.

— Şi, desigur, mai există şi scrisorile, telefoanele…

— Sigur că da. O să purtăm o corespondenţă înfocată.

— Totuşi, insistă domnul Sparks, există unele… mici probleme de zi cu zi pe care numai un bărbat le poate rezolva. Şi aş vrea să ştiţi, doamnă Foley, că dacă aveţi vreodată nevoie de ceva, vă stau oricând la dispoziţie. Nu trebuie decât să sunaţi la uşă şi eu voi veni în goana mare.

— Dar, domnule Sparks, oare ce anume sugeraţi aici? întrebă Sylvia cu un surâs afectat şi plin de încântare.

Domnul Sparks roşi până la rădăcina părului.

— O… păi, bâigui el, eu n-am vrut să spun decât că dacă aveţi nevoie de cineva care să vă schimbe un bec, să monteze un raft sau ceva de genul ăsta…

— Înţeleg, răspunse Sylvia, continuând să zâmbească în timp ce sorbea o înghiţitură de ceai. Foarte drăguţ din partea dumitale. Ce părere ai, dragule? Nu-i aşa că oferta domnului Sparks este una deosebit de amabilă?

Thomas se uită la ea cu ochi sticloşi şi, după o pauză de câteva momente, catadicsi să remarce:

— Sparks îmi spunea că zilele astea a devenit un martir al bătăturilor. Aproape că l-au doborât. Nici n-ai crede dacă l-ai vedea cum a şchiopătat în drumul spre casă.

Dacă remarca lui avea scopul de a atenua simpatia dintre Sylvia şi domnul Sparks, ce părea să crească văzând cu ochii, efectul ei a fost unul exact opus. Sylvia se uită la domnul Sparks cu o îngrijorare sinceră şi spuse:

— Asta-i îngrozitor. Bătăturile îţi pot face probleme mari. Mama mea a suferit de aşa ceva ani în şir. Şi mama ei la fel. E ceva ereditar la noi.

— Mama dumitale foloseşte chestiile astea? întrebă domnul Sparks, scoţând pachetul de plasturi pentru bătături. Vezi dumneata, se lipesc pe zona afectată, dar au şi o gaură în mijloc, ca să…

Thomas auzise destul. Oftă dispreţuitor, luă o înghiţitură mare din felia lui de prăjitură şi apoi se duse să răspundă la telefon de îndată ce acesta începu să sune în hol. Când se întoarse, descoperi că demonstraţia medicală se încheiase, în schimb domnul Sparks îşi reluase campania de convingere a miresei abandonate de sprijinul său devotat.

— S-ar putea să vă simţiţi puţin izolată aici, în casă, tocmai spunea el. Bineînţeles că dacă o să aveţi vreodată nevoie să vă duc cu maşina undeva, cum ar fi la gară…

— Vrei să spui că hârbul ăla al tău mai merge, Sparks? zise Thomas (care încă nu-şi permitea o maşină). Credeam că s-a dezintegrat cu secole în urmă.

— Cine era la telefon? întrebă Sylvia.

— Nimeni. Doar nişte pârâituri la celălalt capăt al firului.

— Oh. Aşa mi s-a întâmplat şi mie azi, ceva mai devreme, cât ai fost tu plecat.

— Serios?

— Da. Şi ieri la fel – de două ori.

Era timpul ca domnul Sparks să plece, pentru ca mâinile sale grijulii să se ocupe de zonele bolnave ale surorii lui. Thomas insistă să-l conducă până la poarta grădinii, ca să fie sigur că a plecat într-adevăr. Când se întoarse în hol, o găsi pe Sylvia lângă telefon, cu receptorul la ureche.

— Ce dobitoc antipatic, bombăni Thomas, nu chiar în şoaptă.

Apoi îi spuse Sylviei:

— E totul în regulă?

— Da. Eram doar puţin îngrijorată din cauza telefonului.

— Are ton?

— Aşa s-ar părea.

— Atunci ar trebui să fie în regulă.

— Am tot auzit zgomotele astea ciudate, asta-i tot. De când a venit inginerul.

Thomas, care o pornise spre bucătărie, se opri şi se întoarse:

— Inginerul? Care inginer?

— Joi dimineaţă a venit un tip de la Poştă. A stat vreo jumătate de oră şi a meşterit ceva la fire.

— Serios? Şi mie de ce nu mi-ai zis?

Sylvia nu-i spuse de ce nu-i zisese, deşi amândoi ştiau care era motivul: pentru că de-abia îşi vorbiseră toată săptămâna.

— A apărut aşa, pur şi simplu, la uşă, fără să anunţe? întrebă Thomas.

— Nu. Mi-au zis domnii ăia doi că o să vină.

— Care domni?

— Domnii ăia doi care au venit cu o zi înainte.

Încet, punând cap la cap informaţiile, Thomas începu să înţeleagă ce trebuie să se fi întâmplat.

— Pricep, spuse el încrâncenat. Şi bănuiesc că şi ei ţi-au spus că sunt tot de la Poştă?

— Da. De ce? Ce rost ar avea să minţi în legătură cu aşa ceva?

Sylvia îl urmă pe Thomas în bucătărie şi se aşezară amândoi la masă. Ea începu să-i spună, cu lux de amănunte, povestea întâlnirii ciudate pe care o avusese cu cei doi bărbaţi amabili de la Poştă în după-amiaza zilei de miercuri. Ajunseseră în jur de ora trei, zise ea, şi-i spuseseră că investigau o serie de reclamaţii în zonă privind cuplajele pe linii, apelurile întrerupte, bruiajul şi, în general, interferenţele şi calitatea nesatisfăcătoare a serviciului de telefonie locală.

— Şi numai despre asta aţi vorbit? vru să ştie Thomas. Numai despre telefoane?

— Da, bineînţeles, spuse Sylvia. Le-am spus că nu avem vreo problemă anume – nici una care să-mi vină în minte –, dar ei au zis că,

pentru orice eventualitate, ca să fie siguri, a doua zi urma să vină un inginer şi să facă… nişte verificări de rutină. Apoi mi-au cerut să completez un formular…

— Un formular?

— Da.

— Adică numele, adresa, chestii de genul ăsta?

— Da. Şi mai erau şi alte întrebări, cum ar fi… nu ştiu, chestii ciudate, adică dacă sunt membră a vreunui partid, unde am fost în concediu şi lucruri din astea.

Thomas oftă şi spuse sec:

— Şi voiau toate informaţiile astea doar ca să repare telefonul?

— Da, şi eu m-am gândit că-i cam ciudat.

Îl privi drept în ochi, cu respect şi încredere:

— Crezi că era ceva… bizar în toată chestia asta?

Thomas se ridică în picioare.

— Nu, n-aş crede, spuse el. Probabil doar se asigurau că totul o să meargă cum trebuie la convorbirile internaţionale, ceva de genul ăsta.

Sentimentul de uşurare care lumină chipul Sylviei îl înduioşă. Naivitatea ei era uneori frustrantă, dar reuşea şi să-l emoţioneze sau cel puţin să-l facă să se simtă puternic şi necesar – lucru care îi făcea într-adevăr plăcere. Cât despre suspiciunea lui tot mai accentuată că, după toate probabilităţile, cineva îi supraveghea zilnic şi cu mare atenţie familia în timpul absenţei sale, şi asta era, într-un fel ciudat, ceva reconfortant.

Restul weekendului se scurse destul de liniştit. În seara aceea se duseră la cinematograf – culmea, chiar la sugestia doamnei Foley.

— E ultima voastră sâmbătă împreună pentru o bună bucată de vreme, îi spuse fiului ei. Pentru Dumnezeu, fă şi tu ceva special! Distrează-ţi un pic soţia.

La început Sylvia a fost şocată la gândul că o s-o abandoneze pe Gill o seară întreagă, dar mama lui Thomas o liniştise şi se oferise să aibă ea grijă de bebeluş.

— O să-mi facă plăcere, insistase ea. Va fi altceva decât să stau acasă de una singură. Şi ce rost are să ai o cameră de oaspeţi dacă nu doarme nimeni niciodată în ea?

Thomas şi Sylvia luaseră metroul până în Leicester Square şi se antrenaseră pentru plonjonul lui în bucătăria europeană mergând la un restaurant italian, unde comandaseră lasagna şi Chianti. După aceea se certaseră pe tema filmului pe care să-l vadă. Thomas voia să continue tema italiană mergând la *Nopţile Cabiriei*, care rula la Continental, o sugestie căreia Sylvia i se opuse ferm imediat ce află că era un film interzis minorilor şi că personajul principal era o prostituată. Ea ar fi preferat *Peyton Place*, pe care doamna Hamilton de la Poştă îl văzuse deja de patru ori şi pe care nu mai contenea să-l laude:

— Cum trăiesc…! suspinase ea în faţa Sylviei când aceasta se dusese data trecută la oficiu ca să-şi încaseze alocaţia. Cum trăiesc cei din America! Cu maşinile lor mari şi puternice şi cu şoselele lor mari şi late! Ce case frumoase au! Şi totul e colorat… şi bărbaţii sunt aşa de frumoşi! E un actor care-l joacă pe învăţător şi e un om aşa de bun, cu principii înalte, şi-n acelaşi timp ţi-l poţi imagina, cu umerii lui puternici şi în costumele lui superbe, croite impecabil, cum te ia în braţe şi…

Aici se oprise visătoare înainte de a izbi cu ştampila ei de cauciuc mandatul poştal al Sylviei şi de a-i da cei doi şilingi şi şase penny. Thomas, care ascultase relatarea conversaţiei lor la desert, în timp ce mâncau tortul tiramisu, nu se lăsă convins. Cu mulţi ani în urmă dobândise, fără să-şi dea seama de unde, convingerea profund înrădăcinată că America era un loc superficial, vulgar şi necivilizat. Înţelegea atracţia imaginii pe care îşi dădea silinţa s-o prezinte lumii – o imagine îndrăzneaţă şi penetrantă, proiectată în Technicolor şi

VistaVision –, dar era imun la ea. Ceva în el protesta împotriva ideii de a vedea un film care elogia acest mod de viaţă, chiar şi sub forma (ipocrită, era convins de asta) a unei melodrame zguduitoare, care pretindea că-i dezvăluie scăpările şi defectele. Aşa că în cele din urmă ajunseră la un compromis şi se duseră să vadă *Chase a Crooked Shadow*[1], un film britanic cu Richard Todd şi Anne Baxter. Era un film alb-negru şi, deşi cea mai mare parte a acţiunii se petrecea într-o vilă din Spania, lui Thomas i se păru că unele din scenele filmate în aer liber păreau să semene ciudat de mult cu peisajele din Hertfordshire. Filmul se termină cu o răsturnare de situaţie care lămuri inteligent toată povestea şi le dădu un subiect de discuţie în timp ce-şi aprinseră ţigările în metrou, în drumul spre casă. A fost un film decent şi plăcut, care-i lăsă pe amândoi nesatisfăcuţi şi care încheie seara de rămas-bun într-o notă dezamăgitoare.

A doua zi dimineaţa doamna Foley se întoarse la Leatherhead şi în restul zilei cei doi soţi se străduiră să menţină o aparenţă de normalitate casnică. Sylvia îşi petrecu cea mai mare parte a după-amiezii călcând cămăşile, maiourile şi lenjeria intimă a soţului ei, în timp ce Thomas, care-şi adusese fotoliul în vecinătatea camaraderească a mesei ei de călcat, citea ziarul de duminică, care abunda în poveşti despre domnul Hruşciov şi solicitarea pe care acesta o făcuse Americii de a-şi anula testele cu rachete nucleare din Pacific. Încercările lui de a-i stârni interesul Sylviei faţă de subiectul acesta rămaseră fără rezultat. Părea deprimată şi zăpăcită şi uită să-i ungă cu unt felia de pâine înainte de a pune sardinele pe ea. Singurul lucru despre care vorbi în timp ce-şi beau ceaiul a fost oţetarul din grădina din spate, ale cărui ramuri erau încă desfrunzite, deşi era mijlocul lui aprilie.

— Dacă n-or să-i mai crească niciodată frunzele? spuse ea brusc la un moment dat. Dacă s-ar întâmpla aşa cu toţi copacii din grădină, din spaţiile publice şi de peste tot? Dacă n-ar mai creşte niciodată? Dacă n-ar mai exista frunze pe lume?

Thomas nu ştia sigur dacă ea urma cumva vreo înlănţuire aleatorie şi nesănătoasă de idei sau aceste observaţii erau cumva legate de subiectul testelor cu rachete nucleare, pe care îl abordase chiar el. Şi nici n-avea cum să ştie. De fapt singurele lucruri pe care le putea afirma cu certitudine erau că Sylvia era foarte supărată şi că nici unul din ei nu îndrăznea să facă ceva ca să rezolve situaţia.

1. Film de suspans din 1958, care a rulat şi în România cu titlul *Alerg după o umbră falsă*.

Motel Expo

În după-amiaza zilei următoare, când se apropie de Melsbroek, avionul lui Thomas coborî deasupra suburbiilor din nord-vestul Bruxelles-ului. Thomas îşi lungi gâtul înspre hublou şi se uită afară prin rotocoalele de fum de ţigară, cu speranţa că va zări locul Expoziţiei, dar unghiul în care era poziţionat era unul nepotrivit. Văzu în schimb kilometri de terenuri arabile, împărţite în modele geometrice neregulate de garduri vii şi canale drepte, văzu ici şi colo câte un sat ordonat şi modest şi mai văzu – fapt surprinzător şi mai greu de explicat – o serie de construcţii temporare, înşirate la marginea unuia dintre sate: clădiri lungi şi scunde, grupate în rânduri de câte patru şi separate de drumuri înguste, ordonate şi austere. În total, trebuie să fi fost vreo patruzeci de şiruri de clădiri întinse pe o fâşie de pământ lată, plată şi pustie, care arăta de parcă ar fi fost curăţată special în scopul acesta. După cum arăta, Thomas ar fi zis că e un lagăr de prizonieri, dar construcţia era mult prea recentă şi, oricum, nu era sigur că astfel de lucruri existaseră în Belgia. După câteva secunde avionul trecu pe deasupra clădirilor respective şi ele dispărură din vedere.

După ce-şi recuperă cele două valize umplute până la refuz, fu întâmpinat în holul de la sosiri de una din însoţitoarele belgiene, doar că de data asta nu era Anneke, iar atribuţiile ei nu păreau să se extindă dincolo de sarcina de a-l însoţi până în staţia de taxiuri şi de a-i da instrucţiuni şoferului. Drumul a durat mai mult decât se aşteptase. Şoferul, vorbitor de franceză, se plânse că în ultimele săptămâni traficul de pe drumurile astea se înrăutăţise tot mai tare, iar acum, când mai erau doar trei zile până la deschiderea Expoziţiei, devenise insuportabil. Thomas bâigui ceva aprobator ori de câte ori i se păru că era cazul, dar nu făcu nici

o încercare de a anima iar conversaţia atunci când aceasta se stinse de la sine. Ţinea în poală, într-un plic gros şi maroniu, instrucţiunile dactilografiate legate de locuinţa alocată. Îi spuseseră că urma să stea în cabina cu numărul 419, în ceva numit „Motel Expo“, cabină pe care avea să o împartă cu un alt englez, pe nume A.J. Buttress. Dar asta nu-i sugera deloc lui Thomas la ce să se aştepte: „cabină“ era un cuvânt destul de auster, iar numărul 419 însemna că, oricum ar fi arătat ea până la urmă, era doar una din multe altele.

După aproape douăzeci de minute de mers cu maşina, Thomas văzu din nou, pe partea stângă, sferele sclipitoare ale Atomiumului ridicându-se deasupra copacilor ca nişte luni pline, de argint, pe fundalul cenuşiu al cerului schimbător al după-amiezii. Se însufleţi. A doua zi avea să stea din nou sub ele şi gândul ăsta îi stârni un fior rapid, electrizant. Într-un fel complicat şi tainic, monumentul acesta reprezenta tot ceea ce însemnau expoziţia propriu-zisă şi următoarele şase luni din viaţa lui: progres, istorie, modernitate şi sentimentul pe care îl trăiai în interiorul motorului ce punea în mişcare toate aceste lucruri. Şi totuşi cum se împăca acel sentiment cu viaţa la care renunţase temporar, viaţa în care Sylvia rămăsese abandonată? Cele două lucruri păreau diametral opuse.

După încă zece minute taxiul ieşi de pe şoseaua principală şi-şi croi drum printr-un sătuc pe nume Wemmel, care cuprindea doar câteva zeci de case respectabile, din cărămidă roşie, dintre care cele mai multe aveau şi loturi de pământ consistente, cu capre, găini şi oi ce păşteau sau, altminteri, îşi treceau timpul mulţumite, ignorând marile evenimente ce urmau să aibă loc în vecinătatea lor. Taxiul străbătu satul şi coti la dreapta, iar apoi, după mai puţin de un minut de mers de-a lungul unei alei şerpuitoare, flancată de şiruri de plopi, ajunse în faţa unui complex vast de construcţii temporare, pe care Thomas le recunoscu imediat, deşi le văzuse numai din aer. Acum regretă comparaţia cu un lagăr de prizonieri

de mai înainte. Din câte se părea, aici avea să fie casa lui până în octombrie.

Imediat după bariera care se ridică pentru a le permite accesul se afla o singură gheretă singuratică din lemn, cu un mic birou de primire. În spatele lui şedea un bărbat cu o figură gravă, care aducea puţin cu Iosif Stalin în tinereţe.

— Bine aţi venit, domnule Foley. Bine aţi venit la Motel Expo Wemmel. După cum vedeţi, suntem încă în ultimele faze ale amenajării, dar cred că veţi fi mulţumit de condiţii. Micul dejun va fi servit la cantină în fiecare dimineaţă, între orele şapte şi nouă. Avem şi o spălătorie şi, de asemenea, o capelă unde slujba de duminică va fi ţinută în limba engleză, precum şi în alte limbi. Poarta se încuie la miezul nopţii, după care trebuie să sunaţi ca să vi se deschidă. Vizitatorii nu au voie să rămână peste noapte. Aici aveţi cheia.

Cabina lui Thomas se afla la capătul celălalt al aşezării. Se văzu silit să târască valizele după el, strecurându-se şi ferindu-se din calea echipelor de muncitori care încă mai lucrau la ultimele retuşuri ale motelului: unii aplicau un strat final de vopsea sinilie peste tâmplărie, alţii erau cocoţaţi în vârful scărilor şi băteau în cuie streşini viu colorate peste burlane, pentru a da structurilor masive şi grosolane din zgură compactată un aer mai festiv. Un bărbat cu o roabă umplută până la refuz cu pământ umed, roşiatic, îi tăie calea şi aproape că trecu cu roata peste degetul mare de la picior. Un alt muncitor picta încă numere pe câteva uşi rămase nenumerotate. Ajunsese la 412, aşa că lui Thomas îi veni uşor să-şi găsească propria cabină, numărând în continuare.

Înăuntru îl izbi imediat liniştea copleşitoare. Se aşeză pe unul din cele două paturi de o persoană, cel de la fereastră – pe celălalt se afla deja o valiză –, şi se uită în jur. Un şifonier, o masă, o baie micuţă cu un vas de toaletă, o chiuvetă şi un duş. Prin lucarna din acoperiş se strecura o lumină palidă, ce contura un dreptunghi abia vizibil pe podeaua acoperită

de linoleum. Pe pat nu erau nici pături, nici cearşafuri – doar una din cuverturile acelea europene ciudate. Pilote, parcă aşa se numeau. Zgomotele făcute de muncitori erau acum departe şi nu făceau altceva decât să accentueze tăcerea din imediata apropiere. În camerele vecine nu părea să mai fie nimeni. Totul era nemişcat, încremenit.

Thomas se întinse pe pat, îşi trecu mâinile prin păr şi expiră puternic. Călătoria se terminase, momentul sosirii trecuse. Şi acum?

Imediat o să se apuce de despachetat. Apoi va lua un taxi spre locul Expoziţiei şi va vizita, poate, Britannia. Va căuta, desigur, un restaurant unde să ia cina şi pe cineva care să-l însoţească. Era patru şi jumătate. Trei şi jumătate acasă, la Londra. Se întrebă ce o să gătească oare Sylvia pentru cină, pe care bănuia că o va lua singură în bucătărie.

Făcuse ceea ce trebuia venind aici. Era sigur de asta. Însă ştia că ei îi va fi greu, teribil de greu. Cel puţin o avea pe micuţa Gill să-i ţină companie – asta era o consolare. Oricum, o să-i scrie peste o zi sau două, poate şi mai curând…

— Scuze, bătrâne. N-am vrut să-ţi întrerup somnul de frumuseţe.

Thomas se răsuci încet şi greoi în pat. Îl trezise un zăngănit din baie. Afară aproape că se întunecase. Se ridică într-un cot şi se uită înspre uşa de la baie. Văzu un bărbat cam de vârsta lui, cu un chip prietenos, păr blond, ondulat, un pulover cu decolteu în V şi o pipă între dinţi. Bărbatul îi zâmbi larg.

— Ai călătorit ceva, nu? întrebă el.

Thomas se ridică în capul oaselor, de-acum treaz de-a binelea.

— Îmi pare îngrozitor de rău, spuse el. Mă întinsesem puţin şi…

— Buttress, zise bărbatul, întinzându-i mâna.

— Foley, zise Thomas.

Îşi strânseră mâinile.

— Poţi să-mi spui Tony, continuă bărbatul. În definitiv, se pare că o să fim destul de apropiaţi.

— Chiar aşa. În cazul ăsta, eu sunt Thomas.

— Perfect. Te superi dacă fumez înăuntru?

— Doamne sfinte, bătrâne! Absolut deloc. Şi eu aş trage o mahoarcă.

— Bravo ţie.

Tony îşi aprinse pipa, Thomas, o ţigară, şi în câteva secunde interiorul cabinei se umplu în chip plăcut cu un fum gros.

— Mda, spuse Thomas, trăgând gânditor din ţigară. Cum ţi se pare locul ăsta? Nu e tocmai Pontin[1], nu?

— Nu chiar. Ca să fiu sincer, mă duce mai degrabă cu gândul la castelul Colditz[2].

— Exact la asta m-am gândit şi eu când l-am văzut din avion, în timp ce ne pregăteam de aterizare.

— A fost un zbor plăcut?

— Acceptabil. Al tău?

— Se putea şi mai rău.

Tony îşi deschise valiza şi începu să scoată câteva haine.

— Şi care va fi rolul tău în tot balamucul ăsta de expoziţie, dacă nu te superi că te-ntreb?

— Acasă, la Londra, spuse Thomas, lucrez pentru BCI. Vor să fiu aici ca să stau cu ochii pe pub. Ştii, pubul Britannia.

— Ha! Deci te pun să tragi la bere timp de şase luni, nu? Te-ai aranjat, bătrâne.

— Îndrăznesc să spun că da. Şi rolul tău?

— Mă tem că nu-i la fel de relaxat, zise Tony, care se dusese acum la şifonier. Ce zici dacă aş lua eu rafturile din stânga şi tu, pe cele din dreapta? La urma urmei, nu vrem ca şosetele tale să se amestece cu chiloţii mei.

— N-am nimic împotrivă.

— Şi-atunci putem să ne atârnăm amândoi cămăşile la mijloc. Ca să-mpăcăm şi capra, şi varza, cum se zice.

— Sunt întru totul de acord.

— Grozav. Cred că noi doi o să ne înţelegem de minune.

De-acum Tony îşi vârâse capul în şifonier şi-şi aşeza pe rafturi şosetele, lenjeria intimă, cravatele, butonii de la cămaşă şi celelalte accesorii. Vocea i se auzea înăbuşită şi neclară.

— În fine, eu am venit ca delegat al Royal Institution, zise el. Sună pompos, ştiu, dar sunt consultant ştiinţific la pavilionul britanic, dacă îţi vine să crezi.

— Îmi vine să cred, dar nu prea ştiu ce vrea să însemne, spuse Thomas.

— Au aici o grămadă de echipament foarte avansat, explică Tony, scoţând capul din şifonier şi uitându-se în jur, ca să vadă dacă mai are ceva de despachetat. Bijuteria coroanei fiind maşina ZETA.

Lui Thomas i se deşteptă brusc interesul, deoarece îşi aminti de vălul de secretomanie care se lăsase atunci peste sala de şedinţe imediat ce *sir* John pomenise de proiectul respectiv. Dar pentru că nu voia să pară prea băgăreţ, adoptă un aer nonşalant şi spuse:

— A, da. Cred că am citit acum câteva luni ceva despre asta în nu ştiu ce ziar.

— În ianuarie s-a făcut mare tam-tam pe tema asta.

— Ce face, mai exact?

— Ce face? Păi, ca să mă exprim în termenii cei mai simpli, e un cuptor al naibii de imens. Cei de-acolo încearcă să obţină temperaturi de aproximativ o sută de milioane de grade Celsius.

Thomas fluieră încetişor.

— Al dracului de fierbinte!

— Da. Deşi până acum nu au reuşit să atingă decât trei milioane de grade.

— Totuşi… mi se pare că e de-ajuns ca să-ţi facă scrum sufleul cu carne.

— Cum nu? Deşi planul final e ceva mai serios de-atât. Vezi tu, la temperaturile astea încep să apară explozii de neutroni. Cu alte cuvinte, fuziunea nucleară – care pentru cercetători e Sfântul Graal. Toate problemele energetice ale omenirii ar fi rezolvate cât ai clipi.

— Şi-o să se-ntâmple aşa ceva? E posibil?

— Unii cred că s-a întâmplat deja. Venerabilul *sir* John Cockroft, care conduce echipa, le-a spus jurnaliştilor că e nouăzeci la sută sigur că i-au dat de cap. De-aici şi toată tevatura din ianuarie. Sigur că yankeii şi sovieticii încearcă şi ei acelaşi lucru şi par a fi zdravăn în urma noastră, aşa că adevăratele detalii de funcţionare ale şmecheriei trebuie ţinute în mare secret. Ceea ce arătăm noi în pavilion e doar o copie. Dar, vezi tu, cineva trebuie totuşi să se asigure că maşinăria funcţionează cum trebuie. Toate luminile trebuie să se aprindă la momentul potrivit, să se stingă la momentul potrivit şi aşa mai departe, ca să fim siguri că omul de rând va fi impresionat. De fapt e caraghios. Tu ai venit aici ca să te ocupi de copia unui pub şi eu am venit ca să am grijă de copia unei maşinării. Amândoi lucrăm în branşa iluzionismului, nu-i aşa?

Chicoti încetişor, după care, văzând că Thomas încă mai medita la observaţia sa, începu să se scotocească în buzunarul hainei, de unde scoase în cele din urmă un plic mic, alb şi puţin îndoit.

— Apropo, zise el, ţine asta până nu uit. Bătrânul Joe Stalin de la recepţie mi-a înmânat plicul ăsta. Pare o invitaţie, dacă nu cumva mă-nşel eu zdravăn.

1. Lanţ hotelier britanic creat în 1946 de Fred Pontin şi specializat în sejururi cu demipensiune şi de agrement, unde cazarea se făcea de obicei în mici cabane de lemn.

2. Castel în stil renascentist aflat în oraşul Colditz din Germania, lângă Leipzig, Dresda şi Chemnitz. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost folosit ca lagăr de prizonieri pentru ofiţerii Aliaţilor care evadaseră în repetate rânduri din alte lagăre.

Britanicii fac parte din Europa

Invitaţia fusese dactilografiată pe o foaie de hârtie cu antetul Ambasadei Britanice de la Bruxelles şi spunea următoarele:

Dragă Folly,

Înaltul Reprezentant are plăcerea deosebită de a te invita la recepţia restrânsă de la restaurantul din Atomium, ce va avea loc în seara de marţi, 15 aprilie, pentru a sărbători deschiderea iminentă pentru publicul larg a Pavilionului Guvernului Britanic. Aperitivele se servesc la ora 18.45. Cina la 19.30. Ţinuta recomandată: costum de zi.

Al dumitale,
Dl S. Hebblethwaite
secretar general

Vă rugăm să confirmaţi prezenţa.

Ani în şir după aceea Thomas avea să-şi amintească de clipa aceasta ca de unul din cele mai importante momente din viaţa lui. Se înserase de puţină vreme când el intră în Parcul Expoziţiei prin Portes des Attractions, arătându-i paznicului proaspătul său permis de delegat (paznicul n-avea să i-l mai ceară niciodată). Trecu pe lângă parcul de distracţii aflat în stânga sa, deocamdată tăcut şi închis pentru public, intră în Place de Belgique, apoi o coti la dreapta. Şi artera aceasta era la fel de liniştită: telecabinele atârnau goale şi nemişcate deasupra lui, cu formele conturându-li-se lucitoare în lumina fluorescentă care sclipea din nenumăratele felinare

futuriste plasate de-a lungul aleilor. Cât despre Atomium, acum se afla chiar în faţa lui Thomas şi când îl văzu, bărbatului i se tăie respiraţia: fiecare dintre sferele de aluminiu era împodobită cu o instalaţie şerpuitoare de lumini argintii, iar efectul era în acelaşi timp festiv, maiestuos şi nepământean, ca şi cum totul ar fi fost o sărbătorire a Crăciunului pe o planetă dintr-o galaxie îndepărtată. Ridicându-şi ochii la câteva sute de metri, la sfera cea mai de sus, Thomas văzu luminile restaurantului, care erau mai calde şi mai galbene. Acela era locul înspre care paşii îl mânau acum grăbiţi.

Un lacheu în livrea îl întâmpină în zona de primire de la parter şi-l conduse la lift, al cărui tavan era din sticlă, astfel că pasagerul putea să remarce viteza cu care urca prin coloana centrală. Şi, într-adevăr, părea incredibil de rapid: lui Thomas i se înfundaseră deja urechile atunci când liftul scoase un şuierat şi frână, oprindu-se lin. Uşile se deschiseră cu un fâşâit slab şi el păşi în restaurant.

Un funcţionar de la Ambasada Marii Britanii îl aştepta în faţa liftului, ţinând în mână o listă dactilografiată cu toţi invitaţii.

— A! Bună seara, domnule, ăăă… (îşi verifică foaia de hârtie) Domnul Folly[1], nu?

— Foley.

— Serios? Sunteţi sigur?

— Foarte sigur.

— În regulă atunci. S-a reţinut. (Tăie numele lui Thomas de pe listă.) Eu sunt Simon Hebblethwaite, secretarul general al lui *sir* John. I-aţi fost prezentat lui *sir* John?

— Nu, nu oficial. Noi… am participat împreună la o întrunire în Londra.

— Aha. Oricum, e foarte bine c-aţi venit, chiar dacă aţi fost anunţat aşa, din scurt. Cineva de la Pavilionul Industriilor a trebuit să se retragă în ultimul moment şi ar fi dat prost să rămână un loc gol la masă.

— Înţeleg. Da, ar fi părut complet nepotrivit.

— Păi, serviţi-vă cu ceva de băut. Avem câteva sticle de şampanie. Ar trebui să dau şi eu pe gât câteva pahare înainte să se termine şi să trebuiască să continuăm cu poşirca franţuzească obişnuită.

Thomas luă o cupă cu şampanie de la una dintre chelneriţe şi, dându-şi seama imediat că i-ar fi fost greu să intre în conversaţie cu persoanele din grupurile deja compacte ce se formaseră în încăpere, se duse lângă una dintre ferestrele largi, cu geamuri până în podea. Deocamdată nu-l deranja că fusese invitat la dineu în ultimul moment şi nici că nimeni din încăpere nu-i acorda atenţie. Ar fi putut rămâne pentru totdeauna lângă fereastra aceea, sorbind din şampanie şi privind în jos, la luminiţele multicolore ale acestei noi şi incredibile metropole, atât de aglomerată, atât de modernă, palpitând de viaţă şi de promisiuni. Simţea că priveşte viitorul din locul de observaţie cel mai bun şi mai impunător pe care ingeniozitatea tehnologică a omului reuşise să-l conceapă. Se simţea ca un rege al universului.

Când începu cina, se aşeză la locul alocat lui la o masă de patru persoane. Restaurantul părea să fi fost rezervat integral pentru acest eveniment şi, deşi masa lui Thomas – la fel ca toate celelalte – se afla lângă una din fereastre şi oferea panorama obişnuită a Parcului Expoziţiei, era în acelaşi timp cât mai departe posibil de *sir* John Balfour şi de celelalte personalităţi invitate. În acel moment i se păru surprinzător că fusese aşezat lângă James Gardner, arhitectul pavilionului britanic: lui Thomas i se păru o onoare maximă, una foarte inhibantă. La aceeaşi masă mai stăteau Roger Braintree, prezentat drept secretarul consilierului comercial al Ambasadei Marii Britanii la Bruxelles, şi o belgiancă înaltă, cu o voce suavă, care se numea Ilke, Ilke Scheers, şi deţinea un post (ce n-a fost descris niciodată clar) într-una din comisiile responsabile cu consilierea pe tema contribuţiei muzicale specifice a diferitelor naţiuni venite aici.

— Ei bine, doamnelor şi domnilor, le spuse domnul Gardner celorlalţi trei comeseni, ridicând paharul, să toastăm pentru Expo ’58! Pe Dumnezeul meu, am făcut-o şi pe asta! Iată-ne aici, taman la ţanc, şi până joi nu mai avem decât câteva cuie de bătut şi câteva şuruburi de strâns. Aproape un miracol, dacă vreţi să ştiţi părerea mea. Haideţi să ne felicităm pentru munca noastră.

— Pentru Expo ’58! se alătură Thomas corului.

— Şi pentru Marea Britanie, a cărei contribuţie sunt convinsă că va fi dintre cele mai strălucite, spuse curtenitoare domnişoara Scheers.

Începură să mănânce. Primul fel era alcătuit din creveţi, ceapă şi ceva lichid, de culoare gri. O identificare mai clară se dovedi dificilă. Lui Thomas îi plăcu gustul. Roger Braintree îşi mâncă porţia repede şi ferm, cu o strâmbătură de concentrare pe chip. Păru mai degrabă iritat de întrerupere decât încântat de începutul unei conversaţii atunci când domnişoara Scheers se întoarse spre el şi-l întrebă:

— O să participaţi şi dumneavoastră la ceremonia de deschidere de joi, domnule Braintree?

— Nu şi dacă o să pot lipsi, îi răspunse el cu gura plină.

Domnişoara Scheers tresări uşor, ca şi cum ar fi ciupit-o o insectă.

— Nu doriţi să fiţi de faţă la acest eveniment istoric? Ca să aveţi ce să le povestiţi nepoţilor dumneavoastră?

— De ce, dumneavoastră doriţi?

— Sigur că da. E o şansă de a-l vedea pe rege. De a-i asculta discursul.

Roger Braintree scoase un mormăit şi-şi înfipse furculiţa într-un alt crevete.

— Aş fi zis că dumneavoastră, fiind britanic, vă plac pompa şi spectacolele publice fastuoase.

— Păi, din astea avem din plin şi acasă.

— Dar *acesta*, domnule Braintree… este cu siguranţă ceva unic şi irepetabil, nu? Atâtea naţiuni care se adună laolaltă, când doar acum câţiva ani ne luptam unii cu alţii. America şi Uniunea Sovietică, una lângă alta. Schimbul de idei, declaraţia de angajament faţă de o viziune comună pentru viitor…

La început Roger Braintree nu spuse nimic. Apoi, după ce-şi tamponă câteva clipe buzele cu şervetul, făcu un singur comentariu:

— Felul dumneavoastră de a privi lucrurile este foarte european.

— Dar britanicii fac parte din Europa… Sau mă înşel cumva?

— Da, dar noi preferăm ca lucrurile să fie puţin mai… consistente, în comparaţie cu aliaţii noştri de pe continent. Pot să vă rog să-mi daţi coşul cu pâine?

Între timp Thomas încerca să intre în vorbă cu domnul Gardner. Arhitectul avea o reputaţie de temut la BCI, dar acum se dovedi mult mai abordabil decât se aşteptase Thomas. La început i se adresase instinctiv marelui om cu *„sir“*, dar Gardner obiectă şi insistă să nu se formalizeze.

— Acum nu mai suntem la Whitehall, spuse el, umplându-şi din nou paharul cu vin – pentru a treia sau a patra oară.

Ridică iar paharul către Thomas, de data asta fără să mai toasteze, şi îl întrebă:

— Deci cum merge pubul ăla al tău?

— Păi, nu e chiar *al meu*. N-aş spune că…

— Ei, hai, zău aşa! Ajunge cu modestia englezească!

— Drept să zic, începe să arate foarte bine. E aproape gata. Încă mai aşteptăm să ne livreze una-alta. Una dintre ancorele de pe HMS Victory trebuia să fi ajuns deja, dar se pare că a apărut un obstacol neprevăzut.

— O copie, bănuiesc?

— Da, desigur. E făcută la comandă în Wolverhampton. Ca să fiu sincer, ne-a dat ceva bătaie de cap, dar instrucţiunile, după cum ştiţi, erau să expunem cât mai multe obiecte istorice.

— A, da! Ce ne mai place trecutul nostru imperial – nouă, britanicilor! Cu toate astea, ai nota zece că faci să pară totul cât mai proaspăt. Că nu ai optat pentru căbănuţa cu acoperiş de paie şi alte vechituri englezeşti. Sunt sigur c-a trebuit să te zbaţi ceva pentru asta. Dumnezeu mi-e martor că eu a trebuit s-o fac. Dar vezi şi tu cu ce concurăm.

Arătă cu un gest spre fereastra prin care se vedea bulevardul luminat feeric de dedesubt, dinspre Porte Benelux.

— Belgienii chiar că n-au precupeţit nimic. Tot ce-am văzut eu aici e ce-i mai nou în domeniu. Nu-i de mirare că lui Braintree, aici de faţă, nu-i place. (De fapt domnul Braintree plecase deja, pretextând că are ceva programat dinainte, iar domnişoara Scheers se scuzase la puţin timp după aceea şi se mutase la altă masă.) Doamne sfinte, ai văzut cât s-a chinuit păsăroiul ăla de belgiancă să-l facă să manifeste un strop de entuziasm manierat elementar! Din nefericire, e ceva tipic. De câte ori n-am dat peste oameni ca el! Antipatia asta britanică îngrozitoare faţă de tot ce e nou, faţă de tot ce e modern, faţă de tot ce înseamnă *idei* şi nu fapte vechi şi plictisitoare. Adică – fără supărare – de ce crezi că ne-au pus pe mine şi pe tine aici, laolaltă, la capătul celălalt al încăperii faţă de viteazul *sir* John şi tovarăşii lui nu chiar atât de veseli? La urma urmei, sunt singurul arhitect al pavilionului. Şi în ochii lor asta mă face să par un fel de ţicnit. Un ciudat. Ascultă-mă pe mine, continuă el, ambalându-se, ai noştri sunt cam cu treizeci de ani în urma belgienilor. Păi, numai uită-te la locul ăsta unde ne aflăm! Puţin cam ostentativ, dar tot e un lucru frumos şi extraordinar, nu? Arhitectul care l-a proiectat s-a născut în Marea Britanie, dacă-ţi vine să crezi asta. Şi, pe deasupra, la Wimbledon. Dar niciodată n-ar fi putut să imagineze aşa ceva dacă ar fi rămas acolo. Britanicii pur şi simplu nu cred în progres, mă-nţelegi? De-aia toţi cei de teapa lui Roger Braintree din lumea asta nu au cum să lucreze cu mine. Cu gura îl laudă şi ei, e-adevărat, dar atunci când îi iei la bani mărunţi, vezi că nu au încredere în cuvânt – sau în idee. Pentru că progresul ameninţă un sistem

care le-a fost de mare folos în ultimele secole. Aşa că, spre deosebire de el, da, eu voi participa la ceremonia de deschidere de joi dimineaţa. Arborând un uşor zâmbet „tipic englezesc“, bineînţeles, pentru că ştim cu toţii ce va spune regele. Va spune că omenirea se află la o răscruce şi că în faţa noastră se deschid două căi, una care duce la pace şi alta care duce la distrugere. Ce altceva ar putea spune? Dar asta nu contează. Ce contează e că suntem aici – iar în anii ce vor urma vom putea spune că am fost aici. Că am participat.

În clipa aceea domnul Gardner a fost întrerupt de o chelneriţă care apăru cu un platou cu brânzeturi. Luă câteva felii cu cuţitul, le aşeză cu grijă pe farfuria lui Thomas, apoi oftă.

— Ce n-aş da pentru o bucăţică de *cheddar* gustoasă şi acrişoară şi pentru nişte Wensleydale[2], spuse el. Ai încercat chestia asta olandeză? Are gust de ceară de lumânări.

1. Joc de cuvinte bazat pe confuzia legată de numele personajului principal. În engleză *folly* înseamnă „prostie“, „sminteală“, „bazaconie“.
2. Sortiment de brânză englezească produs în Wensleydale, North Yorkshire, şi fabricat pentru prima dată de călugării cistercieni francezi proveniţi din regiunea Roquefort, care s-au stabilit în valea Wensleydale în Evul Mediu.

Ne ocupăm cu informaţiile

În dimineaţa zilei de joi, 17 aprilie 1958, Expoziţia Universală de la Bruxelles a fost declarată deschisă de către regele Baudouin Albert Charles Léopold Axel Marie Gustave al Belgiei. Regele a intrat în perimetrul expoziţional prin Porte Royale şi apoi a fost condus pe Avenue de la Dynastie, fiind însoţit de prim-ministru şi de membrii familiei regale. Bulevardul era flancat de mulţimi care-l ovaţionau – printre ei aflându-se şi Thomas Foley, şi Tony Buttress – şi pe deasupra convoiului regal a trecut o paradă aeriană, iar nişte avioane formară litera „B“ în culorile steagului belgian – deşi în ceea ce priveşte acest ultim detaliu Sylvia, care privea totul de acasă la televizorul ei alb-negru, a trebuit să-l creadă pe comentator pe cuvânt. Era oricum uluită de noutatea urmăririi evenimentului în direct, la televizor, atât de devreme dimineaţa (ITV îşi începuse emisia cu câteva ore mai devreme decât de obicei exact în acest scop) şi pe toată durata transmisiunii căută cu nerăbdare – dar cu o senzaţie de disperare crescândă – imaginea soţului ei în mulţime. În tot acest timp o legăna pe micuţa Gill pe genunchi şi îi stârnea interesul (sau îi distrăgea atenţia) repetând la nesfârşit întrebarea „Unde-i tati? Unde-i tati?“, în timp ce bebeluşul nedumerit se uita fix la ecranul pâlpâitor, fascinat de jocul formelor abstracte şi monocrome. În a doua parte a transmisiunii li se alătură şi Norman Sparks, care-şi luase o dimineaţă liberă pentru a sărbători evenimentul. Se scuză pentru deranj, dar la televizorul lui fugea imaginea, aşa că ar deranja-o foarte tare pe doamna Foley dacă îşi permitea să urmărească restul ceremoniei la televizorul lor? Doamna Foley n-avea nimic împotrivă. O lăsă pe Gill în poala vecinului ei şi se duse să pună ceainicul pe foc, iar el îi gânguri şi-i bolborosi fetiţei

cu naturaleţe, ca şi cum ar fi făcut asta în fiecare zi. Bebeluşul răspunse cu chicote de încântare.

După ce străbătu întreg bulevardul, regele Baudouin intră în Aula Mare, unde, imediat după ora zece, îşi începu discursul inaugural. Un discurs în care îşi exprimă viziunea, conform căreia omenirea se afla la o răscruce şi avea în faţă două căi, una care ducea la pace şi alta care ducea la distrugere. În general, el recomanda prima cale. A fost un discurs frumos, înţelept şi memorabil, conveniră majoritatea oamenilor la finalul acestuia. O copie a lui avea să fie pusă la dispoziţia tuturor însoţitoarelor care lucrau în cadrul Expoziţiei, pe un disc de vinil cu turaţia de 45 de rotaţii pe minut.

Când discursul se termină, dar înainte ca mulţimea să înceapă să se împrăştie, Thomas se strecură, se împinse şi se înghionti cât putu prin puhoiul de mulţime, încercând să ajungă la Britannia. Îi trebui o jumătate de oră ca să străbată cei cinci sute de metri care îl despărţeau de pub.

Terence Rossiter se afla deja acolo, în spatele tejghelei, şi ştergea paharele, pregătindu-se să deschidă pubul la ora prânzului. Era ajutat de o tânără înaltă şi subţire de vreo douăzeci şi cinci de ani, cu părul oxigenat şi o expresie dură, plictisită de lume şi de viaţă. Thomas presupuse că era nepoata domnului Rossiter, despre care acesta îi pomenise la prima sa vizită, acum câteva săptămâni.

— Nici pomeneală, îi spuse patronul. Ruthie tocmai se pregătea să vină încoace, când a primit o ofertă mai bună. Chiar săptămâna trecută. Aşa, din senin. Muncă de secretariat, foarte bine plătită – exact genul de slujbă pe care o căuta. Aşa că n-a putut s-o refuze. A naibii de deranjant din punctul meu de vedere, dar n-a trebuit să ne facem prea multe griji. Domnişoara Knott a auzit de postul ăsta de la cineva încă dinainte să dăm vreun anunţ şi şi-a oferit serviciile. Exact ce ne trebuia. Nu sunt mulţi cei care ar fi dispuşi sau ar putea să vină să stea în Belgia timp de şase luni – şi să se decidă aşa, din scurt. Şi pare şi foarte capabilă.

Se întoarse şi strigă spre celălalt capăt al barului:

— Shirley! Vino să-l cunoşti pe domnul şi stăpânul nostru.

Femeia blondă veni spre ei, împleticindu-se pe nişte tocuri ce păreau imposibil de înalte, şi dădu mâna cu Thomas.

— Dumnealui este domnul Foley. Lucrează pentru Biroul Central de Informaţii şi se află aici ca să se asigure că nu punem la cale vreo trădare ori altceva nepatriotic în timp ce ne facem treaba.

— Încântată, firește, spuse Shirley, aruncându-i lui Thomas o privire lungă şi nu prea prietenoasă.

— Plăcerea e de partea mea, răspunse Thomas.

Shirley nu mai spuse nimic, ci se întoarse pe călcâie şi (după ce-i mai aruncă o privire peste umăr) îşi reluă lucrul.

— Şi-a ţinut Maiestatea Sa slujba de deschidere? întrebă domnul Rossiter.

— Da. Nu v-aţi dus să-l vedeţi când a sosit?

— Eu îi sunt loial reginei Angliei, nu regelui Belgiei, răspunse domnul Rossiter.

După ce îşi exprimă astfel foarte clar poziţia, începu şi el să şteargă din nou paharele. Thomas tocmai voia să întrebe dacă putea să le dea o mână de ajutor, când atenţia îi fu atrasă de un mic teanc de invitaţii aflat pe un raft de lângă bar. Erau invitaţii la petrecerea de deschidere a pubului Britannia din seara următoare şi fuseseră scrise şi concepute chiar de el la Londra, iar apoi tot el le trimisese la tipar. Ulterior ele ar fi trebuit expediate Consiliului Britanic de la Bruxelles, aşa că a fost surprins să le găsească acolo.

— Cum aţi ajuns în posesia invitaţiilor acestora, domnule Rossiter, dacă nu vă deranjează că vă întreb?

Patronul se uită la invitaţii şi spuse:

— Domnul Carter a adus câteva duzini săptămâna trecută. A zis că putem să le dăm mai departe oricui e interesat. Am distribuit câteva în

rândul angajaţilor, dar eu n-am folosit nici una.

— Bine, spuse Thomas. E în regulă. O să… (răsfoi invitaţiile şi scoase două din teanc) o să iau eu una sau două, dacă tot sunt aici, în caz că… apare ceva.

Puse una din invitaţii deoparte, pentru Tony Buttress. Mai târziu, în cursul aceleiaşi zile, o strecură pe cea de-a doua într-un plic pe care scrise numele lui Anneke şi o depuse la recepţie în Hall d'Accueil, unde puteau fi lăsate mesaje pentru însoţitoare şi pentru alte persoane care făceau parte din personalul Expoziţiei. Scrise pe invitaţie „Sper foarte tare că vei putea veni. Cele bune, domnul Foley". Dar după ce o lăsă acolo, se temu că exprimarea lui ar fi putut părea prea îndrăzneaţă. La urma urmei, se întâlniseră o singură dată.

Petrecerea mergea bine. De fapt atât de bine, încât vineri seara, la ora zece, Shirley şi ceilalţi angajaţi ai pubului începeau deja să pară epuizaţi. Thomas stătea la bar împreună cu domnul Carter şi aştepta răbdător să fie servit. În jurul lor oaspeţii trăncăneau cu voce tare, într-un amestec deconcertant de limbi străine. Când Shirley ajunse în cele din urmă să le toarne încă două halbe din berea amară a casei, descoperi că butoiul era aproape gol şi fu nevoită să-l cheme pe domnul Rossiter, ca s-o ajute să desfunde altul. Procesul în sine dură câtva timp – asta şi pentru că patronul se înfruptase cu largheţe din propriile specialităţi timp de mai multe ore şi de-acum era clar pentru toată lumea că privirea lui devenise înceţoşată şi şovăielnică.

— Iisuse, spuse o voce din stânga lui Thomas. Aşa de lent se fac toate în Marea Britanie?

— Cred că în momentul de faţă pubul e puţin mai aglomerat decât ne-am fi aşteptat, replică înţepat Thomas.

— Chiar aşa? Ei bine, eu sunt „puţin" cam însetat şi pe punctul de a deveni „puţin" cam sătul să mai stau aici în picioare şi să fiu ignorat de

blonda aia prost-crescută.

Thomas se întoarse ca să-l vadă cum trebuie pe cel care vorbise. Se pare că o singură remarcă fusese de-ajuns ca să-i confirme toate prejudecăţile la adresa americanilor. Bărbatul era tânăr, în mod cert sub treizeci de ani, şi era tuns periuţă. Purta ochelari cu rame de baga şi flutura un teanc de franci belgieni în direcţia lui Shirley, gest care lui Thomas i se păru exagerat de arogant. Individul avea o haină de costum cu umeri largi, gulerul apretat şi o cravată îngustă.

— Pot să văd invitaţia dumneavoastră, vă rog? întrebă Thomas.

Americanul se întoarse spre el:

— Poftim?

— Motivul pentru care e-atâta lume la petrecere şi pubul e atât de aglomerat e că par să fi venit foarte mulţi oameni care iniţial nu erau pe lista invitaţilor.

— Zău?

Americanul îi întoarse iar spatele şi fluieră tare, ca să-i atragă atenţia lui Shirley.

— Presupun că ţineţi de pavilionul american, spuse Thomas.

— Presupuneţi bine.

— Pot să vă întreb în ce calitate?

— Mde… De ce nu te uiţi ce scrie pe cartea mea de vizită?

Americanul băgă mâna în buzunar:

— Sau, poate, la asta… pentru că, ce să vezi? Pare o invitaţie la petrecerea asta. Şi uite aici: numele meu. Edward Longman, inginer, cercetător ştiinţific, pavilionul Statelor Unite.

Ridică invitaţia la nivelul ochilor lui Thomas cu un gest scurt şi sfidător. Thomas se simţi imediat ruşinat.

— Uite ce e, bătrâne, îmi pare foarte rău, dar eu…

— Bătrâne? N-am decât douăzeci şi şapte de ani, amice. Deşi o să trec binişor de treizeci până o să apuc să beau ceva în spelunca asta.

Shirley aduse în cele din urmă halbele cu bere pentru Thomas şi domnul Carter.

— Acum serveşte-l pe domnul de aici, spuse Thomas, întinzându-i o bancnotă de douăzeci de franci. Şi dup-aia ia şi tu o pauză de un sfert de oră.

— Nu pot, răspunse ea. Suntem prea ocupaţi.

— Nu contează. Pari epuizată.

— Dar domnul Rossiter o să…

— Domnul Rossiter n-o să aibă încotro. Vino şi stai cu noi. Suntem la masa aceea din colţ.

— Bine. Mulţam frumos, domnu' Foley, spuse Shirley şi-i luă bancnota din mână, zâmbindu-i recunoscătoare.

Thomas mai zăbovi câteva minute la bar, pălăvrăgind cu domnul Carter, şi încercă să-l atragă şi pe Edward Longman în conversaţia lor, dar se lăsă păgubaş când văzu că toate încercările sale de apropiere erau întâmpinate cu riposte monosilabice. Îşi luă la revedere de la colegul său de la Consiliul Britanic şi reveni la masa din colţ, lângă Tony Buttress. Până îşi reluă el locul, Shirley se aşezase deja la masă. Ea bea apă tonică, iar Tony, care atacase deja a treia halbă de bere, râdea oarecum prosteşte şi se uita intens în ochii ei, cu un entuziasm buimac.

— Salut, Thomas, bătrâne, spuse el. Ai ceva ţigări la tine?

Thomas scoase pachetul său de Player's Navy Cut şi le oferi ţigări celor doi.

— Ce-i aşa de amuzant? îl întrebă el pe Tony.

— Tocmai îmi spunea cum o cheamă, explică acesta.

Shirley se uita la el cu o expresie de resemnare obosită, ca şi cum ar mai fi auzit de multe ori gluma asta.

— Mi-a luat ceva până m-am prins.

— Până te-ai prins?

— Păi, da, ţie nu ţi-a căzut încă fisa? Shirley. Shirley Knott. *Surely not*. Sigur că nu.[1] Nu-nţelegi?

— Aha, zâmbi Thomas. Ştii că de-abia acum mi-am dat seama…

— Eşti tachinată vreodată pe tema asta? o întrebă Tony.

— O, nu! Niciodată. Nu ştiu de ce, dar subiectul ăsta pare să nu intervină niciodată în conversaţie.

Remarcându-i în cele din urmă sarcasmul, Tony spuse:

— Uite ce e, n-am vrut să te jignesc. Doar că mi s-a părut, ştii, destul de amuzant…

Shirley se înclină spre el şi Thomas văzu cu surprindere cum atitudinea ei se schimbă cu o viteză uimitoare, trecând de la duritate la cochetărie.

— Nu-ţi face probleme, drăguţule. Ai ochi frumoşi. Unui bărbat cu asemenea ochi i-aş ierta foarte multe.

Tony roşi şi se trase un pic în spate.

— De fapt pe tine ce te-a adus aici? La expoziţie, vreau să spun.

— O, eu ţin de pavilionul britanic. Am o poziţie tehnică acolo.

— Tehnică? Cum adică? întrebă Shirley, iar Thomas se gândi că dacă se preface că e interesată de el, atunci se preface foarte bine.

Numai că înainte ca Tony să aibă şansa de a o lămuri şi mai bine, o voce impunătoare, dar melodioasă, le întrerupse conversaţia:

— Domnul Foley, aşa-i? Domnul Thomas Foley?

Thomas şi tovarăşii lui ridicară privirile. Lângă ei se afla un bărbat înalt, brunet şi zvelt, cu o constituţie atletică. Purta un costum gri-deschis şi ţinea într-o mână o halbă de bere, iar în cealaltă, un pachet de chipsuri Smith’s „Salt’n’Shake“. Când le zâmbi, i se văzură dinţii de un alb strălucitor. Până şi Thomas observă că era un bărbat foarte arătos – aproape periculos de arătos.

Se ridică şi îi strânse mâna şovăitor.

— Aşa este, spuse el. Sunt Thomas Foley. Cu cine am… onoarea să stau de vorbă?

— Numele meu este Cerski. Andrei Cerski. Dar nu-mi imaginez nici o clipă că aţi auzit de mine. Iată cartea mea de vizită.

Thomas privi cartonaşul. Era scris în rusă, aşa că, dincolo de faptul că îi confirma identitatea domnului Cerski, nu-l lămurea foarte tare.

— Pot să stau câteva clipe împreună cu dumneavoastră? întrebă domnul Cerski.

— Desigur.

Bărbatul se aşează şi exact în clipa aceea domnul Rossiter se repezi la masa lor.

— Ce naiba faci? îi spuse el lui Shirley.

— Domnul Foley a zis că…

— Puţin îmi pasă de ce-a zis el. Nu vezi câtă treabă avem? Treci înapoi la bar!

Oftând mânioasă, Shirley se ridică în picioare. Îi întinse mâna lui Tony Buttress.

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc, spuse ea. Mai treci pe-aici, bine?

— Sigur.

Femeia le adresă un scurt rămas-bun lui Thomas şi domnului Cerski, pe care îl cântări scurt din priviri. Dar privirea extrem de tânjitoare a lui Tony a fost cea care a însoţit-o în timp ce ea se strecură prin mulţimea de clienţi şi se întoarse la bar.

— O fată foarte… ăăă, atrăgătoare, spuse domnul Cerski, fără a se adresa cuiva anume, şi sorbi prima gură de bere, după care se întoarse spre Thomas: Iertaţi-mă că vă inoportunez astfel, dar abia aşteptam să vă cunosc în seara aceasta.

— Serios? spuse încurcat Thomas.

— Daţi-mi voie să vă explic. Eu sunt jurnalist – şi redactor. În următoarele şase luni voi sta la Bruxelles, ca membru al pavilionului

sovietic, unde sarcina mea este aceea de a edita în fiecare săptămână o revistă care să-i distreze şi să-i informeze pe vizitatorii noştri. Numele revistei este… cred că puteţi să ghiciţi şi singur. *Sputnik*.

Zâmbi.

— Ştiu. Nu-i cel mai original nume. Dar uneori alegerea cea mai evidentă e şi cea mai potrivită.

În clipa aceea se opri şi se uită la pachetul de chipsuri. Numele pachetului părea să-l intrige, aşa că îl citi cu voce tare, încet şi nedumerit.

— *„Salt'n'Shake"*… rosti el. Acest *„n"*… ce înseamnă? Credeam că engleza mea e destul de bună, dar…

— E prescurtarea de la *„and"*, îi explică Thomas.

— Atunci de ce nu scriu *„and"*? întrebă domnul Cerski. Fac economie la cerneală?

— Nu, e ca să… adică, ce ştiu eu… ca să dea un ton mai informal, mai degajat, cam aşa ceva.

— Înţeleg. Un fel de afectare.

Domnul Cerski desfăcu pachetul şi scoase un chips, pe care îl privi cu o uimire la fel de mare.

— Şi chestiile astea se mănâncă, nu-i aşa?

— Cam asta ar fi ideea, spuse Tony.

Thomas îşi dădu seama că cei doi nu fuseseră prezentaţi unul altuia şi repară instantaneu lucrurile. Apoi domnul Cerski începu să ronţăie ezitant din chips şi le întinse şi lor punga.

— Ce gust ciudat! spuse el. Chiar le place britanicilor să mănânce aşa ceva? E foarte fad şi mă gândesc că nici conţinutul nutriţional nu e cine ştie ce.

— Nu sunt decât o gustare, spuse Thomas.

— Şi în plus, adăugă Tony, nu aţi pus nici un pic de sare.

— Să pun sare?

— Păi, vedeţi dumneavoastră, pachetele de chipsuri cu marca asta au înăuntru un pliculeţ albastru cu sare.

Domnul Cerski căută înăuntrul pachetului şi găsi pe fundul lui pliculeţul cu sare. Uitându-se la ceilalţi doi, ca să se orienteze, deschise cu grijă plicul, găsi sarea înăuntru şi o turnă peste conţinutul pungii.

— Fascinant, spuse el. Nici nu mă aşteptam la mai puţin de la britanici. Ce naţie ingenioasă! Aici se vede geniul care v-a permis să cuceriţi tot globul.

Luă pliculeţul desfăcut şi-l puse cu grijă în portofel.

— O să-l păstrez ca să-l arăt şi colegilor mei, explică el. Sau poate chiar o să i-l trimit acasă nepotului meu.

— Spuneţi-mi mai multe despre revista dumneavoastră, îl îndemnă Thomas.

— Desigur. Puteţi chiar să răsfoiţi primul nostru număr.

Scoase dintr-unul din buzunarele de la piept o singură foaie mare de hârtie, pe care o despături cu grijă şi o întinse pe masă în faţa lor. Revista *Sputnik* nu avea decât patru pagini, dar conţinea multe articole, tipărite cu caractere mici şi înghesuite. Inevitabil, o mare parte din ele erau articole ce omagiau recentele realizări în tehnologia sateliţilor, dar existau şi câteva paragrafe despre alte invenţii ştiinţifice şi despre progresele făcute în industria minieră, precum şi un scurt eseu despre cinematografia sovietică modernă.

— Deci o publicaţi în engleză? întrebă Thomas.

— Da, desigur. Dar şi în franceză, neerlandeză, germană şi rusă. Avem o echipă de traducători experimentaţi care lucrează pentru noi la ambasada din Bruxelles. Vă rog, împinse el revista spre Thomas, m-aş bucura s-o păstraţi.

— Da? Sunteţi teribil de amabil.

— În schimb, spuse domnul Cerski, etalând cel mai fermecător zâmbet al său, aş aprecia foarte mult sfatul dumneavoastră. Ştiţi,

angajatorul dumneavoastră este, mi se pare, Biroul Central de Informaţii de la Londra, iar noi, în Rusia, admirăm foarte mult această organizaţie. Genul de propagandă pe care îl practicaţi dumneavoastră este ceva la care noi, în ţara mea, nu putem deocamdată decât să visăm. Atât de… elegant şi de subtil. Avem multe de învăţat din acţiunile dumneavoastră.

— Staţi puţin! spuse Thomas. Ceea ce facem noi la BCI nu prea poate fi numit *propagandă*.

— Serios? Dar cum altfel aţi numi-o?

— Păi, după cum o spune şi numele, noi ne ocupăm cu informaţiile.

— Da, dar nu e chiar aşa de simplu. În publicaţiile şi în expoziţiile dumneavoastră alegeţi anumite materiale informative şi lăsaţi deoparte altele. Prezentaţi lucrurile într-un anumit fel. Acestea sunt opţiuni politice. Cu toţii facem asta. De aceea şi suntem acum cu toţii aici, la Bruxelles. Am venit aici ca să ne vindem restului omenirii.

— Nu! Resping ideea asta! O resping cu vehemenţă!

— Prea bine. Am la dispoziţie şase luni ca să vă fac să adoptaţi punctul meu de vedere. Între timp aţi vrea să mă ajutaţi?

— Cum să vă ajut?

— Sunt sigur că veţi fi foarte ocupat cât va dura Expo ’58, spuse domnul Cerski. Iar eu nu vă pot răsplăti în nici un fel pentru ajutorul pe care aţi binevoi să mi-l oferiţi. Totuşi sper sincer că veţi găsi din când în când puţin timp ca să aruncaţi o privire peste modesta noastră publicaţie şi să-mi împărtăşiţi ideile dumneavoastră despre felul în care am putea s-o îmbunătăţim. Dacă ne-am putea întâlni uneori, aşa, ca între prieteni, în acest scop, v-aş fi mai mult decât recunoscător.

— Păi, spuse Thomas – extrem de flatat, deşi încercă să nu o arate –, sunt întru totul în favoarea întâlnirilor prieteneşti.

— Într-adevăr?

Domnul Cerski etală din nou unul din zâmbetele sale strălucitoare.

— Şi poate că… poate că acest minunat local ar putea fi locul nostru de întâlnire.

— De ce nu? O idee sclipitoare! O idee absolut sclipitoare!

— Domnule Foley, îmi faceţi o deosebită onoare.

— Plăcerea este cu totul de partea mea. La urma urmei, de ce mai suntem aici dacă nu ca să stimulăm exact genul acesta de schimburi?

— Aveţi dreptate, spuse domnul Cerski, şi, deşi în comentariile anterioare interpretarea mea a fost una destul de cinică, permiteţi-mi să retractez cel puţin parţial cele afirmate. Seara asta nu e momentul potrivit să fim cinici! Următoarele şase luni nu sunt momentul potrivit să fim cinici! O să merg şi mai departe şi-o să spun că o mie nouă sute cincizeci şi opt nu este anul potrivit să fim cinici!

— Chiar aşa, spuse Thomas.

— Pentru o mie nouă sute cincizeci şi opt! zise Tony, ridicând paharul.

— O mie nouă sute cincizeci şi opt! îi ţinură ceilalţi isonul, după care băură cu toţii până la fund.

În clipa aceea Thomas simţi o mână pe umăr şi ridică privirea. Era Anneke. Se ridică iute în picioare şi se întoarse spre ea. Cum nu izbuti să găsească o formă mai nimerită de salut, îi scutură cu putere mâna.

— Ce bine-mi pare să te revăd! spuse el, conştient că atât ochii lui Tony, cât şi ai domnului Cerski se întorseseră întrebători spre ei.

Fata purta uniforma ei de însoţitoare, care părea să fie foarte udă, iar părul ei blond-închis era umezit de picăturile de ploaie.

— Dar… vai de mine! Mă tem că eşti udă leoarcă!

— Ştiu, spuse ea. Afară plouă. N-aţi observat?

— Eu nu. Dar, te rog, trage-ţi un scaun şi aşază-te.

— Eşti foarte amabil, spuse ea. Şi a fost foarte amabil din partea dumitale să-mi trimiţi invitaţia. Dar nu pot să rămân.

— Nu?

— Mi-am terminat lucrul de-abia acum o jumătate de oră. Şi peste zece minute mă aşteaptă tata la Porte de L'Esplanade, ca să mă ducă acasă. Dar a trebuit să vin şi să-ţi mulţumesc.

Simţindu-se plin de îndrăzneală, Thomas o prinse cu blândeţe de braţ.

— Să te conduc – cel puţin o parte din drum?

— Mi-ar face plăcere. Mulţumesc.

Ieşiră împreună în stradă. Era o uşurare să lase în urmă vacarmul şi babilonia dinăuntrul Britanniei.

— Petrecerea voastră e reuşită? întrebă Anneke.

— Da, cred că da. În orice caz, nu ducem lipsă de oaspeţi.

— Am auzit mulţi oameni vorbind despre pavilionul britanic şi despre pub.

— Da? Mă bucur mult să aud aşa ceva.

Ploaia se înteţea tot mai tare. Cei doi se adăpostiră pentru o vreme sub unul din copacii de pe malul lacului ornamental.

— Voiam să-ţi fac o propunere, din moment ce nu am putut sta prea mult în seara asta, spuse Anneke. Luni seara nu lucrez şi aveam de gând să vin la Expoziţie cu prietena mea Clara. Ne-am gândit să vizităm Parc des Attractions. Ai avea chef să vii cu noi?

— Da, desigur, spuse Thomas. Mulţumesc. Ar fi minunat.

— Poate că mai ai un prieten, cineva împreună cu care ai vrea să vii…?

— Fireşte. O să-l invit pe Tony, colegul meu de cameră.

— Bun.

Tânăra îi zâmbi şi Thomas se simţi cutremurat de un amestec confuz de sentimente diverse. Trecuseră mai multe săptămâni de când o văzuse pe Anneke ultima dată, iar în seara aceasta era chiar şi mai frumoasă decât şi-o amintea, în ciuda uniformei aceleia îngozitoare. Dar îi trecu prin minte – pentru prima dată – şi că nu trebuia să mai amâne mult momentul în care să-i spună că avea o soţie şi un copil mic acasă la Londra.

— Am fost foarte încântată că m-ai invitat la petrecere, zise Anneke. Îmi făceam griji că m-ai uitat. La urma urmei, probabil c-ai întâlnit deja o mulţime de însoţitoare.

Thomas îşi dădu seama că de-acum conversaţia putea lua o turnură periculos de intimă dacă mai continua în direcţia asta.

— Fir-ar să fie de ploaie! spuse el, schimbând subiectul. Nu cred c-ar trebui să-l laşi pe tatăl tău să aştepte. Măcar dacă am avea o umbrelă…

Dintr-odată, din întuneric apăru o mână ce ţinea exact respectivul obiect.

— Iat-o, bătrâne.

Două figuri cunoscute ieşiră din umbră.

— Poţi s-o foloseşti pe a noastră, dacă vrei.

— Noi ne bucurăm că-ţi putem fi de ajutor.

Erau domnul Radford şi domnul Wayne. Thomas se holbă tâmp la ei. De cât timp stăteau la pândă în tufişuri? Îl urmăriseră de când ieşise din pub? Sau chiar şi de mai înainte?

— Seara bună, Foley, spuse domnul Wayne, întinzându-i mâna. Ne-am gândit noi că n-o să dureze mult până ne-ntâlnim iar.

— Sper că n-am întrerupt nimic, nu?

— Detest să întrerup un moment romantic.

— Numele meu este Radford, spuse domnul Radford, strângându-i mâna lui Anneke.

— Wayne.

— Anneke, răspunse ea, uitându-se buimăcită când la unul, când la celălalt. Anneke Hoskens.

— Doriţi să vă conducem la locul dumneavoastră de întâlnire? spuse domnul Wayne. E o noapte mizerabilă.

— O fată ar putea răci teribil într-o noapte ca asta, continuă domnul Radford.

— Vă rog, luaţi-mă de braţ şi intraţi sub umbrelă.

— Iar eu o să vin în urma dumneavoastră împreună cu domnul Foley. Pe noi nu ne deranjează un pic de ploaie, aşa-i?

— Hmm… nu. Bănuiesc că nu.

— Sigur că nu. Noi suntem britanici şi suntem făcuţi dintr-un material dur.

Domnul Wayne o porni în faţă, într-un ritm susţinut, trăgând-o pe Anneke la braţul lui şi, probabil, făcând conversaţie pe cine ştie ce subiect mărunt va fi găsit de cuviinţă să abordeze. Pe de altă parte domnul Radford era în dispoziţia sa inchizitorială obişnuită.

— Fainã petrecerea, Foley?

— N-a fost rea. Destul de reuşită.

— Surprize? Oaspeţi nepoftiţi, chestii din astea?

— Câţiva, da.

— Cum ar fi, de exemplu, tipul ăla, rusnacul.

Thomas îl privi uluit.

— De unde ştii de el?

— Bănuiesc că ar vrea să se întâlnească de vreo câteva ori cu tine.

— Aşa a zis. E vreo problemă?

— Doamne sfinte, nu! Un schimb cultural liber şi onest între naţiuni diferite… tocmai asta e şi ideea evenimentului ăstuia. De asta te afli aici, nu-i aşa?

— Aşa cred. Da.

Domolit, Thomas adăugă:

— Sincer să fiu, mă bucur că vezi lucrurile aşa. În definitiv, ai auzit ce-a spus ieri regele. Nu vom face niciodată nici un progres până nu începem să avem încredere unii în alţii.

— Încredere? spuse domnul Radford. Cine a pomenit ceva de încredere? Bineînţeles că nu poţi avea încredere în el.

— De ce nu?

— Pentru că deocamdată nu ştim nimic despre el. În afara faptului că poate să intre la tine-n bar de unul singur, în timp ce la ora asta din noapte majoritatea sovieticilor stau încuiaţi la ei în hotel – ceea ce îl face deja suspect de la bun început. Dumnezeule! Omule, eu n-am zis niciodată că poţi avea încredere în el! De unde ţi-a venit ideea asta?

— M-am gândit că…

— Poţi să te vezi cu el de câte ori vrei. Cu cât mai des, cu atât mai bine. Dar cască bine ochii şi urechile şi dacă vreodată îi scapă ceva care ar putea suna… ştii tu, interesant, dă-ne de ştire.

— Cum să iau legătura cu dumneata?

— O, în privinţa asta nu-ţi face griji! Noi o să fim mereu prin preajmă. Acum, uite, ar fi bine să te duci să-ţi iei un rămas-bun drăgăstos de la gagicuţa ta belgiancă. Apropo, o fată fermecătoare! O alegere excelentă. Şi nu-ţi face griji nici pentru consoarta lăsată acasă. Şansele să afle ceva sunt foarte mici, zic eu. Foarte puţin probabil. Din punctul ăsta de vedere eşti acoperit.

Rostind cuvintele acestea de încurajare, individul îi făcu cu ochiul într-un mod greţos, îşi duse două degete la pălăria de fetru şi dispăru.

1. Joc de cuvinte bazat pe omofonia dintre numele personajului, Shirley Knott, şi expresia englezească *surely not* („sigur că nu“).

Eu iubesc pe cine-mi place

Luni seara Thomas şi Tony hotărâră să meargă pe jos de la motel până la Expoziţie. Le lua vreo jumătate de oră şi pe drum se puteau bucura de spectaculosul apus.

În timp ce mergeau, vedeau înaintea lor Atomiumul, ale cărui lumini scânteiau şi pâlpâiau în înserarea tot mai adâncă. Thomas simţi cum îl străbate un fior de excitaţie – în parte datorită bucuriei pure la vederea acestui monument bizar şi impertinent, de care ştia că nu s-ar fi săturat niciodată, dar şi din cauza stării de aşteptare nervoasă, a gândului la lucrurile ce s-ar fi putut întâmpla în următoarele ore.

— Apropo, spuse Tony – nu pentru prima dată în cursul acelei zile –, în ceea ce-o priveşte pe domnişoara Hoskens, eu cred că joci un joc foarte riscant.

— Ţi-am mai spus că nu joc nici un fel de joc.

— Şi atunci care sunt de fapt intenţiile tale?

— E o fată fermecătoare, atâta tot, şi nu văd care ar fi problema dacă aş lega o prietenie sinceră şi serioasă cu ea în timpul cât stau aici, la Bruxelles.

— Ha! Prietenie, zici? Îmi pare rău, bătrâne, dar am văzut cum se uita la tine vineri seara şi în ochii ăia luminiscenţi de belgiancă era mai mult decât prietenie.

Thomas nu contenea să descopere la prietenul său profunzimi nebănuite. De unde prinsese oare cuvântul „luminiscent“?, se întrebă el.

— Până şi rusul ăla a observat, continuă Tony. Şi el nu mi s-a părut din cale-afară de interesat de problemele sentimentale. Ascultă-mă bine:

dacă nu eşti atent, o s-o răneşti pe fata asta. Ca să nu mai vorbesc de nevastă-ta. S-au destrămat căsnicii şi din mai puţin de-atât.

— Cu tot respectul, dar ce ştii tu despre viaţa conjugală? Despre responsabilităţile sau deliciile ei?

— Nimic – şi mă bucur că pot spune asta. Liber ca pasărea cerului şi fără nici o grijă, aşa sunt eu şi aşa am de gând să şi rămân. Şi tocmai de aceea *eu* pot aştepta seara aceasta cu nerăbdare şi cu conştiinţa împăcată. Iar dacă prietena asta a lui Anneke arată cel puţin pe jumătate la fel de bine ca ea, nimic n-o să mă poată opri. Nu ştiu dacă ai observat, dar eu cred că m-am dichisit binişor în seara asta. Cea mai bună cămaşă. Cea mai elegantă cravată. Câteva picături de colonie în dosul urechii şi o frecătură temeinică pe dinţi cu pasta aia nouă, în dungi, cea cu ingredientul miraculos. Nu văd cum mi-ar putea rezista.

Thomas zâmbi, deşi nu fusese atent decât pe jumătate. Comentariul lui Tony despre domnul Cerski îi aminti de unele dintre lucrurile rostite vineri seara şi în special de felul în care domnul Radford îl rugase să stea cu ochii pe proaspătul lor cunoscut rus şi să-i raporteze dacă observa ceva suspect. Oare asta îi alarmase pe cei doi englezi ciudaţi, permanent vigilenţi şi omniprezenţi? Poate Cerski folosise, cu maximum de tupeu, dorinţa aprigă de a-l cunoaşte (ce i se părea acum destul de implauzibilă) şi de a-i cere sfatul în probleme de ordin editorial doar ca pretext pentru a se prezenta singur, dar nu lui Thomas, ci lui Tony, bărbatul a cărui sarcină la Bruxelles era aceea de a supraveghea felul în care erau expuse preţioasele echipamente ştiinţifice britanice, ale căror scopuri şi utilizări erau păstrate strict secrete. Meditând la asta, Thomas avu dintr-odată o senzaţie acută de nesiguranţă radicală, ca şi cum s-ar fi aflat din nou în faţa ferestrei din globul cel mai de sus al Atomiumului, dar de data asta ar fi privit în jos – şi nu spre diferitele pavilioane şi atracţii de la Expo ’58, ci la o lume halucinantă, în continuă mişcare, a loialităţilor îndoielnice şi a motivelor ascunse. Până şi conversaţia aparent nevinovată pe care o

avusese în weekend cu Tony despre CND[1]! Thomas fusese… nu şocat, dar în mod cert surprins să afle că Tony participase la unul din marşurile de la Aldermaston[2]. Sigur, asta nu însemna că ar fi fost comunist sau ceva asemănător. Totuşi îşi imagină că era genul de chestie care i-ar fi scos puţin din pepeni pe cei de teapa domnilor Wayne şi Radford. Asta nu făcea decât să-i amplifice senzaţia că era târât tot mai zdravăn într-o lume pe care de fapt n-o înţelegea. Cu Anneke lucrurile stăteau cam tot aşa. Dacă încercai să judeci obiectiv, era adevărat că nu trebuia să-şi petreacă timpul aşa cu ea. Era un bărbat însurat şi îşi lua jurămintele nupţiale foarte în serios. Dar tocmai din acest motiv nu vedea nimic rău în toată povestea. Ştia când să se oprească. Ştia unde să tragă linie. Desigur că amândoi ar fi avut tăria să se înfrâneze dacă lucrurile ar ameninţa să scape de sub control, nu?

Când Thomas şi Tony ajunseră la locul de întâlnire, la poarta de la Parc des Attractions, nu mai avu timp să mediteze. Şi nici următoarele două ore nu contribuiră prea mult la ameliorarea stării de vertij pe care o simţea. Se dădură împreună cu Anneke şi prietena ei, Clara, în toate *montagnes russes*, chiar şi în cel mai înalt. Urcară într-o roată uriaşă şi se învârtiră foarte repede în cercuri cu nişte nave spaţiale miniaturale. Conduseră ca apucaţii maşinuţele de pe pistă, ciocnindu-se intenţionat unii de alţii şi chicotind nebuneşte, ca nişte puşti de paisprezece ani. Thomas nu trăise niciodată o asemenea beţie a simţurilor. Se scutură de anii lui şi curând uită totul: pavilionul britanic, pubul Britannia, biroul din Baker Street, casa din Tooting, Sylvia, mama lui, micuţa Gill… Fascinat de compania celor două fete şi cu capul învârtindu-i-se de la adrenalină după toate cursele acelea, simţea că intrase în mod miraculos într-un fel de prezent etern, în care nimic din ce făcea nu trebuia să aibă consecinţe sau să ia sfârşit.

Li se făcu foame şi sete.

— Hai să mergem la Oberbayern! propuse Clara.

Cei doi englezi nu ştiau la ce se referea, dar le urmară încrezători pe cele două belgience.

Locul propus de Clara era o replică gigantică a unei berării bavareze, în care se şi dansa. Poftiţi înăuntru de un uşier în costum tradiţional, se treziră într-un spaţiu de dimensiunile unei fabrici mai măricele. Era plin ochi, iar zgomotul era asurzitor. Prin norul dens de fum de pipă şi ţigară, Thomas de-abia putea zări mesele aşezate pe capre de lemn, care umpleau spaţiul până la refuz, cu excepţia unei platforme înălţate, cam de mărimea unui ring de box, ce se întindea de-a lungul unui perete şi pe care o orchestră formată din muzicanţi în *Lederhosen* zdrăngănea nişte acorduri folclorice repetitive.

Clara şi Anneke se scuzară şi se duseră la toaletă, iar cei doi bărbaţi se înghesuiră prin mulţime şi se căzniră să găsească patru locuri la una din mese.

— Doamne sfinte! spuse Tony după ce se aşezară. Aici e o demenţă-n toată regula.

Apăru un chelner, căruia îi comandară patru beri, ce sosiră imediat, în nişte căni înalte cu capac, de un litru fiecare.

— Păi, hai noroc, bătrâne, zise Thomas. Se pare că noaptea asta va fi una de pomină.

— Zău că da.

— Cum te-nţelegi cu Clara?

— Păi, ca să fiu foarte sincer… nu prea e genul meu.

Thomas dădu din cap cu înţelegere.

— Da, am observat. Pare extraordinar de amabilă.

— O, nu mă-nţelege greşit! E extraordinar de amabilă.

— Foarte prietenoasă.

— Teribil de prietenoasă. Doar că… ştii şi tu.

— Da. Ştiu ce vrei să zici.

Încercă să găsească un mod elegant de a-şi formula ideea.

— E o fată bine clădită, nu-i aşa?

— Foarte bine clădită. Solidă. Genul de fată foarte folositoare la o fermă sau aşa ceva.

— Dar ea ce face aici, mai exact?

— Păi, e din acelaşi oraş cu Anneke şi a candidat şi ea pentru un post de însoţitoare. Dar n-au luat-o. Aşa că lucrează în imitaţia aia de sat istoric pe care au construit-o ăştia. *„La Belgique Joyeuse“*.

— A, da… Belgia Veselă. Am auzit multe despre ea. Se spune că dacă n-ai văzut Belgia Veselă, ai trăit degeaba.

— Ei bine, Clara lucrează într-unul din magazinele de-acolo. Săraca fată trebuie să se îmbrace în fiecare zi într-un costum de brutăriţă din secolul al optsprezecelea. Se pare că azi după-amiază i-au tras un perdaf pentru că purta un ceas de mână.

— Păi, şi ce-o să faci? Pari să-i fi căzut cu tronc.

— Nu ştiu. Mă descurc eu cumva. Oricum, şşt… vezi că vin!

Ar fi fost foarte greu să nu observe contrastul dintre cele două fete în timp ce ele se apropiau de masa lor. Anneke purta o rochie de vară bleu-pal, cu mâneci scurte, care îi scotea în evidenţă supleţea braţelor şi a gleznelor. Eliberat de sub toca aceea ridicolă, părul îi cădea acum liber peste umeri într-o cascadă de bucle. Ochii îi străluceau şi pielea ei, deşi pistruiată, era bronzată şi lucea de sănătate. În schimb, chipul rumen al Clarei radia o voioşie cam rudimentară. Avea picioarele butucănoase, iar fusta până la genunchi fusese o alegere nefericită, dar dădea dovadă de o veselie necontenită şi irezistibilă, care reuşea cumva să abată gândurile celorlalţi de la aceste neajunsuri. Lui Thomas îi plăcea de ea. Dar, ce-i drept, nu de braţul lui stătuse agăţată în ultimele două ore.

Clara se dovedi un ghid bun pentru spectacolul de pe scenă. Le povesti că ea crescuse într-o zonă a Belgiei în care se vorbea germana, prin urmare cunoştea multe din melodiile pe care le cânta orchestra. La fel ca Anneke, se înfrupta de zor din platoul cu *Bratwürst* şi *Sauerkraut*. Lui

Thomas i se păru ciudat că belgienii erau atât de dornici să îmbrăţişeze cultura unei ţări care îi ocupase acum mai puţin de cincisprezece ani şi care comisese atâtea atrocităţi, dar nu spuse nimic. Nu era momentul potrivit să deschidă astfel de discuţii.

Orchestra începuse să cânte o melodie deosebit de insistentă şi de antrenantă. Toţi cei care nu mâncau începură să bată din palme pe ritmul muzicii. Clara se aplecă peste masă şi spuse – sau mai degrabă strigă – că melodia se numea *„Ein Prosit“* şi era un cântec bavarez tradiţional de pahar. Ea şi Anneke începură să bată şi ele din palme. Muzica se auzea din ce în ce mai tare şi ritmul ei se înteţea, în timp ce refrenul se repeta fără încetare. Mulţi meseni cântau împreună cu orchestra şi dintr-odată, la câţiva metri de Thomas, două femei săriră în picioare, se urcară pe masă şi începură să danseze, împrăştiind resturi de mâncare şi atrăgând în acest timp tot mai multe priviri. Mesenii râseră, le ovaţionară şi tropăiră din picioare. Mulţi dintre ei se ridicară să danseze, iar cântecul se auzi şi mai tare:

Ein Prosit, ein Prosit
Der Gemütlichkeit
Ein Prosit, ein Prosit
Der Gemütlichkeit.
OANS ZWOA DREI! G'SUFFA!
(Un toast, un toast
Pentru veselie şi distracţie,
Un toast, un toast
Pentru veselie şi distracţie.
UN, DOI, TREI! PÂN' LA FUND!)

Anneke şi Clara se ridicară iute şi-şi întinseră mâinile spre cei doi bărbaţi, invitându-i să li se alăture. Dar Tony clătină din cap, cu un zâmbet

larg, în timp ce Thomas sorbi vârtos din bere şi îşi ascunse faţa în spatele halbei uriaşe. Cele două femei ridicară din umeri şi începură să danseze nonşalante una cu cealaltă.

— Asta e isterie în masă! strigă Tony, uitându-se uluit în jur. Nu e cumva genul de chestie care l-a adus pe Hitler la putere?

— Şşt! Fără politică în seara asta, te rog!

În cele din urmă, când muzica nu mai avea cum să răsune mai tare sau mai rapid, un bubuitor acord final puse un bine-venit capăt întregii nebunii. În mijlocul uralelor, aplauzelor şi râsetelor, Anneke şi Clara se prăbuşiră pe scaunele lor, aprinse la faţă şi transpirate, şi se repeziră imediat la halbele cu bere.

— *Die Gemütlichkeit!* zise Clara, ridicând halba spre fiecare dintre ei.

— Distracţie şi voie bună! adăugă Anneke.

Băură amândouă cu nesaţ, după care se aşezară la masă şi afişară nişte zâmbete largi, satisfăcute şi uşor ameţite.

Orchestra începu o nouă melodie, iar dintr-un balcon aflat mult deasupra mesenilor un cor de douăzeci de bărbaţi şi femei – toţi în costume tradiţionale – răsări ca de nicăieri şi preluă melodia într-o armonie pe trei voci. Clara oftă de încântare.

— Ah, *„Horch was kommt von draussen rein“*[3]! Ador melodia asta!

Venea într-adevăr ca o uşurare după monotonia înnebunitoare a ultimului cântec. Cu greu s-ar fi putut numi ceea ce Thomas considera a fi o muzică rafinată, dar cu toate acestea melodia avea ceva vioi şi subtil, care îl atrăgea. Publicul începu să bată iar din palme, deşi mai puţin sacadat decât înainte.

— Bavaria trebuie să fie un loc foarte vesel, remarcă el. N-am auzit niciodată vreun cântec de-acolo care să nu sune vesel.

— A, dar cuvintele sunt destul de tragice, explică Clara. E vorba de o persoană îndrăgostită – în unele variante e un bărbat, deşi mie îmi place să mă gândesc că e o femeie – şi astăzi iubitul ei se însoară cu altcineva, iar

ea spune că pentru ea e o zi de doliu. Dar e destul de sfidătoare în privinţa asta. Nu va renunţa la sentimentele ei pentru acel bărbat.

Şi când începu o nouă strofă, Clara se porni să cânte şi ea:

Lass sie reden, schweig fein still
Hollahi hollaho
Kann ja lieben wen ich will
Hollahi aho.[4]

— Eu iubesc pe cine-mi place, zise ea.

Până la momentul acela Clara le vorbise tuturor, dar acum se uită ţintă la Tony şi repetă:

— Eu iubesc pe cine-mi place.

Se ridică, îl luă de mână şi-l ridică în picioare:

— Haide. Hai să dansăm. Nu se poate să n-ai chef de dans.

Tony o urmă ca un miel dus la tăiere, aruncându-i lui Thomas o privire neajutorată şi rugătoare.

Apoi se ridică şi Anneke şi întinse braţele.

— Şi zi aşa, Thomas, tu nu dansezi niciodată?

— Foarte rar, spuse Thomas.

Era cât pe ce să adauge „Cred că ultima oară am dansat la nunta mea“, dar cuvintele îi îngheţară pe buze. Aşa că o lăsă pe Anneke să-l conducă lin înspre un loc liber dintre mese. Îi luă mâna într-a lui şi o cuprinse cu braţul pe după talie. Putea simţi prin bumbacul subţire al rochiei locul unde îi începea curba feselor. Nu părea în regulă, aşa că îşi mută mâna mai sus, la baza coloanei, ceea ce păru la fel de nepotrivit, dacă nu şi mai rău. Aşa că îşi îndepărtă un pic mâna de spatele ei şi abia dacă o mai atinse. Observă că, pe de altă parte, Clara se lipise de Tony în timpul dansului, lăsând capul pe umărul lui, cu un zâmbet blând de fericire pe chip.

— A fost o seară minunată, spuse Anneke.

— Da, aşa-i, spuse Thomas, dar înainte să continue discuţia, fu întrerupt de o voce familiară, cu un accent *cockney* pătrunzător, care rosti:

— Sal'tare, dom' Foley! Ce fain să vă-ntâlnim aci!

Era Shirley Knott, barmaniţa de la Britannia. Şi, dintre toţi oamenii de pe lume, partenerul ei de dans era tocmai Ed Longman, bădăranul oaspete american de vineri seara.

— Salutare, spuse Thomas, adresându-li-se amândurora.

Nu se putu abţine şi adăugă, vorbindu-i lui Longman:

— Deci aşa! Până la urmă ai reuşit să fii servit, din câte văd.

Domnul Longman rânji.

— Ospitalitatea englezească. Mi-a luat ceva până i-am prins şpilul, dar acum, că am reuşit, sunt un *mare* fan!

O cuprinse pe Shirley de după mijloc şi o strânse tare, privind-o cald în ochi.

Lui Thomas îi trecu prin minte că aproape toţi cei prezenţi în această sală de dans uriaşă erau mai mult sau mai puţin beţi şi că întreaga încăpere era animată de perspectiva unor poveşti de dragoste pasagere, internaţionale sau chiar intercontinentale, ce tocmai stăteau să se înfiripe. Se simţi uşurat atunci când muzica încetă din nou şi se întoarseră cu toţii la locurile lor. Flutură mâna spre Shirley şi domnul Longman şi se aşeză în faţa lui Anneke, care-i zâmbi, după care începu să-şi pudreze faţa şi să verifice rezultatul acţiunii în oglinda pudrierei.

Tony apăru lângă el şi se aplecă să-i spună:

— Uite ce e, bătrâne, eu o s-o şterg chiar acum.

— Ce?

— Clara s-a dus la toaletă şi asta e singura mea ocazie să scap.

— Nu poţi face aşa ceva! O să fie distrusă!

— Ştiu că nu e tocmai cel mai decent gest, dar o să-mi dai o mână de ajutor, nu? Femeia asta e o adevărată devoratoare de bărbaţi.

— Ce să-i spun?

— Nu ştiu… Spune-i că am primit un mesaj urgent cum că maşina ZETA e pe cale să explodeze sau ceva de genul ăsta. Doar… încearcă s-o scoţi la capăt cumva cu ea, OK?

Thomas bănuia că prietenul lui îi cerea imposibilul şi se dovedi că aşa şi era. Nu exagerase când folosise cuvântul „distrusă“ şi peste câteva minute, în timp ce mergea alături de cele două tinere prin mulţimile care se risipeau, îndreptându-se spre locul unde tatăl lui Anneke le aştepta ca să le ducă acasă cu maşina, zări lacrimile ce străluceau pe obrajii de-acum palizi ai Clarei. Se uită la Anneke, care le observase şi ea. Când îşi luară rămas-bun la Porte des Attractions, formau un trio trist. Deşi dacă a fost ceva ce nu putea fi numit trist, acela a fost sărutul de noapte bună pe care i-l dădu Anneke. Va fi fost el unul cast, pe obraz, dar în gestul tinerei exista o tandreţe inconfundabilă, care îi făcu inima să tresalte. Şi, în timp ce se îndepărta împreună cu prietena ei, se întoarse şi-i mai trimise unul.

După ce tinerele plecară, Thomas rămase câteva momente acolo, cu mâinile în buzunare, în timp ce ambalaje de hotdog şi pachete goale de ţigări luate de vânt zburau dezordonat în jurul lui. Oftă şi se bosumflă.

Sosise la Expo ’58 de mai bine de o săptămână şi încă nu-i scrisese Sylviei nici o scrisoare. Decise că era timpul să remedieze situaţia.

1. *The Campaign for Nuclear Disarmament* (CND, „Campania pentru Dezarmare Nucleară“), organizaţie înfiinţată în 1957 în Marea Britanie, care militează pentru dezarmarea nucleară şi se opune oricărei acţiuni militare care ar duce la folosirea armelor nucleare, chimice ori biologice şi construirii de centrale nucleare pe teritoriul Marii Britanii.
2. Demonstraţii împotriva înarmării nucleare din anii 1950 şi 1960, ce aveau loc în weekendul de Paşti pe o distanţă de 83 de kilometri, între Londra şi Institutul de Cercetare a Armelor Atomice de la

Aldermaston, în Berkshire. La apogeul lor, au atras participarea a zeci de mii de oameni şi au fost punctul central de pe agenda CND.

3. „Ascultă ce se-aude afară!“, cântec popular german.

4. Aprox. „Las’ să spună, dă-le pace,/ Holari-holara,/ Eu iubesc pe cine-mi place,/ Holari-holara“.

Fata din Wisconsin

22 aprilie 1958

Draga mea Silăbuţă,

Îmi pare tare, tare rău că nu ţi-am scris până acum. După cum am văzut amândoi săptămâna trecută, legăturile telefonice între Bruxelles şi Londra îţi pun serios răbdarea la încercare – şi sunt şi al naibii de costisitoare. Oricât de grozav a fost să-ţi aud vocea, cred că deocamdată ar fi mai bine să ne rezumăm doar la scrisori.

Oricum, cred că te vei bucura să afli că m-am instalat bine şi că superiorii mei m-au ţinut foarte ocupat până acum. Cazarea e puţin cam prea spartană. Motel Expo este o adunătură sinistră de cabine făcute din blocuri de zgură compactată, amplasate în mijlocul unui câmp mlăştinos aflat la vreo trei kilometri de Heysel. Funcţionează după principii cazone – luminile se sting şi barierele se coboară la miezul nopţii, fără excepţii. Tony B. şi cu mine am discutat să înfiinţăm un comitet de evadare.

Tony B. e Tony Buttress, colegul meu de cameră, de care ţi-am pomenit la telefon. Am avut mare noroc cu el – chiar e un tip de treabă. A venit aici în calitate de consultant ştiinţific al pavilionului britanic sau cam aşa ceva şi e un tip deosebit de informat în toate privinţele. Cu toate astea, ştiinţa atomilor pare să fie domeniul lui predilect. Prin forţa împrejurărilor, petrecem mult timp împreună. Aseară ne-am dus la Parc des Attractions – cu maşinuţe electrice, o roată uriaşă, replica unei berării bavareze, tot tacâmul. Ne-am distrat

pe cinste, doar că astăzi am cam simţit efectele, de ce să n-o recunosc. Îmi simt capul ca un ghem de vată. E clar că nu mai sunt chiar aşa de tânăr.

Sarcinile mea la Britannia rămân oarecum neclare. Nu mi se cere să mă implic în activitatea zilnică de gestionare a pubului, dar, din păcate, caracterul patronului, domnul Rossiter, face ca lucrul acesta să fie necesar. În primele ore după deschiderea pubului se poate conta cât de cât pe el, dar pe măsură ce timpul trece, mi-e teamă că începe să se cam cherchelească. De fapt ce să ne mai ascundem după deget? „Să se cherchelească“ nu e expresia cea mai potrivită pentru a-i descrie firea. Pe la cinci sau şase seara poţi fi sigur că e beat turtă. Noroc că barmaniţa şefă e o fată capabilă şi cu capul pe umeri. Se bucură de numele de Shirley Knott (gândeşte-te puţin şi-o să te prinzi de poantă).

Expoziţia în sine a luat repede avânt. Cele mai ciudate grupuri şi organizaţii vin s-o viziteze. Săptămâna asta va fi gazda Congresului Internaţional al Opticienilor. Câţiva dintre ei au venit ieri la prânz la Britannia. Unul era atât de miop, încât s-a lovit cu capul de macheta aeroplanului nostru şi a făcut o contuzie cerebrală.

Scrie-mi curând, dragostea mea.

Thomas, xxx[1]

2 mai 1958

Thomas, dragul meu,

Cât mă bucur să primesc în sfârşit veşti de la tine! Începusem să mă întreb dacă nu cumva ai uitat adresa noastră sau dacă serviciile poştale din Belgia n-au intrat cumva în grevă. Dar, fireşte, acum îmi dau seama că ai fost teribil de ocupat. Înţeleg perfect ce zile încărcate trebuie să fi avut imediat după deschiderea Expoziţiei.

Am fost încântată să aflu că ai început deja să-ţi faci prieteni. Ştiu că şi tu eşti foarte interesat de subiectul Energiei Atomice, aşa că, probabil, ai tot felul de discuţii interesante cu domnul Buttress, genul de discuţii pe care, din păcate, cu mine nu le poţi avea. Acum, că mă gândesc mai bine cât de liniştit şi de monoton trebuie să ţi se pară totul aici, înţeleg de ce erai atât de dornic să accepţi postul de la Bruxelles. Deşi tot cred că ar fi fost frumos dacă ai fi putut să mă iei cu tine.

N-ai pomenit de micuţa Gill în scrisoarea ta, dar bănuiesc că ai vrea să afli veşti despre ea. Veştile sunt chiar foarte emoţionante: a început să meargă de-a buşilea! Poate îţi aduci aminte (sau poate că nu), dar chiar înainte să pleci, începuse să stea binişor în funduleţ. Iar sâmbătă dimineaţa era cu mine în bucătărie, căci îi făceam un ceai domnului Sparks, care era afară, în grădină, şi am lăsat-o jos, pe podea, fără să mă gândesc prea mult. I-am dus ceaiul domnului Sparks, am schimbat două vorbe cu el şi când m-am întors şi m-am uitat în spatele meu, ea era acolo! Venise după mine în grădină, până la jumătatea aleii! Ce copil precoce!

Bănuiesc că te întrebi ce căuta domnul Sparks la noi în grădină în tot timpul ăsta. Să ştii că a fost într-adevăr foarte amabil de când ai plecat tu. Totul a început joia trecută, de dimineaţă, când au transmis la televizor ceremonia voastră de deschidere. Evident că m-am pus în faţa televizorului, ca să urmăresc tot evenimentul, şi după un timp a venit şi domnul Sparks, pentru că avea probleme cu recepţia la televizorul lui. Ne-am uitat amândoi după tine, dar nu te-am zărit nicăieri în mulţime. Bănuiesc că erai acolo, nu? După aceea domnul Sparks mi-a cerut voie să iasă în grădină şi imediat ce a văzut-o, mi-am dat seama că îi atrăseseră atenţia anumite lucruri. Vreau să spun, chestii mărunte, pe care le-ai lăsat neterminate înainte să pleci – cum ar fi săpatul iazului pentru caraşi. Apoi m-a întrebat, în cel mai amabil mod posibil, dacă ar fi nepoliticos faţă de tine dacă şi-ar asuma el

sarcina de a termina una sau două din treburile astea. Bineînţeles că n-aveam cum să te întreb, dar ştiam sigur care ar fi fost răspunsul tău. Aşa că sâmbătă dimineaţa a venit la noi cu hârleţul şi cu celelalte unelte ale lui şi a săpat restul gropii pentru iaz cât ai zice peşte – şi a şi făcut-o foarte adâncă. Pentru un om aşa de slab, e surprinzător de puternic! Duminică a umplut iazul cu apă şi mi-a promis că în weekendul următor mă duce cu maşina la acvariul din East Sheen, ca să cumpărăm nişte peşti, nuferi şi alte plante acvatice. Sunt convinsă că te vei bucura să-l găseşti atât de bine aranjat când te întorci.

În fine, micuţa s-a trezit chiar acum şi o aud plângând. Scrie-mi din nou curând, iubitule, dar nu-ţi face griji pentru mine, mă descurc destul de bine şi nu mă simt nici pe departe singură.

A ta iubitoare,

Sylvia, x

19 mai 1958

Dragă Silăbuţă,

Îţi mulţumesc pentru ultima ta scrisoare, care m-a liniştit foarte tare. Ce norocoşi suntem că avem un vecin atât de atent ca domnul Sparks. Sper din toată inima că nu profiţi de el, îngeraşule, şi nu-l încurajezi să vină *prea des* să te ajute cu toate trebuşoarele astea, nu? La urma urmei, ar fi o greşeală din partea ta să o lipseşti pe soră-sa de îngrijirile lui iubitoare. În orice caz, sunt sigur că tu poţi judeca cel mai bine situaţia.

Simt că şi de data asta am lăsat să treacă prea mult timp până să răspund. Îmi pare tare rău, doar că în ultimele două săptămâni nu ne-am văzut capul de treburi. Sunt sigur că o să înţelegi că suntem deosebit de ocupaţi cu Britannia ori de câte ori grupuri de conaţionali

vin să viziteze Expoziţia şi în ultima vreme lucrul ăsta s-a întâmplat foarte des. Săptămâna trecută pavilionul britanic a fost obiectul vizitei unor delegaţi de la Camera de Comerţ din Bristol. Şi, ca şi cum asta n-ar fi fost de ajuns, câteva zile mai târziu Orchestra Simfonică din Londra a susţinut un concert de muzică britanică în Aula Mare de aici şi să fiu al naibii dacă după spectacol nu a trecut absolut toată orchestra pe la noi ca să bea o bere! A trebuit să muncim cu toţii cât ne-au ţinut puterile ca să ne asigurăm că toţi muzicienii au fost serviţi corespunzător cu mâncare şi băutură – până la ultimul contrabasist şi ultimul percuţionist, cel care cântă la trianglu. În momentul acela domnul Rossiter aţipise puţin în pivniţă, aşa că, drept să-ţi spun, a trebuit să dăm cu toţii o mână de ajutor. Până şi Anneke a sărit să ne ajute.

O, dar nu ţi-am mai pomenit de Anneke până acum, nu-i aşa? Anneke este îngerul meu păzitor – cel puţin aşa îmi place mie să cred. Este însoţitoarea care m-a întâmpinat la aeroport prima dată când am venit aici şi de atunci ne-am tot întâlnit întâmplător. Venise să bea ceva în pub cu prietena ei Clara şi părerea mea e că a fost grozav de amabil din partea amândurora să ne ajute.

De fapt lucrurile sunt ceva mai complicate de-atât. Pentru că, vezi tu, Clara s-a îndrăgostit îngrozitor de Tony B., ceea ce înseamnă că-şi petrece tot timpul în pavilionul britanic, încercând să-l vadă, în timp ce el face tot posibilul ca să stea departe de ea. Mi se cam rupe inima pentru biata fată, asta şi pentru că, lăsând la o parte tot restul, slujba ei la Expoziţie – se îmbracă într-un costum de vânzătoare din Vremurile Vechi, ca parte a unui soi de muzeu viu, numit Belgia Veselă, pe care l-au creat cei de aici – nu e nici la fel de plăcută şi nici nu are prestigiul celei a lui Anneke.

De altfel, n-ar trebui să mai pălăvrăgesc mult despre ele două – nu de alta, dar nu l-am pomenit încă pe noul meu prieten rus, domnul

Cerski. Un redactor de ziar de la Moscova care crede că subsemnatul este – ţine-te bine – cel mai tare din parcare în materie de jurnalism. Îţi vine să crezi una ca asta? Bun, asta e o poveste mai lungă, aşa că o să ţi-o spun în altă scrisoare.

Oricum, sper că ţi-am povestit destule lucruri cât să pot transmite impresia că viaţa de-aici este şi interesantă, şi foarte intensă. Trebuie să-ţi mărturisesc că mă simt al naibii de bine (numai că mi-e dor de tine, iubita mea).

Ieri a venit încă un grup. Erau de la Congresul Mondial pentru Prevenirea Accidentelor în Industrie. Din nefericire, unul dintre ei a căzut pe scări când se ducea la toaletă şi a trebuit să fie dus de urgenţă la spital, pentru că şi-a rupt piciorul.

Ai grijă de tine, îngeraşul meu.

Al tău credincios,

Thomas, xxx

26 mai 1958

Thomas, dragule,

Ce plăcere să primesc din nou veşti de la tine, mai ales într-o scrisoare plină de informaţii palpitante! Numai când mă gândesc: să le serveşti băuturi celor din Orchestra Simfonică Londoneză! Am citit multe lucruri prin ziare despre însoţitoarele belgiene şi rolul lor în cadrul Expoziţiei. Par să fie toate nişte fete foarte frumoase. Această Anneke vorbeşte bine engleza sau te-ai apucat tu să înveţi belgiana datorită ei? Trebuie să fie foarte derutant acolo, cu toţi oamenii ăia vorbind permanent în atâtea limbi diferite. E cu siguranţă foarte drăguţ din partea ei că-ţi acordă atât de mult din timpul ei. Tu cu Tony B.,

Anneke şi prietena ei trebuie că formaţi un cvartet drăguţ. Mă bucură să ştiu că nu duci lipsă de tovarăşi.

În ceea ce mă priveşte, în ultima vreme eu nu am avut cine ştie ce viaţă socială. E drept, săptămâna trecută am făcut o călătorie, dar a fost una mai degrabă deranjantă decât plăcută. I-am pomenit domnului Sparks de faptul că m-am simţit foarte vinovată pentru că n-am vizitat-o pe verişoara Beatrix de când a suferit accidentul acela. După cum ştii, în prezent e internată la Royal Free Hospital din Hampstead şi, deşi nu e greu să ajungi acolo cu transportul în comun, m-a descurajat ideea de a o căra cu mine pe micuţa Gill într-un autobuz sau în metrou. Căruciorul ăla, după cum ştii, pare să cântărească uneori cât o maşină mai mică! Dar a venit Norman şi m-a salvat – bunătatea lui nu încetează să mă uimească. Am calculat amândoi că dacă ar fi să iau metroul pe ruta Northern Line, aş putea să mă duc şi să mă întorc în mai puţin de trei ore, iar bravul de el s-a oferit să stea în timpul ăsta cu Gill duminică după-amiază. Aşa-i că a fost drăguţ? Întâmplător, în ultimele câteva săptămâni a stat mult timp cu ea (marţea trecută şi-a petrecut la noi câteva ore, reparând raftul acela strâmb al bibliotecii din salon – ştii, cel căruia nu i-ai dat de cap atâta timp) şi Gill s-a simţit foarte degajată cu el. Bănuiesc că la vârsta asta bebeluşii sunt bucuroşi dacă simt o prezenţă masculină prin casă şi nu prea bagă de seamă dacă bărbatul respectiv e sau nu tatăl lor. Şi m-am gândit că dacă o hrănesc bine după masa de prânz, există şansa să doarmă aproape toată după-amiaza, aşa că Norman nu va avea mult de furcă. Şi, într-adevăr, s-a dovedit că aşa a fost.

Cu toate astea, pentru mine nu a fost o după-amiază plăcută. Sărmana Beatrix e într-o stare foarte proastă. Are gâtul fixat într-unul din gulerele alea afurisite şi nu şi-l poate mişca deloc. M-am gândit că o să-i facă măcar plăcere să mă vadă – i-am adus un ciorchine mare de struguri şi mai multe reviste –, dar, după cum ştii, ea a avut

întotdeauna o fire mai aprigă şi situaţia ei actuală pare să-i fi provocat o dispoziţie din cele mai proaste. Până la urmă n-am stat cu ea mai mult de o jumătate de oră. Cel puţin când am ajuns acasă, atmosfera era din nou veselă. Gill de-abia se trezise şi se juca foarte frumos cu Norman. Aşa că am băut un ceai cu el şi am stat de vorbă ca între prieteni.

Acum trebuie să fug, iubitule. Încearcă să răspunzi mai repede data viitoare.

A ta iubitoare,

Sylvia, x

7 iunie 1958

Dragă Sylvie,

Îţi mulţumesc pentru ultima scrisoare, chiar dacă veştile despre Beatrix au fost cam îngrijorătoare. Transmite-i, te rog, toate cele bune din partea mea dacă te mai duci s-o vizitezi. Foarte frumos din partea lui Sparks că a stat cu copilul cât ai fost tu plecată. Sincer să fiu, nu-l vedeam drept genul de bărbat care să se priceapă la copiii mici, dar acum, dacă mă gândesc mai bine, îmi dau seama că are el ceva aşa, mai ciudat, mai feminin, aşa că, probabil, e ceva logic aici.

Vestea cea mare de aici este că… Ei bine, de fapt sunt două veşti. Prima e că acum câteva zile am primit vizita unei personalităţi autentice. Bineînţeles că la Expoziţie vin în fiecare zi persoane celebre. Acum o săptămână sau două s-a ţinut un fel de gală de film mai mică, după modelul celei de la Cannes, şi locul era înţesat cu vedete de cinema. Umblă vorba că în anumite zone din Expoziţie nici nu puteai să faci vreun pas fără să dai nas în nas cu Yves Montand sau

cu Gina Lollobrigida. Din păcate însă, nici unul din ei nu a ajuns până la dragul nostru pub Britannia. În schimb, am fost onoraţi cu prezenţa… domnului Heathcote-Amory! Da, ministrul de Finanţe în persoană! A doua persoană ca importanţă din guvernul Maiestăţii Sale, nici mai mult, nici mai puţin! Aş vrea să-ţi pot spune că e un om plin de farmec, care ne-a făcut pe toţi să ne simţim bine şi ne-a tratat cu acea condescendenţă blândă care este, din câte se pare, semnul distinctiv al oricărui englez bine-crescut. În realitate a fost ca un peşte pe uscat. Şi, pe deasupra, unul al naibii de neprietenos. Nu ştiu ce altceva te mai învaţă pe terenurile de sport de la Eton, dar în mod cert nu să iei frumos un platou cu peşte şi cartofi prăjiţi şi o halbă de bere din copia unui pub britanic şi să dai impresia că te simţi bine. Tony zice că a fost, probabil, dezamăgit că nu aveam în meniu caviar Beluga şi lebădă la cuptor (sau orice altceva se mănâncă la mesele festive de la Oxford).

De fapt Tony a stat cu domnul H.-A. mai mult decât mine, din moment ce el a avut sarcina de a-i arăta exponatele ştiinţifice din pavilion, şi îmi pare rău că trebuie s-o spun, dar impresia pe care i-a lăsat-o n-a fost deloc una favorabilă. Nu ştiu dacă ţi-am pomenit lucrul ăsta până acum, dar dragul meu coleg de cameră Tony B. este un pic mai radical – în felul lui prietenos. În primul rând susţine CND – şi nici să nu te gândeşti să aduci în discuţie subiectul Suez de faţă cu el. Nu e un mare admirator al domnului Macmillan şi al cabinetului acestuia, asta e sigur, aşa că după ce HeathcoteAmory şi anturajul lui s-au împrăştiat, şi-a exprimat destul de sonor şi de franc părerea despre ei. Anneke, care s-a întâmplat să fie de faţă în acel moment, a fost foarte şocată: nu crezuse că nişte britanici flegmatici ca noi ar fi capabili de atâta duritate! Deşi fireşte că Tony e mult prea bine-crescut ca să le spună lucrurile astea invitaţilor noştri aşa, de la obraz. Suntem

cu toţii aici ca să arătăm ce are mai bun Marea Britanie şi nimeni nu vrea să stârnească un scandal.

Cealaltă veste despre care ţi-am zis se leagă tot de Tony. Fiindcă după ce săptămâni în şir s-a zbătut să scape de nefericita de Clara, dintr-odată a dat norocul peste el în ceea ce priveşte fetele. A început să se vadă cu Emily, fata din Wisconsin. Chestia e că nimeni nu prea îşi aminteşte de unde a apărut sau cum s-a înfiinţat ea într-o bună zi la Britannia. Dar de înfiinţat chiar că s-a înfiinţat – în stil mare! De meserie e actriţă – conform celor spuse chiar de ea. Însă cum e greu să prinzi un rol pe Broadway, a fost trimisă aici, ca să pozeze în tânără soţie şi gospodină din clasa de mijloc într-una din numeroasele şi impresionantele expoziţii casnice din pavilionul american. Slujba ei este să explice cum funcţionează multitudinea de echipamente electrocasnice care uşurează munca şi sunt accesibile pe scară largă în Ţara Libertăţii – în special în faţa vizitatorilor din blocul sovietic, care se uită cu gura căscată. Aspiratoarele par să fie specialitatea ei, iar ea îşi petrece zilele într-un simulacru de sufragerie americană care-ţi ia ochii, aspirând veselă munţii de praf pe care un complice i-a răsturnat pe podea în acest scop cu câteva minute mai înainte. În fine, nu demult a intrat în micul nostru local şi s-a ataşat de Tony B. într-un mare fel. Aşa că el se plimbă acum prin preajmă cu un rânjet larg pe chip, de parcă ar fi o pisică ce a înhăţat un şoarece – pentru că tânăra Emily e foarte arătoasă, dacă nu ţi-am spus asta până acum, şi pe deasupra, în ciuda faptului că vine dintr-un orăşel obscur din nu ştiu ce văgăună din Wisconsin, ce poartă, probabil, vreun nume precum Pitulaţii-din-Deal, pare extraordinar de cultivată, de educată şi de independentă. Trebuie să recunosc, yankeilor ăstora nu le lipseşte deloc încrederea în sine.

Mda. Între timp Expo ’58 duduie în continuare, la fel de plină de evenimente ca şi până acum. În curând soseşte în oraş baletul de la

Balşoi, iar ieri Britannia a fost vizitată de o delegaţie măricică, venită de la un congres cu numele impresionant de al Cincilea Congres European de Fluorizare şi Prevenire a Cariilor Dentare. Din nefericire, unul dintre membrii delegaţiei şi-a spart un dinte în coaja uneia din plăcintele noastre cu carne, specialitatea casei, iar colegii lui au trebuit să-i facă o extracţie pe loc.

Cu dragoste, ca întotdeauna,

Thomas, x

P.S. Tocmai mi-am amintit: ţi-am promis că în scrisoarea asta o să-ţi povestesc despre enigmaticul domn Cerski, nu-i aşa? Ei bine, va trebui să aştepţi până la următoarea.

28 iunie 1958

Dragă Thomas,

Mulţumesc foarte mult pentru ultima ta scrisoare. Nu poţi să-ţi imaginezi cât e de palpitant ca, în mijlocul neînsemnatei şi banalei mele vieţi casnice, să primesc aceste mici şi incitante buletine informative ale tale. Sunt ca nişte mesaje dintr-o altă lume, una infinit mai interesantă decât cea în care mă aflu eu – din păcate. Zău că nu ştiu ce ţi-aş putea povesti din ultimele săptămâni ca să nu te plictisesc de moarte în comparaţie cu relatarea ta despre vizita ministrului de Finanţe.

Nu numai că-ţi petreci zilele frecventându-i, după câte se pare, pe cei mari şi tari, dar Bruxelles-ul este şi o veritabilă seră de intrigi romantice! Probabil că noul tău prieten, Tony, e foarte arătos – se pare că atrage femeile ca pe muşte. Sunt convinsă că tu, el, Emily şi

Anneke formaţi un cvartet deosebit de atrăgător atunci când ieşiţi seara împreună ca să vă distraţi undeva.

Aici, din păcate, nu există nimic atât de fastuos care să mă distreze. Trăiesc într-o lume ce se limitează exclusiv la cărucioare, scutece, biberoane şi sirop contra colicilor. Singura mea distracţie din săptămâna asta a fost o ieşire la cinema şi nici de asta n-aş fi avut parte dacă Norman n-ar fi fost din nou extrem de drăguţ. I-am pomenit într-una din conversaţiile noastre de săptămâna trecută că îmi doream foarte tare să văd filmul *Peyton Place.* (Sigur îţi aduci aminte de asta, pentru că te-am rugat să mă duci să-l văd în weekendul de dinainte să pleci, dar tu ai ales alt film.) Ei bine, n-am crezut că o să ajung să-l văd vreodată, dar apoi, alaltăieri-seară, chiar când mă pregăteam de cină, Norman a apărut la uşă însoţit de o tânără pe care nu o cunoşteam. Mi-a prezentat-o drept Susan, una din secretarele de la el de la birou, şi mi-a spus că ea acceptase cu dragă inimă să stea cu fetiţa cât mă scoate el în oraş la film! Ei bine, am rămas mută de uimire, după cum îţi poţi imagina. Am dat să mă împotrivesc, dar el a insistat că totul era aranjat şi că meritam şi eu o bucurie, aşa că, până să-mi dau bine seama ce fac, fugisem deja sus să mă aranjez şi să mă machiez! Norman şi cu mine am luat metroul până la Oxford Circus şi-am reuşit să prindem un spectacol de după-amiaza devreme la cinematograful Prince Edward. Filmul a fost destul de lung şi când am ieşit din sală, era deja trecut de nouă, dar chiar şi aşa, el a insistat să mă invite la cină. Ne-am dus la Jimmy’s, pe Frith Street, care e un loc destul de mizer, într-un subsol întunecat. Meniul includea nişte feluri de mâncare greceşti cum ar fi musaca, iar Norman m-a îndemnat să fiu îndrăzneaţă şi să încerc unul, dar mă tem că mi-a pierit curajul, aşa că am comandat cotlete de miel cu piure de cartofi. Au fost foarte gustoase, trebuie să recunosc. Am mai băut şi o jumătate de sticlă de vin roşu, numai noi doi! Sunt sigură că eram destul de ameţită atunci

când am plecat. Probabil că de-asta nu-mi mai aduc aminte bine filmul sau ce am vorbit după aceea, cu excepţia faptului că bătăturile lui Norman au intervenit destul de des în discuţie. Ar fi greu să zici despre el că străluceşte în conversaţie – sunt convinsă că n-ar face faţă unei discuţii cu tine şi cu noii tăi prieteni despre Energia Atomică sau Dezarmarea Nucleară –, dar are inimă bună şi e plin de bunăvoinţă. Şi asta, evident, contează – cel puţin pentru mine.

Bun, asta nu-i o scrisoare foarte lungă, dar, după cum îţi spuneam la începutul ei, zău că nu prea am chestii interesante să-ţi spun. Oricum, e timpul să-i dau din nou de mâncare micuţei, aşa că mai bine mă opresc aici.

Cu dragoste,

Sylvia

2 iulie 1958

Draga mea Silăbuţă,

N-am mai primit de multă vreme nimic de la tine, aşa că pot doar să sper că acasă e totul în regulă. Am încercat să te sun alaltăieri, dar e clar că linia face încă probleme: tot ce am auzit la capătul firului a fost o grămadă de pârâituri.

Aşa că, în absenţa veştilor de la tine, o să-ţi scriu eu câteva rânduri (aşa cum ţi-am promis) despre domnul Cerski.

Andrei (cum îi spun mai nou) este un domn din Moscova care timp de mai mulţi ani şi-a câştigat existenţa publicând reviste culturale sau literare. A fost trimis la Expoziţie pentru şase luni ca să scoată o publicaţie săptămânală numită *Sputnik*. Îmi cam pare rău pentru el, deoarece a fost pus într-o situaţie foarte jenantă: şefii lui vor, evident, ca el să publice o fiţuică de propagandă grosolană, chiar dacă

instinctele lui Andrei sunt mult mai fine de-atât. În consecinţă, e nevoit să menţină un echilibru foarte dificil de obţinut.

Ceea ce e extrem de plăcut e că omul s-a decis să vină să-mi ceară ajutorul. Nu cred că ştia cine sunt, dar probabil că a aflat de undeva cum că e cineva de la BCI care se află la Expoziţie pe toată durata ei, pentru că a venit şi m-a căutat la Britannia în seara petrecerii de deschidere. De atunci ne-am întâlnit de mai multe ori, de fiecare dată în pub. La început am fost surprins că a preferat locul ăsta, dar s-a dovedit că Andrei e îndrăgostit de tot ce e britanic. Are o cunoaştere enciclopedică a povestirilor cu Sherlock Holmes, pare să fi învăţat pe de rost harta metroului londonez şi, din tot ce putea găsi, a făcut o pasiune pentru chipsurile Smith's „Salt'n'Shake", cu care domnul Rossiter se aprovizionează constant. Colecţionează pliculeţele cu sare, pe care spune că le va arăta nepoţilor şi nepoatelor lui atunci când se va întoarce la Moscova. Iată unul din lucrurile minunate din expoziţia asta: poţi să descoperi aspecte diferite (şi adesea foarte surprinzătoare) ale propriei culturi, care oamenilor din alte ţări li se par atrăgătoare. Drept răsplată, peste câteva zile vom fi invitaţii lui Andrei la un spectacol al baletului Balşoi, la teatrul Monnaie din oraş, şi la petrecerea privată de după aceea. Gestul lui e unul foarte generos, ţinând cont de faptul că sfaturile pe care i le-am dat până acum au fost destul de banale. Zău, i-am zis doar să „pună surdină" la partea de propagandă a ziarului, s-o facă mai puţin evidentă şi să folosească mai mult umor, care e întotdeauna o tactică bună în astfel de circumstanţe.

Un singur lucru mă deranjează la Andrei. I-a intrat în cap că pentru cititorii *Sputnik*-ului ar fi interesant să citească despre maşina ZETA din pavilionul britanic, iar ultima dată când a trecut pe la pub, a făcut tot posibilul să afle informaţii despre ea de la Tony. Tony – care (după umila mea părere) e destul de naiv când vine vorba de probleme politice – nu vede nimic rău în asta, dar eu am încercat să-l conving să

renunţe. De fapt mă întreb dacă Tony, Emily şi Andrei nu s-au împrietenit cumva cam prea tare. Ţi-am pomenit de faptul că prietenul nostru moscovit e un individ foarte arătos? Uneori o surprind pe Emily uitându-se la amândoi şi mi-e greu să-mi dau seama pe care din ei îl admiră mai tare.

Într-o cu totul altă ordine de idei, săptămâna trecută aici a mai avut loc o conferinţă. De data asta a fost vorba de al doilea congres anual al Societăţii Belgiene de Urologie. Vineri după-amiază câţiva delegaţi au venit să guste din berea noastră. Din fericire, în timpul vizitei lor nu s-a întâmplat nimic nelalocul lui.

Cu multă dragoste,

Thomas, xxx

P.S. Am deschis iar plicul, ca să mai adaug un rând şi să-ţi spun că în cele din urmă a sosit şi ultima ta scrisoare. Înţeleg că gesturile de curtoazie ale domnului Sparks nu s-au redus. O ieşire la film, urmată de o cină în oraş! Ce bine că nu sunt gelos din fire.

1. Prescurtare tipică în practica epistolară engleză între intimi sau apropiaţi, ce indică un sărut.

Stimulente artificiale

Există oameni, se gândi Thomas, care atrag atenţia celor din jur şi există oameni care se pierd în decor şi devin invizibili, indiferent câte lucruri interesante ar avea de spus. Când îi trecu asta prin minte, i se păru o idee originală, de vreme ce era nouă – cel puţin pentru el. Iar persoana care i-o inspirase şi care şedea la câţiva centimetri de el la masa cu tăblie de sticlă, ducând la buze un pahar cu votcă şi uitându-se când la Tony Buttress, când la Andrei Cerski, în timp ce acesta din urmă încerca să-l convingă pe celălalt bărbat de numeroasele beneficii ale taberelor sovietice pentru copii, era Emily, fata din Wisconsin.

Barul era aglomerat. Deşi Andrei îi spusese că ţinuta nu era importantă şi că nimeni n-ar fi avut nimic de obiectat dacă venea în costum de zi, Thomas se simţea totuşi stingher în mijlocul atâtor persoane elegante, îmbrăcate în frac. Atmosfera fremăta de conversaţiile de după spectacol, multe dintre ele – dar, desigur, nu toate – fiind purtate în rusă. Cu toate acestea, Thomas nu era foarte atent la conversaţia prietenilor săi. Ochii îi alunecau întruna la Emily şi nu numai pentru că era atât de atrăgătoare. Era şi din cauza asta, bineînţeles (de ce s-o nege?), dar lucrul acesta se datora mai degrabă unei calităţi stranii, pe care se căznea s-o identifice. Presupuse că cel mai potrivit cuvânt ar fi fost charismă sau magnetism. Sau poate că, dacă punea problema în termenii fizicii atomice (aşa cum făcea adesea în zilele astea), ceea ce emana Emily era un fel de energie. O energie concentrată mai degrabă în privirea şi în strălucirea zâmbetului ei decât în linia fermă şi, incontestabil, elegantă a maxilarului sau în silueta ei suplă, însă vag masculină.

Acum ea se întoarse spre el şi-l privi. Râdea încântată de unul din schimburile combative de tachinării dintre Tony şi Andrei. Thomas începu să râdă şi el odată cu ea, încetişor şi fără tragere de inimă, necăjindu-se că nu urmărise discuţia. Se simţi exclus, lăsat pe dinafară, sentiment care – cum îşi dădea acum seama – devenise ceva obişnuit când se afla în compania celor trei.

— Haide, Thomas, susţine-mă! spuse ea. Domnul Cerski încearcă să ne spună că aceste minunate tabere pentru copii de la Marea Baltică sunt nişte oaze de distracţie şi încântare inocentă şi că nimănui nu i-a trecut prin cap ideea îndoctrinării politice. Iar prietenul tău vine cu un contraargument *foarte* slab, dacă îmi pot permite s-o zic.

— Ce vreau eu să spun, insistă Tony după o pauză în care deveni clar că Thomas nu avea de gând să intervină, e că Andrei are dreptate. La urma urmei, copiii americani merg în fiecare an în tabere de vară.

— Da, spuse Emily, ca să înveţe să fie independenţi şi să se simtă bine în mijlocul naturii.

— Şi ca să li se inculce toate celelalte valori americane, spuse Andrei. Nu ridică ei steagul pe catarg în fiecare seară? Nu cântă cântece patriotice? Firește că da. Vă tot spun de atâta vreme că, în esenţă, Vestul nu e deloc diferit de Est.

— Are ceva dreptate, repetă Tony, golind al patrulea sau al cincilea pahar de votcă. Există propagandă în ambele tabere. Şi eu, personal, cred că Artek sună grozav. Aş da orice să pot merge acolo.

— Dragule, încep să cred că tu însuţi eşti de fapt comunist, spuse Emily, gâdilându-l jucăuşă sub bărbie.

Thomas se întrebă dacă dezmierdarea asta avea vreo noimă sau Emily era genul de persoană care le spunea tuturor „dragule“. La urma urmei, era actriţă.

— Scopul meu, spuse Andrei, este să vă fac pe toţi comunişti. Armele mele sunt baletul şi votca.

Pentru a-şi întări spusele, arătă mai întâi în jurul lui, la cei prezenţi în barul teatrului Monnaie, apoi ridică sticla pe trei sferturi golită.

Tony şi Emily râseră. După câteva clipe Thomas li se alătură – cu aceeaşi lipsă de entuziasm. Începea să simtă cum ceilalţi se arătau mult prea dispuşi să ia necontenitele revărsări de entuziasm pro-sovietic ale lui Andrei drept ciudăţenii pline de farmec, deşi, din câte îşi dădea el seama, ele erau rostite pe un ton foarte serios. Şi totuşi nu protestă atunci când Andrei îi umplu paharul, cum făcu şi cu ale celorlalţi. Era un bărbat convingător, fără doar şi poate. Şi, la urma urmei, ce altceva ai putea face după o seară de balet rusesc dacă nu să bei votcă? Îşi spuse că ar trebui să se relaxeze şi să trăiască clipa.

— Domnule Cerski, chestia asta conţine mult alcool? întrebă Emily, nu chiar cu nevinovăţie. Pentru că, după gust, aşa pare. De fapt nu pare să aibă şi altceva în afară de alcool.

— Domnişoară Parker, credeţi cumva că aş încerca să vă îmbăt? răspunse rusul, făcând ochii mari. Zău aşa! Suntem între prieteni. Putem avea încredere unii în alţii. *Budem zdarovi!*

La auzul acestor cuvinte, cei trei bărbaţi îşi goliră paharele cu votcă dintr-o suflare, aşa cum li se spusese să facă. Emily luă o înghiţitură mică şi, la fel ca înainte, se cutremură toată atunci când lichidul amar îi lunecă pe gât.

— Eu am crezut întotdeauna că ruşii spun *Na zdarovie* când toastează, spuse ea.

— Un mit foarte răspândit, explică Andrei. Aşa le spunem străinilor, pentru că ei, neştiind varianta corectă, ne spun aşa nouă, iar noi suntem prea politicoşi ca să-i facem de râs. Dar nici un rus nu ar spune asta vreodată unui alt rus. Noi avem un sistem de reguli foarte complicat la toasturi. Toasturi pentru ocazii diferite. Toasturi care trebuie rostite într-o anumită ordine. Toasturi care marchează începutul unei sărbătoriri şi

toasturi care marchează sfârşitul ei. Haideţi acum, până la fund! Vă ajut şi eu.

Mai spuse câteva cuvinte în rusă – într-o frază deosebit de răsunătoare, bogată şi muzicală –, ceea ce o făcu pe Emily, care îi înfruntă privirea cu un amestec de scepticism şi adoraţie, să bea până la fund restul de votcă din pahar.

— E o limbă frumoasă, admise ea. Cel puţin aşa cum o vorbeşti tu. Ce-ai zis acum?

— Ăsta, recunoscu Andrei, este un toast oarecum nou, din epoca mai recentă a istoriei sovietice. Tradus liber, înseamnă „Fie ca toate sarcinile voastre deja programate să fie îndeplinite conform agendei stabilite!“

Ochii lui Emily îi căutară din nou pentru o clipă pe ai lui.

— Cât de poetic! spuse ea şi colţurile gurii îi tremurară uşor.

Apoi îşi veni în fire şi se ridică în picioare.

— Trebuie să mă duc să-mi pudrez nasul, zise ea şi dispăru în direcţia toaletelor.

Bărbaţii o priviră îndepărtându-se şi păstrară o tăcere admirativă.

— Tovarăşa dumitale este fermecătoare. Foarte fermecătoare, spuse domnul Cerski, întorcându-se spre Tony.

— Mulţumesc. Şi eu cred acelaşi lucru.

— Cu permisiunea dumneavoastră, domnilor, o să mai comand o sticlă. În seara aceasta muzica lui Ceaikovski m-a purtat într-o altă lume şi sunt sigur că vom dori cu toţii să rămânem în ea cât mai mult posibil. Chiar şi cu ajutorul stimulentelor artificiale, dacă va fi nevoie.

Andrei nu se duse la bar, ci se apropie de un chelner, cu care schimbă câteva cuvinte în şoaptă. Părea să îi ceară o anumită sticlă, care trebuia adusă dintr-un loc anume. În timp ce el se ocupa cu treaba asta, Tony observă că Thomas se uita la ceas.

— Ce s-a-ntâmplat, bătrâne?

— Ei, nimic. Credeam doar că Anneke o să ajungă până la ora asta. A promis că o să treacă pe-aici.

Chipul lui Tony se întunecă la auzul numelui fetei. Thomas fu surprins.

— De ce te încrunţi aşa? Am crezut că îţi place.

— O, *ea* îmi place foarte mult! Ce nu-mi place e felul în care te porţi tu cu ea.

Thomas oftă.

— Am mai discutat despre asta.

— Da, aşa e. Şi tot n-am primit o explicaţie satisfăcătoare în legătură cu jocul pe care-l joci.

— Nu e nimic de explicat.

— I-ai zis?

— Ce să-i zic?

— Despre soţia ta. Despre familia ta.

Thomas ezită, apoi spuse fără convingere:

— De ce să-i zic?

Tony clătină exasperat din cap.

— Thomas, nu vreau să cred că eşti un ticălos, pentru că îmi place de tine. Dar asta e concluzia la care o să ajung foarte repede. Ori ticălos, ori foarte, foarte confuz. Şi naiv pe deasupra. Fata asta se ataşează din ce în ce mai tare de tine şi, mai devreme sau mai târziu, o să vrea mai mult decât un sărut cast pe obraz la sfârşitul serii.

Thomas se gândi puţin, dar nu găsi nici un răspuns potrivit. Aşa că în cele din urmă spuse:

— Of, n-ai putea să mă mai scuteşti?

— Eşti cam încordat, spuse Tony, surprins de nota de irascibilitate din vocea prietenului său.

Emily reveni şi însufleţi din nou atmosfera, schimbând brusc subiectul.

— Dragule, îi spuse ea lui Tony, crezi că acum ar fi momentul potrivit să vorbim cu domnul Cerski despre rochiile Angelei?

Adăugă apoi, drept explicaţie pentru Thomas:

— Acasă, la New York, am o prietenă din facultate, Angela Thornbury. Lucrează la o colecţie *uluitoare* de rochii de seară, dar ceea ce îi trebuie ei de fapt este publicitatea. Şi mă gândeam că domnul Cerski ar putea s-o ajute.

— Nu prea văd legătura, spuse Thomas.

— Păi, e redactorul şef al revistei, nu? Şi caută subiecte pentru *Sputnik*.

— Dar el nu e interesat decât de subiectele legate de Uniunea Sovietică.

— Păi, atunci e foarte îngust la minte. Scopul expoziţiei ăsteia e să promoveze schimburile culturale. Ce ai zice de un articol care să compare moda de la New York cu cea de la Moscova? Eu aş fi interesată să-l citesc. Tu nu?

— I-ar denatura sensul – şi rochiile prietenei tale n-ar mai fi puse în valoare.

— O să-i vorbesc totuşi despre asta.

Şi chiar aşa şi făcu, deşi răspunsul lui Andrei a fost mai degrabă strict politicos.

— Ştii, în anumite privinţe nu e o idee rea, spuse el. Diferenţele dintre stilurile de viaţă din Est şi Vest. Am putea chiar s-o extindem la o mulţime de subiecte diferite. Tehnologia, de exemplu.

La auzul acestui cuvânt, Thomas îl privi cu precauţie.

— După cum cred că ţi-am mai spus, continuă Andrei, adresându-i-se de data asta lui Tony, noi pregătim deja un articol despre progresele făcute de sovietici în studiul fuziunii nucleare. Ar fi interesant să comparăm descoperirile noastre cu cele britanice.

— Păi, aveţi toată libertatea s-o faceţi, spuse Tony. După cum ştii, noi suntem destul de transparenţi în ceea ce priveşte munca noastră. Ţine de cultura noastră. Maşina ZETA e expusă la pavilionul britanic, s-o poată vedea toată lumea.

Andrei râse.

— O *reproducere* a maşinii, da. Foarte plăcută vederii, dar de un interes limitat pentru un om de ştiinţă veritabil.

— Bineînţeles. La fel ca modelul sputnicului din expoziţia voastră.

— Exact aşa. Nici unii dintre noi nu vrem să divulgăm prea multe. Şi de ce am face-o? Ar fi o prostie. Vestul şi Estul se comportă exact la fel, cum au făcut dintotdeauna. Doar că voi insistaţi mereu asupra superiorităţii voastre morale, pretinzând că Vestul e altfel.

— Dar chiar *suntem* altfel!

— Atunci dovedeşte-o.

— Cum?

— Împărtăşind cititorilor noştri informaţii noi despre maşina ZETA.

Tony îl privi cu atenţie. Ceva din tonul lui Andrei părea să-l fi stârnit.

— Mă bate gândul s-o fac, spuse el. Fie doar şi ca să-ţi dovedesc că te înşeli.

— Uite ce e, bătrâne, spuse Thomas, punând o mână pe braţul lui, în semn de avertisment, ăsta e un mod prostesc de a gândi.

Tocmai era pe punctul de a spune mai multe, când apăru Anneke. Se ridică s-o întâmpine şi urmă un moment lung de stânjeneală, căci el vru s-o sărute pe obraz, iar ea îi oferi buzele (deşi poate că doar îşi imagina asta, sub influenţa spuselor lui Tony). Drept rezultat, sărutul ateriză undeva la mijloc.

— Îmi pare tare rău că am întârziat, spuse Anneke, roşind de plăcerea de a-l vedea. A fost o zi infernală…

Apoi tânăra se lansă într-o explicaţie lungă despre un cuplu de olandezi care îşi pierduseră fetiţa de şase ani în mijlocul expoziţiei, iar ea

şi alte însoţitoare îşi petrecuseră două ore căutând-o, pentru ca până la urmă, din toate locurile posibile, s-o găsească undeva afară, aşezată pe una din colibele de paie din pavilionul Congoului Belgian şi uitându-se fix, ca hipnotizată, la unul dintre băştinaşii pe jumătate dezbrăcaţi, care tremura de-a-n picioarelea din cauza serilor de vară friguroase din nordul Europei, cu care omul nu era obişnuit. Thomas dădu aprobator din cap şi zâmbi după fiecare parte a poveştii, deşi era mult mai interesat de discuţia dintre Tony şi Andrei, deoarece rusul nu voia deloc să abandoneze subiectul maşinii ZETA, iar Tony părea – culmea! – să-l încurajeze să continue discuţia, în timp ce Emily îşi muta privirea de la unul la altul, din ce în ce mai interesată, şi pe măsură ce Thomas asculta mai mult sau, mai bine zis, încerca să asculte prin perdeaua monologului nevinovat şi interminabil al lui Anneke, cu atât mai puţin îi plăcea ce auzea, mai ales atunci când Tony spuse că îşi dorise dintotdeauna să viziteze Moscova, Andrei îi răspunse că va fi întotdeauna bine-venit la el acasă, iar Emily zise că e minunat că doi oameni din ţări adversare pot să se împrietenească astfel, căci asta dovedea că politica internaţională e o troacă, chestie cu care Tony se arătă de acord, adăugând că asta demonstra ceva ce el crezuse dintotdeauna şi anume că toată cursa înarmărilor nucleare era o pierdere de timp costisitoare şi periculoasă şi că el nu credea că Uniunea Sovietică ar fi avut vreo intenţie agresivă faţă de Vest şi, oricum, ce era aşa de grozav în modul de viaţă occidental, care se baza numai pe materialism şi inegalitate, în vreme ce comunismul, deşi nu era perfect, nu era nici aberaţia pe care o prezentau oamenii, iar atunci Andrei spuse „Da, iată în sfârşit un occidental care înţelege!“ şi-l luă pe după umeri, declarând că era „unul de-ai noştri“, apoi băură toţi trei şi mai multă votcă şi îi mai turnară şi lui Thomas, iar după vreo două pahare el îşi dădu oarecum seama că băutura asta era tare, adică *foarte tare*, mult mai tare decât ce băuseră înainte, şi realiză vag că nu prea mai înţelege ce se întâmplă, dar observă că Emily îşi pusese braţul pe după talia lui Tony

sau mai degrabă – şi asta era foarte ciudat – pe după a lui Andrei şi curând după aceea simţi atingerea reconfortantă a braţului Sylviei pe după propria talie, doar că – şi asta era la fel de ciudat – era de fapt braţul lui Anneke, pentru că Sylvia se afla la Londra, la sute de kilometri depărtare, dar ce mai conta acum, la urma urmei seara se dovedise a fi extrem de veselă şi toţi cei de-aici erau nişte oameni foarte drăguţi şi iată că mai apăru o persoană minunată, acel foarte amabil domn Carter de la Consiliul Britanic, care veni să li se alăture, se aşeză lângă ei şi-i spuse ceva, atâta doar că el nu înţelese ce anume, pentru că momentul în care domnul Carter se aşeză fu ultimul lucru pe care şi-l mai aminti şi după aceea nu-şi mai aduse aminte nimic altceva decât a doua zi, la începutul după-amiezii, când se trezi într-o cameră de hotel ciudată, cu cea mai rea durere de cap de care avusese parte vreodată, o nevoie acută să bea apă rece şi un gust în gură care îl făcu să-şi dorească să vomite.

Wilkins

Cu un efort de voinţă considerabil, deşi îl durea tot corpul, Thomas se ridică într-un cot şi se uită confuz în jurul lui prin cameră.

Draperiile de catifea, uşor mâncate de molii, erau încă trase şi-i trebuiră câteva secunde până ce ochii i se obişnuiră cu întunericul. În curând putu distinge suficiente forme cât să-şi dea seama că nu avea idee unde se află. Un val de panică îl străbătu şi se ridică brusc în capul oaselor. Capul îi zvâcni din cauza mişcării bruşte. Bâjbâind prin semiobscuritate, găsi întrerupătorul lămpii de pe noptieră şi aprinse lumina.

Camera era mobilată simplu şi deloc luxos. Din baie ajunse până la el zgomotul apei care picura în chiuvetă. Era complet îmbrăcat. Îşi săltă picioarele peste marginea patului şi se ridică, mişcându-se mai precaut decât înainte, conştient că orice mişcări bruşte ale capului i-ar fi provocat şi mai multă durere. Se duse la fereastră – de care îl despărţeau doar câţiva paşi – şi trase draperiile. Dar priveliştea nu-i oferi prea multe indicii. Văzu o alee dosnică, gri şi udată de ploaie, care îl despărţea de un zid de cărămidă aflat la doar câţiva metri distanţă. Din cauza consistenţei luminii, chiar şi acum îi era greu să-şi dea seama ce oră a zilei era. Se uită la ceas. Era trei fără un sfert.

După ce-şi ţinu capul sub apă rece un minut sau două, verifică în buzunarul de la haină (care era atârnată pe un umeraş din şifonier), ca să vadă dacă mai avea portofelul, după care, aruncând o ultimă privire prin cameră, ca să se asigure că nu lăsase vreun obiect personal pe vreo mobilă, deschise încetişor uşa şi ieşi într-un coridor strâmt, acoperit cu o mochetă subţire. Puse cheia în buzunar şi trase uşor uşa după el,

închizând-o. Peste tot domnea tăcerea. Pe hol nu se afla nici o cameristă care să dea cu aspiratorul sau să ducă cearşafuri curate dintr-o cameră în alta, trecând repede pe lângă el şi aruncându-i veselă un *„Bonjour“*. Rareori îi fusese dat să întâlnească o tăcere atât de profundă.

Pentru că nu găsi nici un lift, coborî trei etaje pe scări şi ajunse în cele din urmă într-un vestibul sărăcăcios şi îngust. Lumina era slabă şi la recepţie nu se afla nimeni. Thomas apăsă pe sonerie. Nu după mult timp, pe o uşă din spate apăru un individ deşirat, cu mişcări greoaie şi un ten pământiu. Mânca un sandvici.

— *Oui?*

— *Bonjour, monsieur*, spuse Thomas, apoi se mustră în sinea lui pentru că fusese atât de respectuos.

Tocmai era pe punctul de a adopta un ton mult mai autoritar, când îşi dădu seama că habar n-avea ce voia să întrebe.

— Hmm, *je voudrais… le check-out*? încheie el, adăugând o uşoară notă interogativă.

— Numărul camerei? spuse recepţionerul.

Thomas fu nevoit să se uite la cheie.

— 312.

Bărbatul luă cheia şi frunzări fişele din registrul de la recepţie. Apoi se uită la Thomas şi spuse:

— N-aveţi nimic de plătit.

Era gata să dispară din nou prin uşa din spate, când Thomas – el însuşi pe punctul de a ajunge la uşa din faţă şi de a păşi în stradă – se întoarse, ezită o clipă şi apoi spuse:

— Vreţi să spuneţi că… nota mea a fost achitată?

— Da.

— De… de cine? Dacă nu vă deranjează că vă întreb.

Bărbatul oftă şi-şi consultă din nou fişele.

— De *monsieur* Wilkins.

— Wilkins?

— Wilkins.

Preţ de câteva secunde Thomas şi recepţionerul se uitară lung, în tăcere, unul la altul. Erau multe întrebări pe care Thomas ar fi vrut să i le pună, dar bănuia că n-ar fi fost decât o pierdere de vreme.

— V-aţi simţit bine la noi? îl întrebă recepţionerul.

— Da. Da, a fost… foarte confortabil.

— *Bien*.

Bărbatul mai muşcă o dată din sandvici şi se retrase. Thomas se întoarse şi ieşi în stradă.

Pe parcursul ultimelor săptămâni vizitase de foarte puţine ori centrul Bruxelles-ului, unde părea să se afle acum. Nu recunoştea deloc împrejurimile. După ce merse vreo sută de metri, ieşi într-un bulevard larg, cu magazine şi cafenele şi cu un trafic intens în ambele sensuri. Soarele nu prea strălucea – de fapt de-abia dacă răzbătea prin perdeaua de nori cenuşii –, dar era suficient de puternic pentru ca Thomas să tresară şi să închidă ochii. Uitându-se în depărtare, văzu ceea ce părea a fi o staţie de taxiuri şi se îndreptă grăbit înspre ea. Îi spuse taximetristului să-l ducă la Motel Expo din Wemmel.

Călătoria cu taxiul îi agravă şi mai tare durerea de cap şi starea de greaţă. De-abia izbuti să coboare din maşină şi să numere bancnotele ca să achite costul cursei. Odată ce maşina plecă, se furişă pe lângă figura plictisită şi neatentă a sosiei lui Iosif Stalin din ghereta de la intrare şi o luă pe cărarea bine-cunoscută, întorcându-se la căminul lui temporar. Pe când îşi croia drum cu grijă printre şirurile de cabine din zgură compactată, trebui să se oprească de două ori şi să se rezeme de un zid, ca să-şi recapete forţele şi să aştepte să-i treacă ameţeala. După ce încercă de câteva ori, bâjbâind, reuşi în fine să învârtă şi cheia în broască.

Thomas sperase că dacă se întorcea în după-amiaza aceea în cabina lui, o să revină la o stare cât de cât normală. Dar imediat ce pătrunse

înăuntru, descoperi ceva mult mai tulburător decât tot ce trăise în acea zi, care fusese şi-aşa plină de evenimente tulburătoare.

Primul semn că aici ceva nu era în regulă se ivi atunci când se duse la baie, ca să-şi bage capul din nou sub apă. Observă că periuţa de dinţi a lui Tony dispăruse. La fel şi pasta lui de dinţi (sortimentul acela nou, în dungi), lama şi spuma de ras – de fapt toată trusa lui de toaletă. Repezindu-se înapoi în dormitor, Thomas deschise dintr-o smucitură uşa de la şifonier şi descoperi că jumătatea în care se aflaseră lucrurile lui Tony era goală. Cămăşile, cravatele, sacourile, lenjeria intimă – toate dispăruseră. Se uită sub pat, unde îşi ţinea Tony valizele. Şi acestea dispăruseră.

Thomas se aşeză pe patul lui şi-şi trecu nervos o mână prin păr. Îşi dădu seama că tremura şi că respira mult prea greu. Aici se întâmpla ceva straniu şi lui nu-i plăcea ce vedea şi nici ce simţea. Absolut deloc.

Se auzi o bătaie în uşă, care apoi se deschise (Thomas o lăsase întredeschisă). Şi în cadrul ei se ivi cea mai recentă dintre surprizele acelei zile.

— Anneke! spuse el. Ce cauţi aici?

— Bărbatul de la poartă mi-a spus numărul cabinei tale, îi explică tânăra. M-am gândit să trec pe la tine înainte de a începe lucrul.

— Dar de ce?

— Am vrut să văd dacă te simţi bine. Mi-am făcut griji pentru tine.

Tânăra pătrunse câţiva paşi în încăpere. Thomas îşi dădu seama că nu avea unde să se aşeze. Dădu la o parte stânjenit grămada de rufe murdare care ocupau singurul scaun din cameră: un obiect de lemn simplu şi inconfortabil, deloc potrivit pentru relaxare sau pentru musafiri.

— Ia loc, te rog, spuse el, arătând înspre pat.

Anneke se aşeză acolo, zâmbind uşor, ca pentru sine, în timp ce el se cocoţă stingher pe un colţ de scaun.

— Aşa deci, spuse ea, uitându-se în jur cu acelaşi zâmbet pe chip şi savurând în mod evident noutatea situaţiei. Acum îmi dau seama de ce tu şi Tony aţi ajuns să vă cunoaşteţi atât de bine într-un timp atât de scurt. E foarte… intim. Ce se întâmplă când unul dintre voi doreşte să-şi aducă vreo cucerire romantică aici?

— Dar tocmai asta e ideea, spuse Thomas. Adică vreau să spun că nu, nu asta e ideea… Ideea e că Tony pare să se fi făcut nevăzut. Nici unul din lucrurile lui nu mai e aici.

— Nevăzut?

— Dispărut. *Disparu*.

Anneke rămase pe gânduri.

— Poate că s-a dus la serviciu…?

— Cu tot cu periuţa de dinţi? Cu toate hainele? Şi cu două valize?

— Asta e foarte ciudat, admise ea, încruntându-se.

— Uite ce e… Ce anume s-a întâmplat noaptea trecută?

— Cu tine? Sau cu Tony?

— Cu amândoi. În primul rând cu mine, cred.

— Păi…

Se aplecă în faţă şi-l privi în ochi. Avea o privire plină de îngrijorare şi afecţiune, care îl emoţionă foarte tare, deşi nu-şi dădu seama de asta sau nu reflectă asupra acestui lucru decât mult mai târziu.

— Cred… am avut impresia că… erai foarte beat.

— Evident. Am făcut ceva îngrozitor, cum ar fi să mă urc pe masă şi să dansez pe acorduri de balalaică sau ceva de genul ăsta?

— Nici pomeneală. Ai adormit. Cu capul în poala mea. Ai fost chiar drăgălaş, trebuie să recunosc. Toată lumea a crezut asta, nu doar eu.

— Toată lumea?

— Da. Tony şi domnişoara Parker şi domnul Cerski şi domnul Carter.

— Carter? Era şi el acolo?

— Da, era. Nu-ţi aduci aminte că a venit la noi la masă? De fapt el a fost cel care a început să se îngrijoreze atunci când n-am mai putut să te trezim.

Anneke îi povesti că domnul Cerski şi domnul Carter reuşiseră în cele din urmă să-l scoată în stradă, pe jumătate purtându-l pe braţe, pe jumătate târându-l. Apoi domnul Carter chemase un taxi şi plecase cu Thomas – probabil înspre hotel –, în timp ce domnul Cerski se întorsese în pub la scurt timp după aceea.

— După toate astea, continuă ea, am început să mă simt foarte obosită. Şi, cum tu plecaseşi, nu prea mai voiam să stau acolo. Urma să-mi petrec noaptea într-un han din Laeken, unde mai stau unele dintre însoţitoare. Aşa că Tony, domnişoara Parker şi domnul Cerski m-au însoţit până acolo. Erau foarte gălăgioşi şi foarte veseli. Au cântat tot timpul. Cântece de-ale copiilor din tabăra pionierească de la Artek, aşa a spus domnul Cerski. Şi-apoi, după ce m-au condus până la uşă, mi-au urat cu toţii noapte bună, după care Tony i-a spus domnului Cerski „Vino, trebuie să-ţi arătăm schiţele alea“. Şi-au plecat în noapte. Toţi trei.

Thomas se uită îngrozit la ea.

— Schiţe? Ce schiţe?

— N-am nici cea mai vagă idee. Credeam că, poate, ştii tu.

Thomas îşi trecu din nou mâna prin păr. Putea fi chiar atât de grav pe cât părea?

— Stai puţin! spuse el. Mai înainte vorbiseră *într-adevăr* despre nişte schiţe. Prietena lui Emily e creatoare de modă. Încercau să-l convingă pe Andrei să publice câteva din modelele ei în ziarul lui.

— Serios? spuse Anneke. Cât am stat eu acolo, au părut să vorbească numai şi numai despre maşina aia. Cea la care lucrează Tony.

Thomas reflectă la spusele ei. Era adevărat. Încercă să-şi amintească din nou detaliile conversaţiei din seara de dinainte, dar totul era mult prea confuz. *De ce* îi permisese lui Andrei să-l umfle cu atâta băutură? Ar fi

trebuit să ştie când să se oprească. Încă îl mai durea capul, iar gândurile îi erau confuze. Avea nevoie de o cafea, o cafea tare.

Anneke îl privea în continuare cu nişte ochi plini de înţelegere. Se uitară câteva clipe unul la altul. Probabil că soarele se chinuia să răzbată printre nori, pentru că părul şi faţa fetei fură iluminate în treacăt de o rază mai intensă, care se strecură fugar în cabină prin lucarna acoperişului. Era atât de frumoasă! Thomas ar fi vrut să se întindă spre ea şi s-o sărute.

— Ar fi cazul să mergem, spuse el.

— Da. Sunt aşteptată la serviciu.

— Eu o să mă opresc la pavilionul britanic şi-o să fac nişte investigaţii. Ar trebui să existe o explicaţie perfect raţională pentru toate astea.

Dar încrederea lui Thomas n-avea nici un fundament. Când ajunse la pavilionul britanic, descoperi ceva şi mai alarmant. Unul dintre exponate lipsea.

— Mă scuzaţi, îi spuse el unuia dintre curatorii asistenţi cu o voce tremurândă, pe care nu şi-o putea controla, dar… unde a dispărut? Maşina ZETA?

— A fost luată azi-dimineaţă, spuse asistentul.

— Luată? La ordinele cui?

— Ale domnului Buttress, domnule. A venit şi-a supravegheat el însuşi procesul. El şi încă doi băieţi au demontat-o şi au urcat-o într-o camionetă.

— Şi după asta? Unde au dus-o?

— N-aş putea să vă spun, domnule. Nu-i aşa că lasă un mare gol? Va trebui să-l umplem cu altceva. Se pare că există un tip nou de computer de mari dimensiuni, care urmează să ne sosească într-o zi sau două.

În timp ce mintea lui analiza toate implicaţiile acestei poveşti, Thomas îi mulţumi şi, înconjurând lacul ornamental, se grăbi să ajungă la Britannia. Dădu scurt din cap în semn de salut spre domnul Rossiter, îşi

făcu loc prin mulţimea de clienţi şi se strecură în spatele barului. Îi ceru lui Shirley să-i facă o cafea dublă de îndată ce are o clipă liberă şi se duse glonţ la telefon.

— Cu domnul Carter, vă rog, spuse el după ce formă numărul Consiliului Britanic de la Bruxelles. Numele meu este Foley. Spuneţi-i, vă rog, că e o problemă foarte urgentă.

Nu după mult timp, zumzetul vesel şi reconfortant al vocii domnului Carter se auzi pe fir:

— Bună ziua, Foley. Ai revenit pe tărâmul celor vii?

— Da, aproape. În mare parte datorită ţie, din câte se pare.

— Nu-ţi face griji, bătrâne. Ţine de slujba mea. Data viitoare însă poate ar fi mai bine s-o iei mai moale cu sucul ăla de cartofi. Chestia aia e mortală. Apropo, hotelul cum a fost? Scuză-mă că nu te-am dus într-un hogeac de lux. A fost totul în regulă cu nota de plată?

— Da, totul era plătit. Pe numele de Wilkins, oricine o mai fi şi ăsta.

Domnul Carter nu făcu nici un comentariu. Din tăcerea lui nu se putea înţelege dacă numele de Wilkins îi spunea sau nu ceva.

— Ei, oricum, primeşte mulţumirile mele eterne, oricum se va fi rezolvat treaba. Dar nu de asta te-am sunat de fapt. Ascultă, Carter, azi s-au întâmplat nişte lucruri dubioase. (Se uită în jur, dar nimeni nu părea să-l asculte, în afară de Shirley, care zăbovea lângă cotul lui, cu cafeaua în mână.) Tony… Tony Buttress… a dispărut. S-a făcut nevăzut. Şi-a strâns toate lucrurile şi a şters-o fără să lase nici un bilet. Şi, mai rău de-atât (Thomas coborî şi mai mult vocea) …*a dispărut şi maşina*.

La capătul firului urmă un alt moment lung de tăcere.

— Nu prea înţeleg ce vrei să spui, bătrâne.

— Maşina. Maşina ZETA.

— Ei, cum să dispară?

— Se pare că Tony însuşi a venit în dimineaţa asta şi a împachetat-o. La vreo opt ore după ce l-am auzit *amândoi* spunându-i domnului Cerski

cât de bine ar fi pentru relaţiile internaţionale dacă ruşii ar afla totul despre ea.

La capătul celălalt al firului se lăsă din nou tăcerea. Thomas îşi dădu seama că dezvăluirile acestea îl şocaseră pe Carter.

— În regulă, spuse în cele din urmă acesta. Am înţeles situaţia. Cred că aici s-ar putea să pescuim în ape cam tulburi, Foley. Va trebui să mă consult şi eu cu alte persoane. O să fac nişte… mici investigaţii şi-apoi te sun eu. Sau o să te sune cineva. Unde eşti? În pub?

— Da.

— Atunci nu pleca de acolo. Rămâi undeva unde poţi fi găsit la numărul ăsta. O să primeşti un semn în următoarele două ore.

— Am înţeles. Dar ce voiam eu să…

Thomas se uită lung la receptor. Domnul Carter închisese deja şi linia se întrerupsese cu totul.

În restul după-amiezii îşi făcu de lucru rearanjând litografiile cu scene maritime din Clubul Expozanţilor de la etaj. Când termină cu treaba asta, lustrui paharele şi îşi notă cantităţile de lichid rămase în sticlele cu spirtoase de deasupra barului, căci domnul Rossiter părea să fi neglijat de ceva vreme treaba asta. Era încă la etaj când o auzi pe Shirley strigându-l din mijlocului zarvei de lângă barul din sala principală:

— Domnule Foley! La telefon!

Ridicând receptorul, Thomas auzi o voce necunoscută, care vorbea cu un accent englezesc neutru.

— Foley?

— Da, la telefon.

— Bun. Acum ascultă-mă cu atenţie. Vrem să vii în seara asta în parcul Josaphat. La ora nouă.

— Staţi aşa. Când ziceţi „noi“, la cine vă referiţi? Cu cine vorbesc?

— Găseşte o bancă în colţul de nord-vest al parcului. Trebuie să ai la dumneata un exemplar dintr-un ziar. *De Standaard*. Ziarul să fie deschis la pagina douăzeci şi şapte. Ai înţeles?

— Păi, *asta* am înţeles, dar ce nu înţeleg eu e cine…

Părea să fie o zi în care oamenii erau hotărâţi să-i închidă telefonul în nas. Se trezi din nou că se holbează la receptorul nesimţitor. Shirley râse şi îi mai oferi o cafea.

În seara aceea, la ora nouă era încă lumină afară. Totuşi aerul era rece şi parcul, aproape pustiu. În primele câteva minute singura persoană de-acolo în afară de Thomas a fost o femeie mai în vârstă, care scosese la plimbare o pereche de pudeli minusculi. Cel puţin aşa a presupus el: că era o femeie în vârstă. Evenimentele de peste zi deveniseră atât de suprarealiste şi de inexplicabile, încât nu ar fi fost surprins nici dacă femeia s-ar fi dovedit a fi interlocutorul misterios de la telefon din după-amiaza aceea, deghizat cu grijă. Dar nu era, asta se văzu destul de clar când apăru şi personajul respectiv. Purta trenciul bej şi pălăria de fetru regulamentare şi era reperabil de la distanţă, chiar şi în crepusculul tot mai accentuat. Thomas se aplecă în faţă pe bancă şi înclină ziarul într-o poziţie deloc favorabilă lecturii, dar care îl făcea în mod cert vizibil pentru străinul care se apropia. Trucul păru să funcţioneze, căci bărbatul se aşeză lângă el, privi atent ziarul pentru câteva clipe, apoi îşi mută privirea la Thomas, din nou la ziar şi apoi din nou la Thomas, parcă neputând să se hotărască. În cele din urmă îşi drese glasul şi zise:

— Domnul Foley?

Thomas încuviinţă din cap.

— Evident că sunt domnul Foley. Trebuie neapărat să şi pălăvrăgim? Mai vezi pe cineva citind *De Standaard* în colţul ăsta al parcului?

— Îl ţii deschis la pagina douăzeci şi trei. Ţi-am zis să-l deschizi la pagina douăzeci şi şapte.

— Are numai douăzeci şi patru de pagini.

— A, serios? Trebuia să mă gândesc la asta. La naiba.

Scăparea păru să-l preocupe o secundă sau două, dar apoi alungă gândul şi se ridică brusc în picioare.

— Urmează-mă, te rog.

O luă din loc într-un ritm turbat. Thomas se grăbi să-l prindă din urmă.

— Da, dar stai aşa, unde mergem? Ce mama naibii înseamnă toate astea?

— O să afli.

— Când?

— La timpul potrivit.

— Ai putea măcar să-mi spui cum te numeşti.

— Numele meu este Wilkins.

Ajunseră la marginea parcului. Wilkins se uită în susul şi-n josul străzii, studiind un şir de maşini parcate, cuprins din nou de o îndoială foarte vizibilă. Totuşi după câteva secunde una dintre maşini le făcu semn cu farurile.

— Aha! Aici era.

Îl conduse pe Thomas la maşină, un Volkswagen „broscuţă“. Şoferul se aplecă în faţă şi le deschise portiera.

— De ce naiba ai venit cu chestia asta? îl întrebă Wilkins pe şofer, arătând nervos spre maşină. Nu puteai alege ceva un pic mai mare?

Şoferul nu spuse nimic. Wilkins oftă exasperat.

— Haide, îi spuse el lui Thomas. Trebuie să ne înghesuim puţin, atâta tot.

Era mai uşor de zis decât de făcut. Wilkins era un bărbat corpolent şi nici Thomas nu era tocmai uşor ca un fulg. Prima încercare, când Thomas urcă primul şi Wilkins după el, nu le reuşi: Wilkins se blocă repede între scaunul pasagerului din faţă şi cadrul uşii şi nu reuşi să se extragă de acolo decât după o zbatere energică şi prelungită, însoţită de o pleiadă de

bombăneli ţâfnoase. În cele din urmă, după ce se instalară amândoi pe bancheta din spate, se treziră atât de înghesuiţi unul în altul, încât de-abia mai puteau să respire şi nici vorbă să se mai şi mişte.

— O să fie un drum lung? întrebă Thomas. Pentru că dacă-i aşa, mai bine mi-aş scoate haina.

Acţiunea respectivă întâmpină şi ea greutăţi considerabile. Când ajunse la jumătatea ei – după ce îl lovi din greşeală pe Wilkins cu cotul în ochi cel puţin o dată –, dispoziţia amândurora se strică şi mai tare.

— Pentru numele lui Dumnezeu, omule, spuse Wilkins, de ce nu rămâi cu haina pe tine şi gata?

— Termin imediat, zise Thomas, trăgând de cea de-a doua mânecă. Şi trebuie să-ţi spun că aş sta mult mai confortabil dacă… ştii, chestia aia din buzunarul tău nu m-ar împunge aşa. Ce Dumnezeu e?

— Pistolul meu, fireşte.

Thomas se opri din împăturitul hainei, pe care şi-o pusese în poală, şi se holbă îngrozit la Wilkins.

— Pistolul? Ce spui dumneata aici? Ai un pistol aţintit asupra mea?

— Desigur.

— De ce?

— La naiba, omule, nu cred că înţelegi gravitatea situaţiei! Acum pune-ţi asta la ochi şi ţine-ţi gura.

Îi dădu lui Thomas o bucată de pânză neagră.

— Ce-i asta?

— Tu ce crezi că e? O legătură pentru ochi. Stai nemişcat până ţi-o leg la spate.

— Ce dracu'…?

Amintindu-şi de existenţa armei, Thomas decise că ar fi inutil să protesteze sau, şi mai rău, să opună rezistenţă. Aşteptă în tăcere să fie legat strâns la ochi.

— Aşa, spuse apăsat Wilkins. Ar trebui să fie în regulă. Câte degete am ridicat acum?

— Trei, spuse Thomas.

— Fir-ar al naibii, de unde ştii? Poţi vedea prin materialul ăla?

— Nu. Am ghicit.

— Ei bine, nu trebuie să ghiceşti. Fir-ar al naibii, doar încerc să mă asigur că nu poţi vedea unde mergem! Nu am venit aici să ne jucăm de-a ghicitelea. Acum câte degete am ridicat?

— Habar n-am. Nu văd nici pe dracu'.

— Bine. Oricum, erau patru. Nu că ar conta în vreun fel. Acum ţine-ţi gura. O să trebuiască să stăm aşa, împreună, ceva timp şi eu n-am chef de pălăvrăgeală.

Şoferul porni motorul, iar maşina, scuturându-se din toate încheieturile, ieşi în cele din urmă pe strada pustie şi liniştită din miez de vară.

Un necaz cât casa

Călătoria a fost lungă (în jur de o oră şi un sfert, după estimarea lui Thomas) şi foarte incomodă. După vreo douăzeci de minute îşi dădu seama că lăsau în urmă freamătul traficului din oraş şi intrau în zona rurală, deşi încă se deplasau de-a lungul unor şosele drepte. Maşina o coti la dreapta şi la stânga de destule ori, într-o succesiune aleatorie, astfel că el presupuse că erau nişte manevre intenţionate, menite să-l deruteze. De-abia în ultimul sfert de oră al plimbării şoferul încetini, iar drumurile părură să se îngusteze şi să devină mai puţin sigure. La virajele bruşte Thomas şi Wilkins ar fi fost aruncaţi violent dintr-o parte în alta a maşinii dacă n-ar fi fost deja atât de înghesuiţi unul în altul.

În cele din urmă, după ce urcară câteva minute o pantă lină, dar constantă, maşina se opri brusc şi rămase cu motorul pornit. Apoi o coti, la fel de brusc, la dreapta şi intră pe un drum de ţară cu multe hârtoape, pe care merse zdruncinându-se vreo opt sute de metri. După aceea viră la stânga şi dintr-odată se opri complet. Motorul se stinse şi bănuiala lui Thomas se confirmă imediat: erau undeva în mijlocul naturii. Tăcerea din jurul lor era profundă, iar profunzimea ei era sporită de strigătul regulat al unei cucuvele solitare, care părea să fie la doar câţiva metri de ei.

— Bun, zise Wilkins. Hai să ieşim din hârbul ăsta nenorocit.

Ieşirea se dovedi la fel de dificilă, de încurcată şi de enervantă ca şi urcarea – în cazul lui Thomas chiar şi mai mult de-atât, pentru că era încă legat la ochi. Eliberat în sfârşit din strânsoarea maşinii, se opri câteva clipe în aerul proaspăt, simţind sub tălpi pietrişul, până ce ţeava pistolului lui Wilkins îl împunse din nou în coaste.

— Haide, spuse răpitorul lui. Pe aici. Şi, te rog, nu încerca vreo şmecherie.

Merseră vreo cincisprezece-douăzeci de metri prin pietriş. Apoi cineva – Wilkins, cel mai probabil – bătu tare cu un ciocănel de fier fixat pe o uşă din lemn masiv. Uşa se deschise şi ei intrară. Nu se rosti nici un cuvânt.

Străbătură un coridor care, după cum răsunau paşii lui Thomas, părea pavat cu lespezi de piatră. Thomas aproape că se împiedică la o uşoară denivelare. Coridorul era lung, aşa că îşi imagină că se afla într-o casă – dacă era într-adevăr o casă – destul de mare. La capătul coridorului se deschise o altă uşă şi el fu împins prin ea.

— Iată-te aici, spuse Wilkins. Am ajuns. Casă, dulce casă.

Îi dezlegă legătura de la ochi şi Thomas clipi din pricina strălucirii neaşteptate a luminii aruncate de o lampă de deasupra capului său. Clipind în continuare, se uită în jur. Se afla într-un mic dormitor de la parter, simplu, dar confortabil, cu mobilier masiv, de culoare închisă. Obloanele ferestrelor erau lăsate. Pereţii erau pictaţi într-un galben-muştar murdar şi decoraţi cu reproduceri (sau erau oare picturile originale?) ale unor peisaje în stil flamand. Pe lângă patul de o persoană, în cameră mai erau un birou şi un fotoliu. Una peste alta, încăperea arăta mult mai îmbietor decât cabina lui Thomas de la Motel Expo.

— Prea bine, spuse el, întorcându-se către Wilkins. Am fost foarte răbdător. Acum vrei să fii *amabil* şi să-mi spui care e scopul acestei şarade ridicole?

— Din câte văd, cineva ţi-a lăsat nişte cacao cu lapte, zise Wilkins, arătându-i o cană de pe noptieră. Dac-aş fi în locul tău, aş da-o pe gât. Te-ajută să dormi.

— Doar nu vrei să-mi spui că…?

— Noapte bună, prietene. Vise plăcute şi toate celelalte. Mâine-dimineaţă o să vină cineva la tine. Îndrăznesc să spun că atunci se va

lămuri totul.

Şi, până să apuce Thomas să-i mai ceară vreo explicaţie, dispăru – încuind uşa în urma lui. Thomas apucă mânerul uşii şi trase de el cu toată puterea, dar fără nici un rezultat. Iar obloanele ferestrelor, după cum descoperi curând, erau la fel de bine închise.

Abătut, se aşeză pe noul lui pat şi luă cana de cacao cu lapte. Nu mâncase toată ziua nimic – în afară de un pachet de chipsuri Smith's „Salt'n'Shake" în pub – şi începea să simtă colţii ascuţiţi ai foamei. Mirosi cu grijă lichidul de câteva ori, apoi luă două-trei sorbituri. Era călduţ, aşa că îl bău cu uşurinţă din câteva înghiţituri. Şi probabil că sedativul pe care îl conţinea era puternic, deoarece Thomas dormi până a doua zi, dimineaţa târziu.

Nici măcar zgomotul cheii întorcându-se în broască şi uşa care se deschise nu-l treziră. În schimb, îl trezi năvala bruscă a luminii – razele vesele ale soarelui de dimineaţă – atunci când obloanele fură descuiate şi trase la o parte. Se ridică în capul oaselor pe pat şi văzu că în cameră se afla o femeie în vârstă. Se agita pe acolo, ştergea praful, golea coşul de hârtii, aranja piesele de mobilier. Luă cana din care băuse Thomas şi o privi, oarecum dezgustată.

— *Waarom blijf je zo lang in bed liggen?* bombăni ea. *Ik heb werk te doen. Ik moet deze kamer schoonmaken en klaar maken. Er komt nog iemand vanavond is me gezegd.*[1]

Thomas se dădu jos din pat, frecându-se la ochi. Era a doua noapte în care dormise în acelaşi rând de haine. Se simţea murdar şi obosit, iar capul îl durea mai tare ca oricând.

— Unde sunt? întrebă el.

— *Naar buiten! Nu! Ontbijt!*[2] spuse bătrâna.

Thomas se duse la fereastră. Trebui să admită că priveliştea era o surpriză plăcută. Afară, în faţa dormitorului lui, se afla o verandă de lemn,

iar dincolo de ea, o pajişte foarte întinsă. Pe vreo sută de metri în faţă iarba fusese tunsă cu grijă, în timp ce mai încolo fusese lăsată să crească înaltă şi era plină de flori sălbatice, în toate culorile pe care ţi le-ai putea imagina. Prin iarbă, la distanţe egale, se vedeau sculpturi moderniste, iar în zare se înălţa un şir de stejari ale căror siluete se profilau maiestuoase pe fundalul imaculat al cerului albastru de vară. În stânga se puteau zări lanuri întinse de porumb, iar în dreapta, un ţarc unde trei cai roibi şi un ponei ronţăiau satisfăcuţi din nişte baloturi de fân.

— *Kom mee!* spuse femeia, gesticulând nervoasă din pragul uşii. *Naar buiten! Volg me!*[3]

Thomas se întoarse cu faţa la ea şi o urmă, luând-o înapoi pe coridorul lung pe care venise în noaptea de dinainte, dar pe care atunci nu-l văzuse. Pereţii lui erau acoperiţi cu rafturi de cărţi şi multe fotografii în rame întunecate, din lemn de stejar. Impresia generală era una mai degrabă sumbră, dar senzaţia asta nu persistă mult timp: după ce-l conduse printr-un salon luminos şi aerisit înspre aripa dreaptă a casei, ghida lui vârstnică îl aduse în faţa unor uşi cu geamuri până în podea, prin care ieşiră pe terasă, în lumina orbitoare a soarelui de dimineaţă. Aici se afla o masă mare şi rotundă, întinsă deja pentru micul dejun, cu o faţă de masă albă, tacâmuri de argint şi tot ce mai trebuia. Iar la masă, aşteptându-l în mod clar să apară, stăteau două figuri familiare, a căror prezenţă în această casă misterioasă i se păru dintr-odată obositor de inevitabilă.

— A! ’Neaţa, Foley! spuse domnul Radford.

— Ne bucurăm să te revedem, spuse domnul Wayne.

— Trage-ţi un scaun.

— Ia un loc.

— Toarnă-ţi nişte cafea.

— Ceaşca vindecătoare.

— E grozavă.

— Asta dacă-ţi plac chestiile continentale.

Thomas se aşeză fără să scoată un cuvânt. Ar fi fost nelalocul lui să îi salute şi el, dat fiind felul în care ajunsese în această casă. Îl lăsă pe domnul Radford să-i toarne nişte cafea, din care sorbi cu nerăbdare. După aceea se lăsă o tăcere prelungită. Domnul Wayne era concentrat să ungă cu unt o felie de pâine prăjită, peste care întinse apoi gem de căpşuni. Domnul Radford se apucă să spargă coaja unui ou fiert cu dosul linguriţei de ceai.

— Ce dimineaţă frumoasă! spuse în cele din urmă domnul Wayne.

— Încântătoare, spuse domnul Radford.

— Poţi să-mi dai zahărul, bătrâne?

— Cu dragă inimă. Mai vrei puţin lapte?

— Nu, e perfect. Mulţumesc foarte mult.

Între timp Thomas luă şi el nişte pâine prăjită şi un ou. Al naibii să fie dacă o să deschidă el discuţia, întrebându-i ce caută el acolo! Timp de câteva minute cei trei englezi continuară să-şi vadă în tăcere de micul dejun şi să admire peisajul.

— Ei bine, Foley, e foarte frumos din partea dumitale că ai bătut tot drumul ăsta ca să ni te alături, spuse într-un final domnul Wayne.

— Nu mi-am dat seama că aveam de ales, replică Thomas.

— Dragă prietene, zise domnul Radford, ce anume vrei să spui cu asta?

— Credeam că Wilkins te-a adus aici.

— Da, m-a înghesuit într-o maşină şi m-a ameninţat cu un pistol.

— Un pistol?

Auzind asta, cei doi începură să râdă pe înfundate.

— Un pistol! Măiculiţă!

— Sărmanul Wilkins!

— Zău că e ceva unic!

— E ceva ce nu s-a mai pomenit!

— Săracul de el, trăieşte într-o lume imaginară.

— Citeşte prea multe cărţi din alea. Ştii de care zic…

— Da, ştiu. Cum îi spune autorului?

— Fleming. Le-ai citit şi tu, Foley?

— Nu, n-aş putea spune că da.

— Ştii, au o influenţă teribilă…

— …asupra indivizilor care lucrează în departamentul nostru.

— E ficţiune pură, desigur. Hoinăreşte în jurul lumii…

— Omoară oamenii aşa, fără permisiune, fără nici un ordin, nimic…

— Se culcă în fiecare noapte cu o femeie diferită…

Se pare că în special acest detaliu li se păru celor doi deosebit de implauzibil.

— La naiba, Radford, zi şi tu, când a fost ultima dată că ai făcut aşa ceva?

— Vrei să spui să omor pe cineva?

— Nu, să te culci cu o femeie diferită.

— Păi, depinde ce vrei să spui. Diferită de cine?

— Diferită de ultima cu care te-ai culcat, bănuiesc.

— A! Păi, în cazul ăsta, n-aş prea şti ce să spun.

— Nu-ţi mai aduci aminte?

— Nu prea, bătrâne.

— Păi, atunci iată dovada. Nici cea mai vagă legătură cu realitatea.

— Ei bine, Foley, ne cerem scuze dacă te-am făcut cumva să te simţi inconfortabil.

— Inconfortabil? spuse Thomas. Nici pomeneală. Îmi place să fiu plimbat ore în şir cu o maşină cu şofer, legat la ochi.

— Legat la ochi? întrebă domnul Wayne.

— Doar nu vrei să ne zici că Wilkins ăsta l-a pus pe şofer să conducă legat la ochi tot drumul până aici, nu? întrebă şi domnul Radford.

— Fireşte că nu.

— Slavă Domnului!

— La urma urmei, există nişte limite.

— Nişte norme de siguranţă standard. Chestii de-astea.

Ajunşi în acest punct al discuţiei, Thomas se simţi pregătit să-i întrebe:

— Oricum, unde naiba sunt?

— Păi, asta nu prea putem să-ţi spunem, bătrâne.

— Altfel care ar fi rostul legăturii de la ochi?

— Bun, dar *ce* e locul ăsta?

Domnul Radford şi domnul Wayne se uitară unul la altul, apoi dădură aprobator din cap şi se ridicară în picioare.

— Foarte bine. Vino cu noi, o să-ţi facem un tur de prezentare.

Intrară înapoi în casă prin uşa cu geamuri, cotiră imediat la dreapta, intrând în coridorul întunecos, apoi urcară brusc la etaj pe o scară îngustă de lemn. Etajul părea a fi un fel de pod lung, care se întindea pe toată lungimea casei, cu uşi şi pe o parte, şi pe cealaltă, care dădeau într-un culoar de trecere central. Unele uşi erau deschise şi, în timp ce trecea, Thomas văzu dincolo de cadrul lor cămăruţe umplute aproape integral cu o uluitoare varietate de echipamente elctronice: magnetofoane, microfoane, aparate de radio masive, chiar şi computere. În cele din urmă ajunseră într-o încăpere mai mare, plină cu acelaşi gen de echipamente electronice şi încă multe altele, unde, în plus, se găseau şi trei oameni – două femei şi un bărbat – ce aveau căşti la urechi, stăteau la nişte birouri, în faţa unor aparate de radio, şi transcriau rapid orice auzeau în căşti. Când Thomas, domnul Radford şi domnul Wayne intrară acolo, îşi ridicară privirile, dar altfel nu se întrerupseră deloc din treaba lor.

— Ei bine, am ajuns, spuse domnul Wayne. Bine ai venit în centrul nervos!

— În inima operaţiunilor, cum ar veni, spuse domnul Radford.

— Impresionant, nu-i aşa?

Un bărbat într-un costum de culoare închisă se materializă în spatele lor.

— E totul în regulă, domnilor?

— Da, da, absolut.

— Îi ofeream prietenului nostru, aici de faţă, ocazia să-şi facă o idee despre ce faceţi voi.

— Bine. Păi, dacă a văzut tot ce trebuia…

Tonul bărbatului era politicos, dar avea o notă autoritară evidentă. Le sugera că era cazul ca ei trei să se care. Domnul Radford şi domnul Wayne se întoarseră şi ieşiră cu paşi târşâiţi. Thomas, care coborî în urma lor pe scară, nu-şi amintea să-i fi văzut vreodată atât de umili.

— Cine era? întrebă el în timp ce ieşeau din nou pe terasă.

— Acesta, spuse domnul Radford, este domnul de la care primim noi ordinele.

Nu părea prea încântat de asta.

— Ai remarcat ceva la el? întrebă domnul Wayne.

— E american, nu-i aşa?

— Exact, spuseră ei la unison, apoi traversară împreună cu el pajiştea bine îngrijită şi o porniră spre zonele mai sălbatice ale terenului.

După câţiva paşi Thomas se întoarse şi se uită la casă. O vedea pentru prima oară pe de-a-ntregul. În decorul acesta – cuibărită în mijlocul pădurii, cu iedera încolăcindu-se în jurul stâlpilor de lemn de pe verandă şi o pereche de porumbei la streaşina unui colţ de acoperiş – arăta mai degrabă ca un desen dintr-o carte pentru copii, una cu multe ilustraţii. (Cel puţin aşa se gândea că i-ar putea-o descrie într-o zi Sylviei – dacă ar fi simţit vreodată că are chef s-o facă.) Roşul cald al cărămizilor şi acoperişul de stuf, cu cele patru lucarne ce priveau somnoroase peste grădină, sporeau efectul acesta. Fără doar şi poate, era foarte greu să împaci aspectul fermecător, ca de basm, al casei cu natura acţiunilor care păreau să se desfăşoare în ea.

Domnul Radford şi domnul Wayne se aşezară pe una din băncile de lemn de la marginea primului grup de stejari şi-l poftiră pe Thomas să se aşeze între ei. Domnul Radford scoase trei ţigări şi le oferi şi celorlaţi doi. Domnul Wayne scoase o cutie cu chibrituri.

— Drăguţ loc, nu-i aşa? spuse domnul Wayne.

— Mare păcat că trebuie folosit la aşa ceva! zise domnul Radford. Cumva, nu pare corect.

— Numai că trăim vremuri disperate, spuse colegul lui.

— Absolut, oftă domnul Radford, sub imperiul celor spuse, apoi se întoarse către Thomas: Aşadar, dumneata cum interpretezi toate astea?

— Cum interpretez?

— Situaţia, aşa cum a evoluat ea în ultimele două zile. Ce crezi că se întâmplă?

— Am fi interesaţi să aflăm care e părerea dumitale.

Thomas îi privi pe rând. Păreau cu adevărat interesaţi să afle ce credea el.

— Ei bine, zise, iată cum văd eu lucrurile.

Trase adânc din ţigară, după care se avântă:

— Tony – domnul Buttress – a lucrat la pavilionul britanic în calitate de consultant tehnic la copia maşinii ZETA şi la alte exponate. S-a împrietenit din ce în ce mai tare cu domnul Cerski, redactorul şef al ziarului *Sputnik*. Îndrăznesc să spun că voi aţi ascultat cumva conversaţiile lor, care v-au alarmat. Tony e un pic mai radical – în felul lui britanic, modest şi reţinut. E în favoarea CND, votează cu laburiştii… chestii din astea. Şi acum s-ar părea că instinctele lui socialiste l-au luat în stăpânire, iar domnul Cerski l-a convins să treacă în tabăra cealaltă. A luat schiţele maşinii şi, din câte ştiu eu, şi copia în sine şi le-a predat sovieticilor, iar în momentul de faţă probabil că e la ei la ambasadă şi le povesteşte tot ce ştie.

Thomas se opri să-şi tragă sufletul şi îi privi întrebător pe cei doi.

— Ei, am dreptate?

Domnul Radford îi aruncă o privire colegului său.

— Ce părere ai, Wayne?

— Aş zice că a fost o încercare bunicică. I-aş da două puncte din zece pentru efort.

— Şi încă un punct pentru candoare, ce zici?

— De ce nu, bătrâne? Nu strică să fim generoşi.

— Ce vrei să spui? zise Thomas. Vrei să spui că m-am înşelat întru totul?

— Mă tem că da. De la început până la sfârşit.

— N-ai fost nici măcar pe-aproape.

Thomas scoase un oftat de nerăbdare.

— Atunci ce se întâmplă? Aţi putea, vă rog, să-mi spuneţi de ce am fost adus cu forţa până aici?

— Ei bine, spuse domnul Wayne, oprindu-se doar cât să scuture o bucată de scrum din vârful ţigării în iarba înaltă de la picioarele lui, hai să începem cu prietenul tău Tony. Domnul Buttress şi faimoasa lui maşină. De unde să încep cu ea? După cum sunt sigur că ţi-a spus – sau ai citit în ziare –, în urmă cu câteva luni şeful programului ZETA din Marea Britanie, *sir* John Cockroft, a anunţat o descoperire colosală. Nu sunt om de ştiinţă, nu ştiu detaliile… poate că domnul Radford ne-ar putea ajuta în chestiunea asta…

— Nu-s eu ăla, bătrâne, zise domnul Radford, scuturând trist din cap. N-aş avea nici cea mai vagă idee.

— Păi, din câte s-ar părea – nici eu nu ştiu prea bine –, anul trecut, în ianuarie, *sir* John pretindea că echipa lui observase chestiile astea… cum se numesc? exploziile de neutroni… şi că ele se petreceau într-o cantitate pe care ai aştepta-o de la o reacţie termonucleară. Ce zici, e corect?

— De unde să ştiu? Eu nici măcar nu mi-am luat examenele la ştiinţe reale[4].

— Ei, oricum, asta e interpretarea mea. Fuziune nucleară. Anunţată presei în ianuarie şi considerată, în general, cea mai tare realizare a ştiinţei britanice de cine ştie câtă vreme încoace. De trei ori „Ura!“ pentru bravul *sir* John – şi „Huo!“ ruşilor, dacă tot veni vorba. Aşa că gaşca din Baker Street a venit cu ideea să construiască o copie la scară a maşinii şi să se dea mare cu ea în pavilionul britanic. Perla coroanei cercetării britanice şi aşa mai departe. Ceea ce au şi făcut, cu un anumit grad de secretomanie – atât cât să se asigure că nimeni nu va divulga aspectele mai delicate ale modului ei de funcţionare. Ai înţeles pân-aici?

Thomas dădu din cap că da.

— Bun. Deci iată-ne aici, la Bruxelles, distrându-ne de minune la Expoziţie, muncind de zor, vânzând Marea Britanie restului lumii pe cât de bine putem şi aşa mai departe, iar între timp, acasă, *sir* John şi echipa lui de minţi deştepte lucrează în continuare din greu la ea, meşterind la maşinuţa lor iubită şi făcând noi şi noi teste. Şi ce crezi că s-a întâmplat chiar în cursul săptămânii ăsteia? Au făcut altă descoperire. Alt progres. Doar că de data asta nu mai e aşa de… Au aflat ceva nou despre maşina ZETA, ceva la care nu se aştepta nimeni.

— Da? spuse Thomas.

— Din păcate, nu funcţionează.

Domnul Wayne lăsă cuvintele să-şi facă efectul, timp în care îşi aprinse încă o ţigară. Nici Thomas, nici domnul Radford nu părură dispuşi să comenteze.

— Se pare că anunţul din ianuarie a fost unul mult prea optimist, iar explozia asta de neutroni sau ce-o fi fost era doar o coincidenţă, un efect secundar absolut normal al experimentelor. Ruşinea ruşinilor, bineînţeles. Şi acum iată că insultătoarea maşină e expusă în mijlocul pavilionului britanic de la Bruxelles, cu domnul Buttress, amicul tău, mereu pe-aproape, gata să explice absolut totul, plus ceva pe deasupra, despre ce invenţie nemaipomenită e asta şi cum va rezolva ea problemele energetice

ale omenirii pentru următoarele câteva secole. Ei bine, cei de-acasă nu aveau de gând să îngăduie multă vreme chestia asta. Ieri-dimineaţă domnul Buttress a primit un telefon urgent de la Whitehall, prin care i se spunea să-şi împacheteze lucrurile şi să vină acasă urgent. Şi exact aşa a şi făcut.

— Deci a plecat? Înapoi la Londra? Şi nu se mai întoarce?

— Mă tem că nu, spuse domnul Wayne. Dar priveşte şi partea bună a lucrurilor. Acum ai toată cabina aia numai pentru tine.

— Tot răul spre bine, îl aprobă domnul Radford.

Thomas tăcu vreme îndelungată. Acum era atât de confuz, încât îi venea greu să formuleze până şi o întrebare simplă.

— Atunci… nu mai înţeleg… Dacă nimic din toate astea n-are legătură cu Tony sau cu domnul Cerski… ce legătură are cu mine?

— Are întru totul legătură cu domnul Cerski, spuse domnul Radford. Cu domnul Cerski şi cu domnişoara Parker.

— Cu Emily? spuse Thomas, mai surprins ca niciodată.

— Da, întocmai.

— Fata din Wisconsin.

Domnul Radford se aplecă înspre el:

— Ce anume *ştii* despre ea?

— Ce impresie ţi-a făcut?

— Ce crezi despre ea?

— Cum ţi se pare?

Thomas îşi umflă obrajii.

— Nu prea ştiu. E o fată încântătoare, bineînţeles. Foarte atrăgătoare. În afară de asta, nu m-am prea gândit la ea până acum.

— Păi, ar cam fi timpul.

— Ar fi timpul să începi să te gândeşti ceva mai mult la ea şi ceva mai puţin la Anneke Hoskens.

Extrem de nedumerit, Thomas se uită lung când la unul, când la celălalt.

— Emily Parker, îi explică domnul Wayne pe un ton rar şi apăsat, e îndrăgostită de Andrei Cerski.

— De unde naiba ştiţi asta?

— Of, pentru numele lui Dumnezeu! Doar ai văzut ce echipament avem aici! Ştim tot ce se întâmplă la Expoziţie.

— Dar e iubita lui Tony. Cel puţin aşa era în ultimele săptămâni.

— Poate aşa crezi tu. Şi poate că aşa crede şi *el*. Dar noi ştim mai bine. Se întâlneşte cu Cerski în secret. Mult mai des decât se vede cu domnul Buttress.

— Bun, zise Thomas, reflectând asupra celor spuse. Aşa, şi…? O tânără americancă se îndrăgosteşte de un jurnalist rus foarte arătos. Şi au o… aventură amoroasă la Bruxelles. Şi ce-i cu asta? Cu ce schimbă asta lucrurile?

— Andrei Cerski nu e jurnalist, spuse domnul Radford. E ofiţer superior în KGB.

— Iar Emily Parker, continuă domnul Wayne chiar înainte ca Thomas să aibă timp să asimileze informaţia, nu e doar o fată oarecare din America. Tatăl ei, profesorul Frederick Parker, este unul dintre experţii de frunte din domeniul cercetării nucleare.

— Mai exact, din domeniul armelor nucleare.

După un moment Thomas se ridică în picioare. Se îndepărtă de bancă şi se duse la umbra stejarilor. Domnul Wayne şi domnul Radford îl urmăriră impasibili cu privirea, fără să scoată o vorbă. El se plimbă încolo şi-ncoace printre copaci timp de un minut sau două, până ce termină ţigara, al cărei chiştoc îl stinse apoi sub talpă. Când se întoarse la ei, avea în voce un ton nou, îndărătnic.

— Chiar dacă tot ce îmi spuneţi e adevărat, zise el, nu văd ce legătură ar avea asta cu noi.

— Cu noi? spuse domnul Wayne.

— Noi. Britanicii. E, evident, o afacere între americani şi ruşi. Cel mai bine ar fi să nu ne băgăm deloc în treaba asta.

Domnul Wayne şi domnul Radford se uitară unul la altul, după care râseră amândoi.

— Dragul meu prieten, nu e chiar aşa de simplu.

— Lucrurile nu mai merg aşa.

— În zilele noastre suntem cu toţii amestecaţi.

— Trebuie să fii de partea cuiva.

— Priveşte lucrurile în felul ăsta, zise domnul Radford, care se ridică în picioare, venind lângă Thomas, şi arătă cu mâna înspre casa de basm din depărtare. Ai văzut ce se întâmplă aici. Cine crezi că plăteşte pentru toate astea? Al cui echipament crezi că-l folosim? Nu-l primim pe degeaba, să ştii. Aşteaptă şi ei ceva la schimb.

— Aşteaptă favoruri.

— O mână spală pe alta.

— Îmi dai, îţi dau.

— Bine, spuse Thomas după ce reflectă puţin. Dar de ce eu? Eu ce rol am în toată povestea asta?

Acum veni rândul domnului Wayne să se ridice şi să înceapă să se plimbe încolo şi-ncoace.

— Domnişoara Parker, explică el, este o fată foarte sentimentală. După cum sunt sigur că ai observat. Excesiv de romantică, s-ar putea spune. Cu nervii încordaţi.

— La urma urmei, e actriţă, interveni domnul Radford.

— Din câte se pare, a venit în Belgia decisă să aibă o poveste de dragoste europeană. Mai întâi cu prietenul tău Tony. Apoi şi-a pierdut interesul faţă de el şi a pus ochii pe Cerski. Chestia e că… ei bine, noi credem că atenţia ei poate fi distrasă cu uşurinţă.

— Distrasă?

— Da. Are nevoie doar de cineva care să-i abată gândurile de la rusul ăsta. De un alt obiect al afecţiunii ei.

— Preferabil, un tip arătos – aşa ca tine.

— Ca mine? spuse Thomas. Eu, arătos?

— Ei, haide acuma, nu fi modest!

— Nu încerca să negi!

— Ştii, ai ceva din Gary Cooper.

— Aduci cumva cu Dirk Bogarde, aş zice.

— Deci înţelegi ce vrem să spunem?

— Pricepi unde batem?

Thomas înţelese în sfârşit ce voiau ei să spună. Nu ştia dacă ar trebui să se simtă oripilat sau flatat. Pe moment avu, într-adevăr, sentimente amestecate.

— Îmi propuneţi, bâigui el, ca eu să… să, cum ar veni, să încerc s-o *ademenesc* pe domnişoara Parker de lângă domnul Cerski?

— În esenţă, da.

— E o chestiune oarecum urgentă.

— Urgentă? Nu cumva dramatizaţi prea tare? Adică presupun că nu v-aţi fi străduit atâta dacă nu era important pentru voi, dar…

Domnul Wayne îl prinse de braţ:

— Uite ce e, bătrâne, noi nu aruncăm cu vorbe aşa, fără motiv. Trebuie să facem ceva în privinţa asta.

— Conform informaţiilor noastre, spuse domnul Radford, prostuţa asta e gata să meargă după iubitul ei sovietic la Moscova la primul semn din partea lui…

— Serios?

— Da, serios.

Domnul Wayne pufni într-un fel care îi sugeră lui Thomas că reacţia lui la această situaţie încâlcită era, în esenţă, una de iritare resemnată.

— Şi ştii ce-ar însemna asta pentru noi? Un necaz cât casa!

1. „De ce stai atât de mult în pat?… Am treabă. Trebuie să fac curat în cameră, trebuie să fie gata. Mai vine cineva în seara asta, aşa mi s-a spus“ (în neerlandeză, în orig.).
2. „Mergi afară! Acum! La micul dejun!“ (în neerlandeză, în orig.)
3. „Hai cu mine!… Afară! Vino după mine!“ (în neerlandeză, în orig.)
4. *School Certificate*, diplomă existentă în sistemul de învăţământ din Marea Britanie între 1918 şi 1951, ce se obţinea în urma unor examene susţinute la vârsta de şaisprezece ani la matematică, limbă engleză şi alte trei materii.

În separeu

SMERŞ este organizaţia criminală oficială a guvernului sovietic. Operează atât în plan intern, cât şi extern, iar în 1955 a angajat un total de 40.000 de bărbaţi şi femei. SMERŞ este abrevierea pentru „Smert Şpionam“, adică „Moarte spionilor“. Este un nume folosit numai printre angajaţii şi funcţionarii sovietici. Un cetăţean obişnuit şi cu minţile întregi nici nu ar îndrăzni să viseze că ar putea măcar rosti cuvântul acesta.

Sediul SMERŞ se află într-o clădire modernă foarte mare şi urâtă de pe Sretenka Uliţa, la numărul 13 de pe această stradă largă şi cenuşie…

Thomas citea aceste cuvinte două zile mai târziu, întins pe patul său din cabina de la Motel Expo, încercând să-şi omoare timpul în jumătatea de oră care îi mai rămăsese înainte de cina cu Anneke. Cu o zi în urmă îşi cumpărase un exemplar cartonat al romanului *Din Rusia, cu dragoste* de la librăria englezească de pe Sint-Katelijnestraat, din centrul Bruxelles-ului.

Pasajul i se păru cel puţin tulburător. Era într-adevăr realitatea atât de crudă în Uniunea Sovietică? Îi venea greu să creadă că o persoană atât de spirituală, plăcută şi amabilă ca domnul Cerski ar putea fi implicat în aşa ceva. Era tentant să bagatelizezi romanele lui Ian Fleming – care începeau să se bucure de un succes considerabil în Marea Britanie –, considerându-le pură imaginaţie. Şi totuşi omul părea să scrie aşa ceva cu multă siguranţă. Oare nu lucrase el însuşi în serviciile de contrainformaţii ale armatei? Lui Thomas i se păru că îşi aminteşte de un articol despre el pe care îl citise într-un ziar şi care îi analiza biografia. Se pare că avea o

experienţă personală considerabilă într-ale spionajului. Deci erau multe şanse ca omul chiar să ştie despre ce vorbeşte.

Deocamdată citise destul. Nu avea rost să-şi facă griji sau să se întrebe prea mult în ce se băga, pentru că se angajase deja să îi ajute pe domnii Wayne şi Radford cu planul lor întortocheat şi nu mai putea da înapoi. Nu îi era prea clar de ce acceptase. Evident, i se gâdilase vanitatea. La urma urmei, era chiar măgulitor că exista cineva care voia să îl folosească drept momeală într-o capcană amoroasă. Cum să-i contrazică dacă ei îl considerau într-adevăr genul ăsta de bărbat, cuceritorul romantic irezistibil? Dar o făcea, într-o oarecare măsură, şi dintr-o rămăşiţă de surprinzător sentiment patriotic: în cele două zile care trecuseră, Thomas percepea din ce în ce mai clar o anumită aură eroică în ideea că intră în arenă, fiind chemat să îşi facă datoria faţă de ţară şi Regină. Şi apoi (deşi nu ar fi recunoscut asta niciodată în sinea lui) mai era şi avantajul de a petrece mai multe ore sau, poate, chiar zile (poate chiar nopţi!) în compania domnişoarei Parker, ceea ce era departe de a fi o perspectivă neplăcută.

Aşeză cartea deschisă, cu paginile în jos, pe pilotă şi rămase mai departe pe gânduri, privind prin lucarnă cum trec pe cer norii leneşi de vară. Una peste alta, urma să fie o poveste foarte delicată. În primul rând va trebui să îşi aleagă cu grijă cuvintele când îi va relata lui Anneke ce i se ceruse să facă.

Spre surprinderea lui, domnii Radford şi Wayne dăduseră dovadă de foarte mult tact când luaseră în considerare acest aspect al poveştii. Înţelegeau pe deplin situaţia dificilă în care se găsea. Îi spuseseră lui Thomas că trebuia să îi explice totul lui Anneke, clar şi detaliat. Era o fată adorabilă: naivă, sinceră şi absolut de încredere. O studiaseră îndeaproape, desigur, dar în trecutul familiei ei nu era nimic care să-i îngrijoreze în vreun fel. Dată fiind apropierea prietenească (pentru a nu spune mai mult) apărută în ultimele săptămâni între Thomas şi domnişoara Hoskens,

simţeau că trebuia să procedeze în unicul mod onorabil: să-i spună tot adevărul despre domnul Cerski, domnişoara Parker şi angajamentul important pe care şi-l asuma Thomas, astfel încât fata să înţeleagă de ce el va petrece de-acum atât de mult timp în compania tinerei americance. Nu avea să fie o discuţie uşoară, erau şi ei perfect conştienţi de asta, dar l-au implorat să fie onest, să îi răspundă la orice întrebare şi să nu îi ascundă nimic. Altfel spus, să se comporte ca un gentleman. I-au sugerat să discute cu ea la cină şi, ca atare, au făcut o rezervare pe numele lui Thomas la Praha, restaurantul din pavilionul cehoslovac, pe care toată lumea îl considera cel mai bun din Expoziţie şi pe care Anneke îşi dorise în mod special să-l viziteze.

Asta în ceea ce o privea pe domnişoara Hoskens. Căci, în opinia lui, domnul Wayne şi domnul Radford au fost mai lipsiţi de tact în cealaltă problemă pe care o ridicase: cum rămânea cu Sylvia? La început l-au înţeles greşit. L-au avertizat că nu trebuia să-i spună în nici un caz domnişoarei Parker că avea la Londra o soţie şi un copil. Ar fi fost o greşeală imensă. Iar dacă aflase deja asta din discuţiile cu domnul Buttress, Thomas trebuia să inventeze o poveste cât mai convingătoare prin care să elimine elementul ăsta. Să îi spună că sunt separaţi, sugerară ei. Să îi spună că mariajul luase sfârşit cu câtva timp în urmă, că nu se mai vede cu ea, că nu există nici cea mai mică perspectivă de reconciliere. Thomas le ascultă sfatul şi acceptă să îl urmeze, dar le explică apoi că el se gândise la cu totul altceva. Era totuşi un bărbat însurat şi nu era sigur că ar fi pregătit să îşi înşele fizic soţia cu altă femeie, nici măcar în vederea îndeplinirii acestei misiuni importante.

Domnul Radford şi domnul Wayne îşi aruncară priviri jenate. Problema părea să iasă din zona lor de competenţă.

— Păi, vezi tu, asta să ştii că depinde numai de tine.

— Aici nu prea putem să te ajutăm.

— La urma urmei, aici intri în nişte ape adânci.

— Ape adânci şi curenţi puternici.
— Tot ce putem spune este că…
— Ei bine, plăcerile vieţii conjugale…
— …de care ştim că eşti teribil de ataşat…
— …nu prea te-au împiedicat până acum, nu-i aşa…?
— …nu au părut să atârne prea greu…
— …în relaţia ta…
— …în comportamentul tău, mai bine zis…
— …faţă de domnişoara Hoskens.
— Sigur, să nu ne înţelegi greşit…
— …să nu te simţi ofensat…
— …dar senzaţia noastră e că…
— …pari să te mişti… destul de rapid şi fără jenă…
— …că interpretezi foarte flexibil, cum ar veni…
— …normele şi regulile şi aşa mai departe.
— Ca să nu mai spunem…
— …pe lângă asta…
— …că drăguţa ta nevastă de-acasă, din Tooting…
— …din câte am înţeles…
— …nu că am vrea să răspândim zvonuri sau alte chestii din astea…
— …sau să sădim neîncrederea, Doamne fereşte…
— …dar există o mică posibilitate…
— …dacă informaţiile pe care le deţinem sunt corecte…
— …ca ea şi vecinul vostru de alături…
— …să fi devenit destul de… intimi…
— … în sensul cel mai larg al cuvântului, desigur…
— …în lipsa ta.

Domnul Radford şi domnul Wayne îi comunicaseră aceste impresii cu un aer de mare stânjeneală, după care îl lăsaseră pe Thomas să mediteze la ele preţ de câteva minute. La capătul acestor minute sentimentele lui faţă

de subiect nu erau mai puţin contradictorii decât fuseseră înainte. Şi chiar şi acum se simţea absolut incapabil să găsească o ieşire din labirintul moral în care fusese aruncat de întâmplările neobişnuite din ultimele zile.

Culese din nou cartea. Cum s-ar fi comportat James Bond într-o astfel de situaţie? se întrebă el. Până acum maestrul spionajului nici nu îşi făcuse încă apariţia în roman, căci capitolele de început erau dedicate exclusiv înspăimântătorului mecanism al terorii din statul sovietic. Totuşi, din tot ce ştia deja despre el, Thomas avea senzaţia că diferenţele dintre el şi eroul lui Fleming erau, probabil, prea mari ca să lase loc de vreo comparaţie. Bond, de exemplu, nu s-ar fi legat niciodată la cap cu o căsnicie în Tooting, un serviciu cu program de la nouă la cinci şi o fetiţă de câteva luni, ca să se înfunde până peste cap în facturi, treburi casnice şi sirop contra colicilor…

Oftă şi se ridică din pat. Peste doar câteva zile trebuia să se întoarcă la Londra pentru weekend: primul lui drum spre casă, departe de expoziţie. Simţea deja că nu avea să fie o vizită uşoară. Nu era de mirare că aştepta cu nerăbdare şi cu o anumită plăcere incitantă cina cu Anneke din acea seară şi întâlnirea ulterioară cu Emily Parker, care fusese programată peste două seri.

Ultimele două zile de la Expo ’58 fuseseră declarate zilele naţionale cehe: în cinematografe rulau filme ceheşti, sălile de concerte găzduiau spectacole de muzică cehă, iar rezervările la de-acum celebrul restaurant Praha atinseseră un număr record. Când portarul le deschise uşa lui Thomas şi Anneke, la ora nouă seara, zumzetul conversaţiei din restaurant era neplăcut de puternic şi la nici una din cele treizeci sau patruzeci de mese nu părea să fie vreun loc liber.

Totuşi aceasta nu era decât cea mai puţin exclusivistă dintre cele două săli principale ale localului: restaurantul Pilzen. Un chelner îi conduse repede, printre mesele aglomerate, către o uşă din spate. Aşadar, se gândi

Thomas, s-ar putea să ne fi fost rezervată o masă la restaurantul De Luxe, ceea ce însemna că Radford şi Wayne desfăcuseră larg băierele pungii în numele lor. Dar până şi aici se înşela – pentru că el şi Anneke au fost poftiţi reverenţios într-un separeu cu o singură masă, dominată de o vază imensă de argint plină până la refuz cu flori, pe care erau aşezate o diversitate şi o cantitate de tacâmuri ce sugerau că urma să fie o cină foarte lungă.

— Domnule, doamnă! spuse chelnerul, invitându-i să ia loc.

Apoi le oferi două meniuri dintr-un carton alb şi ţeapăn, imprimate cu litere aurii în relief, şi se retrase discret din încăpere, lăsându-i să se bucure de o intimitate mult mai mare decât se aşteptase vreunul dintre ei.

Anneke îl privea timidă pe Thomas, cu ochii măriţi de uimire, şi primul lucru pe care l-a spus a fost:

— Îţi permiţi toate astea?

Probabil că acum ar fi fost un moment bun să-i spună că de fapt nota de plată urma să fie achitată de un departament mai puţin cunoscut al guvernului britanic, o informaţie care ar fi dus, destul de firesc, la subiectul dificil pe care Thomas trebuia să îl discute cu ea astă-seară. Şi, ce-i drept, aproape că o spuse. Aproape, dar nu tocmai. În loc de asta, îi adresă un zâmbet şmecheresc – căruia aproape că i-ai fi putut spune rânjet – şi murmură:

— Desigur.

Nici unul dintre ei nu avusese vreodată parte de o asemenea cină. Dându-şi seama că le e imposibil să aleagă ceva din meniu, în ciuda traducerilor în engleză, îi cerură şefului de sală să facă o selecţie pentru ei. Felurile sosiră într-o succesiune rapidă şi în porţii descurajant de mari, dar fiecare gust era atât de neobişnuit şi atât de plăcut, încât amândoi le făcură faţă mult mai bine decât ar fi crezut. Au mâncat biftec tartar *kolkovna*, servit cu pâine prăjită cu usturoi, o supă limpede de vită care se numea

hovezí polévka, nişte clătite extraordinar de gustoase (*bramboráky*), pulpe de miel călite în vin roşu şi servite cu cartofi cu rozmarin, un muşchi de vită Stroganoff, sufleu de ciocolată, ştrudel cu mere şi la final din nou clătite – de data asta cu cremă de iaurt şi afine. Au început masa cu o sticlă de spumant Bohemia Sekt, iar apoi li s-a oferit un *Gewürztraminer* delicios de dulce, urmat de un Pinot Noir de Moravia extraordinar de aromat. La final băură coniac din nişte pahare de coniac imense, care, cum le spuse chelnerul, fuseseră făcute special, cu ocazia aniversării unui secol de existenţă a faimoasei sticlării Moser. Sticlarul, le zise el, împărţise omenirea în şase tipuri diferite şi realizase şase tipuri diferite de cupe de sticlă pentru a le ilustra. Al lui Thomas se numea Faţă Lungă, iar al lui Anneke, Doamnă Zveltă. Coniacul îi încălzi pe amândoi cu flacăra lui lichidă, pătrunzătoare şi plăcută.

În ce priveşte conversaţia din timpul mesei, ea curse la fel de liber, deşi puţin dezechilibrat. Thomas nu se pricepea foarte bine să le vorbească femeilor. O masă în oraş cu Sylvia, de exemplu, era întotdeauna punctată de tăceri lungi şi stânjenitoare, pentru că amândoi epuizau repede un subiect şi se zbăteau să stoarcă altele noi. Iar la serviciu exista un cod comportamental strict, deşi nescris, care îi impunea lui Thomas să ia prânzul mai degrabă cu colegii de acelaşi gen decât cu secretarele. În acea seară trăi o experienţă nouă când văzu că o persoană precum Anneke i se adresează cu atâta spontaneitate şi încredere, povestindu-i despre familia ei, despre fratele cel încăpăţânat şi tatăl exagerat de protector şi explicându-i cum, încă de când începuse să meargă la şcoală, devenise clar pentru toată lumea că avea o înclinaţie pentru limbile străine, cum studia de când era mică atlasul cu coperte de piele pe care îl avea în casă şi cum nu o părăsise niciodată fascinaţia pentru ţările străine şi dorinţa de a călători, deşi până acum nu ajunsese mai la sud de Paris sau mai la nord de Amsterdam. Thomas intervenea din când în când, de obicei cu câte o observaţie de ordin general: e interesant, remarcă el, că, în ciuda

excepţionalităţii recunoscute a şcolilor private şi de stat ale britanicilor, erau greu să găseşti englezi capabili să vorbească o limbă străină când mergeau în vacanţă în străinătate. Dar în astfel de momente nu se putea stăpâni să nu observe că Anneke nu era cu adevărat interesată să discute ceea ce el ar fi numit imaginea de ansamblu. Îi plăcea să vorbească despre lucruri dintr-o perspectivă personală, subiectivă, aşa că în majoritatea timpului el nu făcu altceva decât să asculte, întrebându-se din când în când cum şi în ce moment să abordeze sensibilul subiect referitor la Emily şi neobişnuita lui însărcinare.

Cum discutau în continuare despre pofta ei de a călători, la un moment dat Anneke îl întrebă:

— Ai avut ocazia să vezi pavilionul Congoului Belgian?

— Nu încă. Mi-am propus să îl vizitez în zilele următoare.

— Dar nu mai poţi, îi spuse ea. Au plecat acasă.

— Cine a plecat acasă?

— Băştinaşii din Africa. Nu ai auzit?

— Ce s-a întâmplat?

— Păi, am citit în ziar că s-au plâns de felul în care îi tratau unii vizitatori. Stăteau toată ziua în colibele lor de paie, lucrând la… meşteşugurile lor şi aşa mai departe, şi se pare că erau oameni care le strigau lucruri urâte şi uneori încercau (aici fata chicoti) să le dea să mănânce banane şi chestii din astea. Au spus că i-au făcut să se simtă ca animalele de la grădina zoologică. Aşa că acum cei mai mulţi au plecat acasă, iar colibele sunt goale.

Anneke se încruntă.

— Mi s-a părut mie că e ceva în neregulă de când m-am dus prima oară acolo. Am simţit cumva… că nu-i frumos să îi punem să şadă şi să lucreze aşa, în timp ce toţi europenii stau în jur şi îi privesc.

— Da, spuse Thomas, m-am gândit şi eu la asta când am auzit. Pe de altă parte, poate că nu e ceva chiar atât de diferit de ce trebuie să facă

Emily la pavilionul american.

— Poate că nu, spuse cu îndoială Anneke. Numai că nu pare *chiar* acelaşi lucru…

— Că tot veni vorba despre Emily, începu Thomas, profitând de ocazie pentru a schimba subtil subiectul, voiam să îţi spun ceva.

— Da?

— Da. O să merg cu ea joi seara la un concert. Mâine încep zilele naţionale elveţiene, iar orchestra lor susţine joi un concert în Aula Mare. Am reuşit să obţin două bilete.

— Aha, spuse Anneke, vizibil surprinsă, trăgându-se în spate. Şi mergi cu domnişoara Parker?

— Da.

Acum nu îi mai rămânea decât să treacă la subiect. Trase aer în piept şi îi explică în detaliu, aşa cum insistaseră să procedeze domnul Radford şi domnul Wayne, natura problemei pe care fusese solicitat să o rezolve. Îi spuse că în săptămânile următoare o să petreacă destul de mult timp în compania lui Emily. Îi spuse că, în ciuda impresiei pe care o lăsa, Emily era de fapt o făptură foarte naivă, fără o judecată politică prea complexă. Îi mai spuse şi că serviciile secrete americane monitorizaseră relaţia ei cu domnul Cerski şi cei de acolo erau îngroziţi la ideea că va ceda curând farmecului irezistibil al acestuia şi îl va urma în Rusia, aşa că apelaseră la colegii lor britanici pentru a găsi o modalitate de a împiedica înfiriparea respectivei idile, şi că el, Thomas, fusese persoana aleasă pentru a face asta. Îi spuse că, din punctul lui de vedere, nu avea de ales şi că trebuia să facă tot ce îi stătea în puteri pentru a fi de folos.

Oare ce reacţie anume aşteptase de la Anneke? Undeva, în adâncul sufletului lui, îşi imaginase ceva asemănător privirii încrezătoare şi admirative din ochii măriţi cu care Tatiana Romanova, tânăra şi copilăroasa spioană sovietică, îl fixa tot timpul pe James Bond în paginile romanului *Din Rusia, cu dragoste*. În forul său interior Thomas era

convins că o să fie impresionată de modestul eroism şi sacrificiul de sine de care dădea dovadă. Dar, în mod ciudat, reacţia ei n-a fost nici pe departe asta. Părea din ce în ce mai abătută pe măsură ce el îi explica.

— Desigur că, dacă ar fi fost după mine, n-aş fi vrut în nici un caz să se întâmple aşa ceva, insistă el şi începu să se întrebe dacă nu ar uşura lucrurile dacă transforma totul într-o glumă. Zău, toate încâlcelile astea par cumva absurde. Dar e genul de jocuri care le plac oamenilor ăstora, aşa că presupun că… Ei, în fine, am fost de acord să intru în joc.

— Nu mi se pare absurd, spuse Anneke. Mi se pare mai degrabă periculos.

— Ei, nu ştiu… Mi-e greu să iau lucrurile atât de în serios. Cum să zic? I-ai cunoscut pe domnul Radford şi pe domnul Wayne, nu-i aşa?

— Da.

— Şi nu ţi s-au părut cumva comici? Cu trenciurile şi pălăriile lor de fetru. Ca nişte personaje dintr-un roman de duzină. Şi felul cum vorbesc…

— Cum vorbesc?

— Păi, de exemplu, ori de câte ori termină ce au de spus şi mă pun la locul meu, ştii ce spun, fără excepţie? „Această conversaţie nu a avut loc niciodată.“ Nu credeam să existe într-adevăr cineva care să folosească expresia asta. Mi se pare un pic… cam prea teatrală, nu crezi?

Anneke dădu din cap, dar fără prea multă convingere, şi în următoarele câteva minute rămase tăcută. În scurt timp îl anunţă că la pensiunea unde urma să-şi petreacă din nou noaptea uşa se încuia la ora douăsprezece şi trebuia să se grăbească să ajungă înapoi dacă nu voia să se trezească încuiată pe dinafară. Îi mulţumi foarte mult lui Thomas pentru seara aceea atât de plăcută. Îşi va aminti de ea multă vreme de acum încolo. Şi spera să-l revadă curând – în tot cazul, înainte ca Expo să se termine.

După aceea se scuză şi se duse la toaletă. Thomas verifică la şeful de sală dacă se ocupase cineva de nota de plată, iar apoi, când Anneke se

întoarse, o conduse până la Porte des Attractions. Era o seară aproape vărătică, iar în La Belgique Joyeuse şi în Parc des Attractions încă mai erau adunate grupuri mari de oameni. Thomas şi Anneke îşi luară la revedere la poartă, cu un sărut scurt şi formal pe obraz.

El rămase locului, urmărind cum silueta fetei se îndepărta şi se pierdea în întuneric. Apoi oftă şi se scărpină în cap. Ei bine, fusese jenant. Absolut jenant. Poate că Tony avea dreptate, iar fetei i se aprinseseră călcâiele după el mult mai tare decât îşi imaginase el. Dar, în tot cazul, avea o consolare: nu o înşelase. Măcar îi spusese adevărul.

Necazul cu fericirea

În seara de joi, 31 iulie 1958, Thomas o aştepta pe Emily în faţa Aulei Mari de la capătul nord-vestic al Expoziţiei. În buzunarul sacoului avea cele două bilete – la balcon, în rândul din faţă –, procurate de domnul Radford şi de domnul Wayne.

Emily ajunse cu o mică întârziere, la şapte şi patru minute. Avea pe ea o pelerină cenuşie, încheiată la un singur nasture, la baza gâtului, sub care purta o rochie de seară din catifea neagră. Graţia ei neobişnuită şi zveltă îl lăsă un moment pe Thomas fără suflare. Dar îşi reveni la timp pentru a-i lua mâna, pe care i-o duse la buze, sărutându-i-o delicat.

— Bună seara, domnişoară Parker, spuse el.

— Bună seara, domnule Foley, îi răspunse ea. Ce încântare să vă văd!

— Plăcerea este de partea mea. Aţi vrea să mergem la bar şi să bem un pahar de şampanie?

— Nu-mi pot imagina ceva mai dumnezeiesc de plăcut.

Barul, ca orice colţişor din Expo ’58, era aglomerat. Dar Thomas avu norocul să prindă una dintre ultimele mese libere, lângă fereastra panoramică ce dădea spre Place de Belgique. O lăsă pe Emily acolo pentru câteva minute şi reveni cu două pahare de şampanie. Fata luă paharul din mâna lui întinsă şi, înainte să bea, privi preţ de câteva clipe suprafaţa pală a băuturii efervescente. Ochii îi străluciră, în timp ce un zâmbet făcu să-i răsară gropiţe în obraji.

— Ador şampania, spuse ea. Îmi place să privesc dansul bulelor în pahar.

— De aceea au paharele cupa atât de largă, spuse Thomas cu un aer monden, de cunoscător, dându-şi seama imediat că dezgroapă informaţii

pe jumătate uitate, pe care oricum nu le înţelesese niciodată. Ca să… pentru ca bulele să nu se ridice toate deodată…

— Serios? întrebă Emily. Ce interesant!

Thomas ridică paharul.

— Noroc! spuse el, reamintindu-şi în sinea lui să fie mai atent data viitoare când încearcă să o impresioneze.

— Noroc, îi răspunse Emily.

Ciocniră paharele.

— Nici nu ştiu cum să-ţi mulţumesc că m-ai invitat aici astă-seară, spuse apoi ea. E nespus de drăguţ din partea ta.

— Ei bine, mă tem că Tony e cel care trebuia să te invite. Dar mi-a lăsat cele două bilete şi m-am gândit că pot măcar să te invit la un concert pe care altfel l-ai fi ratat.

— A fost un gest fermecător. Absolut fermecător! Desigur, am fost foarte uluită să aud că Tony a plecat atât de brusc. E cu siguranţă caraghios din partea mea, dar m-a surprins că nu şi-a luat la revedere. Ne-am văzut de multe ori şi ne înţelegeam extrem de bine.

— O să îţi scrie, sunt convins. Tony e mereu un gentleman perfect.

— Da, asta a fost şi impresia mea. Oricum…

Vrând, probabil, să îşi abată mintea de la aceste gânduri, Emily începu să studieze programul concertului, pe care îl luase din holul de la intrare.

— Ia să văd, pe cine şi ce ascultăm în seara asta? L'Orchestre de la Suisse Romande. Dirijată de Ernest Ansermet. Ştii tu mai multe?

— Cred că sunt foarte cunoscuţi. În special pentru muzica secolului XX.

— Serios? Ei bine, cuvintele „muzica secolului XX" îmi dau fiori pe şira spinării. Majoritatea compozitorilor de astăzi au uitat cum se scrie o melodie – asta dacă au ştiut vreodată. Ia să vedem la ce şi-au propus să ne supună.

Îşi coborî privirea asupra însemnărilor din program.

— Hmm… Simfonia a 5-a a lui Beethoven. Ei, la asta cred că pot face faţă. Debussy, *La Mer*… Nu foarte alarmant, deşi probabil că ar fi trebuit să îmi aduc pastilele de rău de mare. Şi cine-i tipul ăsta? Arthur Honegger.

Thomas ridică din umeri.

— N-am auzit de el.

— „Arthur Honegger“, citi cu voce tare Emily, „este unanim considerat unul dintre cei mai importanţi compozitori elveţieni ai secolului al XX-lea“. Iată un elogiu care îi face mai mult rău decât bine… „Superbul său ciclu de cinci simfonii ilustrează muzical anii cei mai violenţi şi mai barbari din istoria recentă a umanităţii, un strigăt din adâncurile disperării, ce culminează cu…“ Dumnezeule, deci e din ăia! Care scoate ochii publicului cu suferinţa din lume, în loc să îl ajute să uite de ea.

— Eu aş zice că nu ar trebui să emitem judecăţi pripite…

— Aşa-i, dar nu te scoate din pepeni? Pentru că pe mine mă cam scoate. Care e, până la urmă, rostul unui artist? Ce utilitate are dacă nu ne… binedispune cumva? Poate am eu vederi înguste, dar pentru mine artist e cel care sporeşte frumuseţea lumii, nu cel care o diminuează. Muzică din aia care sună ca două pisici care se bat într-un tomberon, sculpturi care arată de parcă a scăpat cineva din greşeală un morman de lut pe podea, picturi care îţi dau dureri de cap, cu câte doi ochi de o parte a feţei şi trei nasuri de cealaltă…

Tăcu dintr-odată şi luă o gură de şampanie.

— Scuză-mă. Poate că nu îţi plac femeile cu convingeri solide. Dar eu am obiceiul să îmi exprim părerile. E unul din lucrurile pe care le vei afla despre mine dacă… vom ajunge să ne cunoaştem un pic mai bine.

Înainte ca Thomas să apuce să îi răspundă, un sunet de clopot le atrase atenţia că urma să înceapă concertul. Îşi goliră paharele în grabă şi se ridicară în picioare.

— La luptă deci, spuse Emily, luându-l pe Thomas de braţ cu o atitudine camaraderească. Să vedem cu ce-o să arunce în noi domnul Honegger.

Poemul simfonic din 1920 al lui Honegger, *Pastorale d'été*, a fost prima piesă din program. Când renumitul *monsieur* Ansermet ridică bagheta, Emily aruncă o privire tăioasă, suspicioasă şi dezaprobatoare, dar după ce auzi doar câteva note, adversitatea i se risipi.

Compoziţia începu cu un motiv grav, cu vibraţii – sau mai degrabă şoapte – uşoare de violoncel. Imediat peste el începu să se audă motivul central, la corn francez. Frazelor muzicale lungi, domoale, lente, le răspundeau corzile înalte şi vag disonante ale viorilor. Motivul era apoi preluat de oboi, în timp ce flautul venea în completarea lui cu triluri plutitoare, ca de păsări. Întreaga tapiserie de coarde, corn şi instrumente de suflat ce se întreţeseau treptat într-un tot unitar rafinat şi fără cusur ar fi evocat, chiar şi în lipsa titlului din program, atmosfera de atemporalitate molcomă a unei după-amiezi de vară. Laitmotivul se făcu auzit din nou, iar când îl preluară viorile, deveni şi mai stăruitor şi seducător, dar atmosfera languroasă fu dintr-odată curmată de un interludiu flamboaiant prin care un solo de clarinet introduse un motiv însufleţit, uşor de reţinut – cu siguranţă de sorginte populară –, şi pentru câteva minute ritmul se transformă într-unul voios şi sprinţar. După ce atinse cel mai delicat climax posibil, acest interludiu făcu din nou loc temei centrale, care căpătă de-acum personalitatea unui vechi prieten: încă o dată se înălţă şi coborî, se înălţă şi coborî, ca o conversaţie lejeră şi mereu reînnoită între diferitele secţiuni ale orchestrei, până ce se risipi şi ea în gol, printre înfloriturile pierdute ale viorilor cu arcuş de mătase şi ultimele triluri de crepuscul ale flautului şi clarinetului. Ca esenţă muzicală distilată a unui moment şi a unei dispoziţii, atingea perfecţiunea. Sau, cum spuse chiar Emily ceva mai târziu în seara aceea, pe când ea şi Thomas stăteau unul

lângă altul în Parc d'Osseghem, pe pasarela ce dădea spre lacul ce lucea în lumina aurie a lunii de vară:

— A fost o muzică din aceea care te face să te gândeşti la verile din copilărie, nu-i aşa? M-a transportat cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, la o casă unde mergeam şi care le aparţinea unor prieteni de-ai părinţilor mei. Pe ţărmul lacului Tomahawk. Ce clipe minunate am petrecut acolo! A fost straniu felul cum… *a evocat* compozitorul locul acela în mintea mea, deşi presupun că a avut tot timpul în minte propriile lui veri din Elveţia. Le descrie chiar foarte frumos, aş zice eu. Ai fost vreodată?

— Da, chiar am petrecut o vară acolo. Acum patru ani. Lângă Basel. Bineînţeles că mi-am amintit acele momente în timp ce ascultam piesa.

— Sinceră să fiu, jos pălăria în faţa domnului Honegger pentru această compoziţie! N-ar fi trebuit să fiu atât de nepoliticoasă cu el. A fost cea mai încântătoare piesă pe care am auzit-o vreodată. Acum tânjesc să merg la ţară, să stau la soare, cu o sticlă de vin bun şi un coş cu gustări delicioase lângă mine, să mă întind pe spate şi să privesc norii plutind pe cer, să am alături pe cineva special, cu care să pot vorbi întreaga după-amiază despre toate şi nimic…

După ce medită vreo două secunde la vorbele ei, Thomas spuse cu îndrăzneală:

— Păi, adevărul e că n-ar fi greu să facem asta.

Emily îl privi interesată:

— Adică?

— Aici suntem la ţară – adică e peste tot în jur. Şi e sfârşitul verii. Data viitoare când ai o zi liberă, am putea să mergem undeva cu maşina, să luăm cu noi ceva de mâncare şi de băut şi… să ne bucurăm de un moment special. Ce zici?

Ochii ei străluciră de încântare la auzul ideii.

— Serios, chiar crezi că am putea? Ar fi absolut minunat! Un adevărat regal. Locul ăsta e fantastic, nu spun că nu, dar te şi oboseşte după o vreme. Mi-ar prinde bine să stau o zi departe de el. Ai maşină?

— Nu, recunoscu Thomas. Dar pot… încerca să rezolv cumva.

Fata îşi plesni palmele laolaltă.

— Ah, deja mor de nerăbdare!

Iar apoi, când Thomas de-abia apucase să savureze plăcerea de a-i fi oferit atâta bucurie, următoarele ei cuvinte i-o răpiră cu totul:

— Am putea da o petrecere zdravănă. Să invităm toată gaşca.

— Gaşca?

— De la seara de balet. Poate că domnului Cerski i-ar plăcea să vină. Şi belgiencei ăleia elegante cu care eşti atât de bun prieten. I-am uitat numele.

— Anneke?

— Anneke. Şi oricine ar mai vrea să vină. Cu cât mai mulţi, cu atât mai vesel. Nu eşti de acord?

— Ba da… desigur. Cu cât mai mulţi, cu atât mai vesel, fireşte.

Îi oferise răspunsul pe care ea îl aştepta, însă ştia că lipsa de convingere din vocea lui fusese evidentă. Emily nu îi răspunse nimic imediat. Dar după câteva secunde de tăcere stânjenitoare, spuse:

— Uite ce e, domnule Foley, ştiu că de fapt ce propun eu nu e chiar acelaşi lucru cu un picnic în doi, dar… nu vreau să te simţi obligat faţă de mine doar pentru că prietenul tău Tony mi-a tras clapa, cum ar veni. Ţi-ai făcut deja datoria şi îţi sunt foarte, foarte recunoscătoare. A fost o seară extrem de plăcută şi mi-o voi aminti multă vreme de acum încolo.

— Nu consider că are vreo legătură cu datoria. Nu aşa văd eu lucrurile.

— Atunci dă-mi voie să reformulez. Poţi să-ţi consideri misiunea îndeplinită.

Imediat ce o auzi, Thomas se gândi că era o expresie nelalocul ei. Prea rece pentru a putea fi pusă în cuvinte. Dar îndepărtă gândul. Presupuse că ţinea de frazeologia americană. Până la urmă, yankeii şi britanicii nu prea vorbeau aceeaşi limbă.

— Oricum, s-a făcut târziu, spuse Emily. Am nevoie să-mi fac somnul de frumuseţe. Mâine gospodinele din Belgia vor veni în cârduri ca să înveţe de la mine arta de a da cu aspiratorul şi nu pot apărea în faţa lor ca o sperietoare. Aş ajunge să fiu concediată.

— Nu ştiu cum de poţi suporta, spuse Thomas în timp ce mergeau de-a lungul lacului, îndreptându-se spre Porte du Parc. Să faci aceleaşi demonstraţii zi de zi, la nesfârşit. Să răspunzi aceloraşi întrebări din partea vizitatorilor. Nu te scoate din minţi?

— Ei, nu-i mai rău decât să primeşti rolul de a doua menajeră într-o piesă de senzaţie de pe Broadway, în care tu ai numai două replici, „Ceaiul va fi servit imediat“ şi „Am găsit acest pachet pe verandă, doamnă“, pe care să fii nevoită să le rosteşti şase seri pe săptămână, plus matineurile de sâmbătă şi miercuri, o întreagă stagiune de patru luni. Desigur, dacă mi s-ar mai oferi vreodată un asemenea rol, aş pleca din Belgia şi l-aş accepta cât ai clipi…

— Şi sunt şanse să se întâmple aşa ceva?

— Păi, nici unul dintre noi nu prea ştie de fapt câtă vreme o să stea aici, nu-i aşa? Dar tu? Rămâi în Bruxelles toată perioada?

— Aşa cred. Deşi acum Britannia pare să meargă destul de bine. Mai mult sau mai puţin de la sine. Nu am avut prea multe de făcut în ultimele săptămâni.

— Atunci, spuse ea, întorcându-se şi privindu-l drept în ochi, trebuie să savurăm timpul pe care îl petrecem aici cât mai putem s-o facem. Pentru că s-ar putea sfârşi în orice clipă şi nici unul dintre noi nu ştie când sau cum.

Se întinse, îl sărută pe obraz şi adăugă:

— Ăsta-i necazul cu fericirea.

Tooting Common

Thomas stătea lângă masa din lemn întunecat de stejar din sufrageria de acasă şi privea în grădină, ţinând în mână o ceaşcă de cafea dulce, cu lapte. I se părea ireal că era iarăşi acasă. Amintirea ultimelor zile era atât de vie, încât dădea normalităţii urbane din rezidenţialul Tooting aparenţa unei reverii. Noaptea de beţie de la baletul Balşoi, călătoria la ţară cu ochii legaţi, în maşina lui Wilkins, revelaţiile incredibile oferite de domnul Radford şi domnul Wayne, seara cu Anneke de la restaurantul Praha şi cea petrecută în Aula Mare, cu Emily – cum era posibil ca aceste aventuri stranii să existe în acelaşi univers cu stratul lui cochet de legume, adăpostul antiaerian dezafectat şi iazul cu caraşi aurii spectaculos de lipsit de gust, de-acum decorat (graţie domnului Sparks) cu o statuie din ceva ce imita bronzul, reprezentând un îngeraş supraponderal care vărsa apă dintr-o urnă?

Era ora unsprezece, sâmbătă dimineaţa, iar Sparks îi făcuse deja o vizită, ca să iscodească şi să afle ce mai face.

— ’Neaţa, Foley, îi spuse când intră în salon, unde Thomas citea ziarul, şi se trânti pe canapea, fără ca măcar să fie invitat să ia loc. Ia zi, cum îţi merge în Belgia?

— Foarte bine, mulţumesc, îi răspunse Thomas, fără să lase ziarul din mână.

— Am citit din când în când despre Expoziţie în ziare, continuă Sparks. Se pare că acolo se întâmplă o groază de lucruri. Vizite regale azi, vedete de cinema mâine… Le arăt oamenilor la slujbă tăieturi din ziar şi le spun: „Ştiţi, vecinul meu e acolo, printre toţi oamenii ăştia“. Mă hrănesc şi eu din gloria ta. Nu-i nimic rău în asta, nu?

— Nu, spuse sec şi distant Thomas în timp ce mai răsfoi câteva pagini din ziar.

Ştirile britanice pe care le citea – nimic altceva în afară de politici de partid, conflicte de muncă şi găinării – i se păreau incredibil de insignifiante. Oare trăia cu adevărat în ţara asta?

— Desigur, în timpul ăsta aici nu s-a întâmplat nimic. Aş îndrăzni să zic că acum locul ăsta ţi se pare un colţ izolat de lume în comparaţie cu Bruxelles. Când te întorci? Mâine-seară, aşa-i?

— Luni dimineaţă.

— Serios? Ei, sunt sigur că Sylvia se bucură că stai o zi în plus.

— Uite ce-i, Sparks, spuse Thomas, lăsând în sfârşit ziarul din mână şi aplecându-se ferm în faţă. Îţi sunt foarte recunoscător pentru atenţia pe care i-ai arătat-o soţiei mele. Sunt sigur că sprijinul tău i-a fost de mare folos. Dar te rog să nu-ţi faci griji pentru ea, iar pentru mine, nici atât. Chiar în dimineaţa asta mi-a spus că se descurcă de minune şi singură. Deci fii bun şi vezi-ţi de treaba ta – de exemplu, îngrijeşte-o pe sora ta, care sunt sigur că are mai multă nevoie de prezenţa ta decât Sylvia.

Acum, când se gândea la acea discuţie, se întreba de ce se simţise obligat să fie atât de grosolan. În realitate domnul Sparks nu era un individ chiar aşa de rău şi, oricum, era culmea ipocriziei să-şi facă griji în legătură cu lucrurile pe care le făcea Sylvia acasă, când el însuşi petrecuse atâta timp (chiar dacă în mod inocent) în compania altor femei. Măcar dacă ar putea să-i povestească aventurile lui belgiene, dacă ar putea să îi spună ce întorsătură ciudată luaseră lucrurile în ultima vreme şi ce rol delicat a fost desemnat să joace! Dar întreaga poveste era învăluită într-o secretomanie teribilă şi el n-avea nici o îndoială că în asta – în această incapacitate a lui de a discuta cu Sylvia lucrurile cele mai importante care îl frământau – consta şi motivul pentru care între ei apăruse distanţa asta blestemată. Răceala şi lipsa de comunicare ce deveniseră evidente încă de când trecuse pragul casei.

— Ai ceva planuri pentru azi? întrebă Sylvia.

Intrase tăcută în sufragerie în urma lui, iar acum stătea lângă el.

— Nu tocmai, zise el şi se strădui să afişeze un zâmbet. Poate că sunt ceva treburi de care ai vrea să mă ocup cât sunt acasă…

— Nu-i nevoie, îi răspunse ea. Poţi să faci ce vrei cu timpul tău.

Ziua s-a târât încetişor, solemnă şi interminabilă. Mama lui Thomas sosi pe la ora cinci. Avea o geantă cu lucrurile necesare peste noapte, dar adusese, spre marea lui uimire, şi o servietă mică de piele, cu marginile tocite şi roase de vreme. Thomas îi duse valiza cu lucrurile pentru noapte la etaj şi o conduse în salon. Ea refuză paharul de *sherry* pe care i-l oferi (după părerea ei, ora cinci era mult prea devreme pentru a consuma alcool) şi privi cu dezaprobare cum el îşi goleşte paharul din două înghiţituri mari.

Cum nu putea suporta ideea unei cine consumate în tăcere, Thomas aduse radioul din bucătărie, îl aşeză pe bufet şi îl fixă pe un concert orchestral de pe BBC Light Programme. Gill se trezise deja, iar Sylvia o aşeză în scaunul de masă, în faţa doamnei Foley. Îi servi cu budincă din carne de vită şi rinichi, piure de cartofi şi fasole verde. Thomas îşi turnă un pahar de vin roşu, însă cele două femei nu i se alăturară, ci băură apă. În timp ce luau cina şi ascultau muzică, Sylvia o hrănea pe Gill, dându-i cu linguriţa piure de cartofi cu sos.

După aceea Sylvia trase perdelele în salon, pentru a împiedica lumina soarelui de apus să intre în casă, şi se aşezară cu toţii să se uite la *Television Music Hall* de pe BBC. Odinioară Thomas ar fi acceptat să se lase vag amuzat de bufoneriile lui Richard Hearne în rolul domnului Pastry[1], dar în seara aceea se simţea mai puţin indulgent. După ce îi urmări câteva minute pe Jack Billings („Cu picioarele lui de dansator“) şi pe Claudio Venturelli („Vedeta muzicală a Italiei“), constată că nu mai putea suporta veselia ineptă a emisiunii şi ieşi din salon fără să spună

nimic. Rămase în grădină, unde fumă două ţigări, scuturând răzbunător scrumul în urna din braţele îngeraşului obez de la marginea iazului cu caraşi aurii. Apoi reveni în hol, ridică receptorul telefonului şi formă un număr pe care îl păstrase scris pe o bucată împăturită de hârtie.

— Ealing 4-9-9-3, răspunse o voce cunoscută.

— Tony?

— Da?

— Thomas la telefon. Thomas Foley.

— Thomas! Dumnezeule, ce bună e linia de la Bruxelles, dacă de acolo suni.

— Aş vrea să fi sunat de acolo, bătrâne, dar sunt în Tooting.

— Tooting? Ce naiba faci acolo?

— Am venit acasă în weekend. Să văd ce mai fac Sylvia şi copilul.

— Deci autorităţilor penitenciare de la Motel Expo li s-a făcut milă de tine şi ţi-au dat o permisie, da?

— Cam aşa ceva. Dar, ia spune, ce ţi s-a întâmplat? De ce-ai plecat aşa, dintr-odată?

— Am primit ordin să plec. Ai auzit de fiascoul cu ZETA, nu? Nu ştiau cum să aducă mai repede acasă copia aia a maşinii.

— Şi nu te mai întorci?

— Nu. Mi-au reziliat contractul. După două zile eram deja înapoi la Royal Institution, la hârţogăraia de la birou. Ia spune-mi totuşi cum o mai duce Emily? Te-ai văzut cu ea?

— Da, am văzut-o acum câteva seri. De fapt am dus-o la un concert.

— Serios, chiar ai dus-o? Păi, nu prea ai pierdut vremea. Ai fi putut lăsa lucrurile să se liniştească un pic, nu crezi?

— A, nu-i ceea ce crezi! Dacă vrei să ştii, îi pare foarte rău că ai plecat.

— O, ştiu, e o fată tare de treabă. Dar, oricum, nu era ceva de viitor. Nu am nici cea mai mică intenţie să mă car în Statele Unite. Şi, în plus,

cât am lipsit eu, la institut a venit o secretară nouă, care e absolut fantastică! Iar diseară o duc la cinema.

— Serios? Păi, se pare că nici tu nu prea-ţi pierzi vremea.

— Ei, doar mă ştii! Cum îmi vine, aşa-mi şi trece.

— Deh, eu voiam să te invit diseară la o bere, dar se pare că o să ai mâinile cam ocupate.

— Da, sper să le am până la sfârşitul serii. Îmi pare rău. Mi-ar fi făcut plăcere, dar de data asta zău că n-am cum.

— Bine. Ţinem legătura, da?

— Desigur, bătrâne. Desigur.

După ce puse receptorul înapoi în furcă, Thomas rămase în picioare lângă măsuţa de telefon, cufundat în gânduri, până îşi dădu seama că în umbra holului din spatele lui stătea cineva. Se întoarse. Era mama lui. Strângea sub braţ servieta aceea veche din piele.

— Putem sta de vorbă câteva minute? îl întrebă ea.

— Sigur. Nu îţi place emisiunea?

Fără să-i răspundă, femeia îl conduse înapoi în sufragerie. Se aşezară la masă, faţă în faţă.

— Soţia ta nu e fericită, îi spuse fără menajamente doamna Foley.

Thomas, luat cu totul pe nepregătite, nu găsi nimic de spus.

— Se simte singură, i-e dor de tine, iar acum, când ai venit câteva zile acasă, te-ai purtat urât cu ea. Nu încerca să negi. (El tocmai se pregătea să protesteze.) Ce se întâmplă? De ce o tratezi aşa?

— Nu ştiu… Nu e nimic. Doar că îmi vine greu să mă adaptez. La Expoziţie totul e atât de diferit, atât de… *mare* în comparaţie cu ce-i aici.

— Umbli cu alte femei la Bruxelles?

— Nu. Nu tocmai.

— Nu tocmai?

Femeia se aplecă şi îi atinse mâna.

— Tommy, tu eşti un băiat bun. Întotdeauna ai fost aşa. Toată lumea te place. Să nu ajungi ca tatăl tău.

— Nu, mamă. De-asta m-ai adus aici, ca să-mi spui lucrurile astea?

— Nu. Te-am adus aici ca să-ţi arăt ceva.

Începu să deschidă servieta, timp în care Thomas o privea curios. Servieta era făcută dintr-o piele moale, de un cafeniu deschis, dar se vedea cu ochiul liber că se ponosise foarte tare de-a lungul anilor: era înţesată de zgârieturi şi împestriţată cu pete de o culoare mai întunecată. Şi, pentru că părea foarte veche, îl surprinse că nu îşi amintea să o mai fi văzut.

— E a ta? întrebă.

— Normal că-i a mea, îi răspunse ea. E geanta în care îmi duceam cărţile la şcoală când eram copil. Nu ţi-am arătat-o până acum. Bunica a ţinut-o până a murit, iar de atunci a stat în toţi anii ăştia la mine în dormitor.

Deschizând servieta, îi arătă conţinutul nu prea bogat: o mână de hârtii, cărţi poştale şi fotografii. Thomas se întinse peste masă şi luă una din cărţile poştale. Avea pe ea imaginea unei clădiri impresionante, ceva ca o catedrală în stil gotic târziu, cu statui în nişe boltite şi cornişe cu detalii minuţioase. Fotografia fusese iniţial în alb-negru, evident, dar ulterior fusese colorată de un artist. Pe dosul cărţii poştale nu era nimic scris de mână, ci doar două cuvinte tipărite ca explicaţie: „LEUVEN, STADHUIS“.

— Aceasta e faimoasa primărie, spuse doamna Foley. Nu ştiu cum a ajuns cartea asta poştală la noi. Aici sunt puţinele lucruri pe care mama a reuşit să le adune de prin casă şi să le ia cu ea în noaptea când am fugit. Uite.

De data aceasta îi întinse o fotografie monocromă neclară, mică şi încreţită.

— Asta era casa noastră. Casa în care am crescut eu.

Thomas se uită atent la fotografie. Nu se distingeau prea multe detalii. Vedea o casă ţărănească şi mai multe construcţii gospodăreşti grupate frumos în jurul unei curţi centrale. Acoperişul clădirii principale părea să fie din stuf. Dincolo de gospodărie se întrezărea un rând de fagi sub un cer cenuşiu, care apăsa greu peste acoperişurile cu creste abrupte – fotografia fusese făcută de undeva de jos. În colţul din stânga al imaginii se vedea ceva ce părea a fi marginea unui câmp, unde se distingeau cu greu capetele a două vaci.

— Arată… altfel decât mi-am imaginat-o eu întotdeauna, spuse el. Arată îngrijită. Bine întreţinută. Prosperă.

— Desigur, spuse doamna Foley. Tatăl meu era un om avut. Făcea mulţi bani cu ferma aceea. Muncea din greu şi mulţi oameni din zonă erau angajaţi la el. Aici nu se poate vedea, continuă ea, arătând spre fotografie, dar în spatele copacilor ăstora era un râu. Dijle. Nu era un râu lat, nu acolo, ci mai degrabă un fel de pârâu sau canal, dar acolo mergeam noi să ne jucăm când eram copii. Hai să-ţi arăt.

Despături o altă bucată de hârtie. Era o hartă veche, cu culorile atât de şterse şi încreţiturile şi pliurile neatinse de atâta vreme, încât abia mai putea fi citită. Doamna Foley începu să indice cu degetul un traseu pe hârtie, urmând linia de un albastru-pal care şerpuia şi îşi croia drumul sinuos prin centrul hărţii.

— Aşa, începu ea. Aici e Wijgmaal, care pe atunci nu era decât un sătuc. Poate acum e mult mai mare, nu ştiu. În satul ăsta mergeam eu la şcoală. E un pod… *aici*, iar de la acel pod puteai să mergi pe o cărare de-a lungul râului. Mergeam pe cărarea asta în fiecare zi, dimineaţa, în drum spre şcoală, şi înapoi acasă după-amiaza. La întoarcere urmai cărarea vreo zece minute – cam un kilometru – iar apoi, în dreapta ta, vedeai copacii ăştia… cei din fotografie, platanii ăştia mari, îi vezi? Imediat după copacii aceia era un câmp frumos, care vara era plin cu gălbenele – din cele înalte, gălbenele-de-munte, aşa cred că se numesc. Un câmp imens, de un galben

auriu. Nu trebuia decât să treci peste câmpul ăsta şi ajungeai înapoi la fermă.

Degetul ei arătător se odihni într-un punct de pe hartă unde cineva făcuse o cruce cu creionul.

— Chiar aici. Aici locuiam noi. Am venit la Londra cu mama mea – bunica ta – în 1914. Cred că era sfârşitul lui septembrie când am ajuns aici, când am început să ne simţim din nou în siguranţă. I-am lăsat pe tata şi pe cei doi fraţi ai mei la ferma din Wijgmaal. Câteva luni nu am ştiut nimic de ei. În fiecare zi bunica îmi spunea că tati o să vină şi el în curând şi că Marc şi Stefan or să vină cu el şi că o să fim iar toţi împreună. Dar am aşteptat şi-am tot aşteptat şi nu se întâmpla nimic. Până la urmă Paul, fratele lui tati, a fost cel care a venit şi ne-a spus. Mama m-a trimis afară să mă joc – la vremea aceea locuiam în East End, în Shadwell – şi în acea după-amiază a aflat de la unchiul Paul toată povestea, dar mie nu mi-a spus nimic. Nu atunci. Aveam numai zece ani. Dar am aflat până la urmă că nu o să-i mai văd niciodată pe tati şi pe fraţii mei. Se pare că germanii erau mai aproape decât crezuserăm atunci când eu şi mama am fugit. Câteva ore în plus şi ar fi fost deja prea târziu. L-au omorât pe tati şi l-au omorât şi pe Stefan. Marc a reuşit să scape, dar a murit şi el mai târziu, în război. Au jefuit ferma şi au luat tot ce era cât de cât de valoare şi se putea mânca sau bea, iar după aceea au ars-o până la temelie. Unchiul Paul a spus că nu mai rămăsese nimic din ea. Nici o grindă, nici o cărămidă.

Doamna Foley rămase tăcută. Thomas se gândea la cele povestite, dar mintea lui nu reuşi să creeze nici o imagine: când încerca să şi-i imagineze pe bunicul şi unchii lui împuşcaţi de soldaţii germani, cu acoperişul de stuf al fermei în flăcări pe fundal, creierul lui nu putea crea ceva viu sau real. În schimb, în minte îi răsări o amintire, o întâmplare din copilărie, una la care nu se mai gândise de mulţi ani: micul apartament din estul Londrei, la două sau trei etaje deasupra unei măcelării, unde locuia bunica lui şi unde o vizita uneori împreună cu mama sa pe când avea

numai cinci sau şase ani. După care îşi aminti o vizită, o singură vizită la un fel de spital sau azil pentru bătrâni unde stătea ea şi unde părea mult mai tânără decât restul pacienţilor. Mirosea puternic a parfum de violete, iar când se aplecase să-l sărute şi să-l îmbrăţişeze, el se retrăsese, uşor înfricoşat, încercând să evite să se atingă de negul imens şi proeminent de pe obrazul ei stâng…

Sylvia deschise uşa sufrageriei şi intră.

— Nu vreţi nişte lumină aici? întrebă ea în timp ce aprinse lustra. Abia dacă vă vedeţi unul pe altul.

Se apropie şi privi curioasă harta întinsă pe masă.

— Ce-i asta? Căutaţi vreo comoară îngropată?

— Mama îmi arăta unde se afla ferma părinţilor ei, spuse Thomas. Uite, aşa arăta.

Şi îi întinse soţiei lui fotografia alb-negru pătrată, micuţă şi neclară.

— Vreau ca Tommy să meargă până acolo cât stă în Belgia, anunţă doamna Foley cu francheţea şi dârzenia ei dintotdeauna.

— Serios? se miră Thomas. Credeam că ai spus clar că…

— Ştiu. Dar am mai meditat la asta şi m-am răzgândit.

Thomas dădu încetişor din cap.

— Bine. Dar ce-ar fi să vii cu mine?

— Nu. Nu vreau să vin. Dar ar însemna mult pentru mine să ştiu că ai fost tu acolo şi ai stat pe pământul pe care se ridica ferma. Mi-ar plăcea să am o fotografie cu tine stând acolo. Făcută în câmpul galben – dacă mai există acel câmp galben.

Acum avea în ochi o privire rugătoare, complet nouă pentru el.

— Poţi să faci asta pentru mine?

— Sigur că o s-o fac, mamă.

— Cred că e o idee minunată, spuse Sylvia. Şi-acum… vrea cineva cafea?

În timp ce Sylvia era în bucătărie şi punea ibricul pe foc, doamna Foley strânse harta şi hârtiile de pe masă, le puse înapoi în vechea ei servietă de şcoală şi se adresă fiului ei:

— Nu uita ce ţi-am spus.

— Nu uit. O să-ţi fac fotografia aceea.

— Nu asta. Nu uita: bunica şi cu mine nu l-am revăzut niciodată pe tata. Am crescut fără el. Ea a îmbătrânit fără el. Viaţa a fost mai grea pentru amândouă. Nu le sili pe soţia şi fiica ta să treacă prin aşa ceva.

Şi, când spuse aceste cuvinte, termină de închis cataramele servietei şi i-o înmână peste masă, într-un mod aproape solemn.

Dimineaţa zilei de duminică, 2 august 1958, aduse un potop de soare. Era prima zi cu adevărat caldă din acea vară londoneză. Thomas şi Sylvia deciseră că era prea cald ca să prepare friptură la prânz, aşa că puseră pulpele de miel deoparte, pentru cină, şi pregătiră o salată verde cu şuncă şi murături, pe care o mâncară în grădină împreună cu doamna Foley, în timp ce micuţa Gill se juca fericită în groapa cu nisip pe care domnul Sparks o terminase de amenajat cu numai câteva săptămâni în urmă. Domnul Sparks şi sora lui, Judith, ieşiseră la ei în grădină, unde luau un prânz simplu, cu sandviciuri cu carne rece de vită. Era neobişnuit să o vezi pe Judith afară: chiar şi astăzi avea picioarele acoperite cu o pătură groasă de lână. Vremea plăcută avu o influenţă atât de bună asupra lor, încât Thomas uită de accesul de animozitate pe care îl avusese cu o zi în urmă faţă de vecinul său şi discutară câteva minute pe un ton prietenos şi destins, în timp ce Sylvia se interesă, extrem de amabilă, de sănătatea lui Judith. Apoi veni momentul să o conducă pe doamna Foley la staţia de autobuz.

După ce o văzură instalată în autobuzul de Leatherhead, o porniră iar către Tooting Common, cu Thomas împingând căruciorul, iar după o vreme Sylvia îl luă de braţ. Sylvia era îngrijorată ca nu cumva Gill să se

agite în soarele călduros al amiezii, deşi acoperişul căruciorului era ridicat. Dar se pare că nimic nu era sortit să le strice buna-dispoziţie din acea zi. Micuţa se purtă perfect. Cumpărară îngheţată de la furgoneta parcată în Common şi se aşezară să o mănânce pe iarbă, uitându-se la grupurile de tineri ce treceau cu prosoapele şi costumele de baie la subsuoară, îndreptându-se către Lido, în perechi ce nu vedeau nimic în jur sau în grupuri vesele şi chicotitoare.

„Dacă fiecare duminică şi fiecare zi la Londra ar putea fi aşa!“ se gândi Thomas. Stătu întins pe iarbă alături de Sylvia o jumătate de oră sau chiar mai bine, ţinând-o de mână şi cu ochii închişi sub soarele care strălucea binevoitor şi netulburat deasupra lor, pe cerul de un albastru stins. Bruxelles-ul i se părea lui Thomas mai departe ca oricând, iar el îşi dădu seama cu surprindere că nu avea nici cea mai mică dorinţă de a se întoarce în Belgia a doua zi. Acum, dintr-odată, Expoziţia şi tot ce se petrecuse acolo păreau îndepărtate şi ireale, în timp ce viaţa de acasă – viaţa cu Sylvia şi Gill— devenise ceea ce-şi dorea să păstreze.

În acea noapte, cum stătea treaz în pat, lângă Sylvia, îşi aşeză o mână timidă pe coapsa ei, după care, cu o mişcare lentă şi oarecum rugătoare, începu să îi ridice cămaşa de noapte, dezgolindu-i partea de jos a trupului. Noaptea trecută, când încercase aceeaşi manevră, Sylvia se îndepărtase, respingându-l cu răceală. În seara aceasta, deşi nu făcu nici un gest imediat de acceptare, nici nu-l refuză. Când cămaşa de noapte îi ajunse deasupra taliei, Thomas îşi strecură uşor mâna între picioarele ei şi simţi umezeala caldă a dorinţei. Sylvia se întoarse spre el şi se sărutară. Nerăbdător, dar dorind să nu o îndepărteze afişând o grabă nepotrivită, îşi dădu jos cu grijă cămaşa şi pantalonii de pijama. Le aruncă pe podea, lângă marginea sa de pat, aprinse veioza şi vru să o sărute din nou. Dar ea se retrase.

— Ce faci? îl întrebă.

— Te deranjează că am aprins lumina? Aş vrea să te văd.

— Te rog, spuse Sylvia. Aş prefera să nu.

Thomas zâmbi şi o sărută pe frunte.

— Atât de modestă, îi şopti. Atât de bine-crescută!

Stinse lumina, iar Sylvia, ca şi cum tachinarea lui îi stârnise o pasiune neaşteptată, îşi trase hotărâtă cămaşa de noapte peste cap şi îl cuprinse, încolăcindu-se cu braţele şi picioarele în jurul lui într-o îmbrăţişare strânsă, aproape disperată. El o pătrunse dintr-o singură mişcare, iar împreunarea lor, însoţită de săruturi intense, furioase, flămânde, se încheie rapid. Thomas ajunse la orgasm în mai puţin de un minut, iar Sylvia, imediat după el. Dar chiar şi după ce terminară, ea continuă să îl cuprindă şi rămaseră aşa, strâns îmbrăţişaţi, până ce ea adormi. Numai când îi auzi respiraţia încetinindu-se şi devenind mai regulată, până ce se transformă într-un fel de sforăit familiar, foarte liniştitor şi foarte delicat, îndrăzni şi Thomas să îi mute încet greutatea capului de pe umărul lui şi să îşi elibereze braţul, ce îi rămăsese prins drăgăstos sub gâtul ei.

Uşor deranjată de mişcare, Sylvia murmură somnoroasă ceva ininteligibil, după care se adânci într-un somn şi mai profund, şi mai fericit. Dar Thomas nu avu norocul ăsta. Rămase câteva minute întins, cu ochii deschişi, şi înţelese curând, cu o senzaţie de acceptare resemnată, că, probabil, îl mai aşteptau destule ore de nesomn. Orice poziţie în care încerca să se aşeze i se părea inconfortabilă. Prin minte îi goneau amintirile pasagere ale experienţelor neobişnuite din ultimele zile şi se simţi cuprins de groază la gândul că dis-de-dimineaţă va pleca la Bruxelles. Se răsuci şi se întinse pe burtă, dar tot nu reuşi să se liniştească. Mai mult, ceva de la capătul patului îl deranja, amplificându-i senzaţia de disconfort. Simţea cu degetul mare de la picior ceva acolo – ceva mic şi neidentificabil, un mic cocoloş de materie moale şi buretoasă. Nu reuşea nici în ruptul capului să-şi dea seama ce era. După ce îl pipăi un minut sau două pe toate părţile cu vârful degetelor de la picioare, în cele din urmă se

întinse şi-l culese în mână. Dar nu reuşi să afle mai multe nici după ce-l cercetă cu degetele de la mână. Ce Dumnezeu putea să fie?

De-acum complet treaz şi îmboldit de o curiozitate sâcâitoare, sări din pat, îşi puse pijamaua şi papucii şi se duse la baie, luând obiectul neidentificat cu el. Ajuns acolo, căscă, aprinse lumina şi îl examină îngrozit.

1. Mr. Pastry („Domnul Fursec“), personaj central în unul din primele seriale comice de televiziune, interpretat de actorul şi dansatorul britanic Richard Hearne. Numerele sale de comedie bufă, de tip *slapstick*, l-au făcut foarte celebru şi îndrăgit în anii ’50, în special de către copii.

Prea multe statistici!

— Aţi păţit ceva, domnule Foley? întrebă Shirley. Arătaţi de parcă aţi fi văzut o stafie.

Aşeză pe masă, în faţa lui, o halbă de bere Britannia, iar Thomas se întoarse dinspre fereastra prin care privise îndelung în gol şi dădu din cap în semn de mulţumire.

— Arătaţi ciudat de când v-aţi întors de la Londra, adăugă femeia.

— Serios? Ei, n-am nimic! Cred că s-ar putea să fi luat un pui de gripă sau aşa ceva în avion.

— Bine, dar aveţi grijă. Răcelile de vară sunt cele mai rele.

Luă prima sorbitură de bere, timp în care Shirley se întoarse la bar, şi se gândi că expresia pe care o folosise ea, aşa comună cum era, putea să conţină şi un grăunte de adevăr. Oare chiar văzuse stafii? Până la urmă, unde era realitatea în locurile de-aici? Britannia era un fals: un pub fals, ce proiecta o falsă imagine a Angliei, transpusă într-un cadru fals, unde fiecare ţară proiecta o imagine falsă a identităţii sale naţionale. Belgique Joyeuse, cum să nu?! Fals! La fel şi Oberbayern! Fals! Trăia într-o lume construită exclusiv din simulacre. Şi cu cât se gândea mai mult la asta, cu atât mai fantomatice şi mai precare îi păreau toate cele din jur. Persoanele acelea care aşteptau să fie servite la bar ori stăteau la mese… erau ele autentice sau false? Era vreuna aşa cum părea? Acum câteva zile crezuse că domnul Cerski, a cărui sosire o aştepta acum, era un tânăr scriitor şi jurnalist moscovit prietenos, care avea nevoie de sfaturile sale editoriale. Acum, din câte se pare, trebuia să accepte ideea că era ofiţer superior în KGB. Care era adevărul şi care, minciuna? Poate că *Shirley* era o stafie. Chiar şi Emily juca un rol, dacă se gândea mai bine: nici ea nu era nimic

altceva decât o actriţă ce pretindea că este o gospodină modernă obişnuită, în beneficiul vizitatorilor pavilionului american. Poate că în această zi de marţi, la ora prânzului, toţi cei de la Britannia erau actori angajaţi de domnul Radford şi domnul Wayne, ca parte a unui plan complex şi nebunesc, menit să-l buimăcească şi să-l dezorienteze pe el.

De un lucru era totuşi sigur: duminică noaptea găsise la picioarele patului său conjugal un plasture pentru bătături. Ba chiar un plasture pentru bătături Calloway! Ceea ce însemna că Norman Sparks fusese în acel pat – poate chiar cu o zi sau două în urmă. În acel moment ăsta era singurul lucru real din viaţa lui, iar tot restul putea foarte bine să fie doar produsul imaginaţiei sale, al serviciilor secrete britanice sau, în ceea ce-l privea, chiar şi al imaginaţiei bogate a baronului Moens de Fernig. Nu era de mirare că lui Shirley i se părea că arată ciudat. Se simţea de parcă mai avea un pic şi înnebunea. Era în pragul unei căderi nervoase sau ceva asemănător.

Se uită spre celălalt capăt al barului, la Shirley. Vorbea din nou cu americanul ăla, Ed Longman. În ultima vreme ăştia doi deveniseră inseparabili. Era plăcut să vezi că măcar una din poveştile de dragoste de la Expoziţie înfloreşte – presupuse el – într-un fel relativ simplu, fără complicaţii. Se întrebă câte dintre idilele înfiripate la această expoziţie aveau să reziste în timp, câte dintre relaţiile formate în atmosfera îmbătătoare şi nefirească de aici aveau să ducă la ceva serios: la căsătorie sau la copii. Oricum, Shirley şi Longman păreau destul de apropiaţi. El o privea în ochi în timp ce îi punea ceva în palmă. Ea observă că Thomas îi priveşte şi îi făcu cu ochiul.

Thomas oftă, bău din bere şi se uită la ceas. Cerski întârzia. Nu îl deranja prea tare că era lăsat să aştepte, cufundat în gândurile lui. Cu cât se gândea mai mult la infidelitatea soţiei lui, cu atât mai deprimat se simţea şi cu atât mai greu îi venea să ia vreo decizie legată de ce-ar fi trebuit să facă. Îi promisese că luni dimineaţa o va trezi înainte să plece,

dar când venise momentul, nu o făcuse. Incapabil să îi vorbească, să o privească sau să stea măcar în preajma ei, îşi petrecuse restul nopţii în celălalt dormitor, iar apoi se furişase afară din casă la ora şase dimineaţa, după ce o privise pe Gill dormind. De când se întorsese la Bruxelles, nu o mai sunase pe Sylvia şi nici nu începuse să îi scrie scrisoarea pe care ştia că până la urmă tot va trebui să o scrie. De fapt, în afară de faptul că o sunase ceva mai devreme pe Emily la pavilionul american, în acea dimineaţă nu făcuse nimic altceva decât să stea în cabina lui sau prin diversele baruri şi cafenele de la Expoziţie, copleşit de o nehotărâre şi o inerţie ce-l buimăciseră cu totul.

— Dragul meu domn Foley, îi spuse acum o voce cunoscută, îmi pare rău că am întârziat.

Era domnul Cerski, care părea destul de tulburat şi cu răsuflarea tăiată. Ducea cu el servieta, umplută cu maldărul obişnuit de hârtii. Thomas avea deja ultimul număr din *Sputnik* deschis pe masă. Se ridică şi îi strânse mâna lui Cerski, sperând ca ochii lui să nu trădeze nimic din suspiciunea de dată recentă cu care îl privea acum.

— Ia loc, ia loc! îi spuse. Să îţi aduc ceva de băut?

— Cred că domnişoara Knott m-a văzut intrând. Sunt sigur că-mi va aduce băutura mea obişnuită fără să fiu nevoit să comand. Acesta este semnul distinctiv al unui bun pub englezesc, nu? Când îşi recunoaşte „clienţii fideli“, cum mi se pare că le spuneţi.

— Când o să te întorci la Moscova, o să fii un adevărat expert în stilul de viaţă britanic, spuse sec Thomas.

— Sper. Este şi intenţia mea. Spune-mi, ai avut ocazia să citeşti ultimul nostru număr? Ideile tale ar fi binevenite.

— Da, l-am citit, spuse Thomas, aruncându-şi privirea pe bucata mare de hârtie ieftină de ziar, împăturită în două, ca de obicei, pentru a face un număr de patru pagini. Trebuie să spun că nu mi se pare că aţi progresat prea mult. Are aceleaşi greşeli ca şi numerele anterioare.

— Anume?

— Păi, ţi-am spus deja. Înainte de toate, avem problema statisticilor. Sunt prea multe statistici!

Începu să citească cu glas tare dintr-un articol ce preamărea realizările sistemului rusesc de îngrijire a copiilor.

— Ascultă aici: „În Uniunea Sovietică există 106.000 de locuri pentru copii în sanatorii, 965.000 de locuri în creşe permanente, peste 2 milioane în creşe temporare şi 2,5 milioane de locuri în grădiniţe şi tabere de vară“.

— Păi, şi? spuse Andrei. Nu ţi se pare impresionant?

— Desigur că e impresionant. Dar nu prea poţi spune că e ceva care să-ţi faci cititorii…

— Îmi pare rău că vă întrerup, domnilor.

Era Shirley, care aducea o halbă de bere şi o pungă de chipsuri.

— Poftim, domnule Cerski. Nu e cazul să vă mai întreb ce doriţi, nu-i aşa?

— Nu, nu e cazul, domnişoară Knott.

— O să cumpăr acţiuni la chipsurile Smith’s de cum ajung acasă, spuse ea, aşezând cu grijă băutura pe masă. Într-un an de zile, dacă te ocupi dumneata de asta, toată lumea din Rusia va mânca chipsuri.

— S-ar putea să ai dreptate.

Cerski strigă după ea, râzând, în timp ce tânăra se îndepărta:

— Dar fără sare! Nu uita: sarea nu face bine!

Shirley râse şi ea.

— Of, domnule Cerski, ce figură sunteţi!

Andrei râdea încă înfundat când luă prima gură de bere.

— Ah, simţul englezesc al umorului! În sfârşit am început să îi prind gustul. Şi sper că ai remarcat că acum avem mai mult umor în ziar decât înainte. Ăsta e meritul dumitale, domnule Foley.

— Da, şi despre asta voiam să-ţi vorbesc. Colecţia de vorbe „trăsnite“ ale copiilor ruşi.

— Fermecătoare, nu-i aşa?

— Mai degrabă derutante, aş spune eu. Cum suna aia? „Cuţitul e soţul furculiţei?“

Andrei râse îndelung şi cu poftă. Thomas îl privi impasibil.

— Eu nu pricep, spuse el, iar Andrei se opri brusc din râs.

— Nici eu, recunoscu el. Speram că mi-ai putea explica dumneata. Dar ce zici de asta: „Dar dacă un cocoş uită că e cocoş şi face un ou?“ Nu-i aşa că-i amuzant?

— Nu neapărat.

— Hm! pufni nemulţumit Cerski. Autorul m-a asigurat că sunt absolut hilare. M-am gândit că nu sunt eu suficient de deştept ca să le înţeleg.

— Cred că deocamdată ar trebui să laşi umorul deoparte.

— Foarte bine. Mi se pare o idee bună. Mai ales că următorul număr va fi dedicat exclusiv ştiinţei. Iar subiectul principal este un material *extraordinar*. Chiar şi dumneata, domnule Foley, care nu eşti foarte uşor de impresionat, chiar şi dumneata o să fii încântat de articol.

— Păi, despre ce este?

Domnul Cerski desfăcuse punga de chipsuri şi le ronţăia, ca de obicei, cu expresia unui gurmand savurând un fel de mâncare rafinat, de *haute cuisine*.

— Este despre omul viitorului, spuse el între două înghiţituri. Un eminent om de ştiinţă sovietic a scris un articol în care arată cum va evolua umanitatea în următorii o sută de ani.

— Şi…?

— Păi, fireşte, va trebui să îl citeşti. Dar cred că va fi unul dintre numeroasele subiecte care te vor interesa în acest număr. Avem şi un material bun despre progresele ruseşti în domeniul fuziunii nucleare. Desigur, respectând principiul adevărului şi obiectivităţii jurnalistice, a trebuit să relatăm – cu mare regret, fireşte – că oamenii de ştiinţă britanici care au făcut cercetări în domeniu şi-au supraestimat propriile realizări.

Ceea ce îmi aminteşte… Voiam să te întreb ceva. E adevărat ce am auzit: că aţi scos copia maşinii ZETA din pavilionul britanic pentru a evita să vă faceţi de râs?

Întrebarea a fost însoţită de un zâmbet, dar şi de o privire insolentă şi provocatoare. La rândul său, zâmbetul lui Thomas abia dacă îi ascunse dispreţul. Cu toate acestea, onestitatea îl obligă să răspundă:

— Da, e adevărat.

— Bun. O să menţionăm acest lucru în articol. Numai că întotdeauna e de preferat să verifici faptele dinainte, nu-i aşa?

Domnul Cerski mâncă ultimele chipsuri, împături atent punga goală şi o puse în buzunarul lateral al sacoului.

— Şi cred că o să te bucuri să afli că peste două numere vom vorbi despre moda vestimentară a doamnelor sovietice în comparaţie cu cea a omoloagelor americane. Domnişoara Parker ne-a fost de foarte mare ajutor, oferindu-ne câteva modele. Şi, dacă tot veni vorba de Emily (zâmbetul lui deveni şi mai fermecător, dar în acelaşi timp – se gândi Thomas – şi mai nesincer), am înţeles că plănuieşti să faci o excursie cu ea în zilele următoare. Este adevărat?

— Da, spuse Thomas precaut, întrebându-se cum o fi auzit deja Andrei despre asta, dar îşi dădu seama imediat că existau sute de feluri în care ar fi putut afla.

— Pare o idee încântătoare. Un picnic vara, la ţară, în Belgia! Sâmbăta aceasta, dacă nu mă înşel.

— Aşa e.

— Mi-a spus că ştii un loc cât se poate de frumos. Un câmp cu gălbenele, zicea ea. Pe malul unui râu, nu departe de Leuven.

— Cam aşa ceva, spuse Thomas, care se întâlnise cu Emily şi îi împărtăşise felul în care îşi imagina el acel peisaj cu doar câteva ore în urmă.

— Atunci mai rămâne o singură întrebare.

Andrei îşi strânse hârtiile şi le aşează într-un teanc ordonat.
— La ce oră să trec să te iau?

Pastorale d'été

La începutul după-amiezii de sâmbătă, 9 august 1958, Andrei şi Emily au venit să îl ia pe Thomas de la poarta Motelului Expo din Wemmel. După cum bănuise, călătoreau în stil mare. Andrei conducea o limuzină decapotabilă ZiS 1956 de un bleu-pal, apogeul producţiei sovietice de automobile. Vremea promitea să fie perfectă, iar Andrei coborâse până jos acoperişul maşinii, pentru a le permite să prindă cât mai mult soare. Îşi proteja ochii cu o pereche de ochelari cu lentile polarizate de un albastru-cobalt şi purta un sacou sport crem-deschis, cu o eşarfă de mătase îndesată în gulerul descheiat al cămăşii sale albe. La rândul ei, Emily purta o cămaşă albă de in şi pantaloni lejeri bleumarin, avea capul acoperit cu o eşarfă bleumarin de lână fină cu imprimeu şi ochelari de soare cu lentile alungite ca nişte ochi de pisică. Arătau ca un cuplu din filme. În timp ce se aşeză pe scaunul ce-i fusese rezervat pe bancheta din spate, Thomas se simţea rufos şi intimidat în faţa lor.

Le luă ceva mai mult de jumătate de oră ca să parcurgă cei treizeci şi cinci de kilometri până la Wijgmaal, unde sosirea maşinii ruseşti făcu mare senzaţie. Era un orăşel de suburbie adormit, împărţit în două de fâşia de apă verde-albăstruie reprezentată de râul Dijle. Vreo şase copii se jucau pe promenada verde de lângă râu, însă renunţară la joacă şi veniră în fugă la apariţia vizitatorilor. *„Kom kijken! Kom kijken!“*[1] strigară la toţi prietenii lor, alergând pe lângă maşină şi trecându-şi mâna peste caroserie, ca şi cum ar fi fost o pisică ce nu-şi dorea neapărat să fie mângâiată. Andrei le făcu şi el cu mâna, păstrându-şi zâmbetul fix şi larg, care îi etala dinţii albi şi care – cel puţin în ochii lui Thomas – părea din ce în ce mai calculat şi mai sinistru. Uită-te la el, se gândi englezul. Îi face plăcere

toată atenţia asta, deşi probabil că ar trece peste ei fără să clipească pentru a-şi atinge scopurile.

— Frumoasă maşină, spuse totuşi el în timp ce scoteau din portbagaj lucrurile pe care le aduseseră pentru picnic.

— Nu-i rea, aşa-i? îi întări Andrei spusele. Vezi, chiar şi noi, ruşii, ne pricepem un pic la design.

— Totuşi, spuse Thomas, ridicând unul din cele două coşuri grele de nuiele, eu rămăsesem cu impresia că folosirea unor asemenea maşini este restricţionată. Vreau să spun, la persoanele cu funcţii înalte în partid.

I se păruse lui sau Andrei chiar se înfuriase o clipă înainte să îşi recapete aerul lui obişnuit, de bonomie uşor ameninţătoare?

— Ai o imagine foarte greşită despre felul cum funcţionează lucrurile în ţara mea, spuse el. Maşina asta aparţine Ambasadei Sovietice din Bruxelles. Nu a trebuit decât să le-o cer.

— Nu ştiam că redactorii de ziar se bucură de asemenea privilegii.

— Suntem o naţiune care iubeşte literatura.

— Şi de aceea vi se acordă o asemenea libertate de mişcare?

— Libertate de mişcare?

— Întreb pentru că mi-a spus cineva că majoritatea angajaţilor din pavilionul sovietic stau închişi într-un hotel atunci când nu sunt la lucru. Şi că sunt luaţi şi duşi la pavilion cu autobuzul în fiecare zi. Nu au văzut propriu-zis nimic din Bruxelles. În timp ce tu pari să ai cam toate uşile deschise.

— Acel „cineva“ care ţi-a spus aşa ceva era prost informat, spuse tăios Andrei. Bun, acum în ce direcţie mergem? Cred că am putea găsi un loc drăguţ în partea aceea.

Arătă spre sud, în avalul râului Dijle, undeva în urmă, către Leuven. Dar Thomas scutură din cap.

— Nu, trebuie să mergem în partea asta! spuse el, arătând mai la nord de pod. Nu pare la fel de drăguţ, dar dacă mergem câteva minute pe cotul

ăla al râului, o să vedeţi. O să fie mult mai drăguţ.

Emily simţi tensiunea dintre cei doi bărbaţi şi făcu o încercare de a o risipi, spunând:

— Thomas are idei foarte clare despre locul unde ar trebui să facem acest picnic. Pare să fie expert în această regiune a Belgiei.

— Foarte bine, spuse încruntat Andrei. Să urmăm expertul.

Râul, aşa cum spusese mama lui Thomas, nu era foarte lat în acel punct, iar podul pe care se aflau îl traversa fără să urce sau să coboare deloc. Deşi nu se vedea nici o cărare clară, coborâră fără probleme spre malul apei, iar de acolo începură să îşi croiască drum prin iarba înaltă, Thomas şi Andrei ducând câte un coş, iar Emily câte un covoraş de picnic răsucit sub fiecare braţ.

Cerul era de un albastru intens, aproape azuriu, şi totul în jurul lor era cufundat într-o încremenire minunată. În stânga lor şerpuia râul verde-pal, misterios, opac şi tulbure în lumina după-amiezii. În dreapta, la două minute de pod, se deschidea o pajişte întinsă, pătată ici şi colo de ciulinii care răsăreau din iarba cu pete de un gri-brun după ultimele săptămâni secetoase. Thomas avea cu el harta mamei lui şi mergea în faţă, uitându-se din când în când în urmă, la Emily şi Andrei, care mergeau mult prea aproape unul de altul pentru gustul lui, vorbindu-şi într-un fel care i se părea mult prea intim şi prea şoptit.

Ajunseră curând într-un punct în care râul cotea impasibil către vest, iar în punctul cel mai ascuţit al curbei era o fâşie lată de iarbă înaltă, parţial umbrită de un pâlc de platani din apropiere, a căror invitaţie de a-şi aşeza covoraşele de picnic şi de a zăbovi acolo nu lăsa trecătorilor loc de refuz. Prin urmare, asta şi făcură. Şi după doar câteva minute auziră voci şi zgomotul unor biciclete care se apropiau. Thomas se uită în urmă, spre pod, şi văzu că sosesc şi ceilalţi. După ce Andrei îi dejucase planul de a petrece o după-amiază liniştită *à deux* cu Emily, Thomas se recunoscuse înfrânt şi, respectând sugestia ei iniţială, îi oferise libertatea de a invita

oricâte persoane dorea. Aşa că acum se aflau aici şi Anneke, împreună cu prietena ei Clara, şi un tânăr cu părul negru, pe care nu îl recunoscu. Cei trei coborâră de pe biciclete şi începură să le împingă de-a lungul râului, către locul de picnic. Thomas şi Emily se duseră să îi întâmpine, în vreme ce Andrei rămase pe loc.

— Dumnezeule mare! i se adresă Emily lui Anneke pe un ton admirativ. Iată un mijloc de transport rezonabil, dacă există aşa ceva. Aţi venit pe ele de la Bruxelles şi până aici?

— Nu-i aşa departe, spuse Anneke. Cam o oră şi jumătate. Şi, după cum ştii, în Belgia nu sunt dealuri.

Fata arăta îmbujorată şi deborda de sănătate după exerciţiul fizic matinal. Pielea ei, care în ultimele săptămâni etalase deja un bronz frumos, radia de o vitalitate proaspătă, iar ochii îi străluceau intens. Clara transpirase şi emana un miros animalic vag, dar deloc neplăcut. Însă Thomas era mai interesat de al treilea membru al grupului. Era înalt, atletic şi prezentabil. Părea să aibă în jur de douăzeci şi cinci de ani. Avea o mustaţă neagră, tunsă îngrijit, şi ochi căprui, iscoditori, care înfruntară privirea lui Thomas cu o curiozitate sfidătoare, dar prietenoasă.

— A, el e prietenul meu, explică Anneke. Îl cheamă Federico. Sper că nu te deranjează că a venit cu noi.

— În nici un caz, draga mea! spuse Emily. Un domn italian… Ce exotic! Mica noastră adunare nu putea fi mai cosmopolită de-atât.

Federico dădu din cap zâmbind.

— Federico este chelner în pavilionul italian, spuse Anneke. Ne-am cunoscut acum câteva zile. Mă tem că nu prea vorbeşte engleză.

— Ei, nu contează, dragă! Măcar e cât se poate de decorativ. Haideţi acum să vă faceţi comozi. Noi tocmai ne pregăteam să trecem la mâncare. Ne-am făcut poftă de mâncare venind cu maşina, deci nici nu vreau să-mi imaginez cum vă simţiţi voi.

Când doamnele se apropiară, Andrei se ridică şi sărută cuviincios mâna Annekei şi a Clarei. Strânse scurt şi ceremonios mâna lui Federico, apoi turnă vin în pahare pentru toată lumea. După ce se aşezară cu toţii, cu paharele în mână, spuse:

— Vă rog să-mi permiteţi să ţin un scurt toast. Trăim într-o lume în care se ridică tot timpul bariere politice între oameni de naţii diferite. Din punctul meu de vedere, multe dintre aceste bariere sunt inutile. Faptul că noi, şase oameni din cinci ţări diferite, putem sta aşa dovedeşte că sunt inutile. Expo ’58 dovedeşte că sunt inutile. Deci haideţi să ridicăm paharele pentru oaspeţii noştri generoşi şi progresişti, pentru poporul belgian şi pentru Expo ’58!

— Pentru Expo ’58! repetară cu toţii.

— Aş vrea să îi mulţumesc şi domnului Foley, continuă Andrei, pentru că ne-a adus în acest loc atât de fermecător. Spune-mi, Thomas, cum ai aflat de el? De unde ai obţinut informaţia?

— A fost sugestia mamei mele, spuse Thomas.

— A mamei tale?

— Da. Mama mea e belgiancă.

— Serios? Ai ascuns foarte bine de noi acest secret.

— Fiecare are dreptul să aibă câte un secret, domnule Cerski, spuse Thomas.

Andrei îi răspunse cu o privire plină de răceală.

— Cât despre mama mea, a locuit în apropiere. Foarte aproape de locul în care stăm acum.

Dar chiar în acel moment îşi dădu seama că voia să păstreze restul poveştii pentru el. Erau de faţă cel puţin două persoane cu care ar fi preferat să nu vorbească despre asta.

— Ea mi-a povestit despre râul ăsta. Cred că obişnuia să vină aici când era fetiţă. Poate chiar în zile precum cea de azi.

Întrerupând pauza meditativă ce urmă, Emily spuse:

— Păi, este întru totul de înţeles. E mai ceva ca-n paradis.

Îşi aşează cu grijă paharul de vin în iarbă, se lăsă pe spate, sprijinindu-se în coate, şi îşi îndreptă faţa către soare.

— Uită-te la cerul ăsta. Ascultă liniştea asta. E unul din acele locuri şi una din acele zile care te fac să îţi doreşti ca timpul să stea în loc. Nu vi se pare?

— Cred că astăzi ne putem permite luxul de a gândi aşa, spuse Andrei. Deşi mi se pare o perspectivă oarecum decadentă. Până la urmă, noi nu suntem nişte oameni obişnuiţi, iar situaţia în care ne găsim în această după-amiază nu e una obişnuită. Simplul fapt să ne aflăm aici, în aceste circumstanţe, ne face să fim nişte privilegiaţi. Nici unul dintre noi nu trăieşte în sărăcie extremă sau în lipsuri. Cu toate acestea, peste tot în lume sunt muncitori ale căror vieţi înseamnă o luptă zilnică pentru supravieţuire. Ei nu şi-ar dori ca timpul să stea în loc, nici măcar într-o zi ca aceasta. Ei sunt înfometaţi de progres. Ceea ce îmi aminteşte… (băgă mâna în buzunarul sacoului şi scoase ultimul număr din *Sputnik*, împăturit cu grijă). L-ai văzut deja, Thomas? Are şi eseul despre care ţi-am vorbit.

— Aha! Celebrul eseu, spuse Thomas, luând ziarul din mâna lui.

— Mulţumesc pentru prelegerea despre condiţiile de trai ale muncitorilor, spuse Emily, aruncându-i lui Andrei un zâmbet în acelaşi timp tandru şi provocator. Şi despre ce eseu anume este vorba?

— I-am cerut unuia dintre cei mai eminenţi oameni de ştiinţă pe care îi avem să privească într-un glob de cristal, cum ar veni, şi să ne spună cum va fi traiul oamenilor peste o sută de ani. Cred că rezultatul vă va impresiona.

Thomas găsise pagina cu pricina şi îşi fixă privirea interesată asupra paragrafului introductiv al articolului.

— Ei, hai acum! spuse Emily. Citeşte-l cu voce tare. Sunt sigură că toţi cei de faţă vrem să ştim despre ce este vorba.

— Foarte bine.

Thomas împături ziarul în două, ca să poată citi mai uşor, îşi drese glasul şi anunţă:

— „Omul secolului XXI“! „Ştiinţa care se ocupă de viaţa omului, dezvoltarea şi nutriţia lui progresează de la an la an. *Aşadar, cum va arăta omul peste o sută de ani?* Aceasta este întrebarea adresată de corespondentul nostru“ – adică de domnul Cerski – „distinsului muncitor ştiinţific“ – foarte impresionant! – „profesor Iuri Frolov. Mai jos veţi găsi esenţa răspunsului acestuia. Imaginaţi-vă că trăim în anul 2058. Graniţele dintre munca manuală şi munca intelectuală au fost şterse pe parcursul secolului. Există toate condiţiile necesare pentru dezvoltarea fizică şi psihică normală şi armonioasă a omului. Deşi oamenii folosesc deja energia atomică în toate ramurile economiei naţionale şi au îmblânzit forţele naturii, ei nu au devenit mai slabi. Dimpotrivă, par mai puternici decât acum o sută de ani. Sunt mereu veseli, se simt în largul lor oriunde şi… sper ca aceasta să nu vă tulbure, dar mănâncă şi beau mai puţin“.

— Asta nu mă tulbură deloc, spuse Emily. Dar zi mai departe.

— „Biochimiştii secolului al XXI-lea au reuşit să sintetizeze carbohidraţii şi chiar proteinele, ceea ce a dus la producerea unor noi alimente. Deşi au o valoare nutritivă bună şi un gust la fel de plăcut ca pâinea sau carnea, de exemplu, ele nu atârnă la fel de greu la cântar. Organele interne au funcţii cu totul noi, asociate calităţilor speciale ale deuteriului. Consumat în cantităţi exacte în locul apei obişnuite, acest izotop al hidrogenului are o funcţie odinioară necunoscută: inhibă procesul de catabolism, adică de descompunere a substanţelor în organism.“

— Hmm. Deci ce vrea să spună, mai exact? Că peste o sută de ani vom fi scutite de neplăcerea de a sta la coadă la toaletă?

— Se poate. Dar e ceva şi mai important… Ascultă: „De aceea, înălţimea oamenilor din secolul al XXI-lea va fi cu mult peste medie. Vor fi cu toţii sănătoşi, indiferent de vârstă, chiar dacă unii dintre ei vor avea

peste o sută de ani. Pe lângă sucurile din fructe, vor consuma apă grea în dozele prescrise. Cultura fizică şi sporturile vor fi populare printre tineri şi bătrâni. Toate oraşele s-au transformat în grădini urbane, iar fiecare din ele are stadioane, bazine de înot şi alte amenajări sportive. Şi cel mai interesant e că în aceste oraşe nu vezi nici o persoană căruntă sau senilă. Toţi merg mândri şi drepţi, cu un pas elastic, au tenul sănătos, iar ochii le strălucesc de vitalitate şi fericire.“

— Sună minunat, spuse Anneke. Ce păcat că nici unul dintre noi nu va mai apuca să vadă toate astea.

— Ei, spuse Emily, dacă reuşim cu toţii să ne ţinem tari până la, să zicem, o sută treizeci, o sută patruzeci de ani, mai sunt şanse…

— „Această întinerire nu a venit dintr-odată“, continuă Thomas. „A fost un proces treptat, ce a reprezentat rezultatul măsurilor luate de stat“ – aha, mă întrebam când o să ajungem la asta! – „pentru a îmbunătăţi starea de sănătate a oamenilor, punând accentul în special pe cercetarea şi eliminarea cauzelor îmbătrânirii. Mai uimitoare chiar decât aspectul oamenilor sunt noile caracteristici ale vieţii şi muncii asociate evoluţiei neobişnuite a organelor de simţ. Organul vederii a devenit mult mai puternic şi mai complex. La finalul secolului al XX-lea oamenii de ştiinţă au extins treptat gama de vibraţii electromagnetice detectate de ochi şi i-au sporit potenţialul prin mijloace electronice şi alte instrumente. Cu ajutorul instrumentelor electronice, ochiul uman are acum capacitatea de a «vedea» nu numai în cel mai impenetrabil întuneric, în lumină infraroşie, dar şi în cele mai scurte unde de lumină ultravioletă. Toate misterele au fost pătrunse. Omul a învăţat să vadă prin orice obstacol, vederea lui penetrând chiar şi structura internă a materiei, ca în cazul radiografiilor, de exemplu“.

— Dumnezeule, ce perspectivă înfricoşătoare! spuse Emily. Nu vreau ca vreun bărbat să folosească această vedere electromagnetică pentru a

vedea prin hainele mele, mulţumesc foarte mult! Ca să nu mai spun de privirile aruncate organelor mele interne.

— „Datorită micşorării electromagnetice a frecvenţei vibraţiilor sunetelor, omul secolului XXI poate auzi cu uşurinţă ceea ce nu poate vedea: cum creşte iarba, cum se mişcă lichidul într-un pahar, cum se refac oasele rupte şi multe altele.“

— Hmm, asta îmi place mai mult… spuse Emily, sorbind din vin şi privind în zare, cu această imagine în minte. Îmi place ideea că ai putea auzi iarba crescând. Îmi cer scuze, Andrei, ştiu că e un studiu ştiinţific serios, dar ăsta e genul de lucru pe placul firii mele poetice.

Andrei îi zâmbi şi o luă de mână.

— Nu îţi cere scuze, îi spuse. Este loc şi pentru ştiinţă, şi pentru poezie. Răspunsul tău este… fermecător de feminin.

Thomas îi aruncă o privire neîncrezătoare şi citi mai departe:

— „Acum putem chiar să detectăm prin auz procesele ce se desfăşoară în nervii şi centrii nervoşi de care depind sănătatea şi viaţa omului. Cunoaşterea mai amplă a naturii a făcut posibilă îmbunătăţirea simţului mirosului. Omul are acum nu numai capacitatea de a recunoaşte mii de mirosuri, ci şi de a determina dimensiunea şi forma obiectelor cu ajutorul simţului mirosului, amplificat prin această nouă tehnică. Descoperirea faptului că mirosurile circulă pe unde ultrascurte a făcut posibilă transmiterea acestora la distanţă cu ajutorul unui nou aparat de «tele-miros». De acum aerul din teatre, case, fabrici şi laboratoare nu numai că este menţinut pur şi proaspăt, dar este şi parfumat cu arome plăcute, care au un efect liniştitor asupra sistemului nervos. Multe altele se pot spune despre omul anului 2058, despre viaţa şi munca lui. Şi nu este nimic neobişnuit aici. Multe din lucrurile la care visăm devin deja parte din viaţa noastră de zi cu zi.“

Thomas lăsă ziarul jos şi privi în jur, la cercul de chipuri care păreau, fiecare în parte, preocupate de un aspect sau altul al acestor predicţii

improbabile.

— Ei bine, spuse Clara, mie mi se pare foarte interesant.

— Şi mie, declară Anneke. Îmi place ideea că vom putea transmite mirosuri la mare distanţă.

— Adevărat, spuse Emily. Vom fi foarte recunoscători statului dacă se va ajunge la aşa ceva. În caz că găseşte cineva o modalitate de a lua aerul din locul ăsta şi de a-l transmite la New York, credeţi-mă că voi fi prima la rând. Luaţi o gură de aer! Simţiţi cât de curat e! Atât de curat şi de dulce mirositor…

Trase adânc aer în piept, iar ceilalţi îi urmară exemplul. Urmă o tăcere aprobatoare.

— Doreşte cineva o ţigară? întrebă Thomas.

Întinse pachetul şi luară toţi câte una.

Acum Thomas şi Emily erau singuri.

Emily stătea întinsă într-o rână pe iarbă, întoarsă către el.

Îşi ţinea urechea pe pământ şi ochii închişi, deşi în dosul pleoapelor se puteau intui urmele unor clipiri rapide, accelerate.

Thomas scosese harta mamei lui şi o studia îndeaproape, uitându-se în jur şi încercând să regăsească trăsăturile peisajului în aproximările cartografului de acum mai bine de cincizeci de ani. Concentrându-se asupra unei zone anume, încercă să împăturească harta la o dimensiune mai comodă. Zgomotul o făcu pe Emily să deschidă ochii.

— Şşşt!

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Aproape că auzisem. Pe cuvânt.

— Ce auziseşi?

— Cum creşte iarba.

Thomas zâmbi, lăsă harta jos şi se întinse lângă ea. Stăteau alături, unul în faţa celuilalt. Se treziră dintr-odată într-o postură foarte intimă.

— Tu o auzi? întrebă ea.

— Nu sunt sigur.

Thomas îşi lipi urechea de pământ şi încercă să se concentreze. Dar se trezi brusc distras, alarmant de distras de apropierea de Emily. Faţa ei se afla la numai câţiva centimetri de a lui. Îi putea vedea pistruii, porii, ridurile pe care nu le remarcase niciodată înainte. În special pistruii erau adorabili. Formau câte o aglomerare minusculă de fiecare parte a nasului. Ochii ei de un cenuşiu perlat răspundeau privirii lui cu o francheţe tulburătoare.

— Aud ceva, spuse el. Un fel de foşnet.

— Poate că asta e.

— Păi, şi cum îţi poţi da seama? Omul care a scris articolul ăla…

— Vrei să spui „distinsul muncitor ştiinţific“?

— Da… a spus că nu vom putea face asta decât peste o sută de ani.

— Ei, nu ştiu exact cum îmi dau seama. Poate că locul ăsta… are anumite proprietăţi speciale.

— Proprietăţi speciale?

— Da, poate că are o concentraţie ridicată din acele vibraţii electromagnetice despre care scrie acolo.

— Asta trebuie să fie.

— Crezi?

— Cred că ai dezlegat misterul.

Oare doar îşi imagina Thomas sau chiar se apropiaseră câţiva centimetri unul de celălalt în timpul acestui schimb straniu şi tandru de frivolităţi şoptite?

— Domnule Foley? începu Emily.

— Da, domnişoară Parker?

— Te superi dacă îţi pun o întrebare periculoasă?

— Cred că nu, îi răspunse el, făcându-şi curaj. Despre ce este vorba?

— Întrebarea mea este… care e părerea ta – părerea ta sinceră – despre domnul Cerski?

Thomas nu ştia exact la ce fel de întrebare se aşteptase. Dar în nici un caz la asta.

— Păi, începu el, va trebui să meditez ceva mai mult la subiect.

— Nu te grăbi. Gândeşte-te bine.

— Cred… adică dacă îmi dai voie să fac mai degrabă o remarcă concretă decât una generală…

— Te rog.

— Aş spune că nu a părut foarte încântat adineauri, când ai decis să rămâi aici, cu mine, în loc să te întorci la Bruxelles cu el.

— A, nu se putea să nu remarci aşa ceva, nu?

— Era greu să-ţi scape.

În urmă cu câteva minute Andrei anunţase că pleacă. Le spusese că maşina trebuia înapoiată ambasadei de la Bruxelles până la ora patru şi părea să presupună că Thomas şi Emily îl vor însoţi, la fel ca mai înainte. Dar Emily s-a opus. I-a zis că se simţea extrem de bine şi că nu erau acolo decât de câteva ore, iar astăzi era ziua ei liberă şi nu vedea nici un motiv pentru care să se întoarcă imediat la Bruxelles. Andrei nu reuşise să îşi ascundă nemulţumirea, dar, în acelaşi timp, nu avea nici un drept să-i conteste decizia, cu excepţia întrebării evidente pe care i-o adresă: cum îşi propuneau ea şi Thomas să se întoarcă la Bruxelles fără ajutorul lui? La care se găsi în cele din urmă un răspuns: Clara şi Federico (care trebuiau să lucreze amândoi la Expoziţie în acea seară) s-au întors odată cu el, în maşină, şi au lăsat bicicletele acolo, pentru ca Emily, Thomas şi Anneke să se poată întoarce împreună acasă pe ele când aveau ei chef. Să spunem că lui Andrei nu i-a plăcut propunerea ar fi un eufemism puternic. Dar a fost nevoit să accepte, chiar dacă fără tragere de inimă şi doar la insistenţele lui Emily. Prin urmare, Clara şi Federico plecară împreună pe cărarea ce ducea la pod, iar Anneke îi însoţi, probabil pentru a-şi lua un

tandru şi temporar rămas-bun de la noul ei prieten. Deşi, chiar înainte ca ei să plece, Clara se aplecă discret la urechea lui Thomas şi îi şopti:

— Să ştii că nu înseamnă nimic pentru ea. Tu eşti cel la care ţine.

Apoi se întoarse şi plecă, grăbind pasul pentru a-i prinde din urmă pe ceilalţi şi lăsându-l pe Thomas să mediteze la aceste cuvinte ameţitoare în timp ce privea cele patru siluete care se îndepărtau şi se micşorau în peisajul înceţoşat de căldură.

— Aş merge până-ntr-acolo, continuă Thomas, conştient că urma să spună ceva îndrăzneţ, încât să sugerez că domnul Cerski e pe cale să se îndrăgostească de tine.

— Serios? spuse Emily. Asta-i impresia ta?

— Da.

— Ei, chestia asta mă surprinde foarte tare. Tu ce mă sfătuieşti să fac?

— Nimic. Ca să fiu absolut sincer, omul nu îmi inspiră încredere. Emily, sper că n-o să faci vreo prostie, bine? Nu o să te arunci în braţele lui?

Cuvintele îi ieşiră pe gură înainte să le poată opri. Dar, spre marea lui uşurare, Emily nu păru ofensată.

— Desigur că nu.

Apoi se ridică într-un cot şi îi spuse pe un ton grav:

— Ştii, indiferent ce ar crede toată lumea despre mine, nu am nevoie de protecţie. Nu uita asta, Thomas! Sunt pe picioarele mele şi îmi pot purta singură de grijă. Nu e treaba ta să mă protejezi şi, sinceră să fiu, nici nu-ţi voi fi recunoscătoare.

Thomas dădu aprobator din cap. Ceva din cuvintele ei şi din felul în care le rostise îl răni. Cu toate acestea, nu avea nici cea mai mică îndoială că fata vorbise serios.

— Adevărul este, adăugă ea, că de fapt sunt de acord cu tine. Nu am încredere cu totul în el.

Asta păru să pună capăt discuţiei, pentru că ea se întinse din nou pe iarbă şi închise ochii, ca să-i apere de soare. După câteva clipe Thomas se întinse şi el şi rămaseră o vreme aşa, în tăcere.

— Te-ai gândit vreodată să te căsătoreşti? îl întrebă ea fără nici o introducere.

Thomas se ridică din nou şi o privi uimit.

— Da, îi răspunse. Ba chiar am fost căsătorit. De fapt, din punct de vedere formal, încă sunt.

— Din punct de vedere formal? întrebă Emily. Ai un fel ciudat de a te exprima.

— Acasă, la Londra, am o soţie şi o fiică, spuse Thomas. Dar căsnicia mea s-a încheiat.

Era ciudat că rostea cuvintele astea. Dacă i le-ar fi spus lui Emily la concertul din Aula Mare, aşa cum aproape că intenţionase s-o facă, ar fi minţit-o, dar acum, după nouă zile, putea face această afirmaţie ştiind că spune adevărul. Totuşi faptul că o spunea cu voce tare făcea cumva ca lucrurile să pară definitive şi irevocabile.

— S-a întâmplat acum multă vreme, spuse el (ceea ce era o minciună, însă o minciună necesară), dar rana este încă vie (ceea ce era adevărat).

— Ce s-a întâmplat? îndrăzni Emily. Asta dacă îmi permiţi să te întreb.

— Soţia mea m-a înşelat, spuse Thomas.

— Ah! Îmi pare tare rău. Nu am vrut să îţi reamintesc de ceva atât de dureros.

— E în regulă. Nu am vorbit niciodată cu nimeni despre asta. Mă bucur… vreau să spun că nu mă deranjează să vorbesc despre asta cu tine. Încep să simt o… simpatie între noi.

— Nu te lăsa purtat de acele vibraţii electromagnetice, spuse Emily. Îl cunoşteai pe tip?

— Da. Era vecinul nostru. Poate că a fost vina mea. Am neglijat-o.

— După mine, asta nu-i o scuză…

— Desigur, ai dreptate. Dar nu cred să fi fost fericită. Dacă l-ai vedea pe omul ăla, ai înţelege… Trebuie să fi fost un gest disperat.

— Cum ai tratat problema? Ce-ai făcut?

— Nimic, spuse Thomas. Ce poţi face într-o astfel de situaţie?

— Mă gândeam, să zicem, la un pumn în nas. În nasul tipului, vreau să spun.

Thomas râse cu amărăciune.

— Şi ce-aş fi obţinut cu asta?

— Poate că te-ar fi făcut să te simţi mai bine. Poate că ar fi făcut-o pe soţia ta să înţeleagă cât de mult înseamnă pentru tine. Şi poate că l-ar fi împiedicat pe individ să se mai poarte ca un nemernic când i-ar mai fi picat cu tronc femeia măritată din casa vecină. Nu cred că te-ar fi condamnat vreun tribunal. Oricum, nu unul din Wisconsin, ţi-o spun sigur.

Thomas scutură din cap.

— Nu prea e… stilul meu.

— Atunci poate că ar trebui să-ţi schimbi stilul.

Acum Emily se ridică şi îşi cuprinse genunchii cu braţele, strângându-i la piept. Se gândi încruntată câteva clipe, alegându-şi cu grijă cuvintele.

— Şi-apoi uneori nu ne înţelegem cu adevărat propria fire. Nu ştim cu adevărat cine suntem până ce nu apare o situaţie nouă care să ne-o dezvăluie. Ca tatăl meu, de exemplu. E cel mai dulce, mai blând şi mai liniştit om pe care ţi l-ai putea imagina. Un om de ştiinţă. Singurul moment când devine cu adevărat pasionat de ceva e atunci când se află în laborator. Dar acum multă vreme – cred că aveam vreo zece, unsprezece ani – ne-a dus la o plimbare în pădure pe mine şi pe sora mea mai mică, Joanna. Era o zonă abruptă şi stâncoasă – o privelişte foarte frumoasă, e drept, dar destul de dificil de parcurs pentru doi copii mici. Ei, şi la începutul după-amiezii ne-am oprit să mâncăm gustarea pe care o adusese cu el. Eu m-am aşezat pe o piatră şi mă înfruptam dintr-un sandvici cu

şuncă sau aşa ceva, iar Joanna, care nu avea decât opt ani, s-a pus jos, lângă trunchiul unui copac prăbuşit. Un trunchi găunos. Şi, cum stăteam acolo şi mâncam liniştite, tatăl meu a început să se îndrepte foarte încet către Joanna. În mână ţinea un lemn zdravăn, lung şi drept, cam de mărimea unei bâte de baseball, pe care îl luase de pe jos. Şi avea în ochi o privire pe care nu i-o mai văzusem până atunci. Se uita chiar la capătul trunchiului, exact lângă locul unde se aşezase Joanna. Apoi, dintr-odată, a ridicat lemnul şi a izbit cu el în pământ – buf! – exact lângă ea. Şi am auzit un sunet îngrozitor, cum nu îţi poţi imagina, dar pe care, dacă l-ai auzit, nu-l mai uiţi niciodată. Un fel de urlet reptilian, dacă există aşa ceva. Dar tatăl meu nu s-a oprit. A ridicat din nou arma şi a lovit iar şi iar, zdrobind de tot acea creatură sau ce-o fi stat acolo, lângă sora mea. Joanna deja ţipa din toţi rărunchii. Venise în fugă până unde stăteam eu şi se agăţase strâns de mine. Ne uitam amândouă la tatăl meu şi îţi jur că nici una dintre noi nu îl mai recunoştea. Era un om pe care literalmente nu-l mai văzurăm niciodată până atunci. Un om cu faţa tensionată şi transfigurată şi care respiră mai repede şi mai greu decât ai fi crezut că e posibil, dar care în acelaşi timp pare – şi cuvântul ţi se va părea straniu în contextul acela, dar mi-l amintesc şi acum şi e singurul potrivit –, pare… în *extaz*. Înţelegi ce vreau să spun? Era cumva transpus la un alt nivel, într-un loc în care nu cred că mai fusese vreodată. Şi nu s-a oprit până n-a fost sigur că acea creatură e moartă.

A urmat o tăcere îndelungă.

— Ce era? întrebă Thomas pe un ton grav.

— Un şarpe-cu-clopoţei. Una din cele două specii veninoase care trăiesc la noi. Şi încă unul mare, de peste un metru şi jumătate.

— Şi urma să o muşte pe sora ta?

— Cine ştie? Dar evident că nu era un risc pe care tatăl meu să şi-l fi asumat. Dacă o muşca, ar fi murit, aşa că a făcut ce ar fi făcut oricine într-o asemenea situaţie: l-a ucis pentru a proteja o fiinţă iubită. A…

Ezită, îşi căută cuvintele, iar când le găsi, le rosti cu o claritate ritmică, melancolică:

— *A făcut ceea ce trebuia.*

Apoi adăugă, ceva mai meditativă:

— De fapt nu cred că ştia că ar fi capabil de aşa ceva. În orice caz, după aceea s-a schimbat. S-a schimbat cu totul. Vezi, aflase adevărul despre sine. Iar eu şi sora mea aflaserăm şi noi ceva. De-acum ştiam de ce e capabil.

Emily îl ţintui pe Thomas cu nişte ochi fermi şi întrebători până ce bărbatul se simţi nevoit să îşi întoarcă privirea.

— De atunci, spuse ea, am nutrit convingerea că dacă trebuie să aperi lucrul care ţi-e cel mai scump pe lume – copiii, familia, ţara, dacă se ajunge la asta –, nu trebuie să ai nici o limită în ceea ce eşti dispus să faci.

Îi zâmbi lui Thomas – cu un zâmbet oarecum alarmant, se gândi el – şi încheie:

— Zău c-ar fi trebuit să-i arzi un pumn în nas.

„Imediat după copacii aceia era un câmp frumos, care vara era plin cu gălbenele – din cele înalte, gălbenele-de-munte, aşa cred că se numesc. Un câmp imens, de un galben auriu. Nu trebuia decât să treci peste câmpul ăsta şi ajungeai înapoi la fermă.“

Gălbenelele îi ajungeau până aproape de mijloc. Thomas mergea încet prin ele, singur, lăsând râul şi pe Emily în urmă. Avea în mână harta şi mergea către punctul în care cineva, cu mai bine de o jumătate de secol în urmă, făcuse o cruce groasă cu creionul.

La marginea pajiştii era un gard dintr-un singur fir de sârmă întins între doi stâlpi de lemn. Thomas trecu pe sub sârmă şi merse mai departe. Aici pământul de sub picioarele lui era denivelat, ca şi cum odinioară ar fi fost arat. Conform hărţii, aici se găsea cândva un vast spaţiu deschis, dar

de-acum pădurea din jur începuse să îl invadeze. Ştia că se afla foarte aproape de locul unde se înălţase cândva ferma bunicului său.

Auzi paşi în urma lui şi se întoarse. Era Anneke.

— Bună, îi spuse el.

— Bună. Te deranjează dacă vin cu tine?

— Sigur că nu.

De fapt ar fi preferat să fie singur. Mintea începea să-i fie năpădită de prea multe senzaţii în după-amiaza asta. Povestea lui Emily îl luase prin surprindere – era ultimul lucru la care s-ar fi aşteptat din partea ei – şi îl tulburase profund. Avea nevoie de ceva timp ca să mediteze, dar nu mai putea amâna nevoia de a explora împrejurimile de-aici, de a scotoci după urmele îngropate ale istoriei familiei sale, pe care era convins că locurile acestea le conţineau. Iar acum, ca să pună capac la toate… Anneke. Purta aceeaşi rochie de vară bleu-pal pe care o purtase şi în seara în care fuseseră la Parc des Attractions şi la Oberbayern şi stătea aproape (foarte aproape), într-un fel care îi dădea impresia că aşteaptă ceva de la el. Ceva ce el nu ştia dacă îi putea oferi în acel moment. Chiar şi fără cuvintele de despărţire ale Clarei, Thomas ghicise că apariţia neaşteptată a lui Federico la picnic nu fusese altceva decât o diversiune, praf în ochi. Atracţia lui Anneke pentru el nu mai fusese niciodată atât de evidentă şi totul la ea – tinereţea, frumuseţea, pasiunea ei – ar fi trebuit să îi dea de înţeles că i se oferă un dar nepreţuit. Dar ceva îl reţinea încă.

— Când ne-ai adus aici… ai avut un motiv, nu? spuse în cele din urmă ea. Unul care ţine de familia ta.

— Da. Aici a locuit mama mea.

— Aici?

— Cred că stăm chiar în acel loc.

Se uită în jur.

— Crezi că e posibil ca aici să fi fost cândva o fermă? Chiar dacă nu a mai rămas nimic din ea?

— Nu ştiu. Cred că da. Ce s-a întâmplat cu ferma?

— A fost incendiată de nemţi.

O porni spre cel mai apropiat pâlc de copaci, cu privirea coborâtă în pământ, în căutare de indicii. Anneke îl urmă.

— Au ajuns aici în 1914. August 1914. În apropiere se aflau două oraşe pe care aproape că le-au distrus: Aarschot şi Leuven. În Aarschot au ucis mai multe persoane, inclusiv primarul, fiul acestuia şi alţi membri ai familiei lui. În Leuven…

— Ştiu. Au distrus biblioteca. Sute de mii de volume. Este o poveste celebră în Belgia.

— Într-o zi, în timpul primelor atacuri, au adunat oamenii din Aarschot şi s-au gândit să îi pună să mărşăluiască până în sud, în Leuven. Fără nici un sens. Cred că au făcut-o doar ca să îi terorizeze. Trebuie să fi trecut pe undeva foarte aproape de aici. Familia mamei mele ştia că urmau să vină. Şi ştia la ce să se aştepte. Soldaţii germani s-au purtat fără nici un pic de ruşine ori milă. Tinerii belgieni erau împuşcaţi tot aşa, fără nici un motiv, în afară de bănuiala nemţilor că li se vor opune. Femeile au fost… atacate şi ele. O poveste îngrozitoare, absolut îngrozitoare… S-a hotărât ca mama şi bunica să încerce să scape, deşi ele urau ideea că trebuie să îi lase pe ceilalţi acolo. S-au gândit că dacă ajungeau în Anglia, aveau şanse foarte mari să scape. Au plecat pe biciclete, dacă îţi vine să crezi! În toiul nopţii. Nu ştiu nimic despre călătoria lor – mama nu mi-a povestit niciodată. Ştiu doar că după câteva săptămâni au ajuns la Londra.

— Şi bunicul tău? A fugit şi el?

— Nu. Nu l-au mai văzut niciodată. Nici pe fraţii bunicii.

Thomas oftă şi se uită neputincios în jur. Ce era de văzut aici? Ce urme rămăseseră?

— Mama ta ţi-a vorbit mult despre zilele când trăia aici?

— Nu prea. Era fiică unică. Ştiu că a fost foarte fericită. Tatăl ei era bogat şi prosper. A învăţat la şcoala din satul Wijgmaal, în josul râului. Îşi

amintea cum mergeau la Leuven în zilele de târg. Undeva pe aici (arătă către câmp) era un hambar unde ţineau fânul şi unde se juca împreună cu unul din prietenii ei din sat, un băiat pe nume Lucas. Nici de el nu mai ştie nimic.

— Poate găsim ceva aici, spuse Anneke, îngenunchind şi smulgând iarba înaltă. Trebuie să fie ceva… Cărămizi sau o fundaţie.

— Nu.

Thomas clătină din cap. Se aplecă, o luă de braţ şi o ajută cu blândeţe să se ridice în picioare. Senzaţia pe care pielea ei goală şi caldă i-o lăsă sub degete îi stârni un fior brusc – trecător, nepotrivit, ce trebuia alungat.

— N-ai ce să vezi aici. Hai. Să mergem. Ăsta e-acum un loc trist.

Cum se întorceau spre râu, se opriră în câmpul cu gălbenele. El îi întinse lui Anneke aparatul de fotografiat şi o rugă să îi facă o poză, aşa cum îi ceruse mama lui. Soarele care îl lumina din spate îi transforma părul într-un halou luminos, umbrindu-i faţa. Liniştea momentului a fost tulburată pentru scurt timp de un avion care zbura la joasă înălţime pe deasupra lor, pregătindu-se să aterizeze la Melsbroek. Thomas se străduia să zâmbească în faţa aparatului de fotografiat.

Thomas nu mai mersese pe bicicletă de ani de zile, de pe vremea când pedala singur (nu avea fraţi sau surori şi îşi petrecuse toată copilăria singur) pe drumurile de ţară de pe lângă Leatherhead – asta pe vremuri, în vremurile de dinainte de război. La început se temu că şi-a pierdut condiţia fizică şi că cele două însoţitoare ale lui îl vor umili, lăsându-l în urmă, dar temerile lui se dovediră neîntemeiate. Drumul era plat, ei pedalau cu uşurinţă şi pe la ora şapte, când se apropiară dinspre nord de periferia Bruxelles-ului, încă se mai simţea plin de energie.

Şi mai era ceva ce uitase despre mersul pe bicicletă: era un stimul extraordinar pentru minte. Abia dacă remarcă peisajul de ţară prin mijlocul căruia pedala – şi care era, oricum, destul de tern şi neinteresant.

În schimb, toate întâmplările complicate din ultimele ore, frânturile de conversaţie, privirile, gesturile, relaţiile schimbătoare, toate începură să-i devină mai clare. Se gândi la declaraţia simplă pe care i-o făcuse lui Emily – „Căsnicia mea s-a încheiat“ – şi la faptul că adevărul ei gol-goluţ, irefutabil, nu mai putea fi ignorat. În acelaşi timp însă, în acea după-amiază se întâmplase ceva surprinzător: depresia care planase asupra lui toată săptămâna părea să se fi risipit. Deşi rănit şi demoralizat de infidelitatea Sylviei, nu se mai simţea zdrobit. Într-un fel ciudat, nedorit, aproape şocant, se simţea chiar… eliberat. Oare nu era posibil să privească această schimbare ca pe o oportunitate şi nu ca pe un impediment? Luni de zile se plânsese în sinea lui, în taină, de lanţurile căsniciei. Începuse să se simtă ca un puşcăriaş închis în celula de la marginea oraşului pe care şi-o crease singur. Şi iată: o şansă de eliberare, o ocazie să o ia de la capăt. Da, va fi dureros. Era legat emoţional, prin legături foarte strânse, de Sylvia şi, desigur, de fiica lui. Iar divorţul era un stigmat îngrozitor: o vreme va trebui să îndure dezonoarea şi ruşinea. Şi, cu toate acestea, nu mai exista cale de întoarcere. Vizita de astăzi în locul unde fusese ferma bunicului său îl învăţase măcar atâta lucru: că nu avea nici un sens să încerci să regăseşti trecutul, să revii la momentele de fericire pierdute, în căutarea unor relicve, a unor suveniruri consolatoare. După cum îi spusese mama lui, „Ce-a fost a fost“.

Chiar în clipa aceea Thomas luă o curbă şi îl zări înaintea lui: Atomiumul. Emily şi Anneke pedalau împreună, una lângă alta, la vreo douăzeci de metri în faţă, iar globurile strălucitoare de aluminiu din monumentul suprarealist al lui André Waterkeyn se vedeau între ele, încadrate de ele. Soarele înserării strălucea şi se răsfrângea în curbele şi elipsele construcţiei zvelte şi masive, ce se înălţa arogantă peste vârfurile copacilor din parcul Expoziţiei. Thomas se opri din pedalat şi, ţinând gura deschisă, lăsă bicicleta să alunece liberă mai departe, convins de-acum de semnificaţia acestui tablou: era propriul său viitor – seducător, ispititor,

inimaginabil până acum în liniile şi contururile sale iluminate din toate părţile de străfulgerări sclipitoare, clarvăzătoare, de lumină şi, mai presus de toate, modern, irezistibil şi nemaiîntâlnit de modern. Un viitor pe care avea acum ocazia să îl împărtăşească ori aici, în Europa, cu Anneke, ori, poate, în îndepărtata Americă, în compania mai sălbatică şi mai nestatornică a lui Emily.

Aşadar, totul era rezolvat. De-acum nu îi mai rămânea decât să facă o alegere simplă.

1. „Vino/veniţi să vedeţi“ (în neerlandeză, în orig.).

Excelentă treabă, Foley!

Luni după-amiază Thomas lucra în biroul din spate al pavilionului britanic. Acum mai bine de o săptămână, când li se adusese imensul computerul cu tranzistori de la Universitatea din Manchester – înlocuitorul nefericitei copii a maşinii ZETA în rolul de cel mai prestigios produs ştiinţific expus –, acesta venise însoţit de o broşură stufoasă, scrisă într-un jargon ştiinţific încâlcit. Sarcina lui era să scurteze textul broşurii la patru-cinci sute de cuvinte scrise într-o engleză simplă, care ulterior să fie imprimate pe un afiş mare, spre lămurirea publicului larg. De asemenea, trebuia să aibă grijă ca afişul să fie tradus în trei sau patru limbi diferite.

Telefonul sună. Thomas oftă şi se gândi să îl ignore. Nu era biroul lui, deci apelul nu era pentru el, aşa că avea toate şansele să ajungă să dea o tură de cinci minute sau chiar mai mult prin pavilion, încercând să transmită cuiva un mesaj. Nu îi plăcea să fie distras astfel. Dar după vreo zece ţârâituri, fermitatea lui se prăbuşi.

— Bună ziua. Pavilionul britanic de la Bruxelles.

— Bună ziua. Aş putea vorbi cu domnul Foley, vă rog? Domnul Thomas Foley.

La început Thomas nu recunoscu vocea, însă recunoscu tonul autoritar specific şi sări fără să vrea în picioare, îndreptându-şi cravata, înainte de a răspunde:

— Ah… da, domnul Foley la telefon.

— A! Minunat! Domnul Cooke la telefon.

— Domnul Cooke? A, bună ziua, domnule! Ce surpriză! Cum… cum e vremea la Londra?

— De unde vrei să ştiu, Foley? Sunt la Bruxelles.

— La Bruxelles?

— Exact. Ca şi domnul Swaine. De fapt ne bucurăm de ospitalitatea Britanniei chiar în acest moment. Te afli cumva prin apropiere? Trebuie să discutăm.

Thomas îşi părăsi imediat lucrul şi o luă pe scurtătura deja familiară, ocolind lacul ornamental până la pub. Dintr-un motiv neînţeles, inima îi bătea cu putere. Poate că nu îşi dăduse seama până acum că unul din multele lucruri de care se bucurase cel mai mult la Expo ’58 fusese distanţa de sute de kilometri pe care o crease între el şi şefii de la BCI. Dar oare ce căutau ei aici? O inspecţie inopinată, presupuse el. Totuşi se rugă la toţi dumnezeii ca în după-amiaza asta domnul Rossiter să fie treaz şi Shirley să îşi facă treaba ca de obicei, ţinând totul sub control.

Domnul Cooke şi domnul Swaine stăteau la o masă de două persoane şi păreau în toiul unui prânz întârziat. Domnul Cooke îşi înfuleca friptura cu cartofi prăjiţi cu multă plăcere, în timp ce domnul Swaine se juca absent cu bucata de cod pané. Thomas băgă de seamă că avea sprâncenele îmbrobonate de sudoare.

— A, Foley! spuse domnul Cooke. Te rog să iei loc. Trage-ţi un scaun. Poate că doamna aceea drăguţă de la bar ţi-ar putea aduce ceva de băut.

— Mulţumesc, domnule. De regulă nu beau după-amiaza.

— Foarte înţelept din partea ta. Mă bucur să aflu asta, Foley. Ei bine, e extraordinar să vedem în sfârşit totul aici, pe viu! Britannia e, cu certitudine, o mare atracţie pentru toată lumea.

— Da, domnule, în ultimele săptămâni am făcut treabă excelentă aici. Când aţi ajuns la Bruxelles?

— Am aterizat ieri. A venit şi doamna Cooke. Împreună cu doamna Swaine, desigur. Cred că în clipa asta experimentează deliciile din Belgia Veselă. Îmbină utilul cu plăcutul, cum ar veni.

— Minunat.

— Da, ceva mai devreme am urcat toţi patru într-una din telecabinele alea. O panoramă impresionantă! Mă tem că din pricina asta domnul Swaine e un pic cam verde la faţă. Se pare că nu se omoară după înălţimi. Bănuiesc că o să ne ferim de vârful Atomiumului. Ai urcat acolo?

— Da, de mai multe ori.

— O structură stranie, după părerea mea. Dar oamenilor pare să le placă. Fiecare cu ale lui şi aşa mai departe.

— Exact.

— Oricum, azi-dimineaţă am vizitat pe îndelete pavilionul britanic. Totul pare bine pus la punct. Domnul ăla, Gardner, o fi el mai ciudăţel, dar de priceput se pricepe. Ce-i al lui e-al lui. Clădirea arată minunat, iar exponatele merg ca unse. Păcat de povestea cu ZETA, dar cred că am reuşit să ne eschivăm fără să ne facem prea tare de râs. Se pare că în numărul de săptămâna asta din gazeta aia de scandal a sovieticilor există o menţiune cam acidă legată de subiect. Aşa este?

— Da, cred că da.

— Ei, probabil că n-avem ce-i face. Măcar ziarele au scris frumos despre pavilionul nostru. Vedeta Expoziţiei, zic unii. Ştii ce le place la noi? Zic că nu ne luăm prea în serios. Că ştim să râdem de noi înşine, că ştim cum să încasăm o glumă. Ciudat, nu-i aşa? Atâta ştiinţă, tehnologie, cultură şi istorie, dar în cele din urmă tot cu drăguţul de umor britanic o scoatem la capăt. Cred că asta trebuie să ne servească drept lecţie, tinere Foley.

— Sunt convins că aveţi dreptate, domnule.

— Nu sunteţi de aceeaşi părere, domnule Swaine? Vai de mine! Trebuie să îmi cer scuze pentru colegul meu. Se pare că i-ar face bine o gură de aer proaspăt şi o ceaşcă de ceai bun şi tare. Hai, Ernest, renunţă la peştele ăla, pentru numele lui Dumnezeu!

Domnul Swaine lăsă din mână cuţitul şi furculiţa şi îşi şterse sprâncenele cu unul din şervetele de hârtie de la Britannia.

— Îmi pare nespus de rău, zise el. E din cauza căldurii din locul ăsta, a aglomeraţiei şi a nenorocitei ăleia de telecabine.

— Cât despre pub, continuă domnul Cooke, aruncând o privire dezaprobatoare în direcţia domnului Swaine, am citit câteva comentarii din cartea de oaspeţi. Foarte impresionant. Note maxime pentru servire şi atmosferă. Locul este curat, arată bine, mâncarea e, din câte scriu toţi… adecvată, iar personalul e cu siguranţă foarte priceput. Şi pentru că tu eşti cel care a supravegheat operaţiunea, cred că este şi meritul tău. Excelentă treabă, Foley!

— Vă mulţumesc, domnule, spuse Thomas, înroşindu-se de plăcere.

— Acestea fiind spuse, eu şi domnul Swaine avem convingerea că am luat decizia potrivită.

După ce tăcu răbdător o vreme, Thomas întrebă:

— Decizie, domnule?

— Exact. Recent s-au făcut câteva schimbări de personal acasă, la Londra. Tracepurcel a fost racolat săptămâna trecută de Afacerile Externe. Ne-a cam lăsat cu deficit de personal, iar în acest moment credem că ne-ai fi mai util în ţară, pe Baker Street, decât aici.

Thomas se uită când la unul, când la celălalt, şi simţi cum îl cuprinde panica. Era clar ce voia să spună domnul Cooke, dar, cumva, mintea lui refuza să asimileze informaţia.

— Te trimitem acasă, Foley, zise domnul Cooke, spunând în sfârşit lucrurilor pe nume. La finele săptămânii. Înapoi în sânul familiei, acolo unde ţi-e locul.

Ca o prinţesă

Dragă domnişoară Hoskens, scrise Thomas.

După ce cântări câteva momente propoziţia, o tăie şi scrise *Dragă Anneke*. Da, era mai bine. Mult mai potrivit. Trebuia să încerce să nu pară atât de rece. Ştia că acesta era adesea cusurul lui.

Dragă Anneke,

Atunci când o să citeşti scrisoarea asta, probabil că eu voi fi deja înapoi în Londra. Angajatorii mei de la Biroul Central de Informaţii au decis că nu mai am prea multe de făcut la Britannia sau la Expo ’58.

Aş vrea să profit de ocazie ca să îţi mulţumesc pentru toate…

Pentru toate… ce? Thomas puse caietul jos şi se uită prin cabină, chinuindu-se să-şi găsească inspiraţia. Stătea aşezat pe unul din paturi. Era vineri seara şi peste o oră şi ceva avea întâlnire cu Emily la Britannia. Zborul spre Londra la care avea rezervare era programat la nouă dimineaţa. Era ultima lui noapte aici. Era oare, înainte de toate, o laşitate din partea lui să îşi ia rămas-bun de la Anneke în scris în loc s-o facă personal? Nu neapărat. Conştiinţa lui era curată în privinţa asta. I-ar scuti pe amândoi de o scenă stânjenitoare.

Aş vrea să profit de ocazie ca să îţi mulţumesc pentru toate orele fericite pe care le-am petrecut în compania ta.

Nu-i rău. Dar, zău aşa, „ore fericite“? Cum ar putea îmbunătăţi partea asta?

Orele minunate…

Orele de neuitat…

Orele a căror amintire o voi preţui cu drag în anii ce vor urma…

Groaznic. Şi când te gândeşti că îşi câştiga traiul din scrisul pentru public!

Sper că dacă vei avea vreodată ocazia să vii la Londra…

Nu, mai bine nu. Nu avea nici un rost să prelungească agonia. Şi, pe lângă asta, în noua lui stare de iubire nebunească (pentru că Thomas îşi dădu seama că se îndrăgostise subit şi fără speranţă de tot ce era american), nu se mai vedea locuind prea multă vreme la Londra. Întrezărea noi orizonturi.

Cel mai bine era să scrie simplu şi la obiect. Dar, în acelaşi timp, afectuos. La urma urmei, nu se întâmplaseră prea multe între ei. Expresia pe care o folosise cu luni în urmă în explicaţia oferită lui Tony – „prietenie serioasă“ – rămânea şi acum cea mai bună descriere. Era convins că Anneke vedea lucrurile la fel. Probabil că exact asta fusese şi pasagerul moment electrizant de intimitate pe care şi-l imaginase între ei sâmbăta trecută, când stăteau împreună în câmpul cu gălbenele: un produs al imaginaţiei lui.

Thomas îşi împinse un deget între pielea gâtului şi gulerul cămăşii. Se făcuse infernal de cald. Aerul fusese din ce în ce mai umed pe întreg parcursul săptămânii şi nu s-ar fi mirat dacă în curând s-ar fi pornit o furtună. Poate chiar la noapte. Între timp, cum simţea nevoia de mai mult aer curat, luă stâlpul de lemn din colţul cabinei şi se folosi de el pentru a deschide complet lucarna. Însă temperatura nu se modifică prea mult.

Luă din nou caietul şi începu să scrie. Nu mai avea nici un rost să se chinuie atâta cu scrisoarea asta. Trebuia să o trateze ca pe orice alt text scris la termen şi adresat unui public anume. Avea experienţă cu genul ăsta de lucruri. Şi, oricum, era mai important să înceapă să se gândească la ce o să-i spună lui Emily.

În seara aceea, când intră în Britannia, Thomas îşi dădu seama că era ultima oară când călca în acel loc. Peste două luni, când Expoziţia avea să

se termine, pubul urma să-şi înceteze existenţa – sau cel puţin aşa presupunea el. Dacă exista cumva vreun plan ca pubul să fie păstrat sau amplasat altundeva, lui nu i se spusese nimic despre aşa ceva. Se uită cu atenţie în salonul principal. Era aglomerat şi zgomotos, ca de obicei, şi, deşi cele mai multe conversaţii se purtau în engleză, distinse cel puţin alte trei limbi vorbite la diferite mese. Domnul Rossiter se afla în spatele barului central şi număra banii mărunţi pe tejghea, timp în care mai lua câte o înghiţitură nu foarte furişă din paharul de whisky aşezat alături. Shirley făcea tot ce putea pentru a servi clienţii, răspunzând în acelaşi timp atenţiilor lui Ed Longman, care în ultimele zile părea să se ţină mereu după ea. Macheta aeroplanului Britannia atârna încă în tavan, ameninţând să pocnească peste cap orice ins mai înalt de un metru nouăzeci care ar fi trecut pe sub ea. În ultimele patru luni aici fusese casa lui Thomas, dar astă-seară deveni conştient, mai mult ca niciodată, de efemeritatea şi strania fragilitate a ei. Cum a fost posibil ca viaţa lui să fie modificată atât de radical de experienţele din interiorul unui loc care, în esenţă, era un miraj? Un loc care în curând urma să fie închis, demontat şi, într-un final, demascat drept himeră, cum, neîndoielnic, şi era?

Cuprins încă o dată de senzaţia stranie că era singura persoană adevărată care trecea printr-o încăpere plină de stafii, Thomas merse direct la bar, o rugă pe Shirley să-i prepare două pahare de martini, iar apoi reuşi să găsească o masă suficient de retrasă într-un colţ, aproape de intrarea principală. După numai două minute Emily se ivi în uşă, căutându-l din priviri. Thomas îi făcu semn cu mâna şi, în timp ce fata se apropia, cu chipul luminat iarăşi de acel zâmbet radios, neschimbător, se gândi: „Ei bine, *ea* pare cât se poate de reală“. (Asta până când îşi aminti, desigur, că era acelaşi zâmbet pe care îl afişa mecanic în fiecare zi pentru spectatorii activităţilor sale pseudo-casnice din pavilionul american.)

— Iată-te, dragule! spuse ea, sărutându-l pe obraz şi trăgându-şi scaunul, pentru a se aşeza lângă el. Nu cred că ai avut prevederea să

comanzi o băutură şi pentru mine.

— Ba da, spuse Thomas. Shirley trebuie să o aducă acum.

— Eşti un înger, zău! Acum chiar am nevoie de una.

Se instală confortabil în scaun şi se lansă rapid într-o poveste lungă despre grupul de savanţi vest-germani care veniseră la pavilion în acea zi, îi puseseră tot felul de întrebări din ce în ce mai tehnice şi mai complicate despre motorul care acţiona aspiratorul şi apoi se simţiseră foarte ofensaţi când ea susţinuse insistent că nu ştia răspunsurile.

— Până la urmă s-au dus să se plângă şefului meu, spuse ea. Sinceră să fiu, în zile ca asta nu îmi doresc decât să mă întorc în Manhattan. Cumva, până şi şomajul pare preferabil.

— Ia o ţigară, îi spuse Thomas. O să te-ajute să te relaxezi.

— Mulţumesc. Eşti un înger. Ţi-am mai spus-o până acum?

— Da, dar nu mă deranjează dacă o repeţi.

În timp ce îşi aprindeau ţigările, Shirley se apropie cu o tavă argintie, pe care stăteau în echilibru două pahare de cocteil.

— Poftim, spuse ea. Din partea casei, firește, domnule Foley. În seara asta puteţi să beţi cât vreţi.

— Mulţumesc, Shirley, eşti foarte amabilă.

— Nu mi-a venit să cred când domnul Rossiter mi-a spus că n-o să mai fiţi aici. Britannia nu va mai fi la fel fără dumneavoastră!

— Ce-nseamnă asta? întrebă Emily, întorcându-se incisivă spre el. Pleci?

Thomas oftă.

— Mă tem că da. Autorităţile superioare de la Biroul Central de Informaţii mi-au dat ordin de marş.

— Dar când?

— Mâine-dimineaţă.

Thomas a fost uşor dezamăgit de efectul pe care l-au avut cuvintele lui asupra lui Emily. Fata părea să le fi înţeles doar pe jumătate. Din cine ştie

ce motiv, ochii ei o urmăriră pe Shirley, care se întorcea la bar cu tava ei argintie.

— Deci acum înţelegi de ce am insistat atât să bem ceva în seara asta aici, continuă el.

— Hm? Da, înţeleg. Dar este o veste şocantă, Thomas, foarte şocantă. Tocmai când ajunseserăm să ne cunoaştem atât de bine.

— Ştiu. Momentul este complet aiurea, din punctul meu de vedere.

— Îţi voi duce îngrozitor dorul, dragul meu. Adică, Dumnezeu mi-e martor, mai sunt câteva feţe destul de prietenoase pe-aici…

Thomas luă o înghiţitură de martini şi amestecă gânditor în pahar cu măslina de la capătul băţului de cocteil. Ştia că va trebui să îşi aleagă cu grijă următoarele cuvinte: erau printre cele mai importante pe care avea să le rostească vreodată în viaţă. Nu era în joc numai fericirea lui personală – deşi în momentul de faţă ea era cu siguranţă principala preocupare a minţii lui. Dar mai rămânea şi problema nu întru totul neglijabilă a trebii pe care ar fi trebuit s-o facă pentru domnul Radford şi domnul Wayne. Deschise gura şi tocmai era pe cale să vorbească, când îşi dădu seama că Emily era din nou cu privirea aţintită în altă parte. Îl urmărea acum pe domnul Longman, care ieşise din Britannia şi se îndepărta grăbit în direcţia lacului ornamental.

— Domnişoară Parker! insistă totuşi el. Emily… mă întreb dacă… prietenia noastră a devenit atât de strânsă încât să îţi pot pune o întrebare care într-un alt context ar părea nelalocul ei.

— Poftim? spuse Emily, întorcându-se către el cu cel mai luminos şi mai dezarmant zâmbet al său. Adică am auzit aproape tot ce-ai spus, dar nu sunt sigură că am înţeles. Suna ca o replică dintr-un roman de Henry James.

— Da, poate că ar trebui să mă exprim… mai direct. Foarte bine. Sâmbăta trecută, în mica noastră excursie…

— Care mi-a făcut atât de multă plăcere…

— Ţi-am împărtăşit câteva amănunte din viaţa mea personală. Mă întrebam acum dacă ai vrea… ştii tu, să faci acelaşi lucru.

— Acelaşi lucru?

— Da. Mă întrebam dacă n-ai putea… Uite, o să fiu cât de direct pot, domnişoară Parker, şi să le ia naiba de consecinţe! Ceea ce voiam să ştiu este dacă… eşti liberă, cum ar veni? Există vreun bărbat în viaţa ta?

Dar, din câte se părea, nici acum nu se bucura de întreaga ei atenţie. Emily zărise încă o persoană cunoscută, care se pregătea să se aşeze singură la o masă de lângă ei: domnul Cerski.

— A, Thomas, uite, e Andrei!

Îi făcu acestuia cu mâna şi strigă în semn de salut:

— Iu-huu! Domnul Cerski!

Acesta întoarse privirea spre ei şi le zâmbi, aruncându-le o privire politicoasă şi întrebătoare, la care Emily îi răspunse făcându-i semn să vină şi abia apoi se gândi să îl întrebe şi pe Thomas:

— Nu te deranjează dacă stă cu noi, nu-i aşa, dragule?

El nici nu apucă să răspundă, căci domnul Cerski se şi apropie de masă, radiind de bucurie la vederea acestei întâlniri neaşteptate.

— Ei, ei, ei! spuse el, trăgându-şi un scaun. Nu arată asta ce-i mai bun şi mai bun în modul britanic de viaţă? Nu-i asta exact ceea ce ar trebui să se întâmple când intri într-o cafenea britanică? Primul lucru pe care îl vezi să fie doi vechi prieteni… Sper că îmi permiteţi să stau câteva minute cu voi, nu?

— Desigur, spuse Thomas, rostind cuvintele pe cel mai glacial ton posibil. Vrei să bei ceva?

— Martini! spuse Andrei. Cât de rafinaţi şi sofisticaţi sunteţi voi doi! Eu, ca om din popor, am gusturi mai degrabă proletare. Sunt sigur că Shirley îmi va aduce băutura mea obişnuită imediat ce va observa că am sosit.

Se întoarse spre bar şi îi prinse privirea lui Shirley. Aceasta îi făcu un semn din cap.

— Spune-mi, Thomas, de ce tot aud că ai de gând să ne părăseşti?

— Cum e posibil să fi aflat deja? întrebă Emily. Abia ce mi-a spus.

— Ah, veştile circulă repede la Expo ’58, spuse Andrei. Mai ales o veste importantă ca asta. Pleci mâine, e-adevărat?

— Perfect adevărat.

— Ei bine, te asigur că ţi se va duce dorul. Sfaturile tale din ultimele săptămâni au fost nepreţuite, de-a dreptul nepreţuite! Chiar spuneam deunăzi…

Se întrerupse când Shirley veni iar la masa lor, aducând o halbă de bere amăruie Britannia şi inevitabila pungă de chipsuri Smith’s „Salt’n’Shake“.

— Domnişoară Knott, aduceţi cu dumneavoastră tot ce e mai bun în viaţă, spuse Andrei, cuprinzând-o de după mijloc. Spuneţi-mi că atunci când se termină Expoziţia, o să veniţi cu mine la Moscova, o să-mi fiţi soţie şi o să vă dedicaţi nevoilor mele, oferindu-mi delicatesele britanice pe o tavă de argint ori de câte ori am să le cer.

— Ah, domnule Cerski! Mi-aţi mânca sufletul şi mai multe nu.

— Spune-mi, întrebă Andrei, luând punga de chipsuri, mă înşel eu sau pungile astea s-au făcut mai mari?

— Nu vă înşelaţi, spuse Shirley. Am primit un transport special. Acestea sunt noile pachete gigant.

— Pachete gigant! repetă Cerski, minunându-se. Uimitor! Şi eu, care credeam că nu se poate mai bine de-atât. Nu există cumva o expresie englezească care zice „Lucrurile bune vin în porţii mari“?

— Porţii mici, spuse Thomas.

— Aha. Mulţumesc.

— Să mă anunţaţi dacă mai doriţi ceva, le spuse Shirley celor trei. Cum am spus, în seara asta totul e din partea casei.

Thomas o privi îndepărtându-se şi mai luă, morocănos, o gură de martini. Era deja iritat că Andrei venise la masa lor, tulburând atmosfera de intimitate care se înfiripa între el şi Emily. Era şi mai iritat că pe Emily nu părea să o deranjeze şi mai ales că nici măcar nu părea conştientă că se înfiripa ceva între ei. Dar ce a urmat a fost chiar şi mai rău: cu discreţie, dar fără să lase loc de îndoială, Emily îşi întorsese scaunul dinspre el către domnul Cerski. Ba se mai răsuci şi ea către acesta. Practic, îi întorcea spatele lui Thomas! Se aplecă spre rusul cel chipeş, cu bărbia cuibărită în palme, zâmbindu-i şi privindu-l drept în ochi. Lui Thomas nu îi venea să-şi creadă ochilor sau urechilor.

— Andrei, susură ea, bosumflându-se într-un stil copilăresc, care nu-i stătea în fire, dar eu am crezut întotdeauna că *eu* o să merg cu tine la Moscova!

— Desigur, îi răspunse el. Sper că nu m-ai luat cumva în serios. Mă ştii doar: îmi place să glumesc cu fetele.

— Dar, dar uneori vorbeşti serios, alteori nu. Cum poate o fată să facă diferenţa?

— Diferenţa e destul de simplă, îi răspunse el. Când vorbesc cu *tine*, e serios.

Emily chicoti şi roşi.

— Dar, la drept vorbind, continuă el, în realitate *tu* eşti cea care mă tachinează. Ştiu că nu ai veni niciodată cu mine. La sfârşitul Expoziţiei, când vei pleca acasă, mă vei uita cu totul. Eşti mult prea ataşată de ţara ta şi de cultura ta.

— Nu-i adevărat.

Emily luă un chips, pe care îl ronţăi visătoare şi cumva gânditoare, fixându-l în continuare cu privirea pe Andrei. Thomas o privea uluit. Era pentru prima oară când vedea un pachet de chipsuri folosit ca instrument de seducţie.

— Mi-aş dori foarte mult să îţi văd ţara… Piaţa Roşie, teatrul Balşoi, Palatul de Iarnă din Sankt Petersburg…

— Te rog, Leningrad, o corectă Andrei.

— Desigur, ştiu că nu e peste tot aşa. Îmi dau seama că îmi fac, probabil, o imagine idilică despre această ţară…

— După părerea mea, majoritatea vesticilor au o imagine care nu e îndeajuns de idilică. Nu trăim chiar toţi în mizerie.

— Serios? Păi, povesteşte-mi despre apartamentul tău, de exemplu. E confortabil?

— Trăiesc foarte modest, pe măsura statutului meu de umil lucrător în domeniul jurnalistic.

Thomas pufni. Emily şi Andrei se întoarseră, îl priviră o clipă, după care îşi reluară discuţia.

— Păi, da, traiul modest are, desigur, calităţile lui, spuse Emily. Dar eu, personal, găsesc că din când în când un pic de lux nu strică. Tu ce zici?

— Până la un punct, accceptă Andrei. Da, până la un punct recunosc că da.

— De exemplu… spuse Emily, uitându-se peste umăr, ca să vadă dacă Thomas era atent şi, cum se vedea clar că era, se apropie şi mai mult de Andrei, ca pentru a-l exclude intenţionat pe britanic din acest schimb de replici. Locuinţa în care am fost cazată e teribil de dărăpănată. Şi ştii ce fac uneori, când începe să mă deprime?

— Nu, spuse Andrei, care părea tot mai fermecat de ea cu fiecare clipă care trecea. Ce faci?

Emily luă o mână de chipsuri, pe care şi le îndesă în gură. Surprins, Andrei o imită.

— Păi… iau legătura cu tatăl meu, iar el îmi trimite de acasă bani cu care… mă răsfăţ.

— Te răsfeţi?

— Da, mă cazez la hotelul Astoria – de fapt chiar într-unul din apartamentele nupţiale –, îmi pregătesc o baie fierbinte, îmi comand caviar şi şampanie în cameră şi pentru câteva ore mă simt… ca o prinţesă.

— Ca o prinţesă… Sună minunat.

Domnul Cerski mai luă o gură de chipsuri.

— Şi eşti absolut singură când faci asta?

— Da, absolut singură, spuse ea, îndesându-şi din nou degetele în pungă.

— Şi, întrebă Andrei, pescuind ultimele chipsuri rămase, apoi împăturind punga (conform obiceiului său ciudat) şi punând-o într-unul din buzunarele interioare ale sacoului, când intenţionezi să te răsfeţi din nou în felul ăsta extravagant?

— În seara asta, spuse Emily. De fapt chiar am cheia de la apartamentul nupţial aici.

Scoase din poşetă o cheie atârnată de sigla grea de alamă a unui hotel scump. O ridică şi o bălăngăni pe dinaintea ochilor lui Andrei. Thomas îi privea în continuare, nevenindu-i să creadă, şi tocmai era pe punctul de a spune cu voce tare cât de scandalizat era, când fu împiedicat în ultima clipă de o voce cunoscută şi jovială, ce i se adresă în engleză:

— Salutare, Foley! Mă gândeam eu că dau peste tine aici.

Thomas se întoarse. Era domnul Carter de la Consiliul Britanic.

— Vrei să vii o clipă cu mine până la bar? Suntem aici câţiva tipi de la Consiliu. Vrem să îţi urăm un călduros la revedere, *bon voyage*… genul ăsta de aiureli.

— A, păi…

Thomas se uită neajutorat la Emily şi Andrei. Era limpede că nici unul din ei nu se împotrivea în vreun fel plecării lui.

— Bine, da. Foarte amabil din partea voastră. Dar s-o facem repede…

— Desigur, bătrâne.

Domnul Carter îl bătu pe spate şi îl conduse la bar, unde se văzu silit ca în următoarele zece minute să se alăture unei conversaţii ce nu îl interesa absolut deloc, împreună cu un grup de funcţionari de la Consiliul Britanic cu care nu avea nimic în comun, în timp ce bea o bere de care nu avea absolut nici un chef. Când trecură cele zece minute, se uită spre masa din apropierea intrării, masa despre care cu puţin timp în urmă crezuse că o să fie decorul serii lui romantice împreună cu Emily, şi văzu îngrozit – deşi, în contextul dat, nu extraordinar de surprins – cum Emily ieşea din Britannia împreună cu Andrei.

— La naiba… mormăi el ceva cam tare.

Îşi puse paharul pe jumătate gol pe tejgheaua barului, fără ca măcar să-i ceară scuze bărbatului care tocmai îi spunea ceva, şi sări jos din scaunul înalt de bar. Tocmai dădea să pornească pe urmele lor, când domnul Carter îşi aşeză blând, dar autoritar, mâna pe umărul lui.

— Foley, eu aş zice să nu pleci încă. Nici nu ţi-ai terminat băutura.

— Nu contează, spuse Thomas. Ai văzut ce s-a întâmplat? Ai văzut că domnul Cerski şi domnişoara Parker au plecat împreună?

Domnul Carter dădu din cap că da.

— Uite ce e, îmi pare teribil de rău. Mă tem că ai pierdut deja.

— Da, dar nu e vorba doar de asta. Nu îl putem lăsa… adică nu trebuie să i se permită…

Era prea complicat de explicat.

— Ideea e, Carter, că aici e mai mult decât pare la prima vedere.

Dar, ca de obicei, domnul Carter era imperturbabil. Părea să ştie întotdeauna mai mult decât s-ar fi aşteptat Thomas.

— Ei, nu-ţi face griji. Las’ pe mine. O să mă asigur că… cei responsabili de asta vor afla ce se întâmplă.

Thomas rămase locului, indecis, timp în care un grup gălăgios de turişti portughezi trecură pe lângă el, înghiontindu-l în drumul lor spre

bar. Domnul Carter se dădu la o parte, ca să le facă loc, iar apoi îi oferi lui Thomas un ultim sfat binevoitor.

— Dacă aş fi în locul tău, aş merge să-mi fac bagajele, spuse el. Sau poţi să rămâi aici, cu noi, şi să te chercheleşti bine. Faci cum vrei – dar eu ştiu sigur ce-aş face dacă aş fi în locul tău.

Cel mai uşor lucru din lume

Până la urmă Thomas îşi dădu seama că nu mai voia să bea nimic. Se plimbă singur vreo oră, două, prin parcul Expoziţiei, luându-şi rămas-bun de la câteva locuri dragi. Apoi îşi aduse aminte că încă nu îi trimisese scrisoarea lui Anneke.

În timp ce mergea pe Avenue de Belgique către Grand Palais, aerul era încărcat de huruitul îndepărtat al tunetelor, dar ploaia încă nu se pornise. Thomas traversă pentru ultima oara (cum îşi reaminti el abătut) Place de Belgique, luând-o către Hall d'Accueil.

Sala era încă deschisă, lustrele străluceau puternic, iar prin uşile de sticlă Thomas vedea o mulţime de oameni care mergeau încolo şi încoace prin spaţiul amplu al recepţiei. Locul se transformase cu adevărat în oraşul care nu doarme niciodată. La intrarea în hol se opri şi se uită în urmă pe Avenue de Belgique, către Atomium, cu cele nouă sfere ale sale luminate puternic, ca nouă promisiuni sclipitoare pentru un viitor mai bun. Era simbolul a tot ce sperase să găsească la Expo '58. Nu îi venea să creadă că aventura lua de-acum sfârşit şi că se sfârşea atât de dezamăgitor şi de neprevăzut. Emily şi Andrei! Până la urmă, împreună! Şi în realitate Andrei nu a fost nevoit să facă nimic, nici măcar să pocnească din degete, pentru a o ademeni pe Emily. Femeia i se aruncase literalmente în braţe. Incredibil. Se transformase în câteva minute, chiar în faţa lui Thomas, dintr-o femeie inteligentă şi independentă într-o gâsculiţă uşuratică (da, era un cuvânt bun – cu atât mai mult cu cât era specific american), care fluturase cu îndrăzneală cheile unei camere de hotel şi aproape că le aruncase în poala amantului său.

Lui Thomas i se strângea stomacul numai când se gândea la posibilele implicaţii ale dezastrului din această seară, la posibilele consecinţe ale deciziei lui Emily. Încercarea lui de a o ţine departe de Andrei eşuase. Îşi dezamăgise ţara. Şi îi dezamăgise şi pe aliaţii ei americani. Ce se va întâmpla acum? Nu avea nici cea mai vagă idee. În momentul de faţă pur şi simplu îl îngrozea să se gândească la nepriceperea pe care o dovedise când judecase firea oamenilor şi la fanteziile absurde şi nerealiste pe care le construise în jurul acelei femei în ultimele zile. Imagini cu ei doi locuind împreună într-un apartament luxos din New York, cu focul arzând în şemineu şi fulgii albi şi reci de zăpadă poposind pe ferestre în Manhattanul iernatic… Veri lungi petrecute într-o cabană de lemn de pe malul lacului Tomahawk, unde admirau apusul în timp ce preparau la grătar captura din acea zi, iar razele roşiatice ale soarelui dansau pe suprafaţa lichidă a lacului… Toate aceste imagini şi multe altele îi trecuseră prin mintea înfierbântată în ultimele săptămâni, de obicei la orele târzii, după miezul nopţii, cât încă adăsta între somn şi trezie, cu ideea infidelităţii Sylviei continuând să bată la porţile minţii lui surde şi cerând să fie recunoscută, acceptată…

— Thomas?

Se întoarse.

— Anneke?

Probabil că trecuse prin Hall d'Accueil ca să îşi schimbe uniforma, iar acum cobora scările, îndreptându-se spre Porte des Attractions, aşa cum urma să facă şi el în curând. Purta iarăşi rochia aceea de vară bleu-pal (devenea din ce în ce mai clar că era singura pe care o avea) şi ducea pe braţ un impermeabil gri. Îi zâmbi şi îi întinse obrazul ca să o sărute. El o făcu automat, fără să se gândească.

— Ce faci aici? îl întrebă fata.

— Păi, de fapt venisem să îţi las o scrisoare.

— Serios? Mi-ai scris o scrisoare?

— Da.

Thomas o scoase din haină. Deja se mototolise foarte tare.

— Ce scrie în ea?

Thomas era gata să i-o întindă. Apoi se răzgândi şi puse plicul înapoi în buzunar.

— Cred că ar trebui să îţi spun personal, zise el şi, luând-o de braţ, începu să meargă încet alături de ea pe Avenue des Attractions, cu umbra imensă a stadionului Heysel înălţându-se în stânga lor.

— Ce voiam să îţi spun, începu el, este că plec acasă.

— Te întorci la Londra? Când?

— Mâine-dimineaţă.

Anneke se opri locului şi se îndepărtă de el. Era şocată.

— Ştiu, spuse Thomas, e foarte brusc, nu-i aşa?

Dar nu asta o şocase pe fată.

— Şi voiai să îmi spui toate astea într-o scrisoare?

Thomas dădu din cap că da.

— Asta, spuse Anneke cu o reţinere blândă, nu ar fi fost o lectură tocmai plăcută.

— Ştiu. Acum înţeleg. Mă bucur că am dat de tine.

Continuă să meargă, iar Anneke îl urmă, dar fără să îl mai prindă de braţ.

— Să îţi spun ceva despre mine? spuse Thomas. Cred că sunt… un tip foarte confuz.

— Şi eu cred la fel, spuse Anneke. Mi s-a părut adesea…

Aici ezită. Urma să spună ceva îndrăzneţ, lucru care nu îi stătea în fire.

— De multe ori comportamentul tău faţă de mine mi s-a părut greu de înţeles. Ba chiar începuse să mă enerveze.

— Să te enerveze?

— Da. Am fost enervată pe tine. Intenţiile tale nu sunt niciodată clare. Mă inviţi la o petrecere, ieşi în oraş cu mine şi prietena mea, petrecem o

seară minunată împreună – petrecem mai multe seri minunate împreună –, dar apoi nu ştiu ce urmează să faci sau să spui. După care devii interesat de Emily, ceea ce pot înţelege, pentru că e foarte frumoasă, dar nici măcar nu eşti în stare să recunoşti asta, ci mă inviţi la o cină scumpă ca să îmi spui o poveste idioată, cum că domnul Cerski e spion şi doi bărbaţi ciudaţi, cu paltoane şi pălării, ţi-au cerut să ai grijă de ea şi să o aperi de el. Cel puţin Federico nu ar inventa niciodată o asemenea poveste. Cu el măcar e limpede ce intenţii are. Ne-am cunoscut abia de două săptămâni şi deja m-a cerut de două ori în căsătorie.

— Serios?

Thomas nu îşi putu reţine un zâmbet. Se priviră şi râseră. Tensiunea dintre ei se risipi o clipă, însă imediat Thomas o simţi instalându-se din nou.

— Uite, spuse el, în mare parte ai dreptate. Îţi datorez nişte scuze. Dar când o să mă întorc la Londra, o să încep să rezolv lucrurile. Multe se vor schimba în viaţa mea. Poate că o să-mi dau demisia şi o să mă mut în altă parte, poate chiar în altă ţară…

Când ajunseră la Porte des Attractions, se opriră.

Anneke spuse:

— De ce vorbeşti mereu despre viitor? Cum rămâne cu prezentul?

El nu îi răspunse.

— Nu sunt o puştoaică ruşinoasă, continuă ea. Aş vrea să nu mă mai tratezi aşa.

Se priviră îndelung. Apoi Anneke prinse între mâini faţa lui Thomas şi îl sărută apăsat pe buze. A fost un sărut lung, tandru, pasional. Iar apoi, după câteva clipe, când se sfârşi, rămaseră strâns lipiţi unul de altul, în timp ce ultimii vizitatori de la Expo ’58 treceau pe lângă ei, îndreptându-se spre lumea de afară. Anneke mângâie părul lui Thomas, îşi ridică privirea către el, zâmbindu-i cu acel zâmbet superb, deschis, generos, şi spuse:

— Vezi? Până la urmă nu-i aşa de complicat. E cel mai uşor lucru din lume.

Thomas se temea să nu fie oprit de sosia lui Iosif Stalin din ghereta de la intrare, dar Anneke avea o soluţie: se părea că în gardul de sârmă exista o gaură care dădea chiar spre Motel Expo, fapt bine-cunoscut de multe dintre însoţitoare. O găsiră fără prea mare greutate şi se strecurară prin ea fără să-i vadă nimeni.

În cabină Anneke aprinse veioza, timp în care Thomas trase perdelele. Lumina era dură şi neiertătoare, aşa că tânăra îşi scoase rochia peste cap şi acoperi cu ea abajurul, inundând încăperea cu umbre răcoroase, albăstrui.

După ce rezolvară cu asta, Thomas rămase în picioare şi o privi lung, în timp ce ea stătea întinsă pe patul lui, pe jumătate dezbrăcată în lumina de peruzea, aşteptându-l să se apropie. Se uitară îndelung unul la celălalt, savurând clipa, bucuria electrizantă a aşteptării.

Furtuna se apropia. Auzeau tunetele şi întrezăreau sclipirile fulgerelor, dar peste Motel Expo încă nu ploua. Căldura era însă înăbuşitoare. Pilota fusese aruncată demult pe podea. Thomas şi Anneke stăteau amândoi întinşi pe pat, dezveliţi, într-o înlănţuire fierbinte.

Ca de obicei, Thomas nu avea somn. Anneke respira încet şi regulat lângă el. Îşi imaginase adesea cum ar fi să stea întins aşa lângă Sylvia: nu într-o încăpere învăluită într-un întuneric respectabil, nu cu goliciunea ei ascunsă de privirile dezaprobatoare ale unui public inexistent în dosul straturilor de cearşafuri şi pături, ci exultând, fără ruşine ori pudoare, în realitatea intimităţii lor. Iar acum se întâmpla – numai că nu cu Sylvia, ci cu o cu totul altă femeie, una care nu era soţia lui. Pentru Thomas era o constatare şocantă şi, în acelaşi timp, triumfală. Adevărul e că nu se crezuse în stare de aşa ceva. Întoarse capul ca să se uite la Anneke, simţind un val de afecţiune pentru femeia care făcuse ca totul să pară atât

de uşor, care i se dăruise cu atâta dezinhibare şi generozitate în seara aceasta. Îi atinse părul cu buzele. Fusese o mişcare abia perceptibilă, însă, probabil, căldura răsuflării lui fusese de ajuns pentru a o trezi, căci ea înălţă capul, ochii îi clipiră şi fata îi zâmbi somnoroasă, apoi se lipi şi mai tare de el.

— Încă nu ţi-e somn? îl întrebă.

— Încă nu, îi răspunse el. Dar sunt foarte fericit.

— Şi eu, spuse Anneke, depunând un sărut uşor pe buzele lui.

După câteva clipe tânăra adormi iar. Thomas mai rămase o vreme întins, ţinând-o în braţe şi bucurându-se de ritmul constant al respiraţiei ei, de apăsarea uşoară a sânilor fetei pe pieptul lui, după care se desprinse cu grijă din îmbrăţişare şi se ridică în picioare. Merse la baie, se spălă pe dinţi şi stătu aşezat câteva minute pe vasul de toaletă. I se păru mai neobişnuit – şi mai eliberator – decât oricând să facă toate aceste lucruri complet gol.

Dintr-odată de undeva se auziră un bubuit – un duduit de tunet, poate – şi un ţipăt timid, dar inconfundabil, de alături. Thomas alergă în dormitor şi o găsi pe Anneke cocoţată în vârful patului. Îşi strângea rochia la piept în aşa fel încât să-şi acopere cât mai mult din trup, iar lumina aspră a veiozei rănea privirea.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Thomas.

— Am văzut o lumină, spuse Anneke. Acolo, adăugă ea, arătând spre lucarna din tavan.

— Un fulger?

— Nu ştiu. Poate. Dar s-a auzit şi un zgomot, ca şi cum ar fi căzut ceva de pe acoperiş.

Thomas îşi trase repede pantalonii pe el, deschise uşa cabinei şi rămase în prag aşa, cu pieptul gol, uitându-se în susul şi în josul aleii dintre rândurile de clădiri. Preţ de o clipă se gândi că s-ar putea ca Anneke să fi avut dreptate şi că auzea şi el un zgomot înăbuşit: nişte paşi ce se

îndepărtau. Dar zgomotul se risipi curând şi era prea întuneric ca să distingă ceva.

Mai rămase câteva minute acolo, respirând greu, până ce simţi primii stropi de ploaie pe palma întinsă a mâinii.

După ce încuie uşa, se întoarse înapoi în pat. Sub cuvertură, Thomas şi Anneke alunecară în cele din urmă într-un somn agitat abia pe la ora patru, cu numai trei ore înainte de momentul când trebuia să sune ceasul. Auzind prin vis ploaia torenţială de vară ce izbea neobosită în streaşină, Thomas o luă drept vuietul publicului din Aula Mare, ce aplauda la scenă deschisă, în timp ce Ernest Ansermet revenea pe scenă în faţa orchestrei Suisse Romande pentru a face încă o reverenţă triumfătoare.

S-a terminat demult

Datorită diferenţei de fus orar dintre Belgia şi Anglia, avionul de ora nouă al lui Thomas ateriză pe aeroportul din Londra fix la 8.45 – cu cincisprezece minute înainte de a fi decolat.

Ajunse acasă la unsprezece şi ceva, târând după el cele două valize ticsite. Bătu la uşa din faţă, dar nu îi deschise nimeni. Descuie singur uşa.

Casa era cufundată în linişte. Îşi lăsă valizele pe hol şi stătu câteva minute la masa din bucătărie, ascultând clipocitul ţevilor de apă şi zumzetul intermitent al noului frigider, care se pornea şi se oprea automat.

Thomas deveni curând nerăbdător. Ceea ce trebuia să facă la uşa de alături nu era deloc plăcut şi dorea să termine cât mai repede. Nu avea nimic de câştigat dacă mai aştepta un minut.

Ieşi din casă şi o porni cu paşi apăsaţi pe aleea din grădină care ducea la uşa din faţă a lui Sparks. Măcar de data asta – poate pentru că mintea îi era înceţoşată de nesomn sau pentru că era încă pătruns de fiorul nopţii petrecute cu Anneke – Thomas nu era tulburat nici de cea mai mică urmă de îndoială în privinţa acţiunilor sale. Sângele i se urcase la cap şi urma să facă exact ceea ce îl îndemnase Emily să facă: o să-i tragă lui Norman Sparks un pumn în nas. Era tocmai ce merita porcul ăla.

Sună la uşă, dar trebui să aştepte mult până ce i se deschise. În cele din urmă zări prin geamul mat al uşii din faţă o siluetă ce se apropia încet de el. Era Judith, sora invalidă a domnului Sparks. Era înfăşurată într-un halat subţire de bumbac cu un model înflorat, iar chipul ei afişa obişnuitele pete de paloare. Îl privi clipind, ca şi cum ochii nu îi erau obişnuiţi cu lumina zilei.

— Bună dimineaţa, domnişoară Sparks. Mă întrebam dacă fratele dumneavoastră are timp să discutăm câteva minute.

— Îmi pare rău, domnule Foley, dar e plecat la atelierul auto. Îşi repară maşina. Sunt sigură că nu mai întârzie mult. Doriţi să îl aşteptaţi?

— Nu, mulţumesc. Tocmai m-am întors de la Bruxelles şi nu am vorbit încă nici cu soţia mea.

— În regulă, atunci să-i spun să treacă pe la dumneavoastră?

— Da, dacă sunteţi amabilă.

Dezumflat, Thomas se întoarse agale acasă – aruncând în zadar o ultimă privire insistentă către uşa din faţă a familiei Sparks – şi intră în bucătărie ca să pună ceainicul pe foc. Era acolo de numai câteva minute, când auzi cum uşa se descuie şi se deschide larg. Era Sylvia, care se chinuia să treacă pragul şi să intre pe hol cu căruciorul lui Gill, ducând în acelaşi timp cumpărăturile într-un coş greu de nuiele. Cele două valize din drum nu îi uşurau deloc efortul.

Thomas ieşi din bucătărie, iar când ochii li se întâlniră pentru prima oară, se lăsă un moment de tăcere iscoditoare. Trecuseră aproape două săptămâni de când Thomas descoperise infidelitatea soţiei lui şi în tot acest timp nu schimbaseră decât câteva cuvinte la telefon, miercuri seara, când o sunase ca să o anunţe, scurt şi politicos, că urma să se întoarcă acasă la sfârşitul săptămânii. Thomas îşi zise că era, evident, ofensată din pricina a ceea ce trebuie să i se fi părut o răceală inexplicabilă din partea lui, doar că el simţea ceva mult mai grav decât o simplă ofensă – şi cu mult mai mult temei.

— Bună, scumpule, îi spuse Sylvia. Te-ai întors deja!

— Da. Nu puteai să mă aştepţi?

— Credeam că o să ajungi peste cel puţin o jumătate de oră.

O eliberă pe Gill din centura căruciorului şi o puse pe podea. Fetiţa începu să se îndrepte către tatăl ei cu un mers legănat şi nesigur, ridicând

privirea spre el, dar fără ca pe chip să-i apară vreun semn clar că l-ar recunoaşte. Thomas o ridică în braţe şi o sărută.

— Bună, mititico, îi spuse. Ce mai faci?

Sylvia se strecură pe lângă soţul ei, care îşi legăna fiica în braţe în uşa bucătăriei, şi puse coşul de cumpărături pe masă, oftând din greu.

— Unde ai fost? întrebă Thomas.

— La magazin.

— Da, văd.

— Dacă faci ceai, vreau şi eu o ceaşcă.

Fără să îl privească, femeia începu să scoată cumpărăturile din coş: conserve de legume, cutii de supă, câteva felii de şuncă gata împachetate la supermarket, câteva pachete de cârnaţi. Când le văzu, lui Thomas i se strânse inima la gândul că trebuia să revină la dieta britanică. Îl debusola şi răceala cu care fusese întâmpinat. Pur şi simplu nu mai putea suporta nici o clipă o asemenea atmosferă. Era momentul să înceapă procesul lung şi dureros al rezolvării problemei.

— Sylvia, spuse el, lăsând-o uşor pe Gill înapoi pe podea, trebuie să discutăm ceva. Ceva foarte important.

— Serios? întrebă Sylvia, încă ocupată cu despachetatul.

Se pare că fusese şi la farmacie, pentru că acum scotea din coş pudră de talc pentru nou-născuţi, pastile împotriva migrenei şi lapte de magneziu.

— Nu ştiu cum să-ţi spun asta, începu Thomas. Mi-e greu. Aşa că o să fiu cinstit şi direct. Ştiu că nu ţi-a fost uşor cât am fost plecat. Poate că a fost egoist din partea mea când am decis să…

Se întrerupse brusc şi, apropiindu-se de masa din bucătărie, luă o cutiuţă din coşul Sylviei şi se uită la ea, ţinând-o în mâna întinsă, de parcă ar fi fost un obiect străin.

— Doamne Dumnezeule, femeie! Ce-i asta? Acum îi faci şi cumpărăturile lui Sparks? întrebă el.

Sylvia părea să nu aibă nici cea mai vagă idee despre ce vorbea. Thomas ridică obiectul infam – o cutie de plasturi pentru bătături Calloway – şi i-l flutură pe sub nas.

— Ce vrei să spui? întrebă ea. Astea nu sunt pentru Norman. Sunt pentru mine.

Thomas tăcu brusc. Îi trebui aproape o jumătate de minut pentru a-şi recăpăta darul vorbirii.

— Pentru tine? De când ai tu bătături?

— De vreo câteva luni. Sunt sigură că ţi-am spus odată că toţi cei din familia mea au. Norman mi le-a recomandat pe astea, pentru că şi el are aceeaşi problemă. De fapt… parcă erai aici în dimineaţa când am vorbit despre asta.

Thomas se aşeză la masă, privind în gol.

— Da, spuse el. Da, eram aici.

— De-atunci îi folosesc şi eu… Din mai sau iunie, mi se pare.

Se auzi un ciocănit în uşă.

— E deschis! strigă Sylvia şi peste câteva clipe – inevitabil – faţa binevoitoare şi linguşitoare a vecinului lor se ivi în uşa bucătăriei.

— Bună dimineaţa! ciripi domnul Sparks. Şi bine ai venit acasă, Thomas! Sylvia mi-a spus că ai fost chemat înapoi la post. Ce păcat! Adio, Bruxelles, bună ziua, Tooting. De-acum nu te mai plimbi printre *les belles dames de Belgique*. Cred că o să-ţi ia ceva timp până o să te obişnuieşti. Spune-mi, ce voiai să discuţi cu mine?

Thomas ridică încet privirea şi îşi privi vecinul îndelung, fără răutate, fără furie, fără gelozie, fără enervare, fără nimic altceva în afara unei senzaţii teribile de amorţeală, care îl cuprinse din cap până în picioare. Era adevărat că nasul domnului Sparks cerea în continuare şi cu insistenţă un pumn. Dar el nu mai putea face nimic în privinţa asta.

— Ştii, spuse el pe un ton atent, calculat, măsurat, am uitat cu totul ce voiam să discut cu tine. Mi s-a şters complet din minte. Tot ce ştiu este că

mă simt dintr-odată… foarte obosit.

— Aha! spuse domnul Sparks, chicotind în felul său obişnuit, jignitor de conspirativ. Nici nu mă mir. Doar e dimineaţa de după noaptea de ieri[1], nu? Ei, mă tem, bătrâne, că de-acum trebuie să revii la realitate. Să revii la jugul căsniciei. La criminalul program de la nouă la cinci. Sărmanul de tine, nici nu mă mir că arăţi atât de posomorât! Petrecerea s-a terminat demult.

Vara englezească nu durase prea mult. Thomas şi mama lui stăteau pe o bancă de pe Box Hill, aproape de punctul de belvedere de la Salomon's Memorial, şi tremurau în aerul umed al după-amiezii. Era o duminică cenuşie şi ceţoasă, iar ţinutul împădurit din faţă nici nu se putea vedea.

Cu toate astea rămaseră acolo şi continuară să privească amândoi în gol. De când Thomas i se destăinuise mamei sale şi îi ceruse sfatul, nici unul nu îl mai privise pe celălalt în ochi.

În cele din urmă Martha vorbi. Vocea ei, de obicei destul de plată şi lipsită de inflexiuni, era mai seacă şi de o răceală mai accentuată ca niciodată.

— Îmi pare rău, spuse ea, dar mie mi-e foarte clar ce trebuie să faci. Ai o soţie. Ai un copil. Asta înseamnă că ai îndatoriri şi responsabilităţi. Ce ai făcut tu în Belgia a fost o prostie imensă. O prostie din mai multe puncte de vedere. În primul rând oricine poate vedea că Sylvia nu ar face niciodată aşa ceva. Îţi este devotată cu totul. Nu mă întreba de ce, dar aşa e. Chiar şi după ce ai decis să o părăseşti vreme de şase luni tocmai când avea mai mare nevoie de tine, ea tot nu te-ar înşela vreodată. Deci asta a fost prima prostie: să tragi o concluzie atât de ridicolă. Şi ce încerci să-mi spui cu fata aia din Bruxelles? Că te-ai gândit cumva să laşi totul baltă aici şi să mergi să trăieşti împreună cu ea? În Belgia? Ţi-ai pierdut minţile cu totul? Ai măcar habar dacă ea îşi doreşte asta? Când mii de străini din toate colţurile lumii se strâng laolaltă, într-o atmosferă ciudată ca aceea, e

normal să se întâmple lucruri din astea prosteşti. S-ar putea ca exact acum ea să regrete ce aţi făcut. Îşi spune, probabil, că a făcut o prostie şi că aşa ceva nu trebuie să se mai întâmple vreodată. Şi are dreptate. Aşa că ascultă-mă bine: uit-o cu totul. Nu e importantă. Soţia ta e importantă. Copilul tău e important. Familia ta e importantă. Normal că acum eşti nefericit. Asta pentru că ai fost prost. Dar lucrurile se vor schimba. Sentimentul ăsta o să treacă.

Thomas lăsă capul în jos, timp în care pe lângă ei trecu o familie cu doi copii care alergau în zigzag dintr-o parte în alta, aruncându-şi unul altuia o minge albastră de plastic şi scoţând strigăte ascuţite de încântare şi de încurajare. Cuvintele mamei sale îl îndureraseră profund. Simţise fiecare repetare a cuvintelor „prost“ ori „prostie“ ca pe o palmă peste ceafă. Nu spuse nimic, ci pur şi simplu lăsă vorbele să se decanteze, să se aşeze, să îşi găsească locul şi poziţia potrivite. Când ridică din nou capul, familia aceea abia ce se mai vedea în depărtare şi Thomas mai auzea vag strigătele copiilor, ce îi amintiră de o întâmplare de demult: imaginea înceţoşată a unui alt moment când venise în acest loc împreună cu mama şi tatăl lui, pe vremea când era doar un băieţel. La un picnic? Da, trebuie să fi fost un picnic. Spre mirarea lui, acea excursie demult uitată, la care probabil că nu se mai gândise de vreo douăzeci, douăzeci şi cinci de ani, părea acum mult mai reală şi mai recentă decât picnicul de la Wijgmaal, ce avusese loc cu o săptămână şi ceva în urmă.

Ca şi cum i-ar fi citit gândurile fiului ei, Martha Foley coborî privirea pe fotografia pe care Thomas i-o adusese şi pe care o ţinea în poală.

— E o poză frumoasă, îi spuse ea. Ce drăguţ din partea ta că ai făcut ce te-am rugat! O s-o înrămez şi o s-o pun pe peretele din salon. Dar câmpul ăsta de gălbenele nu arată deloc aşa cum mi-l amintesc eu. Eşti sigur că te-ai dus în locul potrivit?

Nu putea să îi scrie lui Anneke de la el de acasă. Cum stătea la biroul din sufragerie, la multă vreme după ce Sylvia se dusese la culcare şi el se uita pierdut la hârtia de scrisori Basildon Bold, pe care cuvintele refuzau cu încăpăţânare să se aşeze, şi la stiloul ce arunca o umbră lungă pe foaie sub lucirea de chihlimbar a lămpii de citit, i se părea complet necinstit. Îi scrise, în schimb, la serviciu, a doua zi după ce reveni în birourile din Baker Street. Însărcinarea pe care o primise odată cu revenirea la Biroul Central de Informaţii nu avea aproape nimic incitant: trebuia să compună comentariul naratorului pentru un scurtmetraj despre consumul de alcool la minori. Ştia că nu se va putea apuca de lucru până nu scăpa de grija scrisorii.

Chiar şi după ce o termină de scris, tot nu era mulţumit de rezultat. Cum să fie? Totuşi o expedie miercuri dimineaţa de la oficiul poştal de pe Marylebone High Street.

Timp de aproape o lună nu primi nici un răspuns. Presupuse că nici nu avea să primească vreunul. Iar apoi el sosi, expediat pe adresa de la serviciu, împodobit cu exoticele timbre belgiene şi francat cu ştampila oficială de la Expo ’58.

Dragă domnule Foley,

Vă mulţumesc pentru scrisoare. A fost foarte amabil din partea dumneavoastră să îmi scrieţi şi să îmi explicaţi situaţia – exact ceea ce era de aşteptat din partea unui gentleman englez.

Dacă aşa simţiţi, sunt convinsă că e cel mai bine să uităm amândoi de cele întâmplate în perioada şederii dumneavoastră la Bruxelles. Nu vreau să vă fac să suferiţi în nici un fel şi nici să vă pun într-o postură stânjenitoare, ceea ce cred că în cazul dumneavoastră ar fi unul şi acelaşi lucru.

Vă asigur că din acest moment nu vă voi mai deranja în nici un fel.

De fapt, permiteţi-mi să împrumut de la cei doi prieteni ai dumneavoastră – misterioşii bărbaţi cu paltoane şi pălării – o expresie care ne-ar putea fi utilă în acest caz: „Această conversaţie nu a avut loc niciodată“.

Cu stimă, a dumneavoastră,

Anneke Hoskens.

1. Joc de cuvinte bazat pe sensul expresiei englezeşti *„the morning after the night before“*, care se referă la dimineaţa de după o noapte de beţie şi la mahmureala ce vine odată cu ea.

Nelinişte

Sylvia stătea în genunchi în faţa vasului de toaletă. Micul dejun cu Marmite[1] pe pâine îi venise înapoi pe gât. Era a treia zi la rând când i se întâmpla aşa ceva. Trase aer în piept, rupse câteva bucăţele de hârtie, îşi şterse buzele şi făcu o grimasă din cauza gustului amar, rânced, pe care îl simţea în gură.

Thomas era la biroul lui din Baker Street şi se simţea complet deprimat. Tocmai aflase două veşti. Una era că următoarea lui însărcinare era să redacteze o broşură despre pericolele consumului de alcool la volan: se pare că de-acum era primul numit la orice treabă care avea vreo legătură cu puburile, legile privitoare la alcool sau consumul de alcool în general. Cealaltă era că prietenul şi colegul lui, Carlton-Browne, fusese promovat într-o funcţie superioară celei pe care o avea el pentru meritul extraordinar de a fi scris scenariul pentru un film cu buget mare de informare a populaţiei despre măsurile care trebuie luate în cazul unui atac nuclear.

— Cred că o să mai avem un copil, îi spuse Sylvia în seara aceea, la cină.

— Cred că trebuie să îmi caut altă slujbă, îi spuse Thomas în noaptea aceea, în timp ce stăteau treji în pat, unul lângă altul, ţinându-se de mână sub cuvertură.

— Cred că ar trebui să ne mutăm, îi spuse ea a doua zi dimineaţa la micul dejun. Nu-mi place să locuiesc în Londra. Nu mi-a plăcut niciodată. Vreau să stau iar aproape de mama şi de tata.

Lucrurile au evoluat foarte repede. Thomas îi vorbi despre planurile lui unui coleg de serviciu, Stanley Windrush. Vestea se răspândi şi peste câteva zile Carlton-Browne îl abordă la cantină, oferindu-i nişte informaţii utile.

— Un tip pe care îl cunosc ştie un tip care zice că în regiunea centrală există o firmă care caută pe cineva la conducerea departamentului de PR. Pare a fi exact ce cauţi tu.

Firma cu pricina era un mare producător de piese auto atât pentru export, cât şi pentru piaţa internă. Avea sediul în Solihull, în centrul ţării, nu departe de Birmingham şi la doar câţiva kilometri de King's Heath, unde locuiau părinţii Sylviei. În dimineaţa zilei de joi, 16 octombrie 1958, Thomas luă trenul de la gara Euston şi ajunse cu promptitudine la interviul de la ora unsprezece. Pe la unsprezece şi un sfert i se dădu de înţeles că postul e al lui dacă îl doreşte. Nu i se cerură recomandări. Nu fu întrebat absolut nimic despre competenţele sale pentru postul respectiv. Directorul de la Resurse Umane îi spuse pur şi simplu lui Thomas că era „exact genul de persoană pe care o căutau".

Îşi petrecu următoarele câteva ore într-un mod destul de agreabil, vizitând birourile agenţilor imobiliari din zonă şi explorând împrejurimile pe jos. În realitate Birminghamul nu era nici pe jumătate atât de sumbru pe cât şi-l imaginase. În comparaţie cu Tooting, aceste suburbii din sud-est erau înverzite, liniştite şi aerisite. Cum mergea pe străzile largi, încadrate de copaci, prin apropiere de fabrica de ciocolată Cadbury din Bournville, şi se bucura de culorile toamnei iminente, nu îi veni deloc greu să se imagineze locuind aici: se văzu ducând-o pe Gill în dimineţile primăvăratice la autobuzul şcolii şi simţindu-i mâna încrezătoare ce o strângea tare pe a lui ori jucând fotbal duminică după-amiază cu fiul său pe terenurile de sport din apropiere (pentru că erau amândoi convinşi că or să aibă un băiat şi căzuseră de acord să îl numească David, după tatăl lui Thomas). Fu plăcut surprins să afle că aici îşi permiteau să cumpere un

teren mult mai mare şi să rămână şi cu un profit frumuşel în urma vânzării casei din Tooting. Cu banii pe care, foarte probabil, aveau să îi obţină din afacerea asta îşi puteau cumpăra şi o maşină încăpătoare, pentru întreaga familie.

Thomas ajunse la gara New Street suficient de devreme pentru a prinde trenul de Londra. Îşi cumpără un *The Times* de la chioşcul de ziare din gară şi se instală într-un compartiment gol de clasa a doua. Totuşi nu deschise ziarul, ci preferă să se uite pe fereastră, pierdut în fantezii pe jumătate închegate despre plăcerile vieţii de familie şi satisfacţia de a trăi ca un cetăţean respectabil şi demn de încredere din clasa de mijloc. Nu se plictisi de aceste vise plăcute cu ochii deschişi nici când trenul trecu de Rugby, moment în care uşa compartimentului se deschise brusc. Un tânăr în uniformă de funcţionar al Căilor Ferate Britanice se uită la el şi îl întrebă:

— Sunteţi domnul Foley?

— Da.

— Un mesaj pentru dumneavoastră.

Îi întinse lui Thomas o bucăţică de hârtie ruptă dintr-un caiet dictando şi plecă fără să aştepte vreun răspuns. Thomas despături biletul şi îl citi. Nu scria decât „Vrei să bei ceva?“

Se ridică precaut în picioare, luă exemplarul din *The Times* şi o porni pe coridor către vagonul restaurant. Şi acesta era gol – gol, cu excepţia unei singure mese, pe care fuseseră aşezate trei pahare de whisky. Trei pahare de whisky şi un pachet singuratic de chipsuri Smith’s „Salt’n’Shake“. Aşezaţi la una dintre laturile mesei şi înghesuiţi foarte tare unul în celălalt, pe banchetă stăteau domnul Radford şi domnul Wayne.

Când îl văzură, cei doi ridicară privirile, arătându-se absolut încântaţi şi surprinşi.

— Ia uite, domnul Foley!

— Ce surpriză!

— Să ne întâlnim tocmai aici!

— Tocmai în trenul ăsta!

— Dar stai jos! Aşa, bătrâne!

— Ia un loc, amice! Fă-te confortabil.

— Un whisky? Ne-am permis să comandăm pentru tine.

— Nu ştiu de ce, dar am avut senzaţia că o să-ţi faci apariţia.

— Un fel de presimţire, ştii.

Thomas se prăbuşi pe un scaun din faţa lor – desigur, surprins, dar, mai mult decât orice altceva, furios, constatând că încă îl mai urmăreau. Aceste personaje groteşti ţineau de o parte din viaţa lui pe care o considerase demult încheiată şi depăşită.

— Bună ziua, domnilor, fu tot ce spuse el, adunând în aceste cuvinte întreaga ostilitate de care se simţea capabil.

Se uită spre paharul de whisky, dar decise să nu se atingă de el.

— Nu e otrăvit, să ştii, spuse domnul Wayne pe un ton aproape ofensat.

Thomas împinse totuşi paharul din faţa lui.

— O ţigară? întrebă domnul Radford.

— Nu, mulţumesc, răspunse Thomas.

Se lăsase de fumat şi încerca să o convingă şi pe Sylvia să îi urmeze exemplul. (Deşi, ca o concesie, acceptase ca ea să fumeze în timpul sarcinii. La urma urmei, era o perioadă stresantă pentru o femeie, iar fumatul o ajuta să se relaxeze.)

— Aşa, spuse domnul Radford, aprinzându-şi ţigara cu o brichetă aurită, pe care i-o întinse apoi însoţitorului său. Am auzit că interviul de angajare de azi-dimineaţă a mers bine, aşa-i?

— Înţeleg, spuse Thomas. Deci încă îmi mai ascultaţi telefonul?

Domnul Wayne păru şi mai ofensat.

— Ascultă, bătrâne, noi nu facem genul ăsta de chestii.

— Ştii, nu suntem în Uniunea Sovietică.

— Păi, păreţi să ştiţi foarte multe despre ceea ce fac.

— Din interes amical, nimic mai mult.

— Voiam numai să ştim ce mai faci.

— La urma urmei, tu n-ai făcut nici un efort să ţii legătura cu noi.

— Nu ne-ai trimis nici măcar o carte poştală.

— Să ţin legătura? întrebă Thomas. De ce?

— Păi, nu ştiu… Poţi să zici că suntem sentimentali, dar mie mi s-a părut că am legat o… relaţie solidă acolo, la Bruxelles.

— Chiar aşa?

— Ei, oricum, ce-a fost a trecut, spuse domnul Wayne. Expoziţia aproape că s-a terminat. În weekendul ăsta toată lumea îşi strânge lucrurile şi pleacă acasă.

— Îndrăznesc să spun chiar că se va scrie despre asta în ziarul de luni, spuse domnul Radford.

Thomas nu le răspunse.

— Desigur, continuă domnul Radford, nu tot ce s-a întâmplat la Expo ’58 va fi relatat în ziare.

— Nici vorbă, spuse domnul Wayne.

Domnul Radford scutură din cap.

— De exemplu, povestea aia groaznică cu domnul Cerski. Slavă Domnului că nu a ajuns niciodată la ştiri.

— O poveste teribilă! confirmă şi domnul Wayne.

Thomas nu era încântat de felul cum sunau toate astea. Decise să muşte momeala.

— Domnul Cerski?

— Da. N-ai auzit ce i s-a întâmplat?

— Nu.

— Nu? Extraordinar!

— Ei! spuse Thomas, de-acum curios. Ce i s-a întâmplat?

— A murit, desigur.

— A murit?

— Da, bietul om. A făcut atac de cord.

— L-au găsit în apartamentul nupţial de la hotelul Astoria, preciză domnul Radford.

Pentru a lăsa vestea să îşi facă efectul, cei doi bărbaţi sorbiră din pahare şi se lăsară pe spate în scaune, cu un aer clar de satisfacţie amuzată, aşteptând reacţia lui Thomas.

— Dar acolo… spuse el în cele din urmă, pronunţând fiecare cuvânt încet şi cu grijă, acolo l-a dus Emily.

— Serios?

— Nu mai spune!

— Ştii despre asta chiar mai multe decât noi!

Thomas se aplecă spre ei, iar de data asta glasul lui nu mai reuşi să-i ascundă furia crescândă.

— Ei, haideţi! Spuneţi-mi ce aveţi să-mi spuneţi. Spuneţi-mi ce s-a întâmplat.

— Ei bine, nu sunt prea sigur că te putem ajuta, spuse domnul Wayne. Ce zici, Radford?

Domnul Radford clătină din cap.

— Teren nesigur…

— Gheaţă subţire…

— Şi totuşi…

— Pe de altă parte…

— Oricum, am avut deja încredere într-o oarecare măsură în domnul Foley.

— Aşa e, aşa e.

— Deja deţine anumite informaţii.

— Da, ai dreptate.

— Ah, tăceţi odată amândoi! spuse Thomas. Emily a avut vreun amestec în treaba asta? A fost implicată?

— Vreun amestec? repetă domnul Radford.

— Implicată? îl imită domnul Wayne.

— Păi, normal că are un amestec.

— Fireşte că e implicată.

— O ştii mai bine decât oricine.

— La urma urmei, şi tu ai avut un amestec.

— Şi ai fost implicat, dacă tot veni vorba.

— Ai jucat un rol în toată schema asta.

— Şi l-ai jucat foarte bine.

— De fapt am putea spune chiar că nu am fi reuşit fără tine.

— Ce schemă? întrebă Thomas. *Ce* nu aţi fi reuşit fără mine?

Domnul Radford şi domnul Wayne schimbară nişte priviri întrebătoare, ca şi cum îşi cereau unul altuia aprobarea de a-i dezvălui lui Thomas mai multe din acea taină. Când părură în sfârşit să se pună de acord, se aplecară în faţă, iar domnul Radford îşi începu povestea în şoaptă:

— Ei bine, a început chiar de la deschiderea expoziţiei. Încă din primele zile a devenit clar că există… scurgeri de informaţii din pavilionul american. Anumite date confidenţiale ajunseseră la sovietici. Aşa că americanii au venit şi şi-au stabilit tabăra în frumoasa casă bătrânească de ţară pe care ai vizitat-o, apoi au început să studieze situaţia.

— Aici a intrat în scenă domnişoara Parker.

— Înţelegi, ăsta nu e numele ei adevărat.

— Era, desigur, agent american.

— Dar ştiai deja asta.

— Nu? Păi, eu credeam că era evident.

— Cum să fie evident? întrebă exasperat Thomas. Mi-aţi spus că e o actriţă din Wisconsin.

— Ah, nu ar trebui să iei chiar de bune toate câte le spunem!

— Asta nu era decât acoperirea sub care lucra. Am presupus că ţi-ai dat seama şi singur.

— Oricum, n-a trecut mult şi, deşi nu a putut afla de unde se scurgeau informaţiile, şi-a dat seama că informaţiile ajungeau undeva.

— La domnul Cerski.

— Şi şi-a mai dat seama şi *unde* le primea.

— La Britannia.

— La Britannia?

— Da. În pubul tău drag. Acolo era locul de predare. Acolo se întâmpla totul.

Thomas nu se mai putu abţine: whisky-ul era prea tentant. Ridică paharul şi îl goli pe jumătate dintr-o înghiţitură. Simţea deja cum fiecare convingere pe care şi-o formase despre timpul petrecut la Expo ’58 se clătina şi se răsturna încet exact pe dos. O lume întreagă de prezumţii ajunsese acum cu susul în jos.

— Dar cum? întrebă el. Cum îi erau predate?

— A, păi asta era partea frumoasă, înţelegi?

— Ideea genială a întregii operaţiuni.

— Era limpede că aveau un complice.

— Pe cineva care le făcea treburile murdare.

— Şi presupun că ştii şi despre cine era vorba.

— Probabil că ai putea ghici.

Dar Thomas nu putu.

— Păi, era chelneriţa, înţelegi?

Se uită la ei cu ochi mari.

— Chelneriţa? Nu cred!

— Da, Shirley Knott. Chiar ea.

— Te-ai prins din prima, băiete.

— În sfârşit începi să te dumireşti.

Thomas se lăsă pe spătarul scaunului şi sorbi din pahar. Înarmat cu această nouă piesă esenţială din puzzle, începea să vadă cum se conturează imaginea de ansamblu.

— Bărbatul care îi transmitea totul, zise el, trebuie să fi fost americanul ăla care stătea tot timpul pe-acolo. Domnul Longman.

— Corect. Ei doi erau în cârdăşie.

— Băgaţi împreună în asta.

— Până peste cap.

— Amândoi membri ai Partidului Comunist, după cum s-a dovedit ulterior.

— Şi, desigur, ştii cum procedau?

— Marea lor artă.

— Ingeniozitatea lor diabolică.

— Ei bine, domnişoara Parker şi-a dat seama chiar în ultimul moment.

— Foloseau astea.

Domnul Radford ridică punga de chipsuri şi o ţinu în aer.

— Uite, spuse el, rupând punga. În fiecare din pungile astea e un pliculeţ albastru de hârtie pentru sare. Longman se folosea de funcţia lui pentru a ajunge la documentele din birourile pavilionului american, iar apoi le transfera pe microfilme, pe care le introducea într-unul din aceste pliculeţe şi i le pasa chelneriţei…

— …iar ea le strecura în pungile cu chipsuri pe care i le servea domnului Cerski.

Cei doi bărbaţi clătinară din cap, cuprinşi de o admiraţie sinceră.

— Genial!

— Înaltă clasă!

— Trebuie să recunoşti.

— Apoi, spuse domnul Radford, presărând sare pe chipsuri şi oferindu-le celor de la masă, situaţia a devenit extrem de critică. S-a

întâmplat într-o vineri după-amiază – întâmplător, în ultima ta zi la Expoziţie.

— Domnişoara Parker a aflat că dispăruse un nou document. De data asta unul important.

— Cel mai important dintre toate.

— Era un registru…

— O listă…

— Un index…

— Cu toţi agenţii americani care operează în prezent pe teritoriul rusesc.

— Erau cam cincizeci de nume…

— Adrese…

— Date personale…

— Şi dacă astea ajungeau în mâinile cui nu trebuia…

— …toţi cei de pe lista aia erau ca şi morţi.

— Cu toate astea, printr-un mare noroc…

— Nu tocmai… Adică fata a fost al naibii de deşteaptă şi s-a prins singură.

— Ai dreptate, bătrâne. În seara aceea, înţelegi, domnişoara Parker bea ceva cu tine la Britannia şi dintr-odată şi-a dat seama cum lucrau.

— Chelneriţa i-a dat punga domnului Cerski odată cu berea şi i-a spus ceva care a făcut-o pe domnişoara Parker să ciulească urechile.

— Ceva despre un „transport special“.

— Şi despre un „pachet gigant“.

— Şi atunci şi-a dat seama.

— Într-un moment de inspiraţie.

— O străfulgerare.

Thomas reveni cu gândul la seara aceea. Era adevărat: Emily lua pumni întregi de chipsuri, de parcă nu se mai sătura de ele. Pe moment

fusese uimit. Iar Andrei, la fel. A fost o cursă pentru punga aia: fiecare încerca să ajungă primul la pliculeţul de sare de pe fund.

— Aşa că… spuse domnul Radford, terminând paharul de whisky şi făcându-i semn barmanului să le mai aducă încă trei, acum îţi poţi da seama că se afla într-o dilemă.

— Domnul Cerski avea pliculeţul.

— Avea şi pliculeţul, şi punga.

— Avea şi pliculeţul, şi punga în buzunar.

— Avea şi pliculeţul, şi punga în buzunarul sacoului.

— Aşa că ea nu-şi putea permite să îl scape din ochi. Nici o clipă. Trebuia să îl recupereze de la el înainte ca el să-l poată da altcuiva.

— Şi aici şi-a arătat adevărata forţă.

— Materialul din care e făcută.

— Pentru că l-a dus cu ea la hotelul Astoria şi…

— Ei, restul îl poţi ghici.

— A făcut ce trebuia.

În timp ce barmanul le turna whisky în pahare, Thomas încercă să îşi aducă aminte unde mai auzise expresia aceea şi îşi dădu seama, cutremurat, că ieşise chiar de pe buzele lui Emily în ziua picnicului. Povestea aceea îngrozitoare pe care i-o spusese, despre tatăl ei, savantul cu fire blândă, care apucă o cracă de pe jos şi o foloseşte ca să lovească un şarpe-cu-clopoţei până îl ucide, adus într-o stare de violenţă frenetică de nevoia de a proteja viaţa fiicei sale. Oare fusese ceva de genul ăsta? Folosise forţa brută pentru a ucide un om? Sau îi trăsese un glonte în piept? Îi înfipsese un pumnal în inimă? Îl strangulase pe Andrei cu propria lui cravată? „Dacă trebuie să aperi lucrul care ţi-e cel mai scump pe lume“, îi spusese ea, „nu trebuie să ai nici o limită în ceea ce eşti dispus să faci“.

— S-a rezolvat uşor, îi spuse acum domnul Wayne pe un ton aproape (aproape) blând şi liniştitor. A avut o capsulă de cianură.

— Ştii că în ziua de azi îi dotează cu chestii de genul ăsta. Procedură standard, mi se pare.

— I-a strecurat-o în paharul de şampanie.

— Floare la ureche, dacă stai să te gândeşti.

Thomas chiar se gândi. Iar acum, în loc să şi-o imagineze pe Emily cu faţa schimonosită de furie şi dezgust, aplicând lovituri mortale în capul lui Andrei, se trezi pradă unei alte imagini: o amintire, o amintire cu Emily stând în faţa lui la barul din Aula Mare, uitându-se în paharul cu lichid galben, efervescent, şi spunând: „Ador şampania. Îmi place să privesc dansul bulelor în pahar“. Cu ochii strălucitori şi obrajii formându-i gropiţe când zâmbise. Nu era de mirare că Andrei fusese distras. Nu era de mirare că nu bănuise ce îl aştepta…

— Dar tot nu înţeleg, spuse el, înghiţind în sec, cum de am ajuns să fiu implicat în toate astea. Mi-aţi spus o grămadă de minciuni despre casa aceea şi, pentru că aşa m-aţi informat – sau, mai bine zis, dezinformat –, am început să mă port ca un idiot şi… nu înţeleg la ce v-a folosit aşa ceva.

— Dragul meu prieten, spuse domnul Wayne, te subestimezi.

— Rolul tău a fost absolut crucial.

— În ce sens?

— Ei bine, pentru că în toată operaţiunea a intervenit un moment când totul părea să meargă prost. Ruşii deveneau din ce în ce mai suspicioşi cu privire la acoperirea sub care lucra domnişoara Parker. Domnul Cerski ajunsese să o cunoască un pic cam prea bine şi începea să se întrebe dacă era într-adevăr o tânără actriţă naivă sau fiica celebrului profesor Parker din Wisconsin. Oamenii aceştia sunt programaţi temperamental să nu creadă nimic din ce li se spune…

— Nici nu-i o idee chiar aşa de rea, dacă stai să te gândeşti.

— Iar americanii ştiau cumva că trebuie să facă ceva ca să-l convingă. Sau să-l *re*-convingă, dacă vrei.

— Şi atunci ne-am oferit *noi* să te implicăm *pe tine*.

— Să mă implicaţi pe mine?

— Da. Să te implicăm ca s-o scoţi pe domnişoara Hoskens la cină în restaurantul de la pavilionul cehesc şi să îi spui exact ce voiam noi să-i spui.

— Şi exact ce voiam să audă domnul Cerski.

— Şi anume că Emily Parker se îndrăgosteşte de el.

Thomas se uită la domnul Wayne, la domnul Radford, apoi de la unul la celălalt şi în sfârşit începu să priceapă.

— Restaurantul acela… spuse el. Separeul acela… avea microfoane?

— Normal că avea.

— Şi voi ştiaţi că are microfoane?

— Normal că ştiam.

— Deci ştiaţi că… tot ce am spus acolo…

— Va ajunge direct la ruşi…

— Şi direct la domnul Cerski…

— La care şi voiam să ajungă.

— Simplu, spuse domnul Redford, desfăcându-şi palmele.

— Floare la ureche, spuse domnul Wayne, ridicând din umeri.

— Şi asta a fost tot? Tot ce voiaţi de la mine?

Dădură din cap la unison. Şi, pentru ultima dată, Thomas îşi aminti alte cuvinte, cândva misterioase, rostite de Emily. Cuvintele pe care i le spusese după concert, când îşi luaseră la revedere pe pasarela peste lacul din Parc d'Osseghem. „Ţi-ai făcut deja datoria", îi spusese ea. Iar apoi, când el protestase la auzul acestor cuvinte, adăugase: „Poţi să-ţi consideri misiunea îndeplinită".

Rămase multă vreme cu privirea aţintită pe fereastra trenului. Călătoreau prin Buckinghamshire, unul din ţinuturile cele mai prozaice ale Angliei, dar chiar şi acest peisaj, care nu se remarca prin nimic, părea frumos în această perioadă a anului, în soarele unei după-amiezi târzii. Thomas îşi dori să fi fost afară, într-unul din acele câmpuri, să simtă solul

umed şi primăvăratic sub tălpi, să respire aerul rece în locul fumului infect de ţigară de aici. Oriunde, numai să-l ajute să-şi limpezească mintea şi să-i ofere timpul şi spaţiul necesare să se gândească la tot ce aflase.

— În fine, spuse în cele din urmă domnul Radford, rupând tăcerea apăsătoare. Ideea este, bătrâne, că îţi suntem veşnic recunoscători pentru ajutor.

— Cum am spus, nu am fi reuşit fără tine.

— Şi de aceea am decis să îţi facem şi noi o mică favoare.

— Ce mică favoare? întrebă Thomas, întorcând privirea dinspre fereastră şi îngustându-şi bănuitor ochii.

Domnul Wayne tuşi.

— Păi, nu a trebuit să te chinui prea tare ca să primeşti noul tău post, nu-i aşa?

— Te-ai dus mai mult sau mai puţin la fix, din câte am înţeles.

Thomas nu le răspunse. Tăcerea lui păru să îi alarmeze.

— Măcar atât puteam să facem şi noi, zău aşa, adăugă domnul Wayne.

— Un mic semn al aprecierii noastre şi aşa mai departe, spuse domnul Radford.

Thomas îşi întoarse iarăşi privirea.

— Înţeleg, spuse el pe un ton cât se poate de sarcastic. Şi nu vreţi nimic în schimb, nu-i aşa? Aţi făcut-o numai din preaplinul inimilor voastre bune.

— Păi, spuse domnul Wayne, tuşind din nou, nu sunt tocmai convins că ar trebui să priveşti lucrurile *chiar* aşa.

— Doar ştii, în ziua de azi totul are un preţ.

— Nimic nu-i gratis, cum se spune.

— Aşa?

Îi privi sfidător şi acuzator.

— Ce vreţi de la mine?

— Stai aşa! Să nu intrăm în panică…

— Nu trebuie să ne batem capul cu asta…

— Suntem totuşi persoane rezonabile…

— În ciuda a ceea ce ţi-ai putea imagina, nu suntem nişte monştri…

— De fapt e foarte simplu. Firma la care o să lucrezi. Are multe afaceri peste hotare. Unele în blocul estic. Polonia, Ungaria, dar mai ales Cehoslovacia. Din când în când o parte a conducerii va merge acolo…

— În delegaţii comerciale şi aşa mai departe…

— Iar noi credem că sunt şanse destul de mari să te solicite să mergi cu ei.

— Iar atunci când mergi…

— Ei bine, s-ar putea să fie unele mici favoruri pe care ni le-ai putea face cât eşti acolo.

— Mici comisioane pe care ni le-ai putea face.

— Activităţi de rutină, care necesită un tip de încredere, aşa ca tine.

— Vezi tu, domnule Foley, ne place stilul tău.

— Ne place modul în care operezi.

— Simţim că putem avea încredere în tine.

— Şi crede-mă când spun că asta e o calitate rară în profesia noastră.

Thomas zâmbi bătăios şi scutură din cap.

— Îmi pare rău că vă dezamăgesc, domnilor, dar nu voi mai face nici un fel de „comisioane“ pentru voi şi nici alte „activităţi de rutină“. O dată a fost mai mult decât suficient, după părerea mea. Dacă aţi avut vreun rol în postul pe care l-am obţinut, vă mulţumesc din toată inima, dar acum aş vrea, vă rog frumos, să mă lăsaţi în pace să-mi văd de viaţa mea.

Îşi termină băutura, aşeză paharul pe masă şi dădu să se ridice.

— Sper că m-am făcut înţeles.

Domnul Wayne tuşi pentru a treia oară în ultimele câteva minute, după care întinse mâna spre servieta de sub masă. Între timp domnul Radford îşi puse mâna pe braţul lui Thomas, pentru a-l reţine.

— Numai o clipă, bătrâne, îi spuse el. Înainte să faci ceva pripit.

Thomas se aşează iar, şovăitor. Încercă să vadă ce scotea domnul Wayne din servietă. Păreau să fie nişte fotografii alb-negru – vreo douăsprezece –, dar nu avea cum să fie sigur, pentru că, în loc să le răspândească pe masă, domnul Wayne le desfăcu în evantai, ţinându-le întoarse cu spatele la Thomas, şi le lipi de piept, ca un jucător de bridge suspicios care a primit o mână foarte norocoasă.

— Să ştii că nu am vrut să facem asta, Foley… începu el.

— Dar, din păcate, nu ne laşi vreo alternativă, completă domnul Radford.

— Vezi tu, în noaptea în care domnişoara Parker îşi făcea datoria patriotică, ocupându-se de ameninţarea pe care o reprezenta domnul Cerski…

— Tu aveai, din câte se pare, alte activităţi în minte.

— Aveai, cred, o întâlnire cu domnişoara Hoskens…

— Cu care te-ai întors la Motel Expo…

— Unde, printr-o coincidenţă extraordinară, colegul nostru, domnul Wilkins…

— Ţi-l aminteşti pe Wilkins?

— …tocmai se plimba cu aparatul de fotografiat.

— Cam zbanghiu, bătrânul Wilkins…

— Un fel de lup singuratic…

— Totuşi face fotografii bune.

— Serios, Radford, numai uită-te la asta!

— Doamne sfinte! Nu lasă mare lucru în voia imaginaţiei.

— Nici asta.

Chicotiră amândoi.

— Trebuie să spun, Foley, că în problemele astea dovedeşti în mod cert o abordare imaginativă.

— Şi, aş adăuga eu, eşti un partener foarte talentat.

— Totuşi eu nu aş exagera cu genul ăsta de lucruri.

— Ţi-ai putea face praf spatele dacă nu eşti atent.

— Măiculiţă, dar asta ce mai e?

— Unde?

— Aici.

Domnul Wayne indică un detaliu într-una din fotografii, în timp ce domnul Radford îşi miji ochii, uitându-se mai atent.

— Ăsta-i Wilkins, cred. Şi-a pus degetul mare pe obiectiv.

— Aha.

Domnul Wayne aşează fotografiile pe masă şi spuse:

— Ei, în mare înţelegi şi tu care-i ideea. Ar fi o tragedie dacă soţia ta ar vedea vreuna din chestiile astea. O tragedie îngrozitoare. Probabil ţi-ar face ţăndări toată căsnicia.

— Desigur, un puritan ar putea susţine că ar fi trebuit să te gândeşti la asta înainte să te implici în toate aceste… mişculaţii.

Domnul Wayne puse înapoi în servietă toate fotografiile, cu excepţia uneia, după care se lăsă pe spătarul scaunului, cu mâinile încrucişate, zâmbindu-i în modul cel mai paşnic şi mai enervant cu putinţă.

— Apropo, spuse domnul Radford, întinzându-i lui Thomas unica fotografie rămasă pe masă, cu faţa în jos. Ne-am gândit că ţi-ar plăcea să o păstrezi pe asta. Ca suvenir.

Thomas luă fotografia şi o întoarse încet. Era o imagine cu Anneke singură. Probabil că fusese făcută la sfârşit – în timp ce el era în baie –, chiar înainte ca Wilkins să alunece din locul unde stătea cocoţat pe lucarnă şi să cadă la pământ, trezind-o cu un trosnet şi o bubuitură.

Se uită îndelung la ea. Dumnezeule, cât era de frumoasă când o priveai aşa, adâncită în somnul său liniştit, goală, departe de plasa de înşelătorii şi trădări ce se ţesea în jurul ei! Îl îndurera gândul că permisese – chiar şi fără s-o ştie – ca ea să fie folosită astfel. Şi îl îndurera şi gândul că nu avea să o mai vadă niciodată, că noaptea pe care o

petrecuseră împreună, noaptea aceea care se estompa tot mai repede în umbra duplicitară a memoriei, nu mai putea fi retrăită.

Ce-a fost a fost…

În timp ce el privea fotografia, domnul Wayne şi domnul Radford se uitară unul la celălalt, se înţeleseră dintr-o mişcare a capului, se ridicară în linişte (cu tact, s-ar putea spune) şi se îndepărtară. Înainte ca Thomas să ridice ochii – de-acum înceţoşaţi –, să şi-i frece cu podul palmei şi să se uite în jurul său în vagonul restaurant, cei doi se făcuseră deja nevăzuţi.

Mai târziu (de fapt după mulţi ani) avea să se întrebe de ce acceptase condiţiile lor, de ce se lăsase încolţit cu atâta uşurinţă. Ar fi fost mult mai simplu, mai rapid şi mai corect să le spună amândurora să se ducă dracului. Oare căsnicia lui merita cu adevărat salvată – şi cu un asemenea preţ? Căci lucrul care i se părea cel mai misterios în aventurile lui de la Expo ’58 nu era, la urma urmei, intriga neverosimilă în care fusese amestecat, ci fragilitatea confirmată a fidelităţii sale faţă de Sylvia din timpul acelor săptămâni. Pe măsură ce îmbătrânea, i se părea din ce în ce mai clar că dăduse dovadă de cruzime nu fiindcă se căsătorise cu ea, ci fiindcă rămăseseră căsătoriţi. Aceasta era de fapt marea nenorocire: că, din pricina nehotărârii lui, o condamnase la o viaţă de nelinişte.

1. Cremă din extract de drojdie, aliment tradiţional în Marea Britanie.

Hollahi hollaho

Duminică, 19 octombrie 1958, Expoziţia Internaţională de la Bruxelles s-a încheiat. La ora zece şi jumătate seara s-a organizat un spectacol de artificii, iar porţile expoziţiei s-au închis definitiv pentru public la ora două dimineaţa. După aceea, începând de luni dimineaţa, accesul le-a fost permis doar celor cu legitimaţii oficiale, iar camioanele, tractoarele şi maşinile de transport sosiră şi începură îndelunga activitate de demontare a pavilioanelor. Ele au fost apoi împrăştiate peste tot în Belgia – de fapt peste tot în Europa. Unele au fost transformate în şcoli, altele, în locuinţe temporare sau permanente. Restaurantul Praha din pavilionul cehesc a fost demontat şi reasamblat în parcul Letna din Praga, unde a fost folosit iniţial ca restaurant, iar ulterior a devenit clădire de birouri. Puţine construcţii rămaseră chiar la Heysel, deşi Atomiumul continua să stea acolo şi să fie deschis pentru public, doar că, pe măsură ce anii treceau, căzu inexorabil în uitare.

Luni, 20 octombrie 1958, Thomas îşi depuse demisia de la Biroul Central de Informaţii.

Luni, 1 decembrie 1958, Thomas începu să lucreze ca ofiţer de relaţii cu publicul la Phocas Industries Ltd., în Solihull, comitatul Warwickshire. Cu puţin timp înainte de Crăciunul din acel an, el, Sylvia şi Gill se mutară într-o casă de pe Monument Lane, stradă aflată pe Lickey Hills, dealurile de la marginea Birminghamului.

În mai 1959 Sylvia născu un băiat. Băiatul a fost numit David James Foley, după bunicii săi.

Pe 30 iunie 1960, la mai puţin de doi ani după închiderea Expo ’58, Congoul Belgian şi-a câştigat independenţa. Azi este cunoscut sub numele

de Republica Democrată Congo.

Luni, 26 martie 1962, un nou pub pe nume Britannia s-a deschis pe strada Townwall, la numărul 41, în Dover, comitatul Kent, pe locul fostului Wine Lodge. Conform publicaţiei *East Kent Mercury* (din 23 martie 1962), el a fost proiectat după „faimosul pub cu acelaşi nume care a fost construit special pentru Expoziţia Internaţională de la Bruxelles de acum patru ani“. Interiorul includea multe din obiectele prezente în Britannia originală, care fuseseră cumpărate la o licitaţie în Birmingham cu câţiva ani în urmă, iar unul dintre cele mai remarcabile obiecte era macheta unui aeroplan BOAC Britannia. A fost al doilea pub din Marea Britanie în care s-a servit bere brună amăruie, din cea anume creată de Whitbread în 1958 pentru Expoziţia Internaţională.

În 1963 Thomas călători la Bratislava, în Cehoslovacia, ca membru al delegaţiei comerciale de la Phocas Industries. A fost prima din multele călătorii întreprinse de el în ţările din blocul sovietic între anii 1960 şi începutul anilor 1970.

Pe 13 ianuarie 1967 *East Kent Mercury* informa că Britannia din Dover devenise „unul dintre cele mai cunoscute localuri din lume. În fiecare an mii de turişti de peste ocean vizitează Britannia pentru a vedea colecţia sa unică de machete şi litografii pe teme maritime“.

În octombrie 1970 domnul Edward Perry deveni noul administrator al Britanniei, moştenind slujba de la tatăl său. Peste cinci ani fiul său preluă localul în calitate de proprietar. În 1980 *Dover Express* comenta că strada Townwall, pe care se afla localul, era acum, „cu şoseaua sa dublă, de şase ori mai lată decât în trecut“.

Vineri, 4 mai 1979, Margaret Thatcher a devenit prima femeie premier a Marii Britanii.

Gill, fiica lui Thomas şi a Sylviei, s-a căsătorit în 1983, la vârsta de douăzeci şi şase de ani. A avut două fiice, Catharine (născută în 1984) şi Elizabeth (născută în 1987).

Joi, 9 noiembrie 1989, guvernul Germaniei de Est a anunţat că din acel moment toţi cetăţenii din R.D.G. puteau să viziteze Germania de Vest şi Berlinul de Vest. Grupuri de nemţi din Est au început să treacă Zidul Berlinului, care a fost dărâmat cărămidă cu cărămidă în săptămânile ce au urmat şi a fost distrus pentru totdeauna, cu echipament industrial, în 1990.

În 1996 lui David Foley şi soţiei sale, Jennifer (din Melbourne, Australia), li s-a născut unicul copil, o fiică pe nume Amy.

La sfârşitul anului 1990 Atomiumul se înălţa încă pe platoul Heysel de lângă Bruxelles, dar, conform ghidului oficial, „lipsa întreţinerii a adus construcţia într-o stare deplorabilă“.

Marţi, 15 mai 2001, Sylvia Foley a murit la vârsta de şaptezeci şi şapte de ani, din cauza unor complicaţii survenite în urma unui atac cerebral.

Vineri, 3 octombrie 2003, a avut loc petrecerea de lansare a Britanniei din Dover sub o nouă conducere, ce sărbătorea astfel deschiderea restaurantului şi barului familial. Noua proprietară a declarat că din acel moment pubul va fi deschis familiilor cu copii, pentru că aceştia din urmă „îşi aduc contribuţia la atmosfera generală“.

În octombrie 2004, pentru prima oară în ultimii patruzeci şi şase de ani, Atomiumul a fost închis pentru public pe durata programului de restaurare, care a durat doi ani. Principala problemă a constituit-o înlocuirea plăcilor uzate de aluminiu de pe sfere cu unele de oţel inoxidabil. Atomiumul a fost redeschis pe 18 februarie 2006, cu câteva dotări noi, printre care se numărau spaţii expoziţionale, un restaurant complet renovat şi un dormitor colectiv în stil futurist, pentru elevii veniţi în vizită.

Pe 17 noiembrie 2005 proprietăreasa Britanniei din Dover a anunţat că anul viitor urmează să introducă în program nopţi cu dans la bară. A subliniat că nu aveau să fie indecente şi a declarat presei că „oamenii care se opun dansurilor exotice în Dover trebuie să se trezească. Ele există

peste tot în Europa“. A mai adăugat că nu se punea problema discriminării sexuale, pentru că urma să angajeze atât dansatoare, cât şi dansatori. Publicaţia *Dover Express* a întrebat mai mulţi clienţi fideli ce părere au despre aceste planuri şi a aflat că majoritatea nu aveau nici o obiecţie. Totuşi un localnic în vârstă de cincizeci şi trei de ani a susţinut că era un semn al degradării şi a spus: „Unde se cred ăştia, în Thailanda? Ăsta a fost cândva un oraş decent“.

În primăvara lui 2006 Thomas se mută fără tragere de inimă într-o dependinţă a locuinţei fiicei sale Gill din Oxfordshire.

Duminică, 8 octombrie 2006, sora mai mică a Sylviei, Rosamond, muri singură în casa ei din Shropshire, la vârsta de şaptezeci şi trei de ani. Conform raportului medicului legist, cauza morţii a fost un atac de cord.

Joi, 30 noiembrie 2006, Britannia din Dover a trecut la un program nonstop, de douăzeci şi patru de ore.

În 2008 întregul Bruxelles a sărbătorit aniversarea a cincizeci de ani de la Expo ’58. Printre alte festivităţi, 275 de belgieni născuţi între 17 aprilie şi 19 octombrie 1958 au fost invitaţi seara la o recepţie în Atomium, a fost emisă o serie de timbre comemorative, iar o clădire nouă, numită „Pavilionul Fericirii Provizorii“, a găzduit mai multe expoziţii şi proiecţii de film.

Tot în 2008 pubul Britannia şi-a închis uşile pentru ultima oară. Localul a fost cumpărat de consiliul local şi a rămas nefolosit vreme de trei ani. În aprilie 2011 clădirea a fost în cele din urmă demolată. Spaţiul pe care s-a aflat e acum teren viran.

Miercuri, 4 noiembrie 2009, Thomas Foley, acum în vârstă de optzeci şi patru de ani, se trezi la şase şi jumătate dimineaţa la sunetul radioului cu deşteptător, programat pe emisiunea „Astăzi“ de pe canalul BBC Radio Four. Sări în picioare, ştiind că în ziua aceea urma să facă ceva special, dar pe moment nu reuşi să îşi amintească ce anume.

Apoi îşi aduse aminte că pleca la Londra. Urma să plece de la Paddington până la gara King's Cross, iar apoi, cu trenul Eurostar, la Bruxelles. De ajuns urma să ajungă abia după-amiază. După ce se caza la hotelul Marriott de pe Auguste Ortsstraat, avea să meargă pe jos până la Gara Centrală, de unde lua un tren către Antwerpen-Berchem, iar apoi un taxi către suburbia Kontich, unde avea o întâlnire la cină.

Cu alte cuvinte, era un program încărcat. Dar se simţea bine ştiind că face în sfârşit ceva. În ultima vreme avusese tendinţa să lenevească prea mult.

Gill îl duse cu maşina la gară şi rămase să aştepte sosirea trenului de Londra.

— O să ai grijă, tată, nu-i aşa? îi spuse ea. Mergi departe, ştii. Nu multe persoane de vârsta ta călătoresc singure.

— Ţi se pare că sunt invalid? o întrebă el.

Dar Gill avea dreptate. La Bruxelles era o zi ceţoasă, iar străzile erau umede şi alunecoase. Pe drumul de la hotel la Gara Centrală, în timp ce mergea pe Infante Isabellastraat, căzu. Din fericire, nu se întâmplă nimic grav: se alese doar cu un cot julit, iar două tinere – întâmplător, turiste americance – erau aproape când o păţi şi îl ajutară să se ridice. Dar luă căzătura ca pe un avertisment. Îmbătrânise foarte mult. Poate chiar prea mult pentru a călători singur.

De ce Dumnezeu alesese ea oraşul Antwerp? Şi de ce tocmai această suburbie lipsită de farmec a Antwerpului? Thomas ştia că locuia în continuare în Londerzeel, aşa că de ce nu puteau lua cina la Atomium? Ar fi fost mult mai aproape pentru amândoi şi, desigur, era locul cel mai potrivit pentru o reîntâlnire sentimentală. Nu îl mai văzuse de când se terminaseră lucrările de renovare, iar acum, mâine-dimineaţă, trebuia să facă un drum special până acolo înainte să se întoarcă la Londra.

Şi tocmai la un restaurant chinezesc… De ce să bată atâta drum până în Belgia ca să mănânce mâncare chinezească?

Tocmai începuse să se însereze când taxiul opri şi apoi începu să coboare pe Koningin Astridlaan. Era cinci şi jumătate, iar traficul era aglomerat. Era foarte devreme pentru o cină, dar asta fusese tot ideea ei, iar persoanele în vârstă, presupunea Thomas, au tabieturile lor şi al ei era, fără îndoială, acela de a mânca devreme. Puiul *chow mein* era totuşi ultimul lucru de care avea chef în acel moment.

Taximetristul era confuz. Probabil că se rătăcise. Îşi tot consulta aparatul GPS şi era a treia oară când maşina trecea în susul şi în josul aceleiaşi bucăţi de stradă. Thomas tremura pe bancheta din spate a maşinii. Şterse condensul de pe geam şi se uită afară, la lumina neagră-albăstruie, străpunsă la intervale regulate de coroanele gălbui şi ceţoase ale felinarelor stradale. Ceaţa se îndesi tot mai tare. În cele din urmă şoferului îi scăpă o rafală de cuvinte despre care Thomas presupuse că erau nişte înjurături în flamandă şi smuci nervos maşina la stânga, părăsind drumul principal. Intrară într-o curte în care erau parcate vreo şase maşini. Taxiul opri, iar Thomas coborî, plătindu-i şoferului treizeci şi cinci de euro, sumă care includea şi un bacşiş generos, care să compenseze vina de a-l fi adus în această parte îndepărtată de lume.

Apoi rămase indecis în curte, uitându-se la clădirea din faţa lui, o structură impozantă de lemn numită restaurantul Peking Wok. Oare să intre şi să o aştepte acolo? Ajunsese cu câteva minute mai devreme şi i-ar fi făcut bine să bea ceva în linişte înainte să o revadă.

Dar chiar în clipa aceea altcineva hotărî pentru el. De la una din maşinile parcate în faţa lui veni un semnal inconfundabil: farurile se aprinseră şi se stinseră şi, pentru o clipă stranie, Thomas fu transportat în timp cu mai bine de jumătate de secol în urmă, într-o seară din vara anului 1958, pe strada întunecată de la ieşirea din parcul Josaphat, când fusese agresat de idiotul acela de Wilkins, iar şoferul îi aştepta într-un

Volkswagen „broscuţă“ absurd de mic. Acelaşi semnal cu farurile… La început senzaţia de *déjà-vu* a fost ameţitoare şi suficient de puternică pentru a-l paraliza, oprindu-l locului. Dar portiera maşinii se deschise şi din ea coborî o femeie care închise portiera şi o porni spre el. Şi iat-o: absolut inconfundabilă, practic neschimbată, chiar şi după atâta vreme. Clara.

S-au sărutat de trei ori pe obraji, după obiceiul belgian, şi s-au îmbrăţişat tare, prieteneşte. Amândoi purtau paltoane groase, ceea ce diminuă considerabil senzaţia de contact fizic. Clara slăbi strânsoarea ceva mai târziu decât Thomas. După ce îl eliberă, se întoarse şi arătă spre clădirea întunecată care se ridica în faţa lor şi care, deşi se afla la numai douăzeci de metri de ei, devenise aproape invizibilă din cauza ceţii care o învăluia.

— Ei, ce zici?

Thomas nu ştia ce să zică. Pentru ea locul părea să aibă o semnificaţie pe care el nu o putea stabili.

— Nu o recunoşti? Dar ai mai fost aici.

— Am mai fost?

— Da.

Îl privi cu acel zâmbet un pic prea stăruitor, un pic prea rugător, pe care şi-l amintea atât de bine, şi spuse:

— Nu ţi se pare că arată un pic… bavarez?

Bărbatul avu o străfulgerare şi, dintr-odată, unghiurile ample şi joase ale acoperişului, balconul lung, ce se întindea pe întreaga lungime a etajului, plăcuta greutate germanică a contururilor, toate îi deveniră uluitor de familiare, în ciuda faptului că pe frontispiciul lui era scris cuvântul „WOK“ cu litere imense, într-o caligrafie pseudo-orientală.

— Dumnezeule! spuse Thomas. E Oberbayern!

— Desigur, îi răspunse Clara, cu ochii strălucindu-i de plăcere la vederea surprizei pe care i-o făcuse. După Expo l-au adus aici, bucată cu bucată, şi aici a rămas de atunci încoace. A avut multe utilizări. Asta e doar ultima dintre ele. Intrăm?

Lumina dinăuntru era slabă, dar suficientă pentru a vedea că interiorul nu avea nimic de-a face cu spaţiul în care, cu cincizeci şi unu de ani în urmă, Clara, Tony, Anneke şi Thomas stătuseră la o masă de lemn lungă şi aglomerată, bând bere germană din căni înalte cu capac şi ciocnind pentru „veselie şi distracţie“, în timp ce orchestra interpreta hotărâtă un potpuriu de cântece bavareze de petrecere. Mesele erau în general de patru persoane, iar decorul era simplu şi auster, cu tavane joase, nenumărate ghivece aranjate pe rafturi şi un bufet cu autoservire plasat de-a lungul unui perete. Se aşezară aproape de el şi îşi scoaseră paltoanele.

— Mă bucur să te văd, Thomas, spuse Clara când se aşezară.

— Şi eu.

Îi scrisese un e-mail cu câteva luni în urmă, după ce îl găsise – destul de uşor – printr-un motor de căutare pe internet. Motivul pentru care îl contactase era foarte simplu şi, după cum îi era felul, nu făcuse nici un secret din asta: voia să ştie dacă Thomas păstrase legătura cu Tony Buttress. Mai ştia ceva de el? Thomas îi răspunse că nu rămăsese foarte apropiat de Tony după Expo ’58, dar că îşi trimiseseră felicitări la fiecare Crăciun până în anul 1998. Iar în acel an felicitarea fusese semnată numai de soţia lui şi includea un mesaj cu vestea că Tony murise în toamnă, la numai câteva luni după ce fusese diagnosticat cu cancer la plămâni. „Ce trist“, îi răspunsese Clara. „Şi soţul meu a murit anul trecut. Trebuie să recunosc că speram ca prietenul tău să fie încă în viaţă şi, poate, văduv. Mi-am iubit soţul, dar nu l-am uitat niciodată pe Tony. M-am gândit la el în fiecare zi. Mi-ar fi plăcut să îmi petrec ultimii ani din viaţă cu el.“ Până în acel punct nu se pomenise nimic de Anneke. Dar Thomas era nerăbdător să afle ce era cu ea şi în următorul e-mail o întrebase pe Clara

dacă ştia pe unde mai era. „Din păcate, nici ea nu mai este printre noi“, îi răspunsese aceasta. „A murit acum cinci ani. Ţi-aş spune mai multe, dar mi-ar fi mai uşor să vorbim faţă în faţă. Ai drum vreodată prin Belgia? Dacă da, acum poţi ajunge foarte uşor cu trenul.“

Deci aceasta a fost momeala cu care l-a atras din nou spre ea. Mai multe informaţii despre Anneke. Dar nu părea foarte grăbită să i le dezvăluie astă-seară, iar pe de altă parte Thomas se vedea nevoit să recunoască faptul că îi făcea plăcere să o revadă, să se scalde o vreme în apa amintirilor comune. Clara trebuie să aibă acum un pic peste şaptezeci de ani, se gândi el, dar se păstrase bine. Desigur, nici când avusese douăzeci de ani nu arătase neapărat tânără. Avea ceva neobişnuit de atemporal, o trăsătură care atunci o dezavantajase, dar acum o avantaja: părul ei brun-roşcat, tuns scurt, nu i se schimbase deloc nici la culoare, nici la coafură, avea aceeaşi siluetă robustă şi masivă, iar cele câteva riduri îi încadrau armonios ochii căprui, în care se citea fermitatea. În această seară Thomas simţea o anumită tandreţe faţă de ea, iar prezenţa ei i se părea agreabilă, ceea ce, sincer să fie, nu i se întâmplase niciodată în trecut, în 1958.

— Seara aceea, ştii, seara în care am venit… aici (roti mâna, încadrând întreg restaurantul), a fost extrem de importantă pentru mine. Ştiam că atunci nu m-aţi înţelege nici unul dintre voi, aşa că nu am încercat să vă explic. Dar trebuie să îţi imaginezi cum am trăit eu şi familia mea după război. Locuiam în Lontzen, în cantoanele de est ale Belgiei. Partea asta a ţării a avut o istorie complicată. Până la sfârşitul Primului Război Mondial a făcut parte din Germania. Iar apoi, în 1940, germanii au luat-o înapoi. Oamenii care trăiau acolo aveau sentimente foarte amestecate. Unii dintre ei se simţeau mai degrabă germani decât belgieni. La sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial, în 1945, mulţi oameni din cantoanele de est au fost acuzaţi că ar fi colaborat cu naziştii. Şi, desigur, unii dintre ei chiar o făcuseră, însă majoritatea nu. Dar asta

ne-a făcut să ne fie ruşine de limba noastră, de cultura noastră. S-a declanşat o mişcare de de-germanizare. Iar pentru familia mea a fost chiar şi mai rău când ne-am mutat la Londerzeel. Mulţi oameni din Flandra ne urau. Ne-au ostracizat. Credeau că noi suntem duşmanul. Aşa că în seara aceea, la Oberbayern… când am văzut adunaţi aici atâţia oameni, din atât de multe ţări, şi care se simţeau atât de bine, atât de fericiţi împreună, care cântau cântece în germană şi mâncau mâncare germană… M-am simţit de parcă, în sfârşit, coşmarul s-a terminat. M-am simţit ca şi cum aş fi fost acceptată din nou. A fost una dintre cele mai fericite seri din viaţa mea.

Când Clara îşi încheie dezvăluirile, farfuriile lor erau goale şi amândoi mâncaseră pe săturate. Thomas turnă în pahare ce mai rămăsese în sticla de Riesling şi spuse:

— Şi îţi aminteşti de întâlnirea cealaltă, când aţi venit pe bicicletă de la Bruxelles ca să facem un picnic împreună pe malul râului, nu departe de Leuven?

Clara râse.

— Cum aş putea uita? Am venit împreună cu Anneke şi Federico.

— Aşa-i. Îi uitasem numele. Mă întreb ce s-a întâmplat cu el.

— Fireşte, s-a căsătorit cu el.

Nu exista nici un motiv, nici un motiv raţional pentru care auzul acestor cuvinte să îl lovească atât de tare. Dar chiar în timp ce Clara le rostea, Thomas se simţi apăsat de ceva mohorât, oprimant, ca o greutate acaparatoare şi nimicitoare. Sentimentul împovărător de tristeţe era copleşitor. Venit de undeva dinăuntrul lui. Simţi cum îi urcă încet în măruntaie.

— Serios? Aşa a făcut?

— Da. S-au logodit încă dinainte de închiderea Expoziţiei. Peste câteva luni au plecat deja din Belgia. S-a dus să trăiască la el, în Bologna.

— Nu ştiam… nici măcar nu ştiam că vorbeşte italiana.

— A învăţat-o repede.

— Ce a făcut acolo?

— Au avut doi copii. O fiică, Delfina, şi apoi un fiu. Nu îmi amintesc numele băiatului. Mi se pare că Anneke a lucrat multă vreme într-un magazin. A muncit din greu. Federico era un om bun, dar leneş. Se plângea mereu că e bolnav şi lipsea de la serviciu. A încetat cu totul să lucreze încă de când era foarte tânăr. A devenit pasionat de un joc, ceva italian… cum îi zice? *Bocce.* A devenit foarte pasionat de el şi foarte bun la jocul ăsta. Asta făcea mai tot timpul: juca *bocce* împreună cu prietenii lui. Se înscria la concursuri, călătorea prin ţară. Iar Anneke rămânea la Bologna, cu magazinul şi copiii. Cred că a avut o viaţă grea. Dar cam asta e tot ce ştiu. Am pierdut legătura cu mulţi ani în urmă, prin anii 1960. Totuşi am o fotografie de atunci, ceva ce mi-a trimis ea. Uite.

Îi dădu fotografia: un pătrat de vreo zece centimetri, în culori palide, şterse. O arăta pe Anneke stând la o masă, în interiorul unei case – probabil casa ei –, şi ţinând pe genunchi o fetiţă drăguţă, de vreo şapte sau opt ani, cu părul negru. Thomas apucă fotografia între degetul mare şi arătător şi o privi atent. Nu mai văzuse decât o fotografie cu Anneke, una foarte diferită, pe care o păstrase mereu într-un sertar încuiat de la el de-acasă şi pe care, în deceniile care trecuseră, numai rareori se simţise atât de stăpân pe sine încât s-o privească. Acum se simţea dezorientat văzând-o într-o postură atât de diferită, atât de maternă şi (trebuia să recunoască) atât de fericită.

— Îţi pot face o copie, dacă vrei, îi spuse Clara.

Thomas dădu din cap că da şi, cuprins de o senzaţie puternică de nesiguranţă, îi înapoie fotografia după ce o mai privi o dată atent. Apoi rămase tăcut. Era greu de spus dacă şi Clara îşi dăduse seama cât de afectat fusese de veştile pe care i le dăduse. Asta fiindcă vocea ei păstră încă o notă de veselie pronunţată – chiar dacă forţată – când spuse:

— Şi mai era şi cealaltă femeie care venise la picnic: Emily, americanca. Nu se poate să nu ţi-o aminteşti.

— A, da.

— Sigur că ţi-o aminteşti. Ce îmi amintesc eu cel mai clar din acea zi este că mă simţeam… invizibilă. Emily şi Anneke erau atât de frumoase, iar voi trei, cei trei bărbaţi… Nu v-aţi uitat nici o clipă la mine, spuse ea pe un ton informativ, aproape vesel. A, da, eram obişnuită cu asta… cred. Dar, pe de altă parte, de fapt nu te obişnuieşti niciodată. Întotdeauna doare. Să ştii că eşti banală într-o lume atât de obsedată de frumuseţe…

Sorbi lent din paharul cu vin.

— Ei, tu ai ţinut legătura cu Emily? Ştii ce s-a întâmplat cu ea?

— Nu, spuse Thomas, găsindu-şi cu greu cuvintele. Nu, pur şi simplu a dispărut. De parcă s-ar fi risipit ca un fum.

— Ei, da. Aşa a fost atunci, în acele şase luni. Oamenii erau în trecere, veneau şi plecau.

După aceea atmosfera plăcută dintre Thomas şi Clara nu se mai închegă la loc. Un pic după ora opt ea se uită la ceas şi îl anunţă că trebuie să plece.

— Vreau să mă întorc înainte de nouă, spuse femeia. Fac parte dintr-un club. Jucăm cărţi împreună. Bridge. Nu-i nimic deosebit, dar nu îmi place să lipsesc. Sunt mereu şi câţiva bărbaţi acolo şi, desigur, pe cei mai mulţi dintre ei îi cunosc, dar… Nu se ştie niciodată. Nu se ştie niciodată ce se poate întâmpla într-o bună zi.

Thomas insistă să achite el nota. Afară, în curtea interioară, în lumina galbenă aruncată de ferestrele restaurantului, îi mulţumi Clarei că l-a adus acolo. Cu sinceritate. Se bucurase să revadă acest loc, acest vestigiu evocator al unui moment unic din vieţile lor: un moment plasat la graniţa cu viitorul, când conflictele trecutului fuseseră lăsate în urmă şi totul părea posibil.

— Da, spuse ea. Expo ’58 nu va fi uitată niciodată. Nu în Belgia.

Trecură iar prin ritualul celor trei sărutări pe obraz şi al îmbrăţişării prieteneşti, iar apoi Clara, tocmai când se pregătea să pornească spre

maşină, se întoarse şi spuse:

— Am pierdut legătura cu Anneke, dar l-am revăzut pe Federico.

— Serios? Când?

— A venit la Bruxelles anul trecut, la aniversarea celor cincizeci de ani. S-a organizat o recepţie pentru oamenii din toate ţările care au venit la Expo. Tu nu ai fost invitat?

Thomas clătină din cap.

— Nu mai sunt pe lista de contacte a Biroului Central de Informaţii de mulţi, mulţi ani.

— Aha. Ei, Federico a venit. De fapt am stat destul de mult de vorbă. Şi mi-a spus un lucru curios.

Făcu o pauză, iar Thomas văzu din nou strălucirea aceluiaşi zâmbet pe faţa ei: zâmbetul puţin glacial pe care îl lansa întotdeauna când se pregătea să îi mai facă o surpriză.

— Se pare că fiica lor, Delfina, s-a născut în mai, în anul de după expoziţie. Ceea ce l-a nedumerit întotdeauna. I se părea că era prea devreme, mult prea devreme… Asta l-a determinat să creadă tot timpul că s-ar putea ca altcineva să fie tatăl ei.

Evită privirea lui Thomas şi se concentră să-şi încheie nasturii de la palton.

— Dar, cum spuneam, a fost un om bun. Asta nu a influenţat niciodată felul în care s-a purtat cu ea. Fata are acum vreo cincizeci de ani. Aceeaşi vârstă ca şi fiul tău, David.

Îl privi din nou, aşteptând ca el să spună ceva. Aşteptă şi iar aşteptă, dar Thomas tot nu spuse nimic. În cele din urmă Clara îi zise:

— O să-ţi fac o copie după fotografia aia, aşa cum ţi-am promis.

— Mulţumesc, spuse în cele din urmă Thomas, cu gâtul mai sugrumat şi mai uscat decât şi-l simţise vreodată. Mi-ar plăcea.

— Iar când vii data viitoare în Belgia, adăugă ea veselă, vino vara, ca să putem merge la Wijgmaal şi să ieşim la un picnic împreună.

— Da, îi răspunse el. Da, ar fi frumos.

— Vrei să te duc undeva?

— Nu, mulţumesc. Cred că prefer să merg pe jos.

Clara dădu din cap şi se întoarse spre maşină, iar Thomas o auzi cum începe să fredoneze încet un cântec. Un cântec pe care nu îl mai auzise de peste cincizeci de ani:

Lass sie reden, schweig fein still
Hollahi hollaho
Kann ja lieben wen ich will
Hollahi aho.

Se urcă în maşină, porni motorul şi aprinse farurile. Era un model hibrid, care nu scotea aproape nici un zgomot. Fereastra din partea şoferului coborî încet şi Clara îi zâmbi din cadrul ei, fluturând încă o dată mâna. În timp ce maşina intra lin în traficul de pe şosea, auzi din nou cuvintele şi melodia vioaie:

Lass sie reden, schweig fein still
Hollahi hollaho
Kann ja lieben wen ich will
Hollahi aho.

Dar de-acum Thomas nu mai ştia sigur dacă pe Clara o auzea cântând. Nu mai ştia sigur dacă melodia plutea către el pe fereastra maşinii, prin aerul umed şi iernatic, sau ceea ce răsuna în mintea lui era ecoul acelor vremuri de demult. Era ceva adevărat, imaginat sau amintit? Uneori, în ultima vreme, era cam greu să faci diferenţa.

Mulţumiri

Recunoştinţa mea se îndreaptă în primul rând către Ann Rootveld de la Radio Belgia Unu. Ann a fost cea care a sugerat să îmi ia un interviu la Atomium în septembrie 2010, trezindu-mi astfel fascinaţia pentru această clădire extraordinară şi, imediat după aceea, pentru întreaga istorie a Expo ’58.

Lucas Vanclooster mi-a răspuns la toate întrebările despre Expo ’58 cu o promptitudine şi o rigurozitate care au depăşit cu mult simplele îndatoriri de serviciu. Annelies Beck a fost o sursă constantă de înţelepciune, îndrumare şi traduceri din flamandă. Amândoi au citit manuscrisul, acordând mare atenţie detaliilor, iar observaţiile lor au fost de nepreţuit.

Ca şi în alte dăţi, scrierea acestui roman a fost posibilă datorită mai multor burse literare la Villa Hellebosch din Flandra, finanţate de guvernul flamand în cadrul programului de rezidenţe pentru scriitori în Flandra, program administrat de Het Beschrijf din Bruxelles. Aş vrea să le mulţumesc în mod special Alexandrei Cool şi lui Paul Buekenhout, lui Ilke Froyen şi Sigrid Bousset, precum şi colegilor mei bursieri, Ida Hattemer-Higgins, Giorgio Vasta, Saša Stanišić, Ófeigur Sigurðsson, Corinne Larochelle şi Rhea Germaine Denkens.

Mulţumiri speciale îi datorez Marcelei Van Hout, care mi-a arătat cu generozitate suvenirurile ei de la Expoziţie şi mi-a împărtăşit amintirile ei de însoţitoare la Expo ’58.

Personalul de la Koninklijke Bibliotheek van België m-a ajutat să reperez exemplarele care s-au păstrat din revista *Sputnik*, din care am extras textual articolul distinsului muncitor ştiinţific profesor Iuri Frolov,

„Omul secolului XXI“, Jane Harrison de la Royal Institution din Londra a realizat cópii după documentele deţinute de *sir* Lawrence Bragg referitoare la prezenţa britanică la Expo ’58, iar Sonia Mullett de la Institutul Britanic de Film a organizat proiecţii cu filme de arhivă.

De asemenea, m-am bucurat de susţinere, consiliere şi inspiraţie în diferite forme din partea lui Rudolph Nevi, Marc Reugebrink, Stefan Hertmans, Paul Daintry, Ian Higgins, Tony Peake, Nicholas Royle şi Chiara Codeluppi.

Acest roman se bazează pe mai multe surse bibliografice, dintre care cele mai însemnate sunt: memoriile publicate în regie proprie de James Gardner, *The ARTful Designer* (1993), din care am aflat povestea copiei la scară a maşinii ZETA, calendarul zilnic al expoziţiei, inclus în lucrarea *Expo ’58…ambiance!* (Tempus, 2008) a lui Jean-Pierre Rorive, excelentul capitol al lui Jonathan M. Woodham, „Entre plusieurs mondes: le site Britannique“, din *L’Architecture moderne à l’Expo 58* (Dexia, 2006), şi, pentru multele detalii despre spionaj, *World of Fairs: the Century-of-Progress Expositions* de Robert W. Rydell (University of Chicago Press, 1993).

Descrierea pe care am făcut-o Britanniei în capitolul „Un ins cam ciudat“ este preluată mai mult sau mai puţin textual din broşura *The Britannia Inn: Universal and International Exhibition*, *Brussels* (Whitbread, 1958), iar povestea succesorului Britanniei de la Dover şi a sorţii ulterioare a acestuia apare pe *site*-ul http://www.dover-kent.com/Britannia-TownwallStreet.html.